

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2023 წლის ანგარიში

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სარჩევი	
შესავალი	4
ნაწილი I. ძირითადი მიღწევები	5
ნაწილი II. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს 2023 წლის ძირითადი საქმიანობების ანგარიში	26
თავი 1. ბუნებრივი რესურსების დაცვა და მდგრადი მართვა	26
1.1. დაცვა-პატრულირების სისტემის განვითარება	26
1.2. დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სამართალდარღვევების სტატისტიკა	31
1.3. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები	42
1.4. ხანძრების სტატისტიკა	43
1.5. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა	43
1.6. განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა	46
1.7. გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების შედეგები	47
თავი 2. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი	49
2.1. ბიომრავალფეროვნება - ძირითადი სახეობების სტატისტიკა	50
2.2. სამეცნიერო კვლევები დაცულ ტერიტორიებზე	50
2.3. კონსერვაციული პროექტები	52
2.4. ტყის მავნებელ დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები	53
თავი 3. გარემოსდაცვითი განათლება და ცნობიერების ამაღლება	54
3.1. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები	54
3.2. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების სტატისტიკა	55
3.3. სოციოლოგიური გამოკითხვა	58
3.7. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი	67
3.8 თანამშრომელთა გადამზადება / ტრენინგები	68
თავი 4. ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე	69
4.1. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა	70
4.2. ეკოტურისტული სერვისები	76
4.3. ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა	77
4.4. ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები	86

4.5. ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი	87
4.6. თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან	91
თავი 5. თანამშრომლობა დონორ და პარტნიორ ორგანიზაციებთან	
ნაწილი III. ტერიტორიული ადმინისტრაციების 2023 წლის ანგარიში	92
1. ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	92
2. აჯამეთის ალვეთილის ადმინისტრაცია	100
3. ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	106
4. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	112
5. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	125
6. თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	135
7. თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	142
ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი	150
8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	151
9. კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	160
10. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	169
11. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	182
12. მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია	195
13. მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია	202
14. მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	212
15. მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	223
16. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	233
17. ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	242
18. ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	251
19. ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია	259
20. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია	265
21. ერუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია	274

შესავალი

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საქმიანობის სფეროს წარმოადგენს სახელმწიფო ნაკრძალების, ეროვნული პარკების, ბუნების ძეგლების, აღკვეთილების, დაცული ლანდშაფტების, ბიოსფერული რეზერვატების, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების და საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ჭარბტენიანი ტერიტორიების სისტემის მართვა.

სააგენტოს ცენტრალური აპარატის შემადგენლობაშია 9 სამსახური და 5 სამმართველო. სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულია 24 ტერიტორიული ადმინისტრაცია.

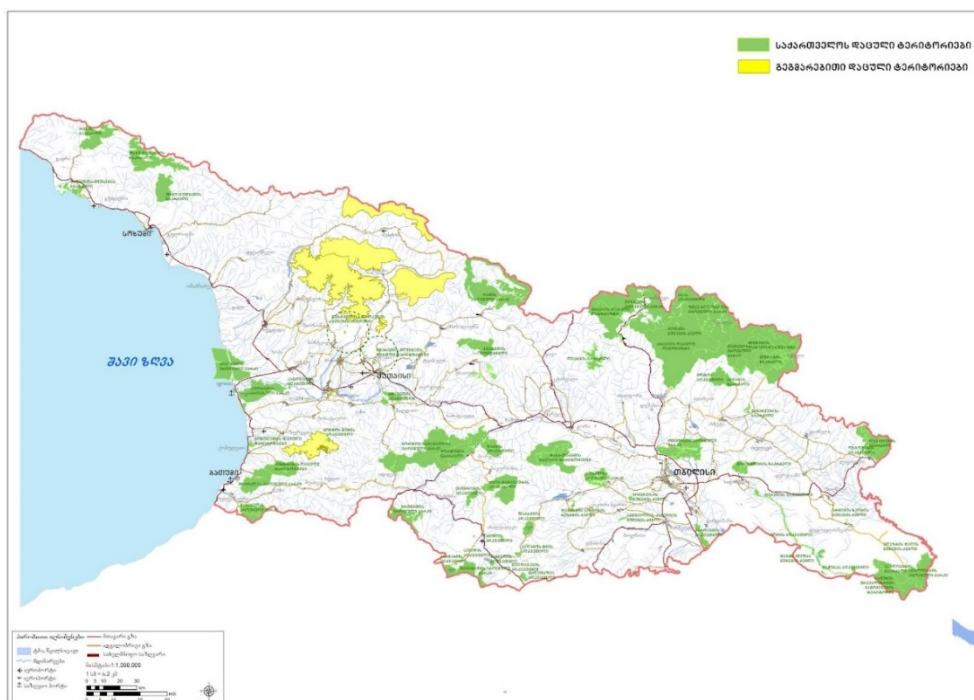
2023 წლის მდგომარეობით, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოში დასაქმებულია 780 თანამშრომელი, მათ შორის 116 - ცენტრალური აპარატში, ხოლო დანარჩენი - ტერიტორიულ ადმინისტრაციებში. დაცული ტერიტორიების სააგენტოში დასაქმებული 780 თანამშრომლიდან 640 კაცია, ხოლო 140 - ქალი. ტერიტორიულ ადმინისტრაციებში დასაქმებულია 400-მდე რეინჯერიდან 4 ქალი.

ნაწილი I. ძირითადი მიღწევები

საქართველოში IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით საქართველოში 6 სხვადასხვა კატეგორიის 100 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 14 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 26 აღკვეთილი, 5 დაცული ლანდშაფტი და ერთი მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია. აქედან დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულია 94 დაცული ტერიტორია (დაცული ლანდშაფტებისა და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელია ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი).

2023 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების ფართობი შეადგენს 912 862 ჰექტარს, რაც საქართველოს ტერიტორიის დაახლოებით 13%-ია.

რუკა: საქართველოს დაცული ტერიტორიები

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების მიზნით განხორციელდა შემდეგი ძირითადი საქმიანობები:

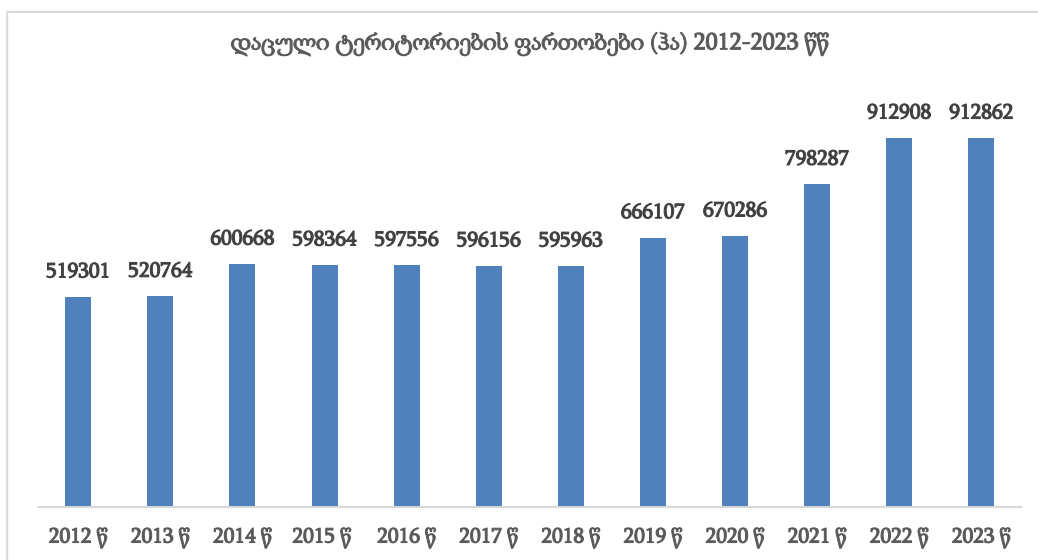
2023 წლის ანგარიში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება

2023 წლის 1 იანვრიდან ძალაში შევიდა კანონები:

- კვერეთის აღკვეთილის შექმნისა და მართვის შესახებ - 14797 ჰა;
- რაჭის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ - 50 835 ჰა;
- ტანისა და თემის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ:
 - ტანის და თემის დაცული ლანდშაფტი 21864 ჰა;
 - ტანას აღკვეთილი 10986 ჰა;
- მაჭახელას დაცული ლანდშაფტის შექმნისა და მართვის შესახებ - 4294 ჰა;
- ნუგზარ ზაზანაშვილის სახელობის სამუხის მრავალხმრივი გამოყენების ტერიტორიის შექმნისა და მართვის შესახებ - 13 273.43 ჰა.

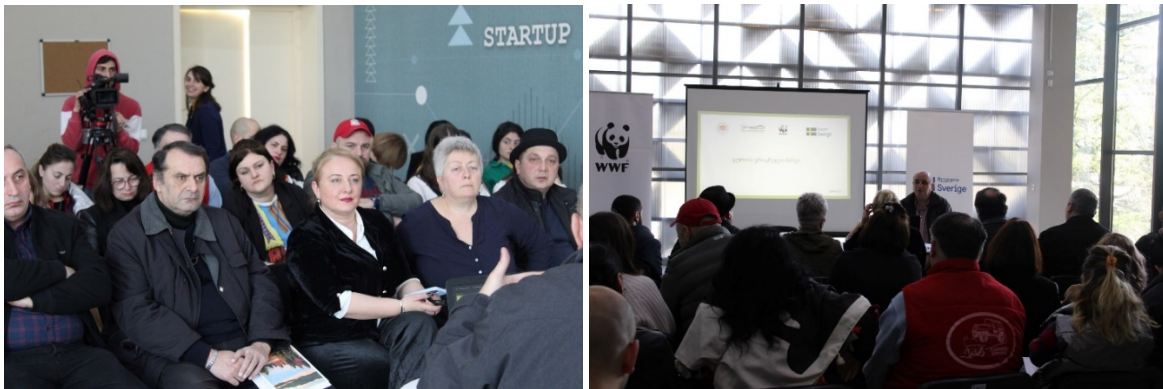
2023 წელს დაცული ტერიტორიების ფართობი 912 862 ჰექტარს შეადგენს, რაც საქართველოს ტერიტორიის დაახლოებით 13%-ია.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

საჯარო შეხვედრები

- 2023 წლის 28 თებერვალს გურიაში ეროვნული პარკის შექმნასთან დაკავშირებით საინფორმაციო შეხვედრა გაიმართა. შეხვედრაზე დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის წარმომადგენლებმა (WWF), ადგილობრივ მედიას, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს გურიაში ეროვნული პარკის დაარსებასთან დაკავშირებით მიმდინარე სამუშაოები გააცნეს. გურიის ეროვნული პარკის დაარსების პროექტს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, დაცული ტერიტორიების სააგენტო და ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდი (WWF), შვედეთის საელჩოს ფინანსური მხარდაჭერითა და ადგილობრივი ხელისუფლების აქტიური ჩართულობით ახორციელებს.

- 2023 წლის 18 მაისს რაჭაში ახალი დაცული ტერიტორიის შექმნასთან დაკავშირებით ონის მუნიციპალიტეტის მერიაში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს წარმომადგენლებთან სამუშაო შეხვედრა გაიმართა. სამუშაო შეხვედრაზე კიდევ ერთხელ აღინიშნა რაჭის ეროვნული პარკის შექმნის მნიშვნელობა და სარგებელი რეგიონში ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და ეკოტურიზმის განვითარების მიმართულებით. შეხვედრაზე რეგიონის ადგილობრივ წარმომადგენლებთან დაზუსტდა მიმდინარე საკითხები რაჭის ეროვნულ პარკთან დაკავშირებით, მათ შორის განხილულ იქნა ეროვნულ პარკში დაშვებული და აკრალული საქმიანობები, შეზღუდვები და სარგებლობის წესები. შეხვედრაში მონაწილეების მხრიდან გამოითქვა მოსაზრებები, რაც მუნიციპალიტეტსა და სააგენტოს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის ფარგლებში განიხილება.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2023 წლის 13 აპრილს გორის მუნიციპალიტეტის საკრებულოში ტანისა და თეძმის დაცული ლანდშაფტის ტერიტორიის მართვასთან დაკავშირებული ცალკეული საკითხების შესასწავლად და შესაბამისი დასკვნებისა და რეკომენდაციების მოსამზადებლად სათათბირო ორგანოს (საბჭოს) სხდომა გაიმართა. სათათბირო ორგანოს შემადგენლობაშია: საკრებულოს, მერიის, საქართველოს გარემოს დაცვისა და

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომლები, რომელთაც ევალებათ კანონმდებლობის გათვალისწინებით მოამზადონ შესაბამისი დასკვნები და რეკომენდაციები აღნიშნულ საკითხთან მიმართებაში.

- 2023 წლის 31 იანვარს გაიმართა „თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმის“ განახლება-შემუშავებასთან დაკავშირებული სამუშაო შეხვედრა. თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება ხორციელდება გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და შვედეთის მთავრობის ფინანსური მხარდაჭერით, მმართველობის რეფორმის ფონდის GRF პროგრამის ფარგლებში. სამუშაო შეხვედრას ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის, ასევე ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები.

- IUCN-თან თანამშრომლობითა და ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობის (ADC) ფინანსური მხარდაჭერით, CENN-ის პროექტის – ბუნებაზე დაფუძნებული გადაწყვეტები გვალვის რისკის შემცირებისა და გვალვისადმი მედეგობის ზრდისათვის – ფარგლებში გამართულ ორდღიან სემინარზე სახელმწიფო, სამოქალაქო და საერთაშორისო სექტორის წარმომადგენლებმა გვალვის მართვის საკითხებზე იმსჯელეს. პანელურ სესიაში მონაწილეობდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაგეგმვისა და განვითარების სამსახურის უფროსი - დოქტ. ნატო სულთანაშვილი.

- 2023 წლის 22 მაისს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით, „თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმის პროექტი“ ადგილობრივი მოსახლეობის, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ადგილობრივი თვითმმართველობისა და სხვა შესაბამისი დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით საჯარო განხილვა გაიმართა. თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) და შვედეთის მხარდაჭერით, მმართველობის რეფორმის ფონდის (GRF) პროექტის ფარგლებში შემუშავდა.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საქართველოს ტყის კოდექსის შესაბამისად, დაცული ტერიტორიების სააგენტომ ახალი მეთოდოლოგია შეიმუშავა, რაც იძლევა ადგილობრივი მოსახლეობის მერქნულ რესურსებთან წვდომის გაუმჯობესების შესაძლებლობას და სრულ თანხვედრაშია საერთაშორისოდ აღიარებულ მდგრადი გამოყენების პრინციპებთან. აღნიშნული მეთოდოლოგიის საჯარო განხილვა პროექტის „მდგრადი განვითარება და დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემების გაძლიერება“ ფარგლებში 2023 წლის 23 მაისს გაიმართა. პროექტის მხარდამჭერები არიან გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) და შვედეთი, მმართველობის რეფორმის ფონდის (GRF) პროექტის ფარგლებში.

დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმები

დაცული ტერიტორიების მართვის ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით, 2023 წელს დამტკიცდა ერთი დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმა:

- ჭაჭუნას აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა, საქართველოს მთავრობის დადგენილება N96, 10.03.2023;

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების მართვას დაქვემდებარებული 24 ტერიტორიული ადმინისტრაციიდან დაცული ტერიტორიების მართვას მენეჯმენტის გეგმით ახორციელებს 10 ადმინისტრაცია, ხოლო დანარჩენი იმართება დროებითი რეგულირების წესით.

1. მაჭახელას ეროვნული პარკი;
2. ქობულეთის დაცული ტერიტორიები;
3. კოლხეთის ეროვნული პარკი;
4. ალგეთის ეროვნული პარკი;
5. კინტრიშის დაცული ტერიტორიები;
6. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები;
7. ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიები;
8. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები;
9. თუშეთის დაცული ტერიტორიები;
10. ჭაჭუნას აღკვეთილი.

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა მუშაობა 7 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმის შემუშავებასა და განახლებაზე:

მენეჯმენტის გეგმების განახლება:

- მტირალას ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: UNDP/GEF/CNF, (სტატუსი: მიმდინარეობს დამტკიცების პროცედურები);
- ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: UNDP/GEF/CNF, (სტატუსი: მიმდინარეობს დამტკიცებისთვის საჭირო პროცედურები);
- თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: UNDP, (სტატუსი: მიმდინარეობს დამტკიცებისთვის საჭირო პროცედურები);
- აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარეობს დამტკიცებისთვის საჭირო პროცედურები);

ახალი მენეჯმენტის გეგმი შემუშავება:

- ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW / SPPA, (სტატუსი: მიმდინარე);
- ყაზბეგის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW / SPPA, (სტატუსი: მიმდინარე);
- ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარე);

ტყის ინვენტარიზაცია და ტყის მართვის გეგმის მომზადების სამუშაოები

2023 წელს დასრულდა ტყის მართვის გეგმების შემუშავება 2 დაცულ ტერიტორიაზე, ჯამში 12 251,8 ჰექტარ ფართობზე, კერძოდ:

- ცივ-გომბორის აღკვეთილის 4 935,8 ჰა (სახელმწიფო ბიუჯეტი)
- ერუშეთის ეროვნული პარკის 7 216 ჰა; (სახელმწიფო ბიუჯეტი)

საანგარიშო პერიოდში თუშეთის ეროვნული პარკისა (9214ჰა) და თუშეთის სახელმწიფო ნაკრძალის (10275ჰა) ტერიტორიაზე ჩატარდა ტყეთმომწიფობის მოსამზადებელი (საკვარტელე ქსელის პროექტი) და საველე სამუშაოები.

2023 წლის მდგომარეობით ტყის ინვენტარიზაცია ჩატარებულია ჯამში 179 887,5 ჰექტარზე, დამტკიცებულია 12 ტყის მართვის გეგმა:

1. მაჭახელას ეროვნული პარკი- ფართობი: 7 333 ჰა;

2. კოლხეთის ეროვნული პარკი - ფართობი: 29 033 ჰა;
3. კაცობურის აღკვეთილი - ფართობი: 271 ჰა;
4. ნემვის აღკვეთილი - ფართობი: 9 212.5 ჰა;
5. აჯამეთის აღკვეთილი - ფართობი: 4 991 ჰა;
6. თბილისის ეროვნული პარკი - ფართობი: 21 031 ჰა;
7. ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი - ფართობი: 18 266 ჰა;
8. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი - ფართობი: 56 112 ჰა;
9. ლაგოდეხის აღკვეთილი - ფართობი: 2025 ჰა;
10. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი - ფართობი: 19 755 ჰა;
11. თეთრობის აღკვეთილი - ფართობი: 3 089 ჰა;
12. ალგეთის ეროვნული პარკი - ფართობი: 8 769 ჰა;

სამოვრების მართვის გეგმები

სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული დაცული ტერიტორიების საზღვრებში მოქცეულია ჯამში 135 675 ჰა სამოვარი;

სამოვრების მართვის გეგმები მომზადებულია დაცული ტერიტორიების არსებული სამოვრების 90% -თვის, სამოვრების მართვის გეგმა აქვს შემდეგ დაცულ ტერიტორიებს:

1. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი - სამცხე-ჯავახეთი/იმერეთი;
2. ქცია-ტაბაწყურის აღკვეთილი - სამცხე-ჯავახეთი;
3. ჯავახეთის ეროვნული პარკი - სამცხე-ჯავახეთი;
4. ლაგოდეხის აღკვეთილი - კახეთი;
5. ვაშლოვანის ეროვნული პარკი - კახეთი;
6. ჭაჭუნას აღკვეთილი - კახეთი;
7. ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი - მცხეთა-მთიანეთი;
8. თუშეთის ეროვნული პარკი - კახეთი;

იჯარები გაცემულია დაცულ ტერიტორიებზე არსებული სამოვრების დაახლოებით 45% -ზე.

დაცული ტერიტორიების დემარკაცია და რეგისტრაცია

2023 წელს დასრულდა 2 დაზუსტებული საზღვრების რეგისტრაცია:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- მტირალას ეროვნული პარკი;
- ცივ-გომბორის აღკვეთილი;

დაცული ტერიტორიების საზღვრის მარკირება

2023 წელს განხორციელდა 6 დაცული ტერიტორიის საზღვრის მარკირება (4 ადმინისტრაცია):

- მტირალას ეროვნული პარკი
- ცივ-გომბორის აღკვეთილი
- ერუშეთის ეროვნული პარკი
- საღამოს ტბის აღკვეთილი
- ფარავნის ტბის არკვეთილი
- აბულის ტბის აღკვეთილი

ნარჩენების მართვის გეგმები

2023 წლის მდგომარეობით, ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულია შემდეგი დაცული ტერიტორიებისთვის:

- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: CENN;
- თბილისის ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: CENN;
- მტირალას ეროვნული პარკის ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: CENN;
- ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა, დონორი: ჩეხეთის განვითარების სააგენტო, კარიტასი;

დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმები:

- წლეს შემუშავდა 8 დაცული ტერიტორიის - თბილისის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ფშავ-ხევსურეთის, ალგეთის, ლაგოდეხის, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების, მტირალას და მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დაცული ტერიტორიების ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმები, დონორი შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (SIDA). დაცულ ტერიტორიებზე გენერალური გეგმების შემუშავების ფარგლებში გაიმართა 8 საჯარო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

- ✓ საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს 21-ვე ტერიტორიულ ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერების მიერ.
- ✓ პატრულირებისა და მონიტორინგის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა - SMART პატრულირება ხორციელდება 11 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის ფარგლებში სპეციალური სმარტ-ტელეფონებით აღჭურვილი რეინჯერების მიერ.

დაცული ტერიტორიების სისტემაში გამოვლენილი სამართალდარღვევები

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის მონაცემებით გამოვლენილი და სამართალდამცავ ორგანოებზე გადაცემულია 326 სამართალდარღვევის ფაქტი, აქედან 321 ადმინისტრაციული და 5 სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე.

2022 წლის ანალოგიური პერიოდის განმავლობაში გამოვლინებულ სამართალდარღვევებთან შედარებით (274 შემთხვევა, მათ შორის 260 ადმინისტრაციული და 14 სისხლის სამართლის დანაშაულის მქონე) გაიზარდა 52 ფაქტით, დაახლოებით 18.9 %-ით.

2023 წლის პერიოდში დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილ სამართალდარღვევის ფაქტებს შორის გვხვდება:

- ხის უკანონო ჭრა - 21 შემთხვევა (2 სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის)
- უკანონო ნადირობა - 4 შემთხვევა (2 სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის)
- უკანონო თევზაობა - 11 შემთხვევა (1 სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის)
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება - 33 შემთხვევა
- იარაღით უკანონო გადაადგილება - 50 შემთხვევა
- რეჟიმის დარღვევა - 52 შემთხვევა
- დანაგვიანება - 4 შემთხვევა
- მიწის თვითნებური დაკავება - 11 შემთხვევა
- ნაყოფიერი ფენის მოხსნა - 3 შემთხვევა
- უკანონო ძოვება - 137 შემთხვევა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ტყის მოვლა-აღდგენა

- დამტკიცდა აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე “იმერული მუხის” გაშენების პროექტი, (დონორი: BP, ელკანა);
- აჯამეთის აღკვეთილი - განხორციელდა იმერული მუხის აღდგენის პროექტი დაახლოებით 1,7 ჰა-ზე.
- სააგენტოს მიერ 2023 წლის განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში შეძენილია 2108 ფერომონი და 200 ცალი ფერომონის საჭერი 4 დაცული ტერიტორიისათვის: ბორჯომ-ხარაგაულის (67ჰა), ალგეთის (16ჰა), მაჭახელას (10 ჰა) ყაზბეგის (30ჰა) ეროვნულ პარკებში (ჯამში დაახლოებით 123 ჰა)
- კოლხური ბზისათვის შეძენილია კოლხური ბზის დასამუშავებლად პრეპარატები 4 დაცული ტერიტორიისათვის: ბაწარა-ბაბანეურის (1ჰა), კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე (1ჰა), კოლხეთის (1ჰა), მაჭახელას (4 ჰა) ეროვნულ პარკებში (ჯამში დაახლოებით 7 ჰა. ტერიტორიისთვის)

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

- ✓ ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ დაცულ ტერიტორიებზე ხორციელდება მონიტორინგი გავრცელებულ ბიომრავალფეროვნებაზე;
- ✓ საქართველოს 15 დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში გაცემულია სამეცნიერო კვლევის 56 ნებართვა.

კონსერვაციული პროექტები დაცულ ტერიტორიებზე

დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს კონსერვაციული პროექტები:

➤ ქურციკის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე - საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა ქურციკების (ჯეირნების) რეინტროდუქცია აზერბაიჯანიდან საქართველოში. რეინტროდუქცია წარმატებით მიმდინარეობს 2013 წლიდან დღემდე. პროექტი ხორციელდება WWF-კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის და TJS ფინანსური მხარდაჭერით. ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის მონაცემებით 300-ზე მეტი ქურციკი დაფიქსირებული.

➤ კეთილშობილი ირმის მონიტორინგი მიმდინარეობს 4 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაულის, თუშეთის, ლაგოდეხის, თბილისის ეროვნულ პარკში (გარდაბანი). 2023 წლის მდგომარეობით 1352 ირემი დაფიქსირდა, რაც გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (1334 ინდივიდი) გაზრდილია 18 ინდივიდით.

➤ ჯიხვის მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე – 2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში დაიწყო და დღემდე მიმდინარეობს აღმოსავლეთ-კავკასიური ჯიხვის ტრანსსასაზღვრო ტელემეტრიული მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე და ზაქათალას აღკვეთილში. პროექტის განმახორციელებელი NACRES. 2022-2023 წლების მდგომარეობით ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა ჯიხვის დაახლოებით 700-მდე ინდივიდი.

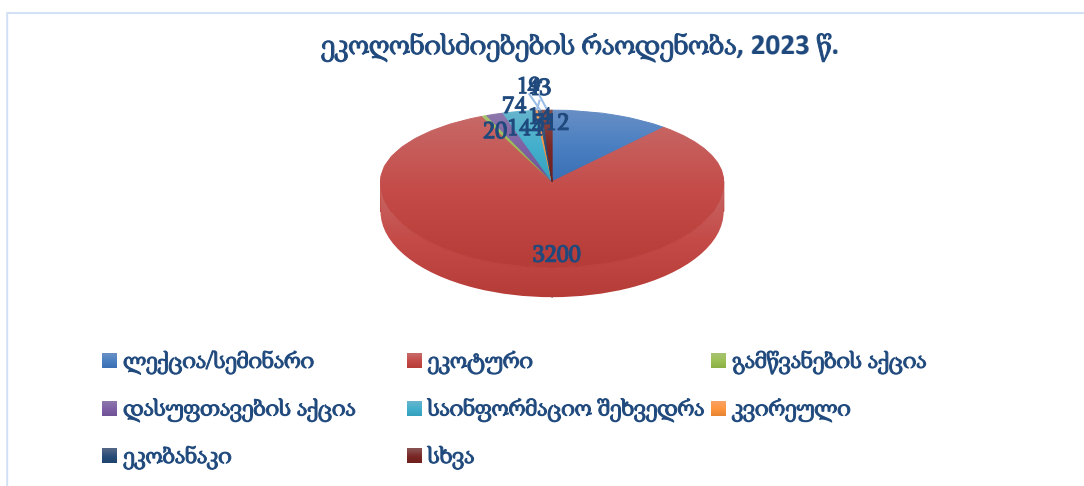
➤ კეთილშობილი ირმის რეინტროდუქციის პროექტები - ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს მიერ მიმდინარეობს ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე კეთილშობილი ირმის აღდგენის პროექტი. კეთილშობილი ირმის აღდგენის პროექტზე მუშაობა მიმდინარეობს ნაკრესის მიერ თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, დონორი BP

გარემოსდაცვითი განათლება და ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების ორგანიზებით განხორციელდა სხვადასხვა სახის ღონისძიება სამიზნე ჯგუფების მიხედვით:

- სკოლის მოსწავლეებისთვის და სტუდენტებისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით;
- ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან - 144;
- სტუდენტებისა და მოსწავლეებისთვის ჩატარდა ლექცია-სემინარები - 512;
- დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო ეკოტურები - 3200;
- მოსწავლეებისა და ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობით განხორციელდა გამწვანების აქციები - 20;
- დასუფთავების აქციები - 74;
- საანგარიშო პერიოდში აღინიშნა „მწვანე კალენდრის“ დღეები, რომელთა ფარგლებშიც განხორციელდა სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.

- დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა სპეციალური კითხვარის საშუალებით, სადაც დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებულ სხვადასხვა საკითხთან მიმართებით გამოიკითხა 2100 რესპოდენტი.
- 2023 წელს გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩართული იყო სხვადასხვა რეგიონის 290 საჯარო და კერძო სკოლა და 8 ბაღი.
- სულ 2023 წლის განმავლობაში ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 73637 მონაწილე, მათ შორის: 60577 მოსწავლე, 1025 სტუდენტი, 8155 პედაგოგი/ლექტორი, 2850 ადგილობრივი მოსახლე და 1061 სხვადასხვა დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

სალაშქრო ბილიკები

2023 წლის მდგომარეობით დაცულ ტერიტორიებზე 100 საფეხმავლო (მათ შორის სამანქანოსთან ინტეგრირებული) ბილიკია და 5 სანაოსნო მარშრუტი. ბილიკების საერთო სიგრძე 2213 კმ - ია.

სალაშქრო ბილიკების მოწყობა/რეაბილიტაცია

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში 7 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო 369 კმ სიგრძის ეკოტურისტული ბილიკების ქსელი: ბაწარა-ბაბანეურის (18 კმ), მარიამჯვარის (25 კმ) და თეთრობის (50 კმ), იმერეთი-სამეგრელოს (სამეგრელო - 47კმ, იმერეთ - 11 კმ, სულ 58 კმ), ლაგოდეხის (118 კმ), ერუშეთის (100 კმ) დაცულ ტერიტორიებზე (სტატუსი: დასრულებული).

მიმდინარეობს 8 დაცულ ტერიტორიაზე 690 კმ-მდე სიგრძის საფეხმავლო ბილიკების ქსელის და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები: ბორჯომ-ხარაგაულის (250 კმ), კინტრიში-მტირალას დამაკავშირებელი (150 კმ), ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე (700 მ), თბილისის (160 კმ), თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა (სტატუსი: მიმდინარე).

საინფორმაციო ნიშნულები

საანგარიშო პერიოდში 24 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციისთვის განისაზღვრა საინფორმაციო დაფებთან დაკავშირებით საჭიროებები, გაიმართა საინფორმაციო შეხვედრა და მიმდინარეობს საინფორმაციო დაფების ინვენტარიზაციის პროცესი.

- თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე განახლდა 40-მდე საინფორმაციო დაფა.
- ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ეზოში განახლდა სარეკლამო ბანერები
- ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ მოეწყო/განახლდა 120-მდე მიმართულების მანიშნებელი დაფა
- იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე (სათაფლია) განახლდა საინფორმაციო დაფები.

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

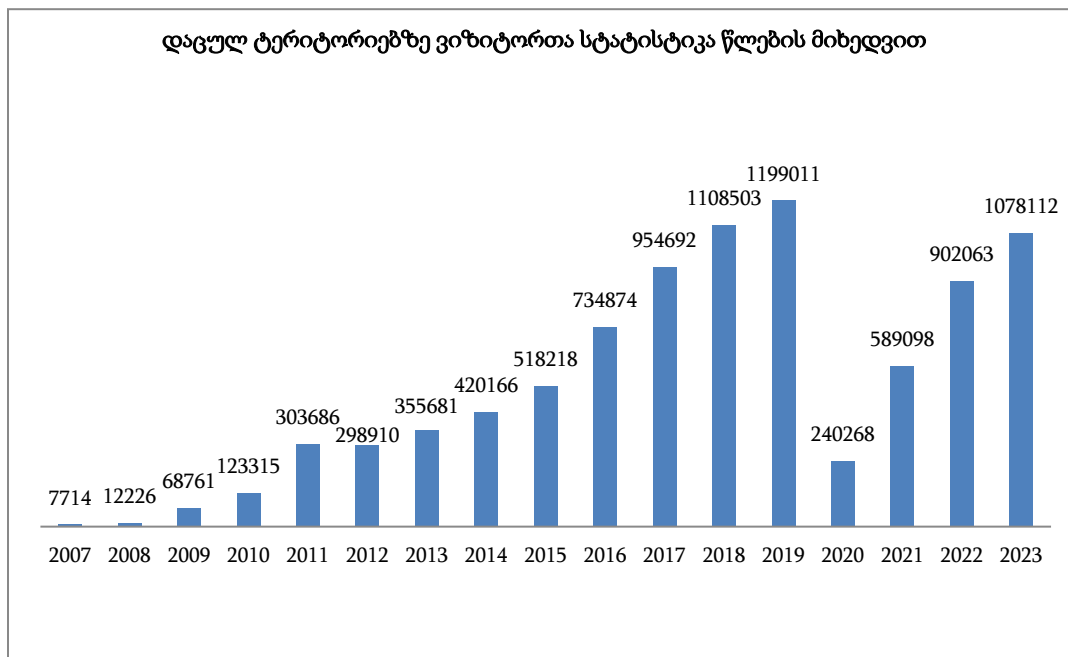
დასრულებული:

- აშენდა ერთი ადმინისტრაციული შენობა (ინტეგრირებული რეინჯერთა სადგურთან), მარიამჯვრის დაცულ ტერიტორიებზე;
- აშენდა 23 ტურისტული თავშესაფარი 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (8), ლაგოდეხი (1), თეთრობი (3), მტირალა (3), კინტრიში (2), ერუშეთი (4) და მარიამჯვარი (2) ;
- მოეწყო 4 გადასახედი ბაწარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიებზე;
- 33 საპიკნიკე სივრცე მოეწყო 9 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომი (4), ბაწარა-ბაბანეური (1), მარტვილი და ოკაცე (3), ლაგოდეხი (11), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), ვაშლოვანი (3), იმერეთი (2) და ერუშეთი (4);
- 20 ცეცხლის დასანთები ადგილი მოეწყო 8 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომი (4), ბაწარა-ბაბანეური (1), მარტვილი და ოკაცე (3), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), მტირალა (1), იმერეთი (2) და ერუშეთი (4);
- 115 ძეგლსა და მოეწყო 8 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (30), ბაწარა-ბაბანეური (6), მარტვილი და ოკაცე (3), ლაგოდეხი (50), თეთრობი (10), მტირალა (2), იმერეთი (2) და ერუშეთი (12);
- 13 ცხენის დასაბმელი ადგილი მოეწყო 3 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (4), ლაგოდეხი (5) და ერუშეთი (4);
- 27 საპირფარეშო მოეწყო 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (4), ბაწარა-ბაბანეური (2), ლაგოდეხი (10), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), მტირალა (2) და ერუშეთი (4);
- 3 ხიდი მოეწყო ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე;
- 2 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო ღამის მხატვრული განათება - მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე;
- 4 დაცულ ტერიტორიაზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა მცირე ტურისტულ ინფრასტრუქტურას, კერძოდ:
 - იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები: პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლზე - ეზოს ქვაფენილი, ნავის შესანახი შენობა, მღვიმეში მოაჯირები, განახლდა გარე განათების სისტემა. სათაფლიას აღკვეთილის ტერიტორიაზე - საგანმანათლებლო მოედანი, ბილიკის ქვაფენილი.

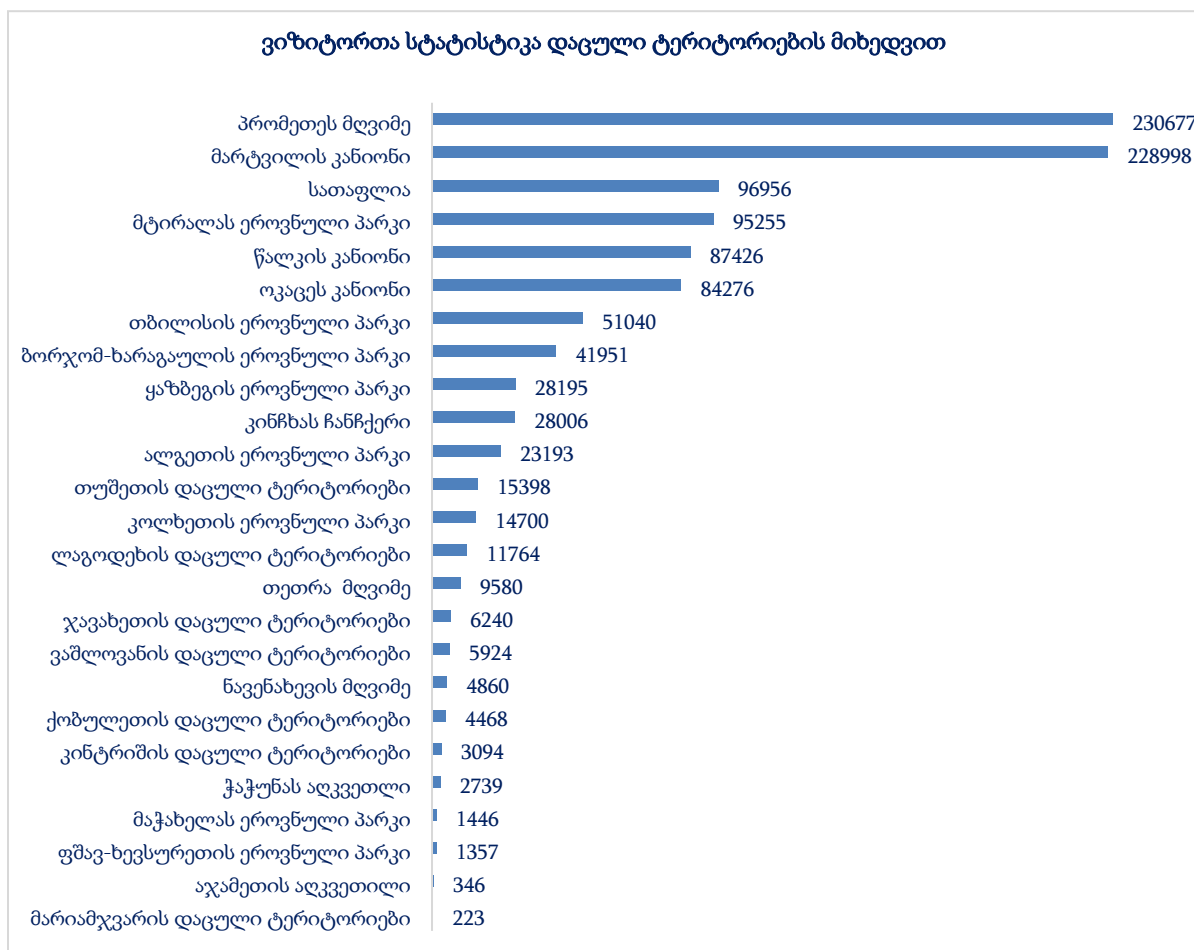
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი - საპარკინგეს რეაბილიტაცია,
- კოლხეთის ეროვნული პარკი - ადმინისტრაციის ეზოს, ნავმისადგომის და სარეინჟეროს რეაბილიტაცია,
- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები - მარტვილის კანიონის ვიზიტორთა ცენტრის ეზოს კეთილმოწყობა,
- **4 ადმინისტრაციულ შენობას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია** - ბორჯომი (1) და კოლხეთი (1); მარტვილის კანიონი (1), პრომეთეს მღვიმე (1);
- **10 ტურისტულ თავშესაფარს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია 4 დაცულ ტერიტორიაზე** - ლაგოდეხი (2), ვაშლოვანი (6), მტირალა (1) და კოლხეთი (1);
- **6 საპიკნიკე სივრცეს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია** - ვაშლოვანი;
- **2 ფრინველებზე დაკვირვების კომპლექსს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია** - კოლხეთის ეროვნულ პარკში;

ვიზიტორების სტატისტიკა

2023 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა 1 078 112 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (902 063 ვიზიტორი) 19%-ით - არის გაზრდილი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2023 წელს ყველაზე მეტი ვიზიტორი (დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 91%) ესტუმრა

- პრომეთეს მღვიმეს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 21%;
- მარტვილის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 21%;
- სათაფლიას დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- მტირალას ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- წალკის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 8%;
- ოკაცეს კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 8%;
- თბილისის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 5%;
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 4%;

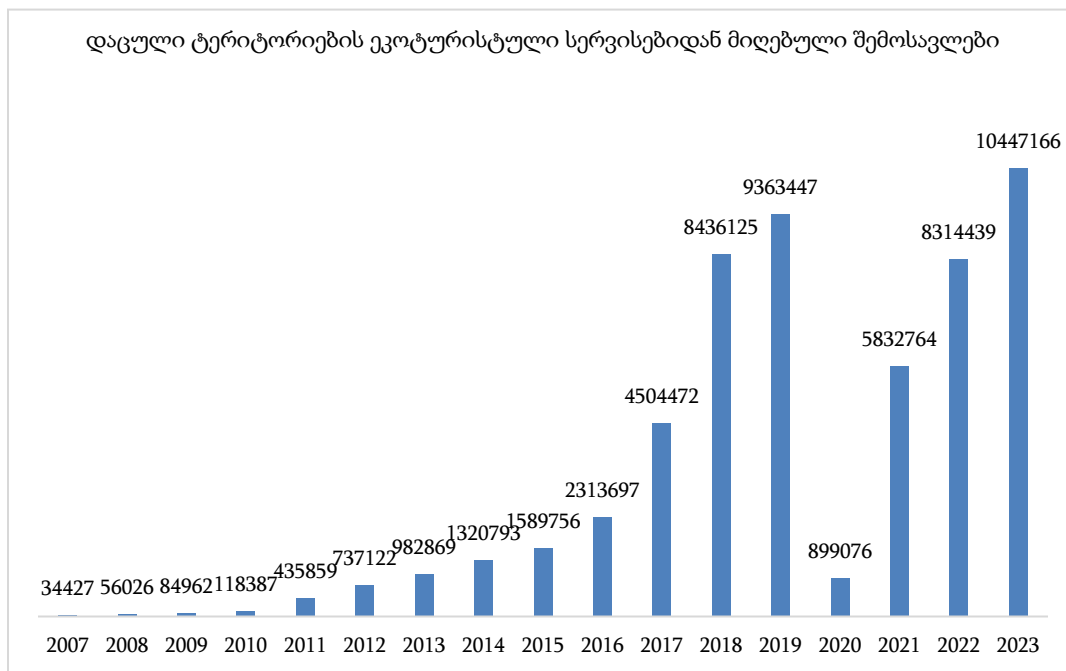
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ყაზბეგის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 3%;
- კინჩხას ჩანჩქერს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 3%.

დანარჩენი 9% ესტუმრა ალგეთის, თუშეთის, კოლხეთის, ლაგოდეხის, თეთრას, ჯავახეთის, ვაშლოვანის, ნავენახევის, ქობულეთის, კინტრიშის, ჭაჭუნას, მაჭახელას, ფშავ-ხევსურეთის, აჯამეთის და მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებს.

შემოსავლების სტატისტიკა

2023 წელს ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 10 447 166 ლარი, რაც წინა 2022 წლის მაჩვენებელთან (8 314 439 ლარი) შედარებით დაახლოებით 26% - ით არის გაზრდილი.

დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები ნაწილდება შემდეგნაირად:

- იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 54%
- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 42%

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 1%
- ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლის 1%
- სხვა ადმინისტრაციები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 2%

ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების 2% კოლხეთის, წალკის, ბორჯომ-ხარაგაულის, მტირალას, ალგეთის, თუშეთის, ჭაჭუნას, კინტრიშის, მარიამჯვარის, ჯავახეთის, მაჭახელას და ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარებისა და დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების შედეგად, მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობა აქტიურად ჩაერთო დაცული ტერიტორიების ვიზიტორებისთვის სხვადასხვა ტურისტული სერვისების მიწოდებაში, რაც იწვევს ადგილობრივების ეკონომიკური შემოსავლის მნიშვნელოვან ზრდას.

2023 წელს დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 576 სატუმრო, 276 მაღაზია და 222 კვების ობიექტია, დასაქმებულია 1853 ადამიანი და მათი შემოსავლები შეადგენს დაახლოებით 9 052 614 ლარს.

14 დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ (ბორჯომ-ხარაგაულის, ლაგოდეხის, იმერეთის მღვიმეების, მტირალას, კოლხეთის, თუშეთის, ვაშლოვანის, მარტვილის, მაჭახელას, ჯავახეთის, ოკაცეს, ალგეთის, კინჩხას და კინტრიშის დაცული ტერიტორიები) ხორციელდება დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებლის მონიტორინგი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ადამიანური რესურსების სიმცირე
- დაფინანსების ნაკლებობა
- ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობისთვის ადამიანური რესურსების და დაფინანსების სიმცირე

მიმდინარე/დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტები:

- თბილისის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობა ზედაზენზე
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა
- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დათვისჯვრის და არხოტისთავის ტურისტული თავშესაფრების მშენებლობა
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში 1 ტურისტული თავშესაფრის მშენებლობა
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ახალი ნავმისადგომის მშენებლობა და არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია
- ბაღდის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები
- მიმდინარეობს 8 დაცულ ტერიტორიაზე 690 კმ-მდე სიგრძის საფეხმავლო ბილიკების ქსელის და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები: ბორჯომ-ხარაგაულის (250 კმ), კინტრიში-მტირალას დამაკავშირებელი (150 კმ), ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე (700 მ), თბილისის (160 კმ), თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა (სტატუსი: მიმდინარე).

ნაწილი II. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს 2023 წლის ძირითადი საქმიანობების ანგარიში

თავი 1. ბუნებრივი რესურსების დაცვა და მდგრადი მართვა

- 1.1. დაცვა-პატრულირების სისტემის განვითარება
- 1.2. დაცულ ტერიტორიებზე სამართალდარღვევების სახეები და სტატისტიკა
- 1.3. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები და სამაშველო საქმე
- 1.4. ხანძრების სტატისტიკა
- 1.5. ბუნებრივი რესურსით სარგებლობა
- 1.6. განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა

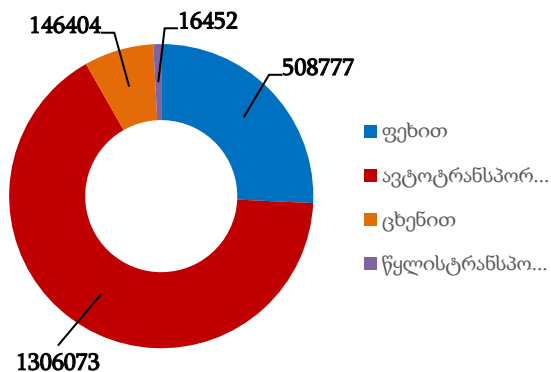
1.1. დაცვა-პატრულირების სისტემის განვითარება

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაცვის სამსახურში დასაქმებულია 418 რეინჯერი და უფროსი რეინჯერი. თითოეულ რეინჯერზე სამართავად მოდის საშუალოდ 2023 ჰა ტერიტორია. საანგარიშო პერიოდში, ადმინისტრაციის მიერ ჩატარებულია 3864 საკონტროლო რეიდი. 46306 ჯერ ჩატარდა პატრულირება. პატრულირების დროს გავლილმა საშუალო მანძილმა შეადგინა 1920239 კმ, მათ შორის: ფეხით - 508777 კმ, ცხენით - 146404 კმ, ავტოტრანსპორტით - 1306073 კმ, წყლის

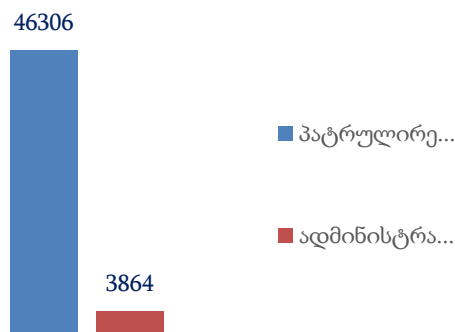
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ტრანსპორტით - 16452 კმ. სულ, დაცვის სამსახურის თანამშრომლებმა ფეხითა და სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებით ყოველდღიურად საშუალოდ გაიარეს 19 კმ მანძილი.

*პატრულირებისას განვლილი მანძლი კმ.
2023წ*

*ჩატარებული პატრულირების და
ადმინისტრაციის რეიდების რაოდენობა
2023წ*

მიმდინარე ეტაპზე SMART - პროგრამის მეშვეობით საქართველოს დაცულ ტერიტორიაზე ხორციელდება პატრულირება და მონიტორინგი.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ინიციატივით დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირება გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, პროექტის - „დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა“ ფარგლებში. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

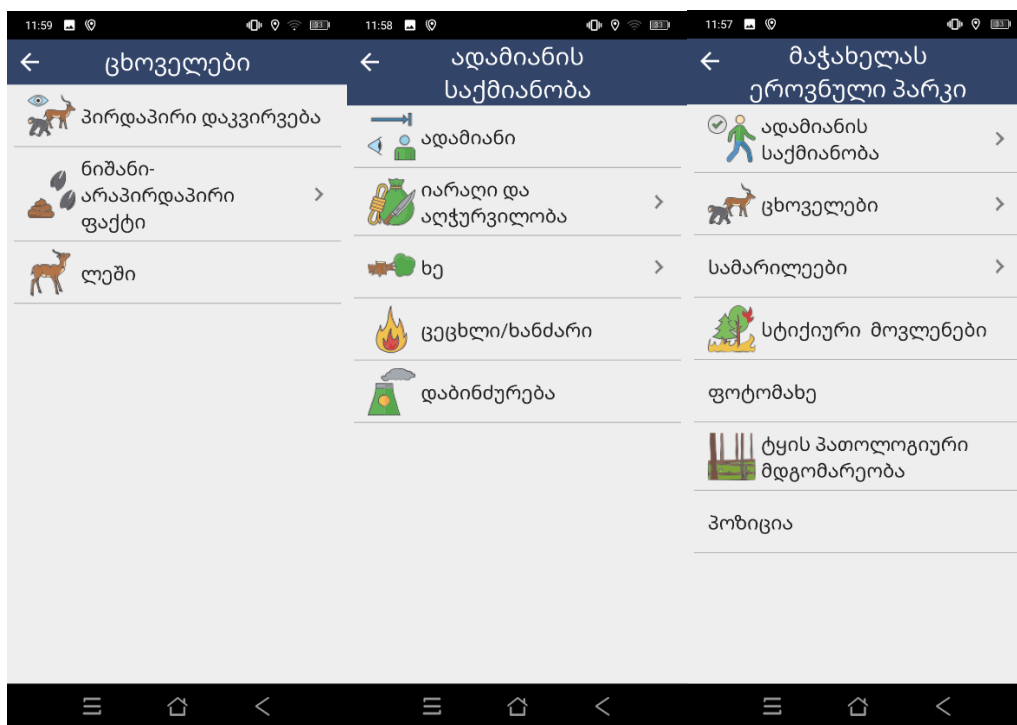
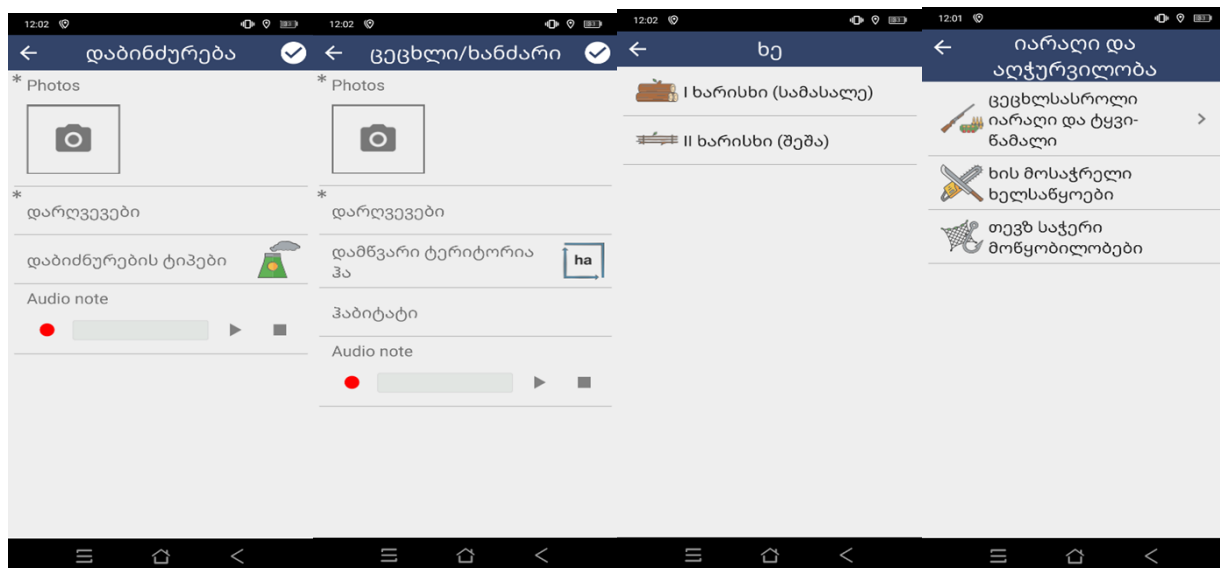
SMART არის მოქნილი (ჰქვიანი) პროგრამა - ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების კომპლექტი, სერვისის ნაკრები, რომლის მიზანია დაცული ტერიტორიების ეფექტური მართვა შესაძლებლობების განვითარების გზით და მონიტორინგის ინსტრუმენტების, საუკეთესო პრაქტიკის და სტანდარტების დანერგვით.

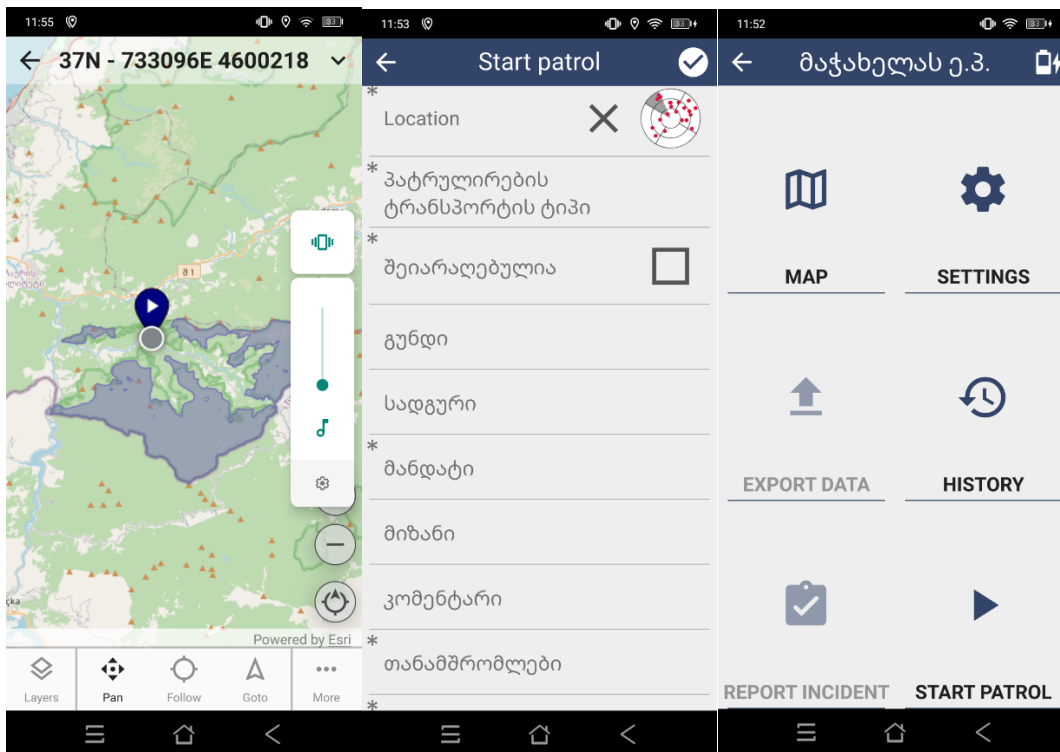

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ინიციატივითა და CNF-ის ფინანსური მხარდაჭერით 2020-2021 წლებში მოხდა SMART პროგრამის თემატიკით ადმინისტრაციებში SMART-ოფიცრებისა და რეინჯერების გადამზადება. პირველ ეტაპზე დატრენინგდნენ ლაგოდებისა და ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების თანამშრომლები და დაიწყო საპილოტე რეჟიმში მუშაობა. ხოლო 2021 წელს ბორჯომ-ხარაგაულისა და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების გარდა დამატებით 10 ადმინისტრაციის (ალგეთი, კინტრიში, მაჭახელა, ყაზბეგი, მტირალა, თუშეთი, ფშავ-ხევსურეთი, ვაშლოვანი, ჯავახეთი, და თუშეთის დაცული ლანდშაფტი) თანამშრომლები გადამზადდნენ (როგორც SMART ოფიცრები ასევე რეინჯერები), ჯამში 12 ადმინისტრაცია (მათგან 1 თუშეთის დაცული ლანდშაფტი, რომელსაც მართავს ახმეტის მუნიციპალიტეტი). შეიქმნა დაცული ტერიტორიების მახასიათებლებიდან გამომდინარე კონსერვაციის არეალები და შემუშავდა ანგარიშგების ფორმატი.

2023 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებთან ინტენსიური მუშაობის შედეგად აღმოიფხვრა ტექნიკური პროგრამული ხარვეზები, ადმინისტრაციების მიერ მომზადდა წლიური ანგარიშები.

SMART აპლიკაციის მეშვეობით ხორციელდება სხვადასხვა სახის ინფორმაციის შეგროვება: პატრულირების დაწყების დასრულების დრო/ადგილი განვლილი მანძილის ინფორმაციის შეგროვება; ბიომრავალფეროვნების სახეობების (მცენარეები, ცხოველები, ფრინველები) მონიტორინგი როგორც პირდაპირი დაკვირვებით, ასევე კვალის აღრიცხვით; სამართალდარღვევის სახეების და სამართალდამრღვევის მონაცემების ასახვა; ფიტოპათოლოგიური დაკვირვების მონაცემების ასახვა; სტიქიური მოვლენების მონაცემების შეგროვება და ასევე ფოტოხაფანგების ტერიტორიაზე განლაგების მონიტორინგი.

სამუშაო შეხვედრების და SMART-ის ფორუმებიდან მოძიებული ინფორმაციის საფუძველზე პრიორიტეტად გამოიკვეთა SMART Mobile-ის ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა, რომელიც სმარტ ტელეფონებს ზღუდავს ყველა სვა ფუნქციონალის გამოყენებისგან გარდა SMART-ისა. თერთმეტი ადმინისტრაციის მიერ მოხდა ყველა არსებული სმარტ ტელეფონს „კიოსკ“ რეჟიმზე გადასვლა.

სმარტ ტელეფონთან არსებულ პრობლემასთან დაკავშირებით კომპეტენტურ კომპანიებთან თანამშრომლობის საფუძველზე მოძიებულ იქნა GPS გამაძლიერებლები, რომლის დახმარებითაც არსებული GPS სიხშირის ხარვეზი უნდა აღმოიფხვრას. ამ ეტაპზე დაგეგმილია ზემოთხსენებული ტექნიკის ტესტირება ამ კუთხით პრობლემატურ ტერიტორიებზე.

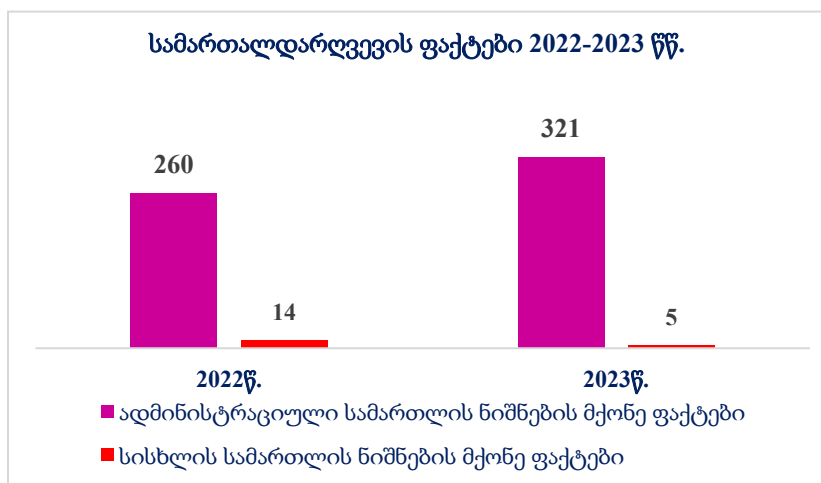
SMART Partnership-თან თანამშრომლობით დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და მოხდა 12 ადმინისტრაციის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა და სისტემატიზაცია. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც ჩატარდა აქტიური ტრენინგები თორმეტივე ადმინისტრაციის SMART ოფიცებთან. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია. მიმდინარე წლის განმავლობაში CNF-თან

თანამშრომლობით დაიგეგმა დ განხორციელა სამუშაო შეხვედრები ადმინისტრაციებთან, ჩატარებული სამუშაოების შეჯამების და სამომავლო გეგმების განსაზღვრის მიზნით. ასევე CNF-ის და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მხრიდან შირჩა სმარტფონების ახალი მოდელები, რომლითაც მოხდა ძველი, მწყობრიდან გამოსული სმარტფონების ჩანაცვლება.

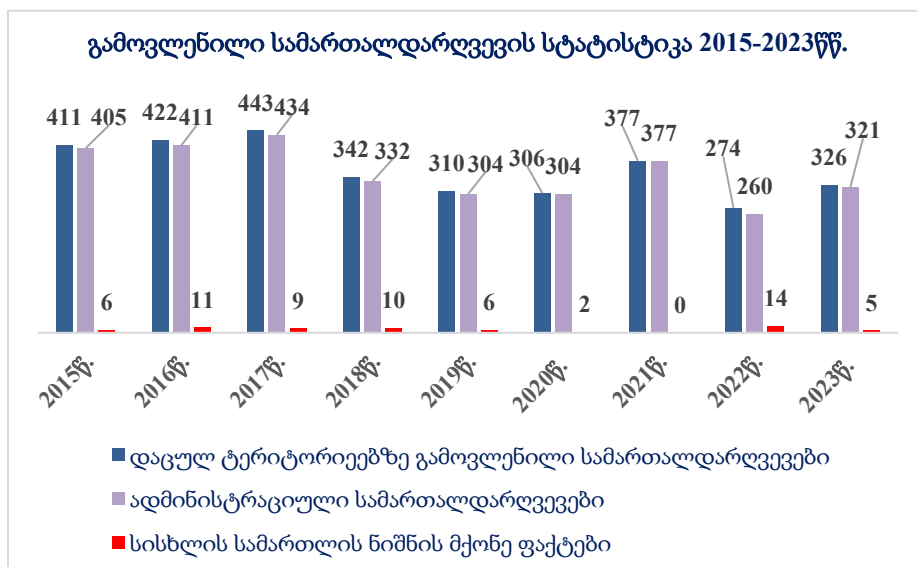
1.2. დაცულ ტერიტორიებზე სამართალდარღვევების სახეები და სტატისტიკა

სამართალდამცავ ორგანოებზე გადაცემულია 326 სამართალდარღვევის ფაქტი, აქედან 321 ადმინისტრაციული და 5 სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე.

სამართალდარღვევების რაოდენობა 2023 წლის მონაცემებით (326 შემთხვევა, მათ შორის 321-ადმინისტრაციული, 5 სისხლის სამართლის დანაშაული მქონე), 2022 წლის ანალოგიური პერიოდის განმავლობაში გამოვლინებულ სამართალდარღვევებთან შედარებით (274 შემთხვევა, მათ შორის 260 ადმინისტრაციული და 14 სისხლის სამართლის.) გაიზარდა 52 ფაქტით, დაახლოებით 18,9 %-ით.

ცხრილი: ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის ფაქტები - 2022-2023 წწ

ცხრილი: ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის ფაქტები - 2015-2023 წწ

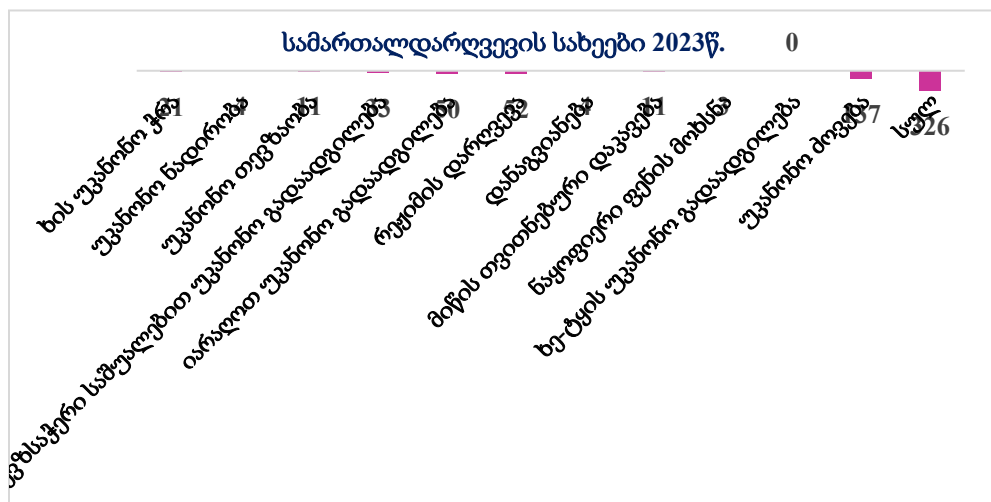
2023 წლის მონაცემებით სასამართლოსთვის გადაცემული უკანონო ქმედებებიდან, სასამართლოს მიერ განხილულია 284 სამართალდარღვევა, განხილვის პროცესშია 39 შემთხვევა, სასამართლოს მიერ გამოტანილი დადგენილებით სამართალდამრღვევების 98 შემთხვევაში მიეცათ შენიშვნა და 186 შემთხვევაში დაეკისრათ ჯარიმა, ჯარიმების მოცულობამ ჯამში შეადგინა 48420,1 ლარი.

ყველაზე მეტი სამართალდარღვევის 58 შემთხვევა დაფიქსირდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე, შემდეგი მოდის მტირალას ეროვნული პარკი 43 შემთხვევა, ჭაჭუნას ალკვეთილის ტერიტორია 39 შემთხვევა, 35 შემთხვევა კოლხეთის ეროვნული პარკი და მარიამჯვარის ნაკრძალი 29 შემთხვევა. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორია 26 შემთხვევა, 17 შემთხვევა აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე, ჯავახეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიებზე 16 შემთხვევა. 13 სამართალდარღვევა გამოვლენილია ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე, 7 შემთხვევა თბილისის ეროვნული პარკის და 7 კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე. 6 შემთხვევა მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე და 6 შემთხვევა ბაწარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიაზე. სამართალდარღვევის 4 ფაქტი დაფიქსირდა ტანას ალკვეთილის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე, 6 თუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. 2 შემთხვევა მაჭახელას ეროვნული პარკის და 2 ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე. 1 ერუშეთის ეროვნული პარკის და 1 იმერეთის მღვიმეების ტერიტორიაზე.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

34

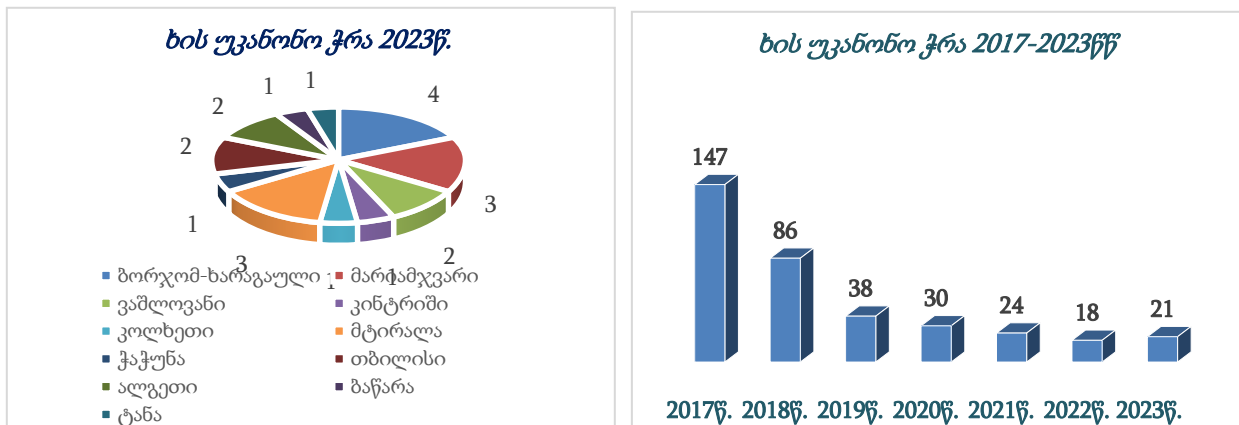
- მიწის თვითნებური დაკავება -11 შემთხვევა,
- ნაყოფიერი ფენის მოხსნა - 3 შემთხვევა,
- უკანონო მოვება -137 შემთხვევა.

ცხრილი: სამართალდარღვევის სახეები 2023 წ.

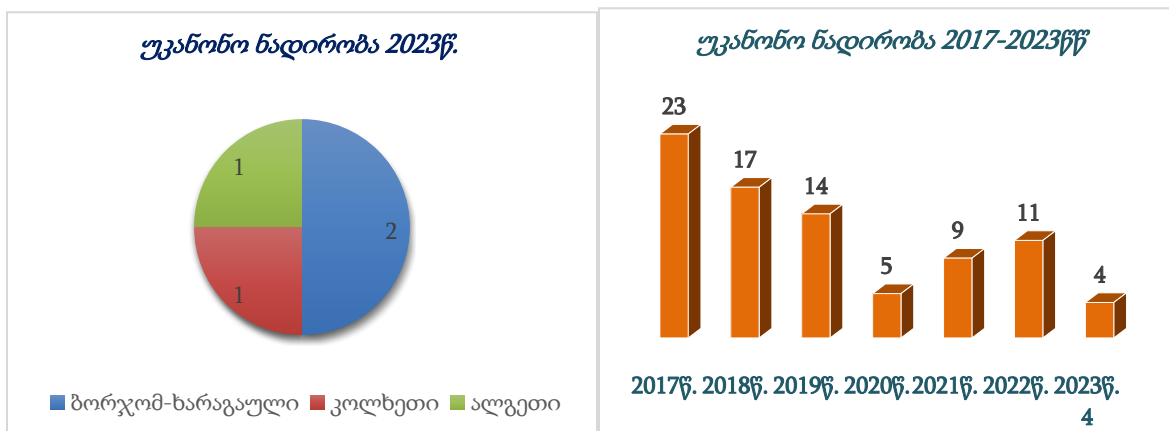
2023 წლის მონაცემებით, სულ დაფიქსირებულია ხის უკანონო ჭრის 21 შემთხვევა:

- 4 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი,
- 3 - მარიამჯვარის ნაკრძალის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე,
- 3 - მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 2 - ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 2 - ალგეთის ეროვნული პარკი
- 2 - თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. (1 სისხლის სამართლის)
- 1 - ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე,
- 1 - კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 1 - ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორია,
- 1 - ტანას აღკვეთილი, (სისხლის სამართლის)
- 1 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე

2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა უკანონო ნადირობის 4 შემთხვევა:

- 2 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე
- 1 - შემთხვევა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. (სისხლის სამართლის, ფოტოხაფანგის მიერ დაფიქსირებული იქნა შველის მონადირეობა).
- 1 - ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე (სისხლის სამართლის, მონადირეობის იყო შველი)

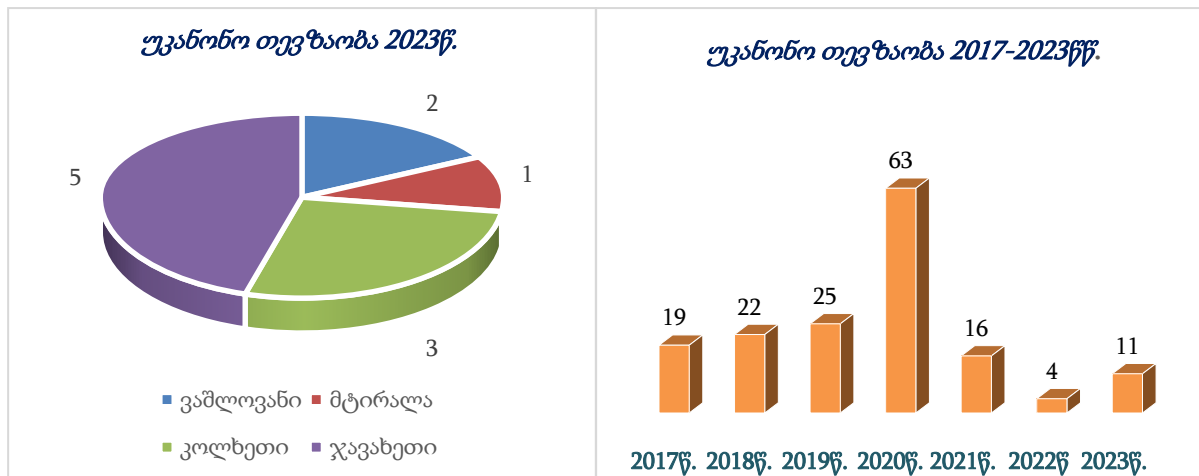

2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა უკანონო თევზაობის 11 შემთხვევა, მათგან:

- 3 - კოლხეთის ეროვნული პარკი (1 სისხლის სამართლის დანაშაული)

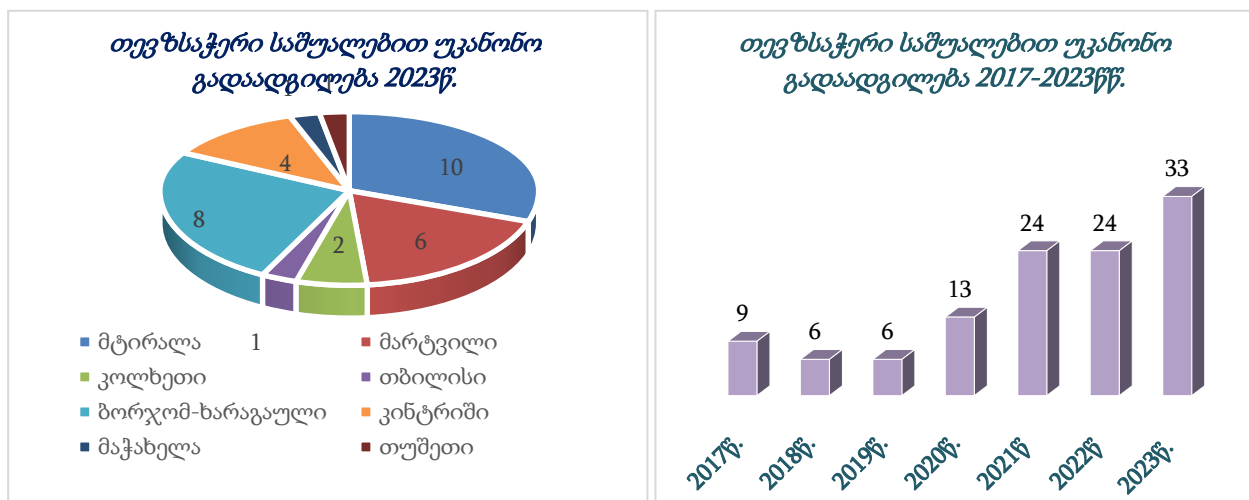
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2 - ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიაზე,
- 1 - მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.
- 5 - ჯავახეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

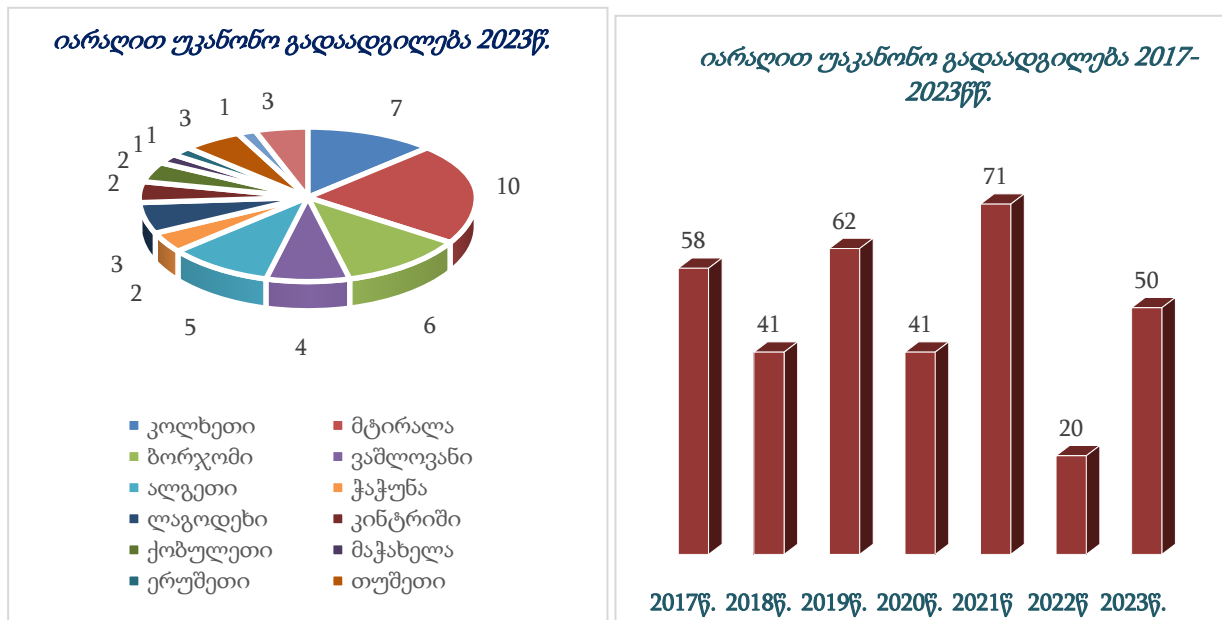
2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილების 33 შემთხვევა, მათგან:

- 10 - მტირალას ეროვნული პარკი,
- 8 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი,
- 6 - მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე,
- 4 - კინტრიშის დაცული ტერიტორია,
- 2 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - მაჭახელად ეროვნული პარკი,
- 1 - თუშეთის ეროვნული პარკი.

2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა იარაღით უკანონო გადაადგილების 50 შემთხვევა, მათგან:

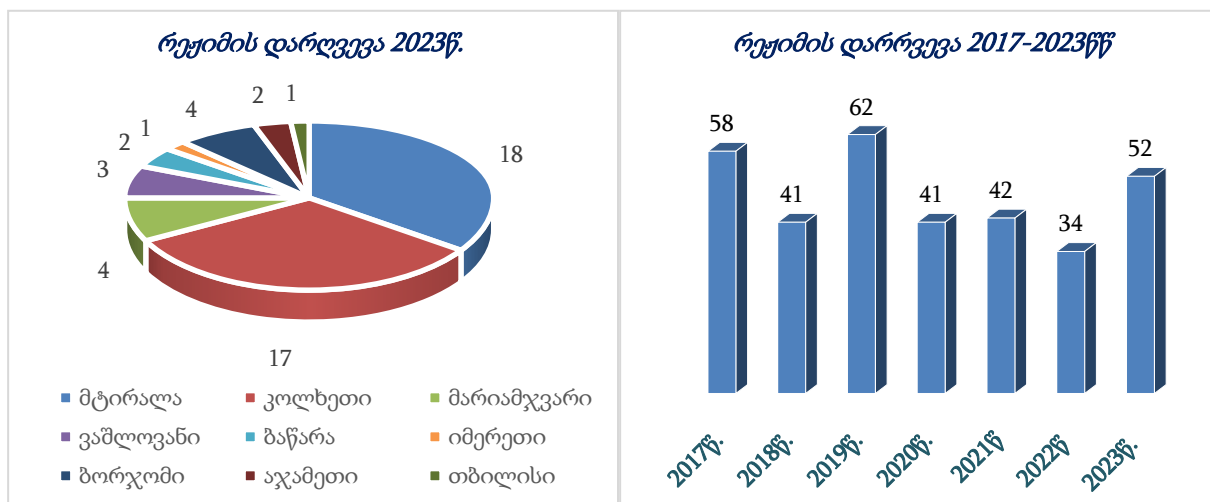
- 10 - მტკირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 7 - კობლეტის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 6 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 5 - ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 4 - ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 3 - ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 3 - ტანას ადკვეთილი,
- 3 - თუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 2 - ჭაჭუნას ადკვეთილის ტერიტორიაზე,
- 2 - კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 2 - ქობულეთის დაცული ტერიტორიაზე,
- 1 - ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - მარიმაჯვარის ნაკრძალი ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე.

რეჟიმის დარღვევის ფაქტების 52 შემთხვევიდან:

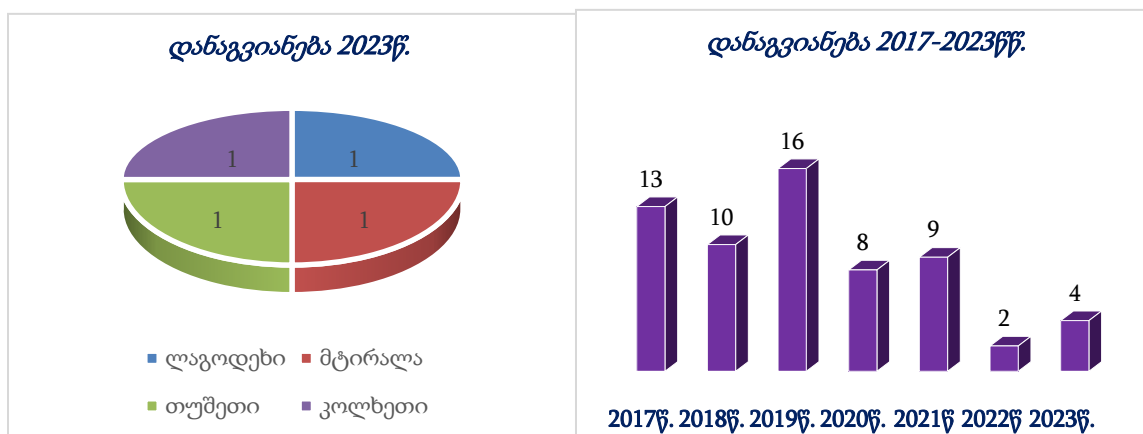
- 18 - მთიარალას ეროვნული პარკის,
- 17 - კოლხეთის ეროვნული პარკის,
- 4 - მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ,
- 4 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის,
- 3 - ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიის,
- 2 - ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიის,
- 2 - აჯამეთის დაცულ ტერიტორიის,
- 1 - იმერეთის მღვიმეების ,
- 1 - თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დანაგვიანების ფაქტების 4 შემთხვევა დაფიქსირდა :

- 1 - ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 1 - მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - თუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 1 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე.

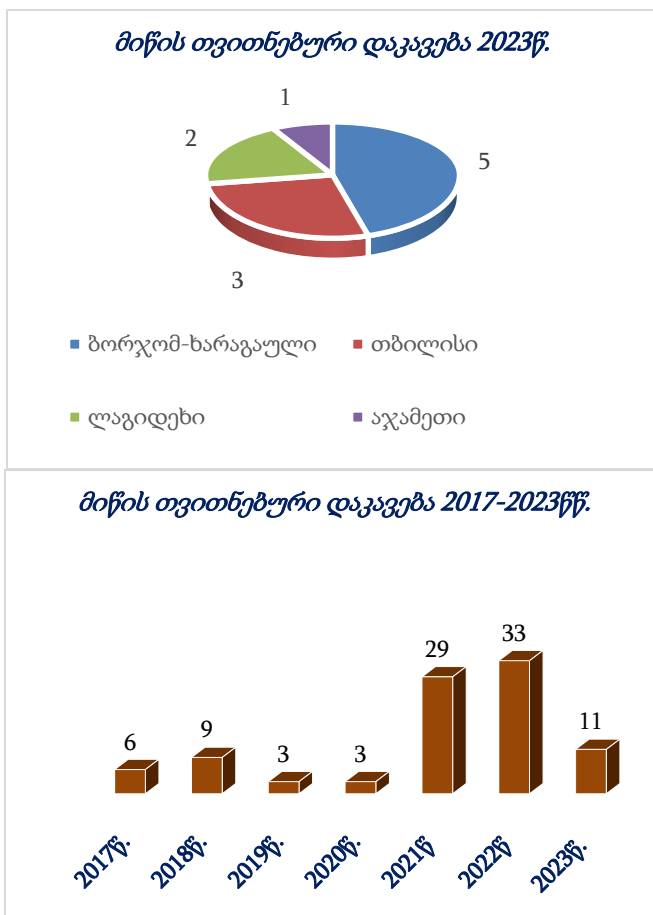

მიწის თვითნებური დაკავების 11 შემთხვევიდან:

- 5 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 3 - თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე,

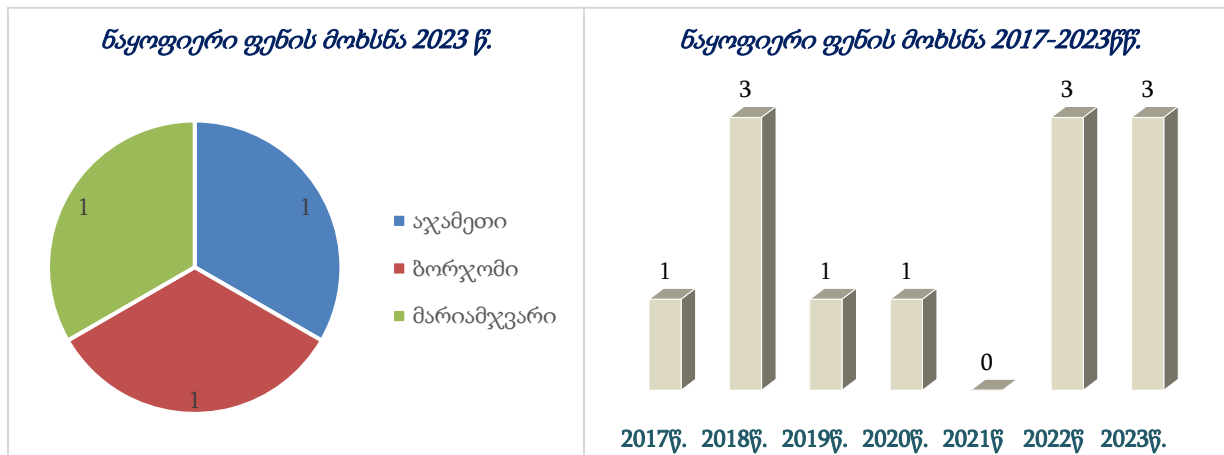
**2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო**

- 2 - ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 1- აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე.

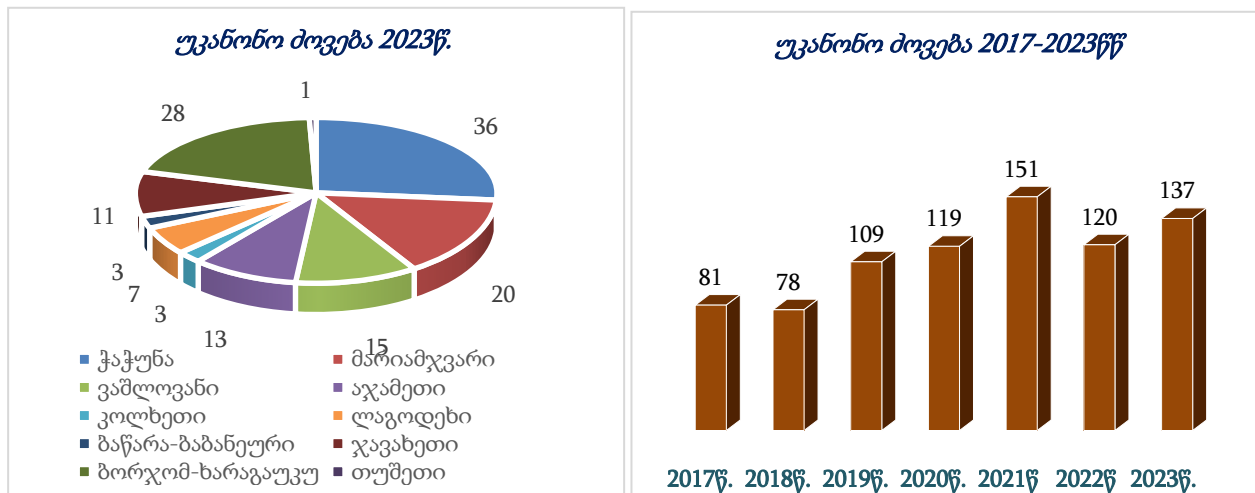
ნაყოფიერი ფენის მოხსნის 3 შემთხვევა გამოვლინდა:

- 1-მარიამჯვარის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ტერიტორიაზე,
- 1-ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე
- 1-აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე.

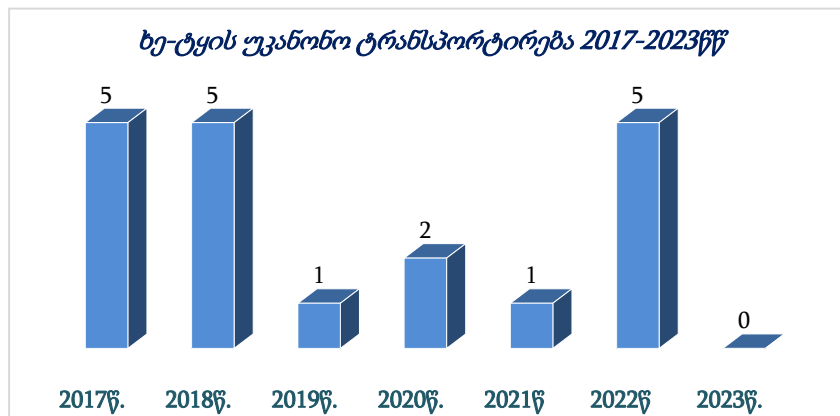

ძოვების წესების დარღვევის 124 შემთხვევიდან:

- 36 - ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე,
- 28 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 20 - მარიამჯვარის ნაკრძალის ტერიტორიაზე,
- 15 - ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე ,
- 11 - ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 13 - აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე,
- 3 - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე,
- 7- ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე,
- 3 - ბაწარა- ბაზნეურის დაცულ ტერიტორიებზე.

2023 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევა არ დაფიქსირებულა ხეტყის უკანონო ტრანსპორტირებაზე.

1.3. ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები

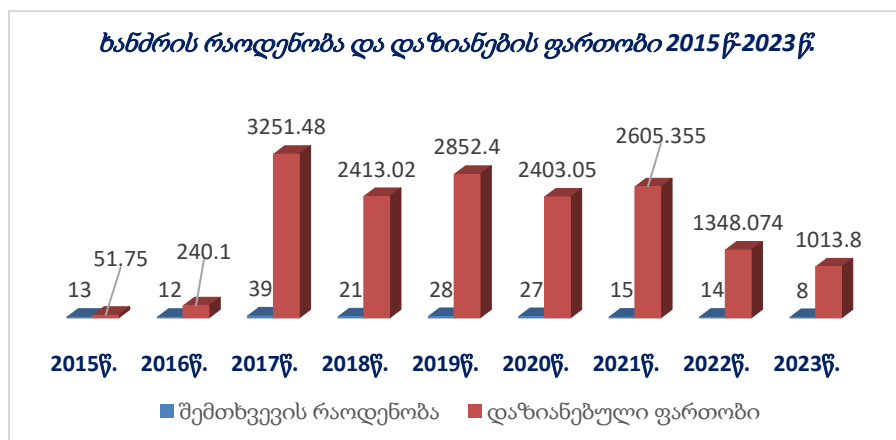
2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით, განხორციელდა ხანძარსაწინააღმდეგო ტექნიკური აღჭურვილობისა და სახანძრო ინვენტარის შემოწმება, უბნის უფროს რეინჯერებს მიეცათ მითითებები ხანძარსაშიშ ტერიტორიებზე პატრულირების გაძლიერების მიზნით.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გამოცდილმა რეინჯერებმა ხანძარსაწინააღმდეგო ზოგადი ინსტრუქტაჟი ჩაუტარეს ახალბედა რეინჯერებს ინდივიდუალურად.

1.4. ხანძრების სტატისტიკა

2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა ხანძრების 8 შემთხვევა. 4 შემთხვევა მოხდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, დაიწვა 970 ჰა ბალახოვანი საფარი, 2 შემთხვევა ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, დაიწვა 208 ჰა ბალახოვანი საფარი, 2 შემთხვევა ჯავახეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, დაიწვა 41 ჰა ბალახოვანი საფარი.

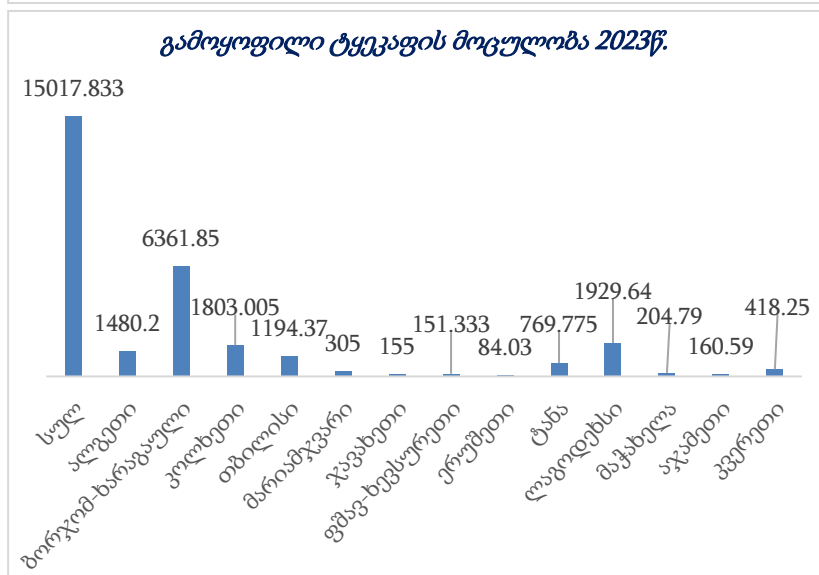
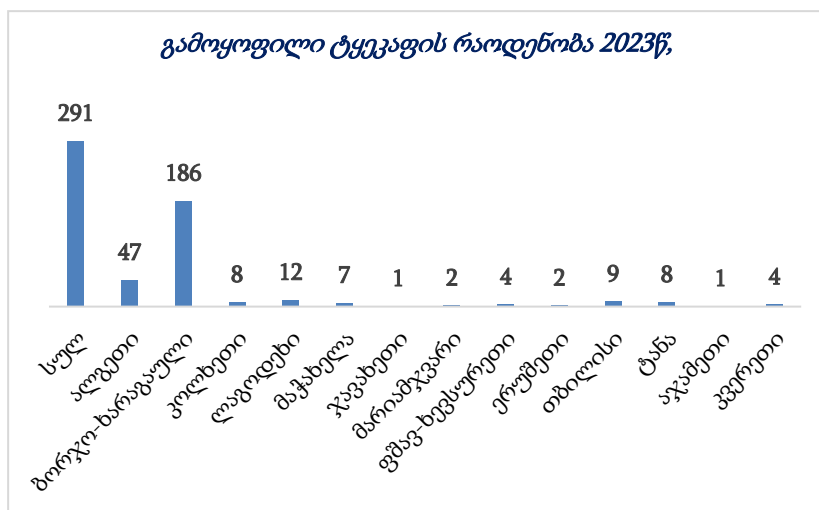
1.5. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2023 წლის პერიოდში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებიდან ადგილობრივი მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით გამოყოფილია 291 ტყეკავი, 2023 წლის მონაცემებით ადგილობრივ მოსახლეობაზე გაცემულია სულ: 11528,871 მ³ საშემე მერქანი. საშემე მერქანი გაიცა 12 ადმინისტრაციიდან:

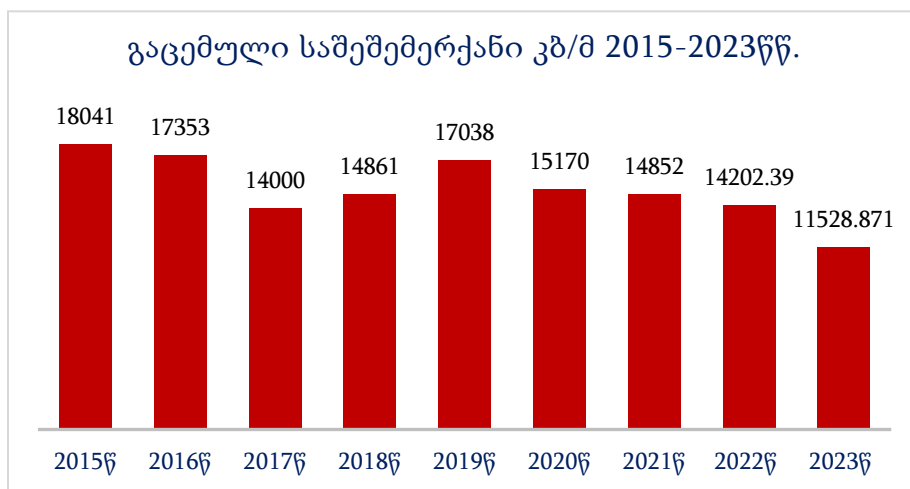
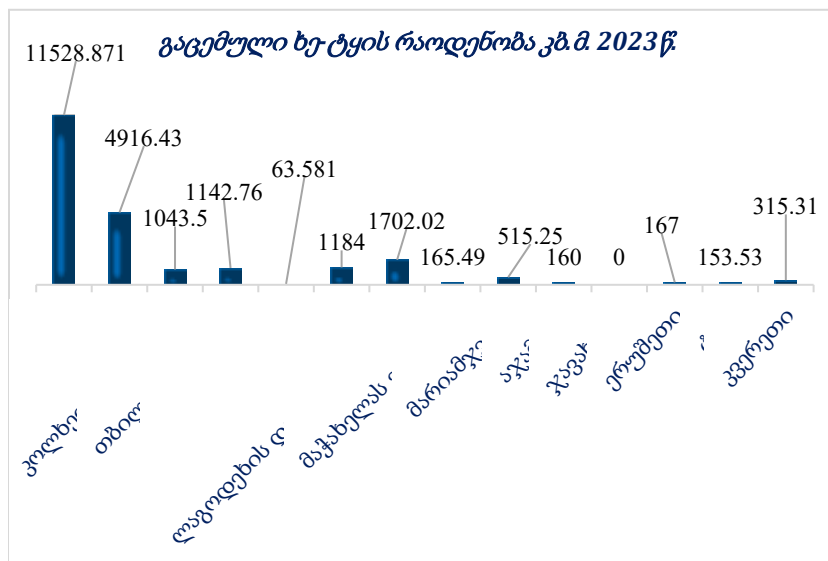
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკიდან 4916,43 მ³,
- თბილისის ეროვნული პარკიდან 1142,76 მ³,
- კოლხეთის ეროვნული პარკიდან 1043,5 მ³,
- მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალიდან (ყორულის ადკვეთილი) 515,25 მ³,
- ალგეთის ეროვნულ პარკიდან 1184 მ³,

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- მაჭახელას ეროვნული პარკი 165,49 მ³,
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიიდან 1702,02 მ³,
- ერუშეთის ეროვნული პარკი 167 მ³.
- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი-63,581 მ³,
- აჯამეთის აღკვეთილი-160 მ³,
- ტანას აღკვეთილი-153,53 მ³,
- კვერეთის ღკვეთილი-315,31მ³.

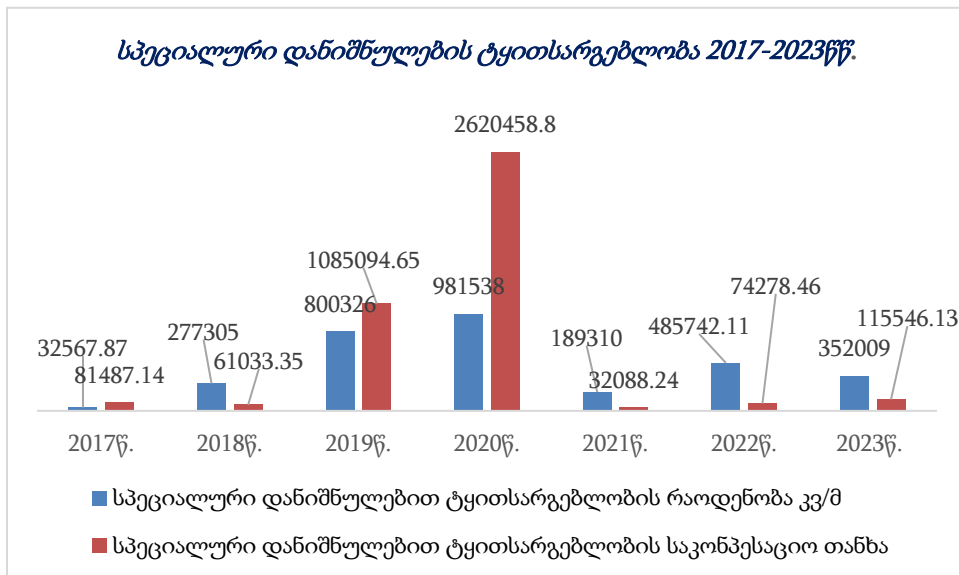
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

1.6. განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა

2023 წლის სპეციალური დანიშნულებით ტყითსარგებლობა გაიცა 31 ობიექტზე, 352009 მ² ფართობზე.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

1.7. გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების ჩატარების შედეგები

2023 წლის გეგმიური რევიზიების დროს (საშემოდგომო და საგაზაფხულო) სულ გამოვლინდა დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) 70,06მ³ უკანონო ჭრა. 2022 წლის გეგმიური რევიზიების დროს (საშემოდგომო და საგაზაფხულო) სულ გამოვლინდა 92,4მ³ დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრა. აღნიშნული მონაცემების მიხედვით 2023 წლის რევიზიების შედეგად დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრები 22,34 მ³ -თ შემცირდა 2022 წელთან შედარებით.

2023 წლის გეგმიური რევიზიების შედეგად დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრები 2022 წლის გეგმიური რევიზიების დროს დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრებთან შედარებით შემცირდა 24,18% -ით.

ინფორმაცია 2023 წლის საგაზაფხულო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების ჩატარების შედეგად (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრების შესახებ:

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის საგაზაფხულო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების ჩატარების შედეგად დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) 42,11მ³

უკანონო ჭრა გამოვლინდა. 2022 წლის საგაზაფხულო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების დროს დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) 70,82მ³ უკანონო ჭრა გამოვლინდა, რაც 28.71მ³-ით მეტია 2023 წლის საგაზაფხულო რევიზიებთან შედარებით. აღნიშნული რევიზიების შედარების შედეგად ჩანს რომ აღურიცხავი უკანონო ჭრების რაოდენობა 1 წლის განმავლობაში 2022 წლის საგაზაფხულო რევიზიებთან შედარებით 2023 წლის საგაზაფხულო რევიზიების დროს შემცირდა 59 % - ით.

2023 წლის საგაზაფხულო რევიზიების დროს უკანონო ჭრებიდან ყველაზე მეტი 34,572მ³ ანუ საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული მთელი უკანონო ჭრების 82% ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკზე მოდის. გამოუვლინებელი დამნაშავეებზე აღურიცხავი უკანონო ჭრები აგრეთვე დაფიქსირდა ალგეთის ეროვნულ პარკის ტერიტორიაზე 6,9მ³-ის ოდენობითა და ლაგოდეხის ალკვეთილის ტერიტორიაზე 0,64მ³ ოდენობით. უკანონო ჭრები არ დაფიქსირებულა 18 დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში. რაჭის, ტანასა და კვერეთის დაცულ ტერიტორიებზე საგაზაფხულო რევიზიები არ განხორციელდა. აღნიშნულ დაცულ ტერიტორიებზე უნდა ჩატარდეს ტერიტორიების მიღება-ჩაბარების პროცესები, რომლის შემდგომ ჩატარდება გეგმიური რევიზიები. თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე კლიმატური პირობების გამო საგაზაფხულო რევიზიები ჩატარდა მხოლოდ სპეროზის უბანზე.

ინფორმაცია 2023 წლის საშემოდგომო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების ჩატარების შედეგად (გამოუვლინებელი) უკანონო ჭრების შესახებ:

საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის საშემოდგომო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების ჩატარების შედეგად დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) 27,95მ³ უკანონო ჭრა გამოვლინდა. 2022 წლის საშემოდგომო გეგმიური და საკონტროლო რევიზიების დროს დამნაშავეებზე აღურიცხავი (გამოუვლინებელი) 21,58მ³ მ³ უკანონო ჭრა გამოვლინდა, რაც 6,37მ³-ით ნაკლებია 2023 წლის საგაზაფხულო რევიზიებთან შედარებით. აღნიშნული რევიზიების შედარების შედეგად ჩანს რომ აღურიცხავი უკანონო ჭრების რაოდენობა 1 წლის განმავლობაში 2022 წლის საშემოდგომო რევიზიებთან შედარებით 2023 წლის საშემოდგომო რევიზიების დროს გაიზარდა 32% - ით.

2023 წლის საშემოდგომო რევიზიების დროს უკანონო ჭრებიდან ყველაზე მეტი 15,22მ³ ანუ საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული მთელი უკანონო ჭრების 54% ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკზე მოდის. გამოუვლინებელი დამნაშავეებზე აღურიცხავი უკანონო ჭრები აგრეთვე დაფიქსირდა ალგეთის ეროვნულ პარკის ტერიტორიაზე 7,03მ³-ის

ოდენობითა და ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე 5,7მ3 ოდენობით. უკანონო ჭრები არ დაფიქსირებულა 18 დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში. ტანასა და კვერეთის დაცულ ტერიტორიების მიღება-ჩაბარების პროცესები დამთავრდა შემოდგომის ბოლოს შესაბამისად საშემოდგომო რევიზიები არ განხორციელდა, აღნიშნულ დაცულ ტერიტორიებზე გეგმიური რევიზიები დაიწყება 2024 წლის გაზაფხულიდან. რაჭის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს მიღება-ჩაბარების პროცესები რომლის შემდგომ ჩატარდება გეგმიური რევიზიები.

თავი 2. სამეცნიერო კვლევა და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

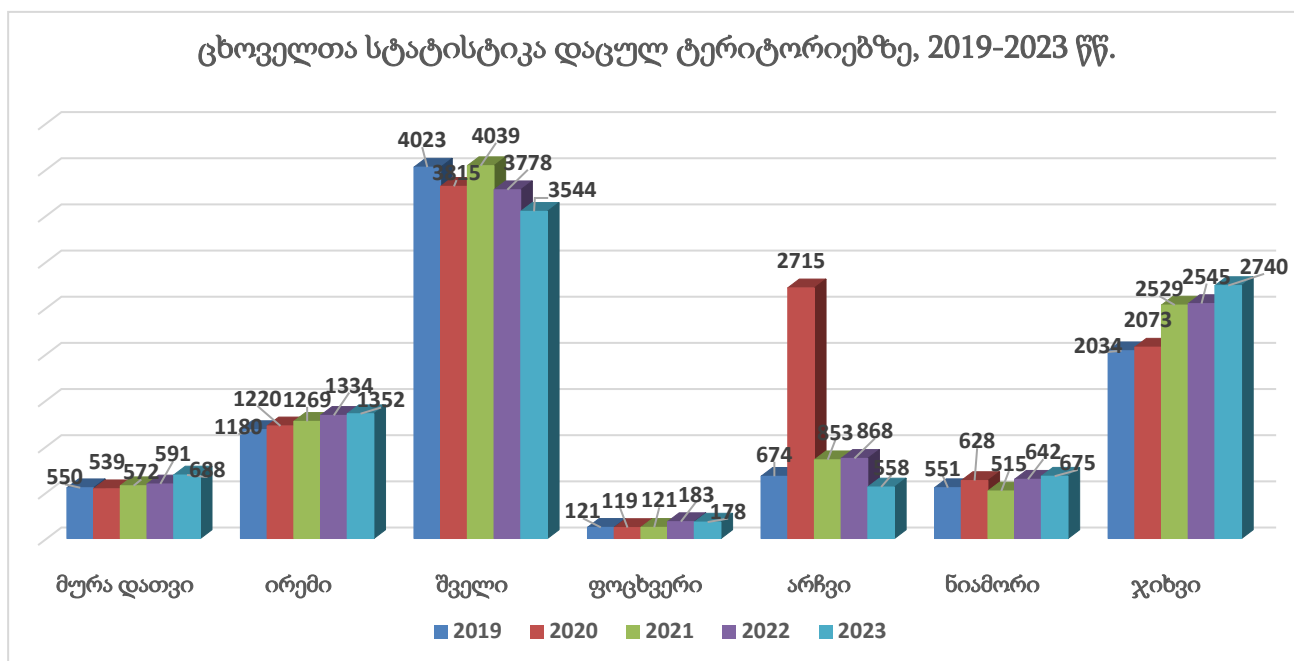
- 2.1. ბიომრავალფეროვნება - ძირითადი სახეობების სტატისტიკა
- 2.2. სამეცნიერო კვლევები დაცულ ტერიტორიებზე
- 2.3. კონსერვაციული პროექტები
- 2.4. ტყის მავნებელ-დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

2.1. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

ძირითადი სახეობების სტატისტიკა

ძირითადი სახეობების ინდივიდების კვალზე დაკვირვების შედეგად მიღებული მონაცემების საფუძველზე, ძირითადი სახეობების ინდივიდების რაოდენობის (დაახლოებით) დინამიკა 2019- 2023 წლებში

2.2. სამეცნიერო კვლევები დაცულ ტერიტორიებზე

საქართველოს 15 დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში გაცემულია სამეცნიერო კვლევის 56 ნებართვა.

- ფოცხვერის კვლევა ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებსა და ჭაჭუნას აღკვეთილში, დონორი: “საბუკო”.
- ჯიქის კვლევა-მონიტორინგი თუშეთის დაცულ ტერიტორიებსა და ფშავ-ხევსურეთის ეროვნულ პარკში, დონორი: “საბუკო”, “ნაკრესი”
- კახეთის მაჩიტას *Campanula kachethica* Kantsch შესწავლა; განმახორციელებელი: საქართველოს ეროვნული ბოტანიკური ბაღი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

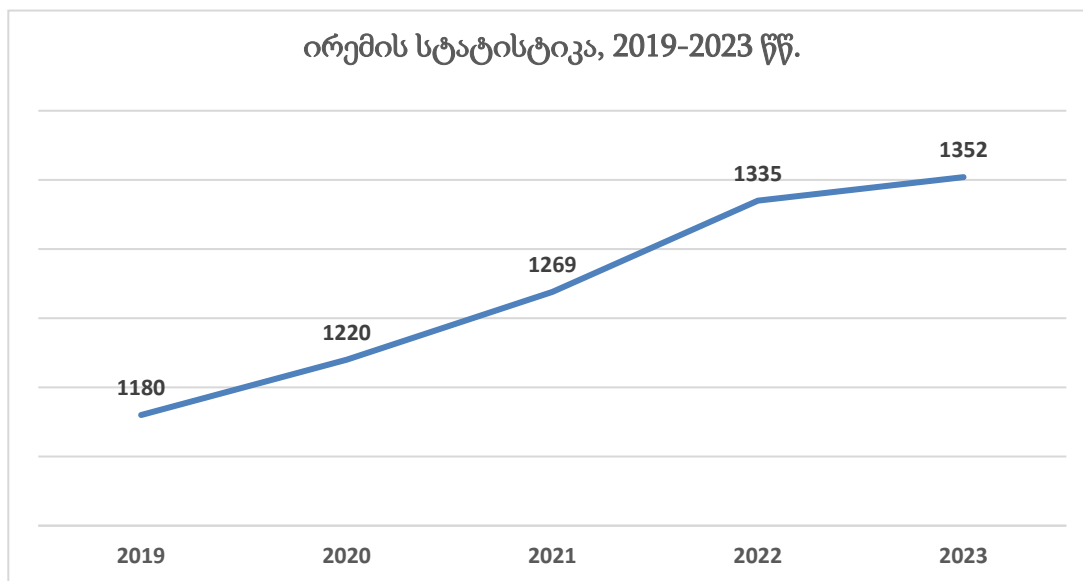
- კალმახის პოპულაციის მდგომარეობის შეფასება კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე, დონორი: კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF), UNDP/GEF
- „საქართველოს ფაუნის თანამედროვე მდგომარეობა, სტატუსი, კონსერვაციის პრობლემები“ პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს ხერხემლიანი ცხოველების თანამედროვე მდგომარეობის შესწავლა 7 დაცულ ტერიტორიაზე: ლაგოდეხის, მარიამჯვარის, თუშეთისა და კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე, ბორჯომ-ხარაგაულის, თბილისისა და ყაზბეგის ეროვნულ პარკში; განმახორციელებელი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზოოლოგიის ინსტიტუტი.
- სამეცნიერო კვლევა „საქართველოში ფართოდ გავრცელებული და ეკოლოგიურად მნიშვნელოვანი ტყის სახეობის, აღმოსავლური წიფლის (*Fagus orientalis* Lipsky) ფილოგეოგრაფია და გენეტიკური სტრუქტურა“; მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებზე, ბორჯომ-ხარაგაულისა და ფშავ-ხევსურეთის ეროვნულ პარკში; განმახორციელებელი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და მედიცინის ფაკულტეტი.
- საქართველოს შიდა წყლებში გავრცელებული თევზების ტაქსონომიური სტატუსის, გავრცელებისა და პოპულაციების სტრუქტურის კვლევა; თბილისის ეროვნულ პარკში, ხორციელდება ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზოოლოგიის ინსტიტუტის მიერ
- სამეცნიერო კვლევა საძოვრების მიმართულებით 2 დაცულ ტერიტორიაზე: ჭაჭუნას აღკვეთილში და ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, განმახორციელებელი: „საბუკო“ და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის.
- აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის აღრიცხვა ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე. აღრიცხვები ჩატარდა პაულ ვეინბერგის პირდაპირი დაკვირვების მეთოდით. დონორი: კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF), „NACRES“.
- ჰიდროაკუსტიკური გადაღებები ფოთი-ანაკლიის საზღვაო სივრცეში თევზების მარაგის შეფასების და მათი ექსპლუატაციის დასაშვები დონის პროგნოზირების მიზნით. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე; განმახორციელებელი: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მეთევზეობის, აკვაკულტურისა და წყლის ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტი.
- 2023-2026 წლებში ბიომრავალფეროვნების კვლევა, კონსერვაცია, ჭაჭუნას აღკვეთილში. განმახორციელებელი: არარასამთავრობო ორგანიზაცია „საბუკო“.

- ჰიდრომეტრული სამუშაოები ჰიდროლოგიურ სადგურზე, ჭაჭუნას ალკვეთილში. განმახორციელებელი გარემოს ეროვნული სააგენტო.

2.3. კონსერვაციული პროექტები

დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს კონსერვაციული პროექტები:

- **ქურციკის რეინტროდუქციის პროექტი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე** - საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორცილდა ქურციკების (ჯეირნების) რეინტროდუქცია აზერბაიჯანიდან საქართველოში. რეინტროდუქცია წარმატებით მიმდინარეობს 2013 წლიდან დღემდე. პროექტი ხორციელდება WWF-კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის და TJS ფინანსური მხარდაჭერით. ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის მონაცემებით 300-ზე მეტი ქურციკი დაფიქსირებული.
- **კეთილშობილი ირმის მონიტორინგი მიმდინარეობს 4 დაცულ ტერიტორიაზე** - ბორჯომ-ხარაგაულის, თუშეთის, ლაგოდეხის, თბილისის ეროვნულ პარკში (გარდაბანი). 2023 წლის მდგომარეობით 1352 ირემი დაფიქსირდა, რაც გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (1334 ინდივიდი) გაზრდილია 18 ინდივიდით.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

➤ **ჯიხვის მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე** – 2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში დაიწყო და დღემდე მიმდინარეობს აღმოსავლეთ-კავკასიური ჯიხვის ტრანსსასაზღვრო ტელემეტრიული მონიტორინგი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე და ზაქათალას აღკვეთილში. პროექტის განმახორციელებელი NACRES. 2022-2023 წლების მდგომარეობით ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა ჯიხვის დაახლოებით 700-მდე ინდივიდი.

➤ **კეთილშობილი ირმის რეინტროდუქციის პროექტები** - ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს მიერ მიმდინარეობს ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე კეთილშობილი ირმის აღდგენის პროექტი. კეთილშობილი ირმის აღდგენის პროექტზე მუშაობა მიმდინარეობს ნაკრესის მიერ თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, დონორი BP;

➤ **იმერული მუხის გაშენების პროექტი** - დამტკიცდა 2023 წელს აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიისთვის, (დონორი: BP, ელკანა) დაახლოებით 1,7 ჰა.

2.4. ტყის მავნებელ დაავადებათა მონიტორინგი და ბრძოლის ღონისძიებები

დაცული ტერიტორიების სააგენტო, ტერიტორიულ ადმინისტრაციებთან ერთად ყოველწლიურად გეგმავს დ ახორციელებს დაცული ტერიტორიების ტყეებში მავნებელ დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებებს. 2023 წელს ფიტოპათოლოგიური კვლევების საფუძველზე განხორციელდა შესაბამისი ღონისძიებები ჯამში 7 დაცულ ტერიტორიაზე: კინტრიში, კოლხეთი, ყაზბეგი, მაჭახელა, ბორჯომ-ხარაგაული, ალგეთი, ბაწარა- ბაზანეური, კერძოდ:

- სააგენტოს მიერ შეძენილ და გამოყენებულ იქნა ფერომონები და ფერომონის საჭერები 4 დაცული ტერიტორიისთვის: ბორჯომ-ხარაგაული, ყაზბეგი, ალგეთი, მაჭახელა;
- სააგენტოს მიერ 2023 წლის განმავლობაში შეძენილ და გამოყენებულ იქნა 2108 ფერომონი და 200 ცალი ფერომონის საჭერი 4 დაცული ტერიტორიისათვის: ბორჯომ-ხარაგაულის (67 ჰა), ალგეთის (16 ჰა), მაჭახელას ეროვნული პარკი (10 ჰა), ყაზბეგის ეროვნულ პარკებში (30 ჰა). ჯამში ფერომონები განთავსდა დაახლოებით 123 ჰა. ფართობზე;

- კოლხური ბზის გადარჩენის მიზნით განხორციელდა შესაბამისი ღონისძიებები (დამუშავდა შესაბამისი პრეპარატი) 4 დაცულ ტერიტორიაზე: ბაწარა-ბაბანეურის (1 ჰა), კინტრიშის (1 ჰა), კოლხეთის (1 ჰა), მაჭახელას (4 ჰა) დაცულ ტერიტორიებზე, ჯამში დაახლოებით 7 ჰა;
- დაცულ ტერიტორიებზე დამატებით ჩატარდა ფიტოპათოლოგიური კვლევები შემდეგ ტერიტორიებზე: აჯამეთის აღკვეთილი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკი (აბასთუმნის უბანი) და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში, დაიგეგმა შებამისი ღონისძიებები.

თავი 3. გარემოსდაცვითი განათლება და ცნობიერების ამაღლება

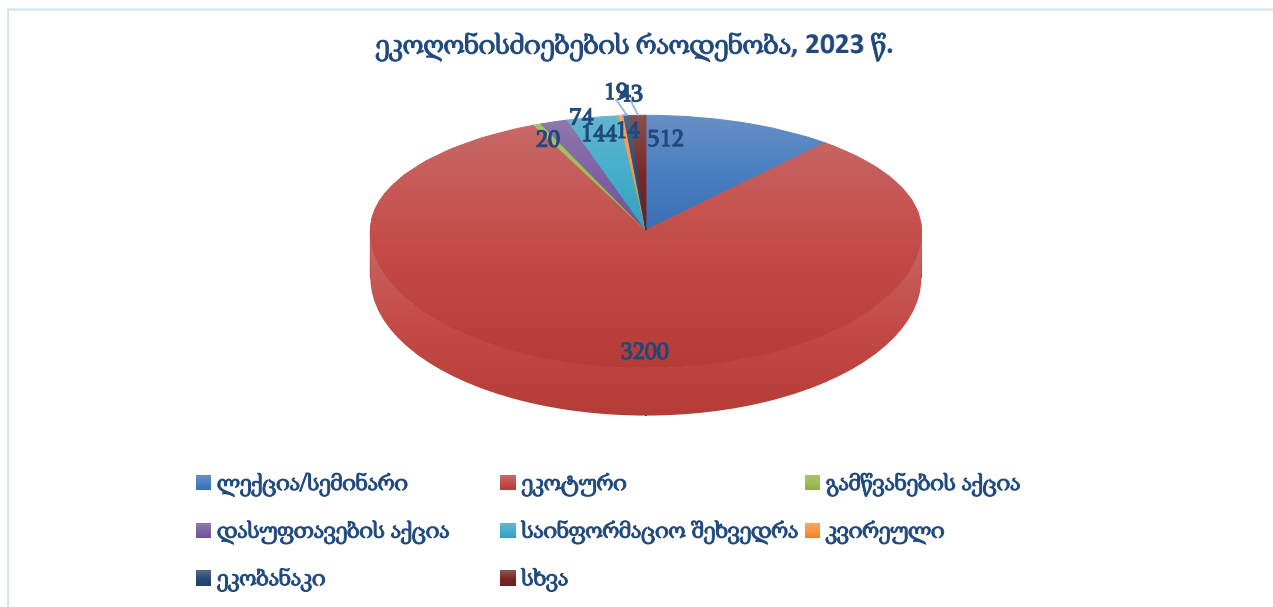
- 3.1. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები
- 3.2. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების სტატისტიკა
- 3.3. სოციოლოგიური გამოკითხვა
- 3.4. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამები
- 3.5. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები
- 3.6. ეკოლონისძიებები ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებთან
- 3.7. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები
- 3.8. თანამშრომელთა გადამზადება / ტრენინგები

3.1. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები

- 2023 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ გარემოს დაცვის, დაცული ტერიტორიების, ხანძრების პრევენციის, ბუნებაში ქცევის წესების, ბიომრავალფეროვნების, ჭარბტენიანი ტერიტორიების, ეკოსისტემური სერვისების და მსგავსი თემატიკით სულ ჩატარდა 4026 ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა, მათ შორის: 512 ლექცია-სემინარი, დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 3200 ეკოტური, 14 კვირეული, ჩატარდა 20 გამწვანებისა და 74 დასუფთავების აქცია, 19 ეკობანაკი და

ადგილობრივ მოსახლეობასთან/დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 144 საინფორმაციო შეხვედრა და 43 სხვა სახის აქტივობა.

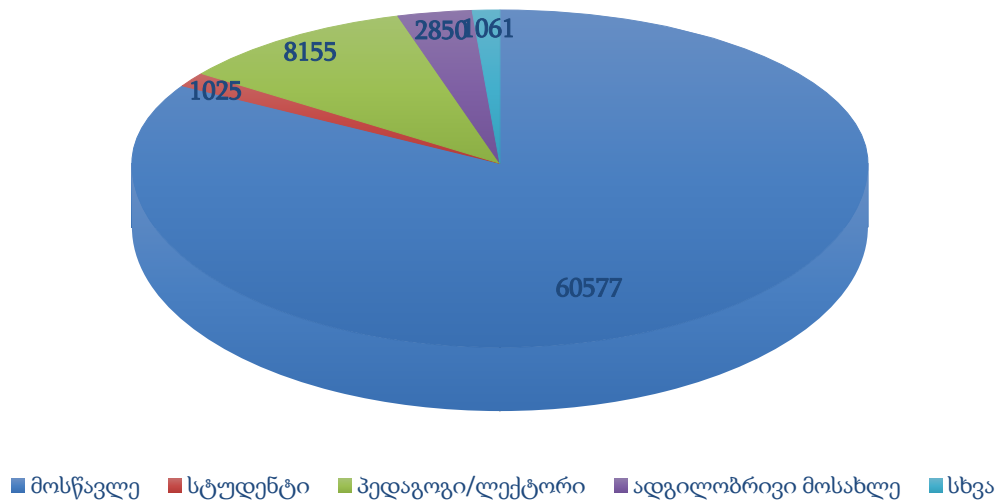
3.2. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების სტატისტიკა

აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ძირითადად ჩართულნი იყვნენ შემდეგი სამიზნე ჯგუფები: სკოლის მოსწავლეები, სტუდენტები, პედაგოგები/ლექტორები და ადგილობრივი მოსახლეობა.

- 2023 წელს გარემოსდაცვით აქტივობებში ჩართული იყო სხვადასხვა რეგიონის 290 საჯარო და კერძო სკოლა და 8 ბაღი.
- სულ 2023 წლის განმავლობაში ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 73637 მონაწილე, მათ შორის: 60577 მოსწავლე, 1025 სტუდენტი, 8155 პედაგოგი/ლექტორი, 2850 ადგილობრივი მოსახლე და 1061 სხვადასხვა დაინტერესებული პირი.

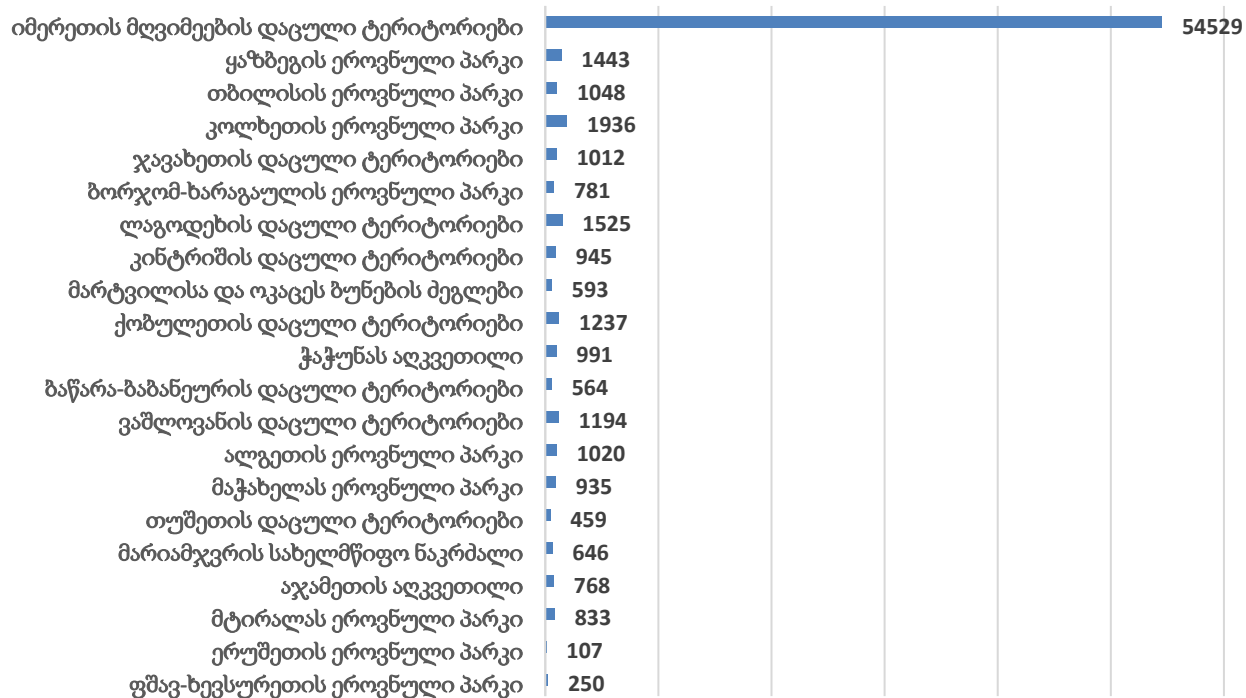
ეკოლონისძიებებში მონაწილეთა სტატისტიკა, 2023 წ.

- 2023 წლის განმავლობაში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ცენტრალური აპარატის მიერ განხორციელებულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ მონაწილეთა რაოდენობა შეადგენს 821-ს, ცენტრალური აპარატისა და ადმინისტრაციების მიხედვით ჯამურად მონაწილეთა რაოდენობაა 73637, ხოლო მხოლოდ ადმინისტრაციების მიერ ჩატარებულ ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო **72816** მონაწილემ, რომელთა სტატისტიკა ასე გადანაწილდა:

ეკოლონისძიებებში მონაწილეთა რაოდენობა ადმინისტრაციების მიხედვით (2023 წწ.)

- ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართულ მონაწილეთა რაოდენობა წლების მიხედვით:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2020 წლიდან ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში ჩართულ მონაწილეთა შემცირებული რაოდენობა განპირობებულია ქვეყანაში ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელებით შექმნილი მდგომარეობის გამო დაწესებული რიგი შეზღუდვებით.

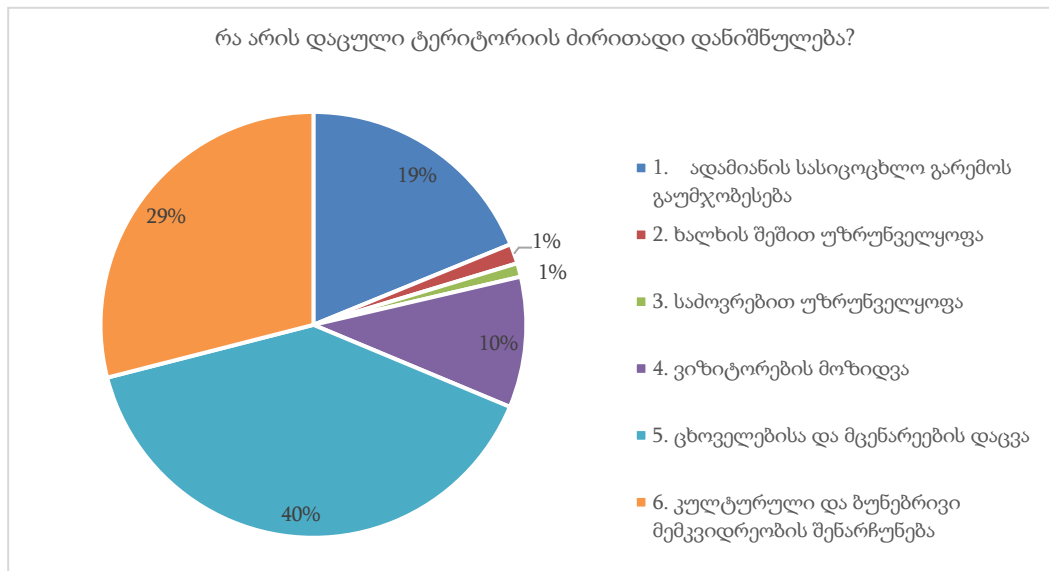
3.3. სოციოლოგიური გამოკითხვა

2023 წლის მდგომარეობით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და სოციოლოგიური კვლევის ცენტრის „გორბის“ მიერ მომზადებული „საზოგადოებრივი აღქმისა და გავლენის მონიტორინგისა და შეფასების კითხვარის“ საშუალებით.

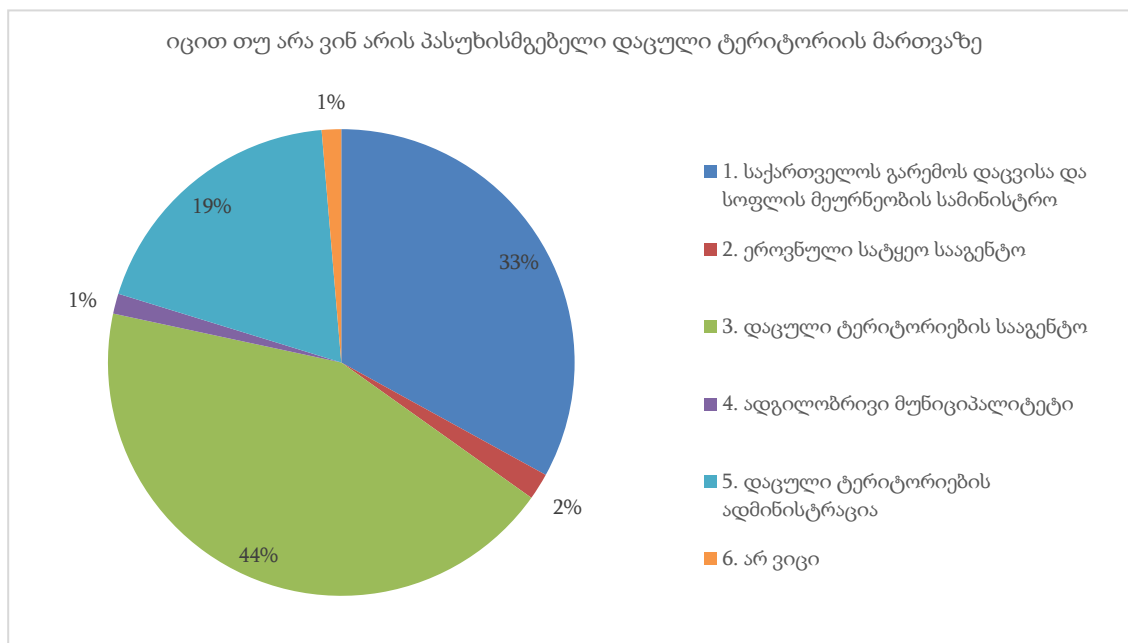
საქართველოს დაცული ტერიტორიების დამხმარე ზონის მოსახლეობაში ჩატარებული გამოკითხვა საშუალებას გვაძლევს ყურადღება გავამახვილოთ შემდეგ ძირითად მიმართულებებზე:

- მოსახლეობის ცნობიერება;
- მოსახლეობის შიში და მოლოდინი დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებით;
- დაცული ტერიტორიებიდან მიღებული სარგებელი და ზარალი; მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი;
- დაცული ტერიტორიის განვითარების პროცესში, მენეჯმენტის გეგმაში მონაწილეობა, აღიქვამენ თუ არა ისინი, რომ წარმოადგენენ სამენეჯმენტო პროცესის შემადგენელ ნაწილს.

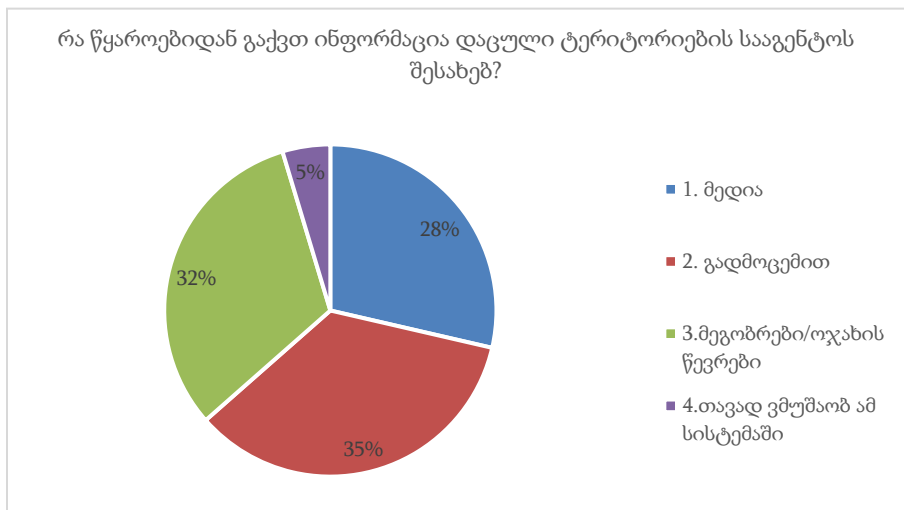
დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ გამოიკითხა 100-100 რესპოდენტი, სულ 2100 რესპოდენტი. უნდა აღინიშნოს, რომ დაცული ტერიტორიების ძირითადი დანიშნულების შესახებ რესპოდენტთა შეხედულებები სხვადასხვაგვარია, თუმცა უმრავლესობის აზრით დაცული ტერიტორიების ძირითად დანიშნულებას ცხოველებისა და მცენარეების დაცვა წარმოადგენს:

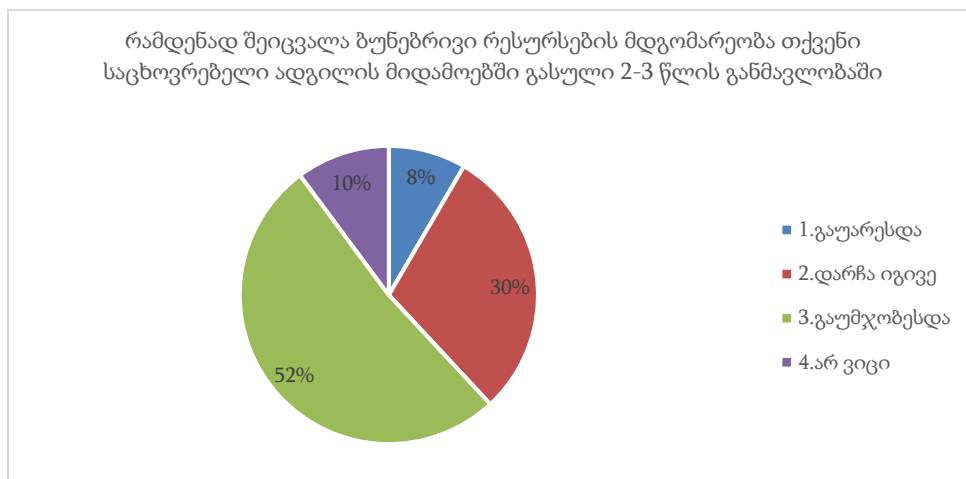
რესპოდენტთა უმრავლესობის (44%) აზრით, დაცულ ტერიტორიების მართვაზე პასუხისმგებელი უწყებაა დაცული ტერიტორიების სააგენტო:

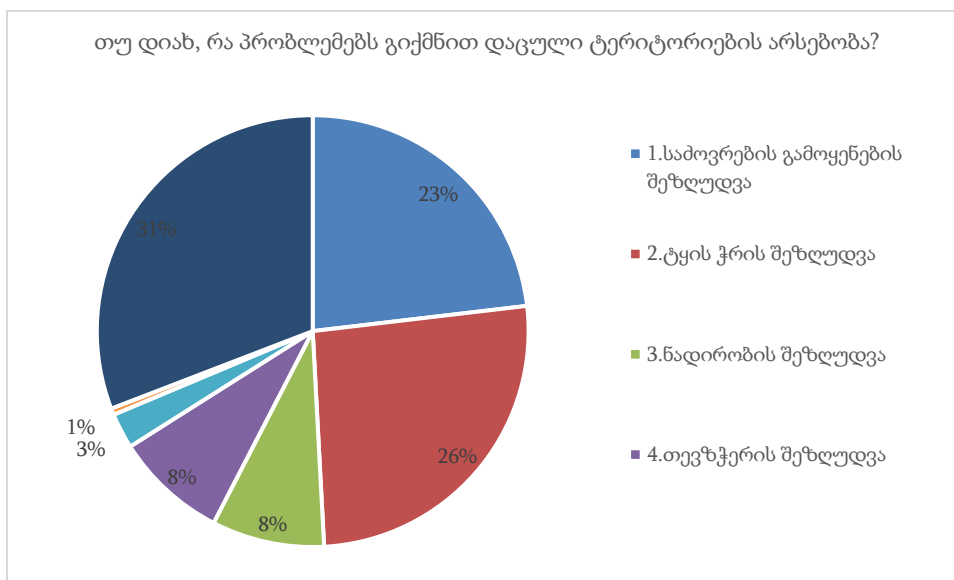
- რესპოდენტთა 35%-ს დაცული ტერიტორიების შესახებ ინფორმაცია აქვს გადმოცემით, 32%-ს მედიის საშუალებით, მხოლოდ 5% მუშაობს ამ სისტემაში:

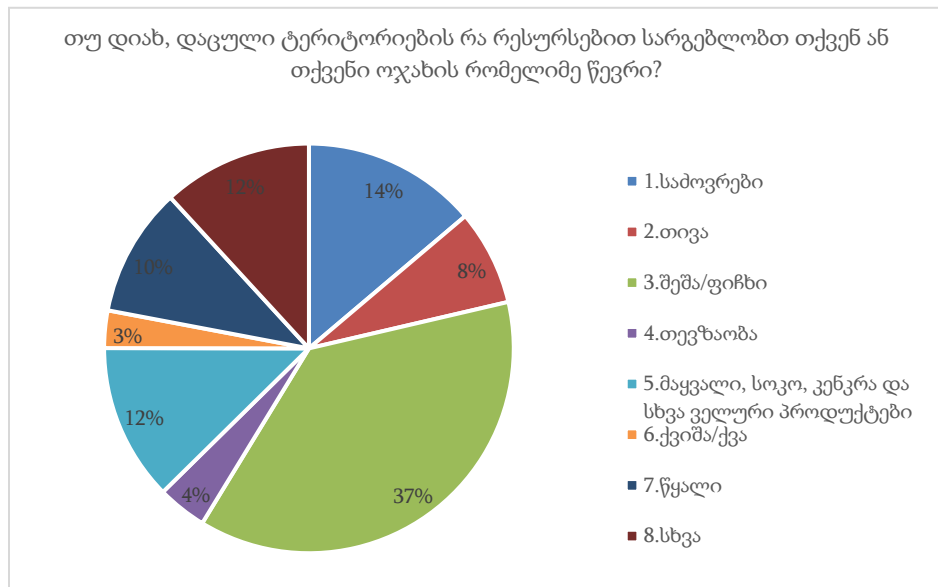
- რესპოდენტთა საცხოვრებელი ადგილის მიდამოებში ბუნებრივი რესურსების (სამოვრები, ხე-ტყე, თევზი, გარეული ცხოველები, ხილ-კენკროვნები, სოკო და სხვა) მდგომარეობა გასული 2-3 წლის განმავლობაში გაუმჯობესდა რესპოდენტთა 52%-თვის (2022 წელს ანალოგიური პასუხი რესპოდენტთა 54%-მა დაფიქსირა):

- რესპოდენტებისთვის დაცული ტერიტორიების არსებობით გამოწვეულ ძირითად პრობლემებს წარმოადგენს ტყის ჭრის შეზღუდვა (26%), სამოვრების გამოყენების შეზღუდვა (31%) და გაზრდილი საფრთხე გარეული ცხოველების მხრიდან (23%):

- იმ რესპოდენტთა შორის, რომლებიც სარგებლობენ (ან მათი ოჯახის წევრები სარგებლობენ) დაცული ტერიტორიების სხვადასხვა რესურსით, 37% სარგებლობს შეშა/ფიჩხით, 12% კი ისეთი ველური პროდუქტებით, როგორებიც არის: მაცვალი, სოკო, კენკრა და სხვა:

3.4. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამები

- საანგარიშო პერიოდში სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის მომზადდა/განახლდა საგანმანათლებლო პროგრამები და მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით. პრეზენტაციების თემატიკები მოიცავდა ისეთ გარემოსდაცვით თემებს, როგორიცაა: დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა და ეკოტურისტული პოტენციალი, ტყისა და წყლის რესურსების მდგრადი მართვა, ეკოსისტემები და მისი სერვისები, საქართველოს დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნება და სხვა.

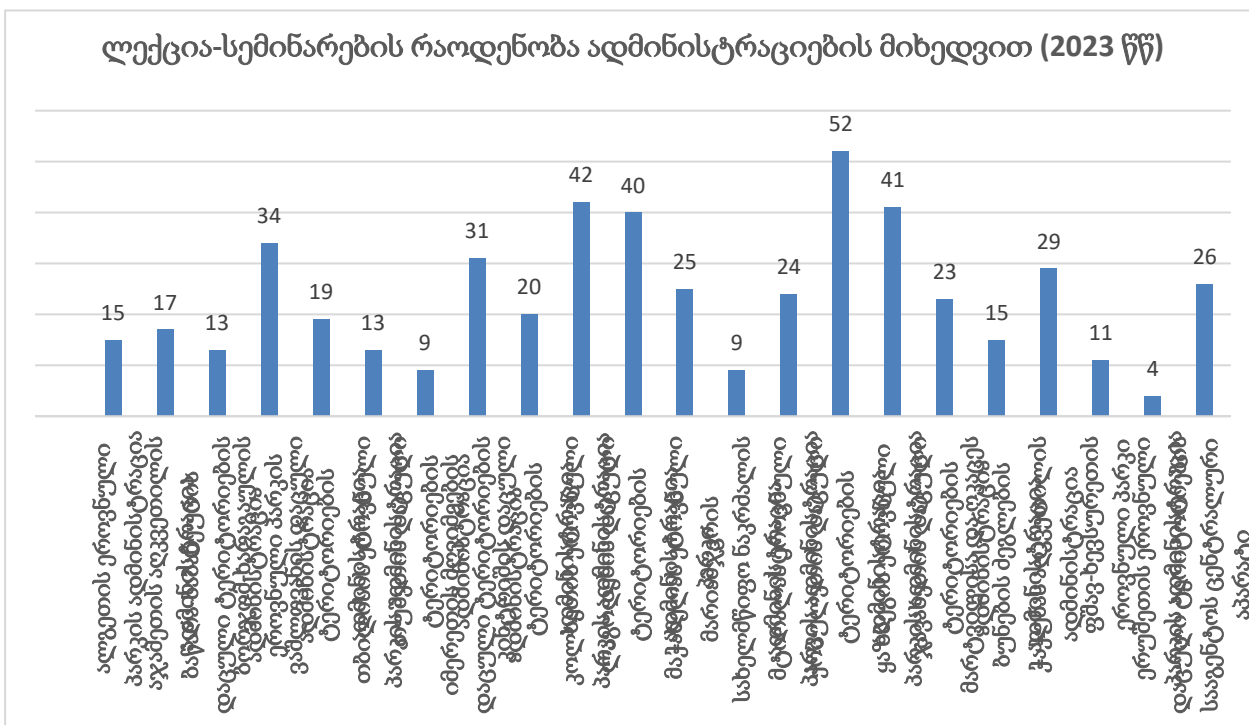
• მწვანე კალენდარი

დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ 2023 წლის განმავლობაში მწვანე კალენდრის მიხედვით მოეწყო სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები

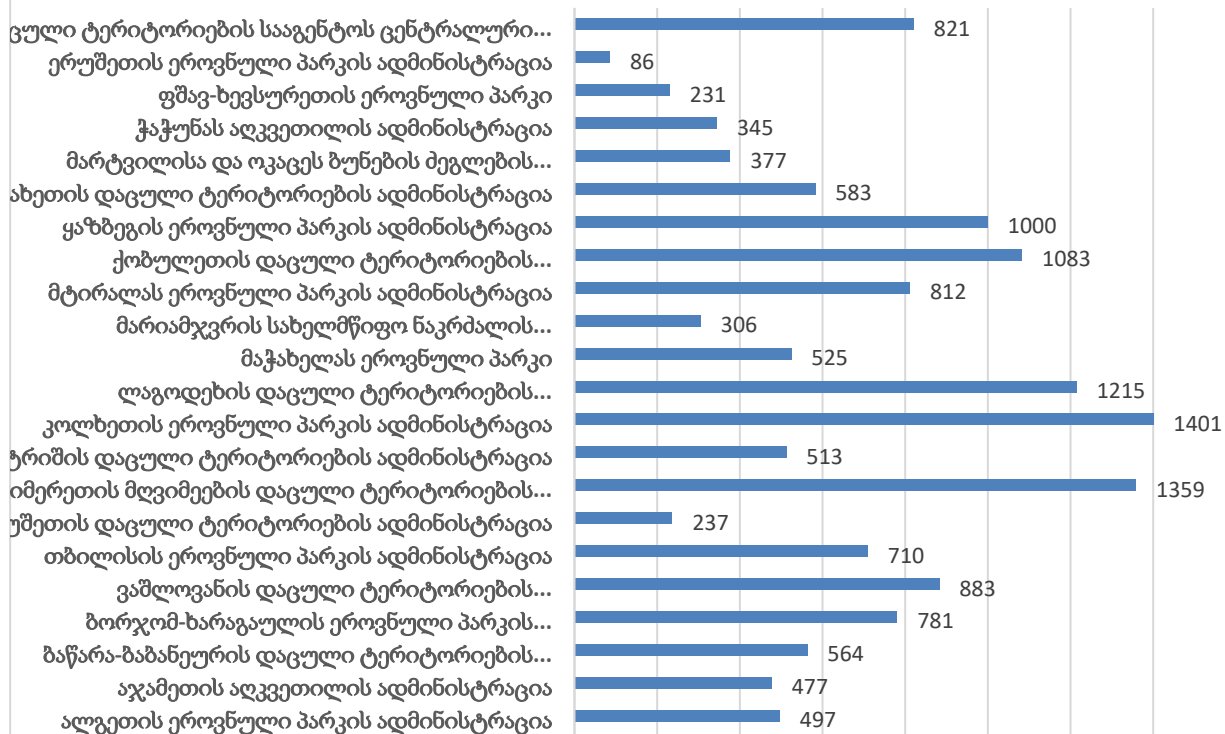
• ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია/სემინარები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ სკოლის მოსწავლეებისთვის და სტუდენტებისთვის ჩატარდა 360 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი.

ლექცია-სემინარებში მონაწილეთა რაოდენობა ადმინისტრაციების მიხედვით (2023 წწ)

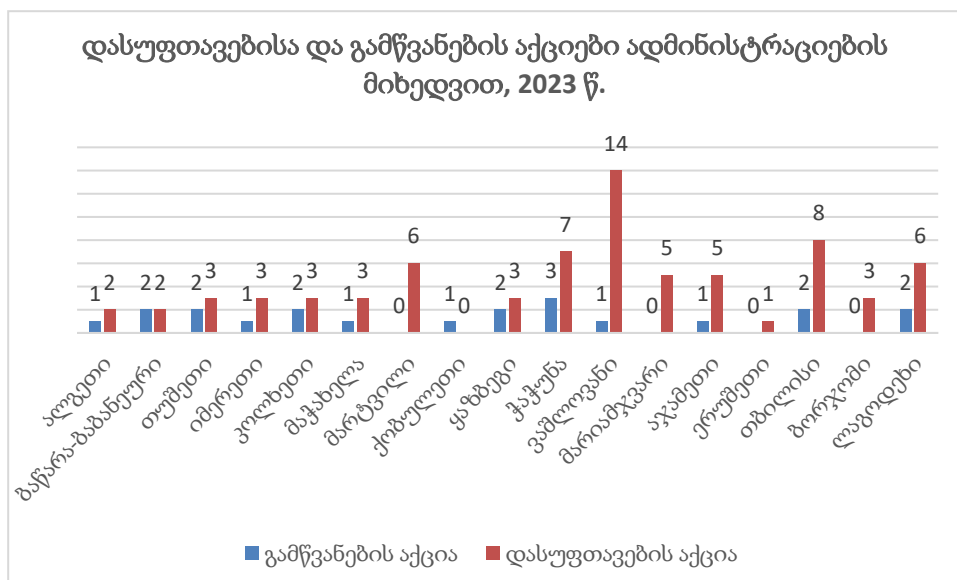
• დასუფთავებისა და გამწვანების აქციები

საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ მოეწყო 20 გამწვანებისა და 74 დასუფთავების აქცია.

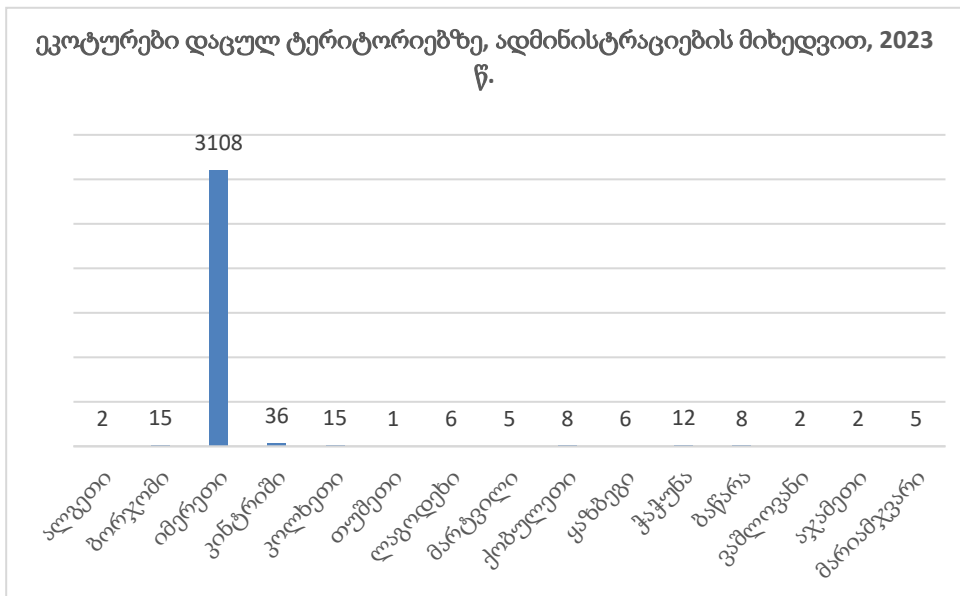
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დალაგება-დასუფთავების აქცია მაჭახელაში

- ეკოტურები დაცულ ტერიტორიებზე

საანგარიშო პერიოდში 15 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო 3 200 ეკოტური.

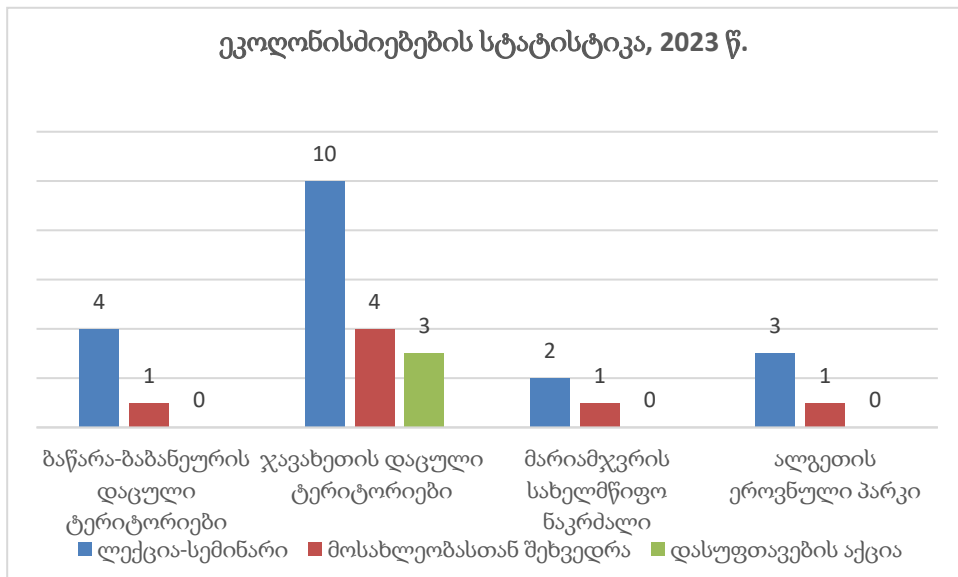

3.6. ეკოლონისძიებები ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან

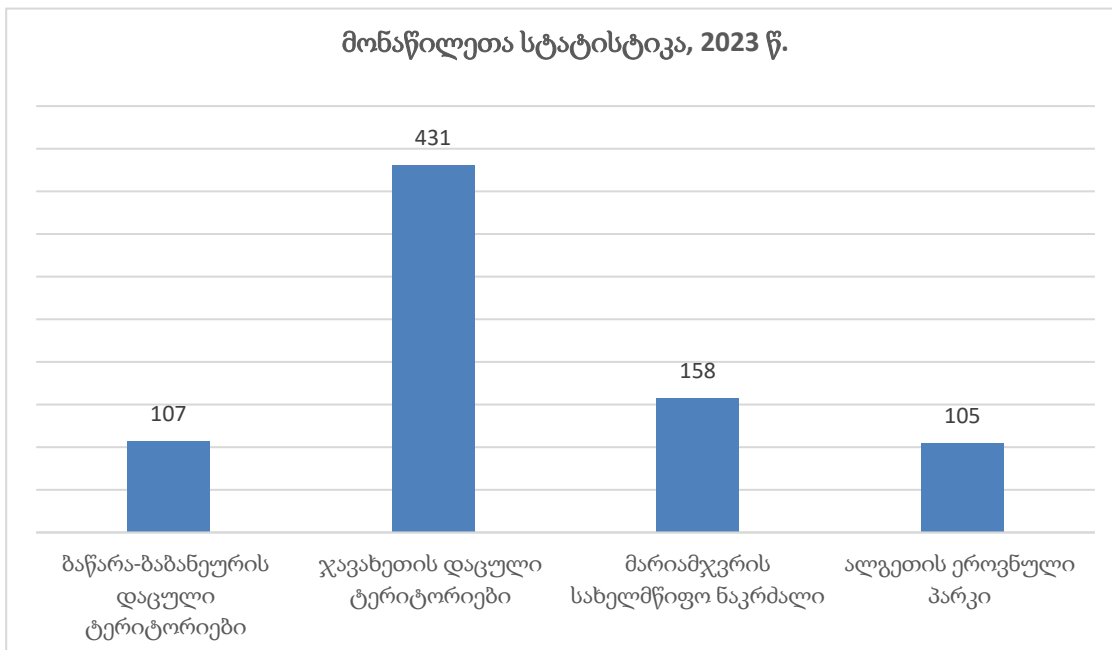
ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებთან ჩატარდა ეკოლონისძიებები 4 ადმინისტრაციის მიერ. ალგეთის ეროვნული პარკის, მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის, ჯავახეთისა და ზაფარა-ზაზანურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ, 2023 წლის განმავლობაში მოეწყო შეხვედრები დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან.

აღნიშნულ სამიზნე ჯგუფთან სულ ჩატარდა 19 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 1 ეკოტური და 9 შეხვედრა ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ ადგილობრივ მოსახლეობასთან.

ეკოლონისძიებების სტატისტიკა, 2023 წ.

მონაწილეთა სტატისტიკა, 2023 წ.

- ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან ჩატარდა 3 ლექცია/სემინარი ეთნიკური უმცირესობის მოსწავლეებისათვის (მონაწილეთა რაოდენობა 48 მოსწავლე და ორი პედაგოგი).

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სხვადასხვა სკოლებში ჩატარებული ეკო-საგანმანათლებლო ღონისძიებებში ქართველ მოსწავლეებთან ერთად მონაწილეობა ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელმა მოსწავლეებმა და მასწავლებლებმა. ჩატარებულ აქტივობებში ჩართული იყო სხვადასხვა სკოლის 96 მოსწავლე და 9 მასწავლებელი.

- ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან ჩატარდა ეთნიკურ უმცირესობის წარმომადგენლებთან 2023 წელს განხორციელდა სულ 17 აქტივობა, მათ შორის: 4 მოსახლეობასთან შეხვედრა, 10 ლექცია-სემინარი. აღნიშნულ ეკო-საგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 431-მა მონაწილემ, მათ შორის: 221 მოსწავლე, 26 პედაგოგი/ლექტორი და 184 ადგილობრივი მოსახლე.
- ბაწარა-ბაბანეურის ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებულ ეკოღონისძიებების მონაწილეთა შორის იყვნენ ეთნიკური უმცირესობის „პანკისის ხეობის“ წარმომადგენლებიც, სულ 107 მონაწილე, აქედან 90-მოსწავლე და 17-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღსაზრდელი, 8 პედაგოგი და 3-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღმზრდელი პედაგოგი.
- მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა 2 ლექცია/სემინარი ლამბალოს სკოლის ეთნიკური უმცირესობის მოსწავლეებსა და პედაგოგებთან, ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლებთან განხორციელდა შეხვედრები, ჩართული იყო სულ 158 მონაწილე, მათ შორის 3 სკოლა, 115 მოსწავლე, 19 მასწავლებელი და 24 სტუდენტი.

3.7. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან 2023 წლის განმავლობაში გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმები:

- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი შპს ქუთაისის უნივერსიტეტსა და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.
- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი სსიპ კოლეჯ „ახალ ტალღასა“ და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.
- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი სსიპ „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტსა“ და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.

- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი ა(ა)იპ საქართველოს აგრარულ უნივერსიტეტს, შპს თბილისის თავისუფალ უნივერსიტეტსა და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.
- ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი ა(ა)იპ „საქართველოს ეროვნულ ბოტანიკურ ბაღსა“ და სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შორის.

3.8 თანამშრომელთა გადამზადება / ტრენინგები

საანგარიშო პერიოდში თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ჩატარდა ტრენინგი: „დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების“ თემატიკით. სულ გადამზადდა 14 ადმინისტრაციის 27 თანამშრომელი.

საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ერთ თანამშრომელს ჩაუტარდა ტრენინგი „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემის“ საკითხებში (დონორი USAID/USDOJ)

SMART Connect - ონლაინ ვერსიის ტრენინგი (დონორი CNF) ჩაუტარდა 3 ადმინისტრაციის (მტირალა, კინტრიში, მაჭახელა) 7 თანამშრომელს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ინკლუზიური ტურისტული სერვისების და პროდუქტების თემატიკით გადამზადდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და ტერიტორიული ადმინისტრაციების 13 თანამშრომელი.

პირველადი დახმარების ტრენინგი ჩატარდა სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების თანამშრომლებს, გადამზადდა 79 თანამშრომელი.

„წყალშემკრები აუზები და ტყის მდგრადი მართვა საქართველოში“ - თემატიკით გადამზადდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ტერიტორიული ადმინისტრაციების 17 თანამშრომელი.

სულ 2023 წლის კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით გადამზადდა დაცული ტერიტორიების სააგენტოდან და ტერიტორიული ადმინისტრაციებიდან 144 თანამშრომელი.

თავი 4. ეკოტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე

- 4.1. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა
- 4.2. ეკოტურისტული სერვისები
- 4.3. ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა
- 4.4. ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები
- 4.5. ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი
- 4.6. თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან

4.1. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა

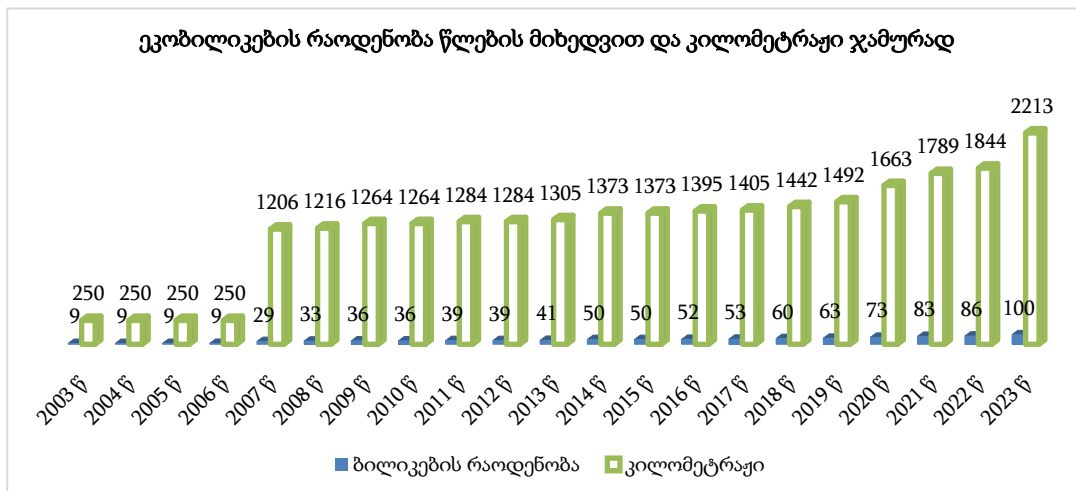
2013 წლის მდგომარეობით ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა განვითარებულია 17 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ 23 ობიექტზე (ვაშლივანის, თუშეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ჯავახეთის, იმერეთის მღვიმეების (პრომეთე, სათაფლია, ნავენახევი, თეთრა), სამეგრელოს ბუნების ძეგლების (მარტვილის კანიონი, ოკაცეს კანიონი, ოკაცეს ჩანჩქერი), კოლხეთის, მტირალას, ქობულეთის, ალგეთის (ალგეთის ეროვნული პარკი, წალკის კანიონი), კინტრიშის, მაჭახელას, ჭაჭუნას, აჯამეთის, ყაზბეგის, ფშავ-ხევსურეთის და

ლაგოდების დაცული ტერიტორიები), კერძოდ, 19 ვიზიტორთა ცენტრი, 100 სალაშქრო ბილიკი, ჯამში 2213 კმ სიგრძის.

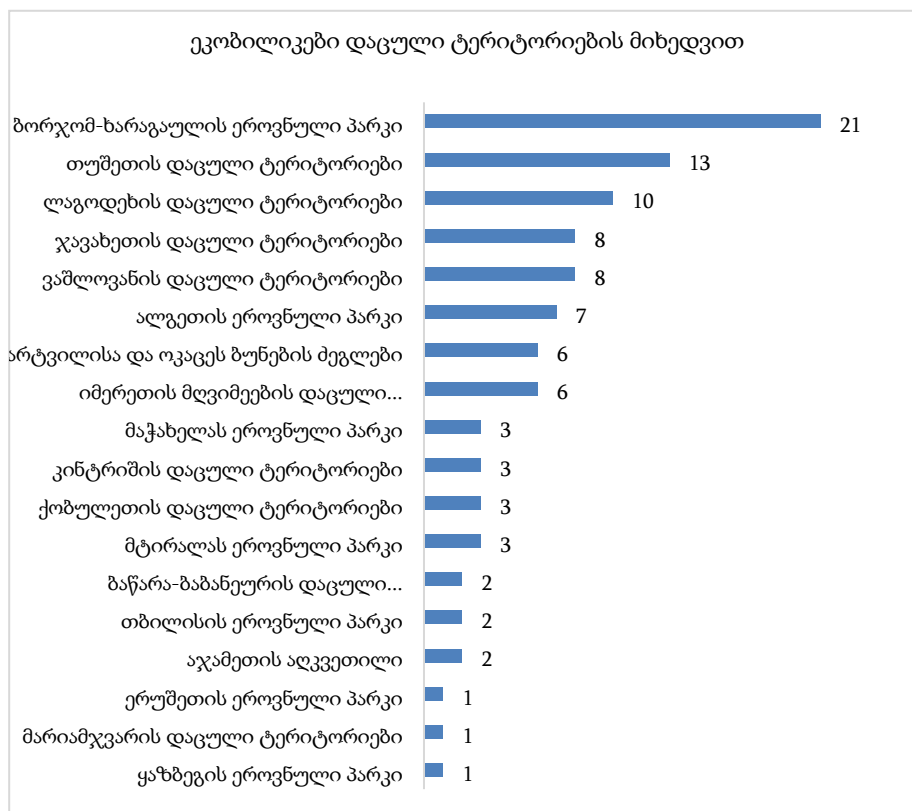
დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორებს შეუძლიათ დაგეგმონ და ისარგებლონ სხვადასხვა სირთულის სალაშქრო, საცხენოსნო, ველო, თოვლის ფეხსაცმელების, ექსტრემალური სპელეოლოგიური, სათავეგადასავლო, სანაოსნო და ფრინველებზე დაკვირვების ტურები. აგრეთვე აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ ვიზიტორთა ცენტრებში არსებული სხვადასხვა სერვისებით და განთავსების საშუალებებით, ტერიტორიაზე მოწყობილი საპიკნიკე და საკარვე ადგილებით, ვიზიტორთა ცენტრის სასტუმრო ნომრებით და ტურისტული თავშესაფრებით. ვიზიტორებს შეუძლიათ თავი გამოსცადონ დაცულ ტერიტორიებზე მოწყობილ ზიპლაინის და თოკების პარკის ატრაქციებზეც.

ეკოტურისტული ბილიკები

- 2023 წლის მდგომარეობით დაცულ ტერიტორიებზე 100 საფეხმავლო (მათ შორის სამანქანოსთან ინტეგრირებული) ბილიკია და 5 სანაოსნო მარშრუტი. ბილიკების საერთო სიგრძე 2213 კმ - ია.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სალაშქრო ბილიკების მოწყობა/რეაბილიტაცია

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში 7 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო 369 კმ სიგრძის ეკოტურისტული ბილიკების ქსელი: ბაწარა-ბაზანეურის (18 კმ), მარიამჯვარის (25 კმ) და თეთრობის (50 კმ), იმერეთი-სამეგრელოს (სამეგრელო - 47კმ, იმერეთ - 11 კმ, სულ 58 კმ), ლაგოდეხის (118 კმ), ერუშეთის (100 კმ) დაცულ ტერიტორიებზე (სტატუსი: დასრულებული).

მიმდინარეობს 8 დაცულ ტერიტორიაზე 690 კმ-მდე სიგრძის საფეხმავლო ბილიკების ქსელის და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები: ბორჯომ-ხარაგაულის (250 კმ), კინტრიში-მტირალას დამაკავშირებელი (150 კმ), ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე (700 მ), თბილისის (160 კმ), თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის

დამაკავშირებელი ბილიკების (127 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა (სტატუსი: მიმდინარე).

საანგარიშო პერიოდში გაიმართა 5 ონლაინ სამუშაო შეხვედრა ეტაპობრივად 4 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციასთან (ჯავახეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხის, ბორჯომ-ხარაგაულის) და სათავგადასავლო ტურიზმის ასოციაციასთან ეკოტურისტული ბილიკების მოწყობის მიმდინარე პროექტთან დაკავშირებით. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს და შესაბამისი ადმინისტრაციების მხრიდან გაიცა რეკომენდაციები ბილიკების, ტურისტული პროდუქტად ჩამოყალიბების, მათ შორის მარშრუტების ერთდღიან და რამოდენიმე დღიან შეთავაზებებზე დაყოფის თვალსაზრისით.

საინფორმაციო ნიშნულები

საანგარიშო პერიოდში 24 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციისთვის განისაზღვრა საინფორმაციო დაფებთან დაკავშირებით საჭიროებები, გაიმართა საინფორმაციო შეხვედრა და მიმდინარეობს საინფორმაციო დაფების ინვენტარიზაციის პროცესი.

- თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე განახლდა 40-მდე საინფორმაციო დაფა.
- ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ეზოში განახლდა სარეკლამო ბანერები
- ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ მოეწყო/განახლდა 120-მდე მიმართულების მანიშნებელი დაფა
- იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე (სათაფლია) განახლდა საინფორმაციო დაფები.

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

დასრულებული:

- აშენდა ერთი ადმინისტრაციული შენობა (ინტეგრირებული რეინჯერთა სადგურთან), მარიამჯვრის დაცულ ტერიტორიებზე;

- აშენდა 23 ტურისტული თავშესაფარი 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (8), ლაგოდეხი (1), თეთრობი (3), მტირალა (3), კინტრიში (2), ერუშეთი (4) და მარიამჯვარი (2);
- მოეწყო 4 გადასახედი ბაწარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიებზე;
- 33 საპიკნიკე სივრცე მოეწყო 9 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომი (4), ბაწარა-ბაბანეური (1), მარტვილი და ოკაცე (3), ლაგოდეხი (11), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), ვაშლოვანი (3), იმერეთი (2) და ერუშეთი (4);
- 20 ცეცხლის დასანთები ადგილი მოეწყო 8 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომი (4), ბაწარა-ბაბანეური (1), მარტვილი და ოკაცე (3), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), მტირალა (1), იმერეთი (2) და ერუშეთი (4);
- 115 ძეგლში მოეწყო 8 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (30), ბაწარა-ბაბანეური (6), მარტვილი და ოკაცე (3), ლაგოდეხი (50), თეთრობი (10), მტირალა (2), იმერეთი (2) და ერუშეთი (12);
- 13 ცხენის დასაბმელი ადგილი მოეწყო 3 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (4), ლაგოდეხი (5) და ერუშეთი (4);
- 27 საპირფარეო მოეწყო 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (4), ბაწარა-ბაბანეური (2), ლაგოდეხი (10), მარიამჯვარი (2), თეთრობი (3), მტირალა (2) და ერუშეთი (4);
- 3 ხიდი მოეწყო ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე;
- 2 დაცულ ტერიტორიაზე მოეწყო ღამის მხატვრული განათება - მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე;
- 4 დაცულ ტერიტორიაზე რეაბილიტაცია ჩაუტარდა მცირე ტურისტულ ინფრასტრუქტურას, კერძოდ:
 - იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები: პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლზე - ეზოს ქვაფენილი, ნავის შესანახი შენობა, მღვიმეში მოაჯირები, განახლდა გარე განათების სისტემა. სათაფლიას აღკვეთილის ტერიტორიაზე - საგანმანათლებლო მოედანი, ბილიკის ქვაფენილი.
 - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი - საპარკინგეს რეაბილიტაცია,
 - კოლხეთის ეროვნული პარკი - ადმინისტრაციის ეზოს, ნავმისადგომის და სარეინჯეროს რეაბილიტაცია,
 - მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები - მარტვილის კანიონის ვიზიტორთა ცენტრის ეზოს კეთილმოწყობა,

- 4 ადმინისტრაციულ შენობას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია - ბორჯომი (1) და კოლხეთი (1); მარტვილის კანიონი (1), პრომეთეს მღვიმე (1);
- 10 ტურისტულ თავშესაფარს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია 4 დაცულ ტერიტორიაზე - ლაგოდეხი (2), ვაშლოვანი (6), მტირალა (1) და კოლხეთი (1);
- 6 საპიკნიკე სივრცეს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია - ვაშლოვანი;
- 2 ფრინველებზე დაკვირვების კოშკურას ჩაუტარდა რეაბილიტაცია - კოლხეთის ეროვნულ პარკში;

მიმდინარე/დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტები:

- თბილისის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობა ზედაზენზე
- ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა
- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დათვისჯვრის და არხოტისთავის ტურისტული თავშესაფრების მშენებლობა
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში 1 ტურისტული თავშესაფრის მშენებლობა
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ახალი ნავმისადგომის მშენებლობა და არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია
- ბაღდის კანიონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები

დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით გენერალური გეგმის მომზადება

2023 წლის განმავლობაში შემუშავდა 8 დაცული ტერიტორიის ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა, დონორი შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (SIDA): თბილისის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ფშავ-ხევსურეთის, ალგეთის, ლაგოდეხის, ჯავახეთის, მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების და მტირალას დაცული ტერიტორიებისთვის.

ინფრასტრუქტურული პროექტები 2012-2023 წწ:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2012 წლიდან 2023 წლამდე საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 13 ვიზიტორთა ცენტრი, 37 ტურისტული თავშესაფარი, მოეწყო 61 ეკოტურისტული ბილიკი (929 კმ სიგრძის).

2012 წლიდან 2023 წლამდე დაცულ ტერიტორიებზე აშენდა 13 ვიზიტორთა ცენტრი:

1. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების - 2014 წელს, დონორი: KWF;
2. ოკაცეს კანიონის - 2014 წელს, დონორი: სახელმწიფო ბიუჯეტი;
3. მარტვილის კანიონის - 2016 წელს, დონორი: სახელმწიფო ბიუჯეტი;
4. ქობულეთის და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების - 2017 წელს, დონორი: KFW, კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი;
5. მაჭახელას ეროვნული პარკის - 2017 წელს, დონორი: UNDP, კოლხეთის დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი;
6. ყაზბეგის ეროვნული პარკის - 2017 წელს, დონორი: KFW;
7. ალგეთის ეროვნული პარკის - 2017 წელს, დონორი: KFW;
8. საწურბლიას მღვიმის - 2018 წელს, სახელმწიფო ბიუჯეტი;
9. ნავენახევის მღვიმის - 2018 წელს, სახელმწიფო ბიუჯეტი;
10. კინჩხას ჩანჩქერის - 2019 წელს, სახელმწიფო ბიუჯეტი;
11. თეთრა მღვიმე - 2021 წელს;
12. წალკის კანიონი - 2021 წელს;
13. ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის - 2021 წელს, დონორი: KFW.

2012 წლიდან 2023 წლამდე დაცულ ტერიტორიებზე მოეწყო 37 ტურისტული თავშესაფარი : 7 დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაული (8), ლაგოდეხი (11), თეთრობი (3), მტირალა (7), კინტრიში (2), ერუშეთი (4) და მარიამჯვარი (2) ;

4.2. ეკოტურისტული სერვისები

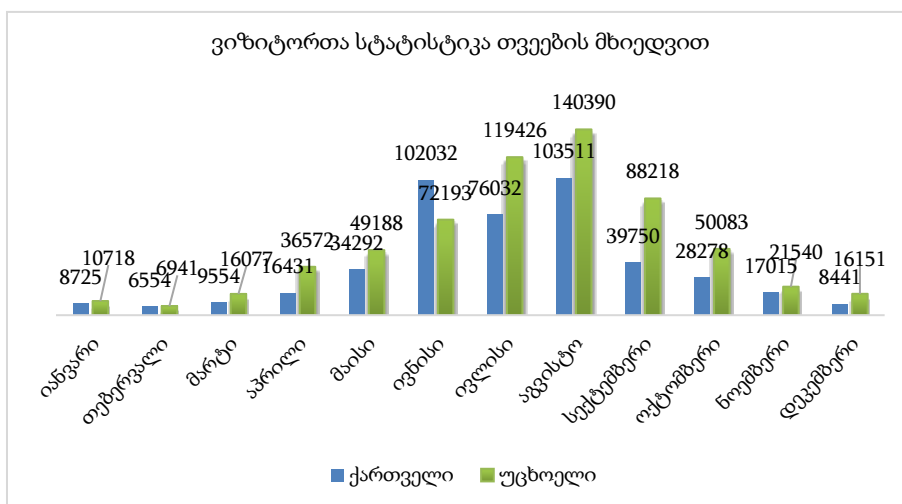
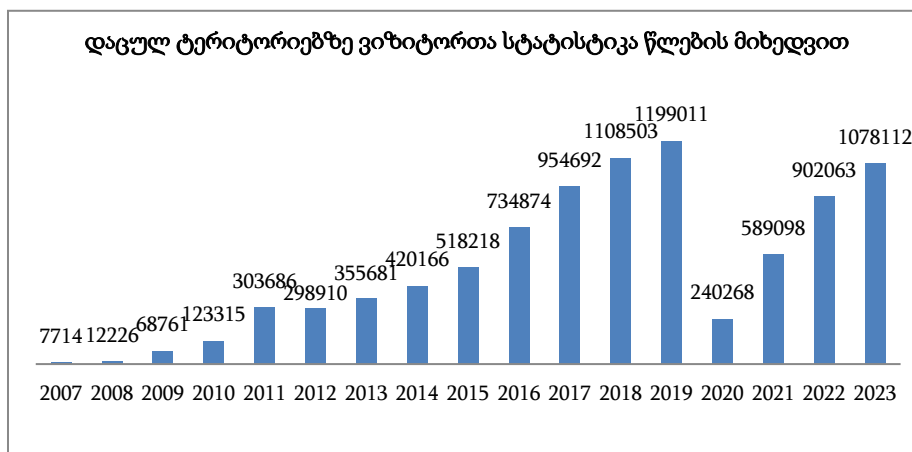
დაცულ ტერიტორიებზე შესაძლებელია შემდეგი სახის ეკოტურისტული სერვისებით სარგებლობა:

- ღამისთევის საშუალებები (სასტუმრო ნომერი ვიზიტოთა ცენტრში, ტურისტული თავშესაფარი, ბუნგალო)
- საკონფერენციო დარბაზი
- შემნახველი საკანი
- საპიკნიკე და საკარვე ადგილები;
- ზიპლაინი;
- თოკების პარკი;
- ცხენი;
- სანაოსნო ტურები (პანტონით, კატერით, კაიაკით, ნავით)
- საფეხმავლო და სანაოსნო ტურები კანიონში
- საფეხმავლო ტური მღვიმეში;
- ნავით გასეირნება მღვიმეში;
- ველოსიპედი;
- ელექტროველოსიპედი;
- ბაიკლაინი;
- ჭოგრითი;
- თოვლის ფეხსაცმელები;
- ჭაობის თხილამურები;
- სპორტული თევზაობა;
- ჰამაკი;
- სალაშქრო აღჭურვილობა (კარავი, სამილე ტომარა, ზურგჩანთა, პარალონი);
- სამოქალაქო ქორწინების გაფორმების ცერემონიალისთვის სივრცე;

4.3. ვიზიტორთა და შემოსავლების სტატისტიკა

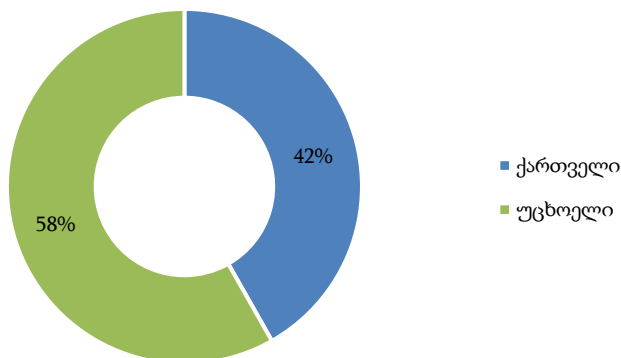
ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე დაფიქსირდა 1 078 112 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (902 063 ვიზიტორი) 19%-ით - არის გაზრდილი.

ვიზიტორთა შორის 42% ქართველია (450 615 ვიზიტორი), ხოლო 58% უცხოელი (627 497 ვიზიტორი).

ქართველ და უცხოელ ვიზიტორთა სტატისტიკა 2023 წ

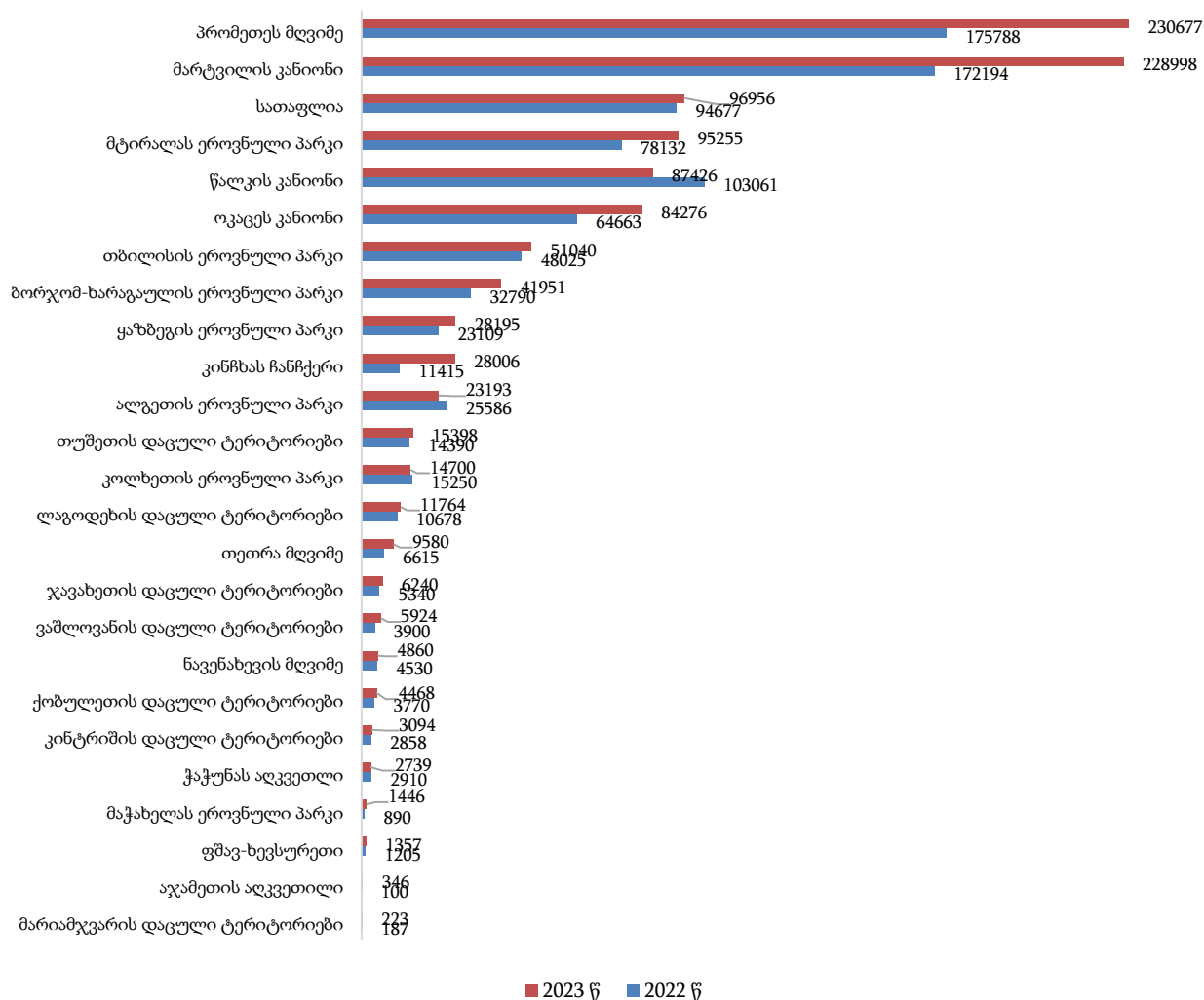
2023 წელს ყველაზე მეტი ვიზიტორი (დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 91%) ესტუმრა

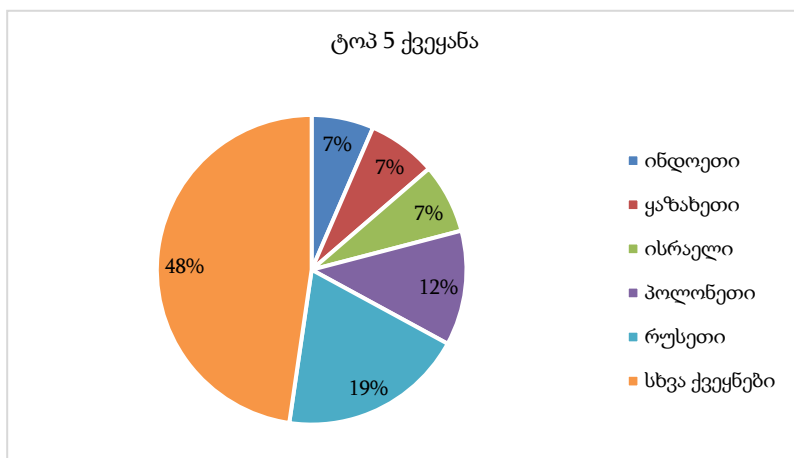
- პრომეთეს მღვიმეს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 21%;
- მარტვილის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 21%;
- სათაფლიას დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- მტირალას ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 9%;
- წალკის კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 8%;
- ოკაცეს კანიონს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 8%;
- თბილისის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 5%;
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 4%;
- ყაზბეგის ეროვნულ პარკს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 3%;
- კინწხას ჩანჩქერს დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების 3%.

დანარჩენი 9% ესტუმრა ალგეთის, თუშეთის, კოლხეთის, ლაგოდეხის, თეთრას, ჯავახეთის, ვაშლოვანის, ნავენახევის, ქობულეთის, კინტრიშის, ჭაჭუნას, მაჭახელას, ფშავ-ხევსურეთის, აჯამეთის და მარიაშკვარის დაცულ ტერიტორიებს.

ვიზიტორთა სტატისტიკა დაცული ტერიტორიების მიხედვით 2022-2023 წწ

ბოლო წლების მიხედვით ვიზიტორთა სტატისტიკა/შედარება

2023 წლის შედარება 2022 წელთან:

2023 წელს საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე **ვიზიტორთა რაოდენობა** (1 078 112 ვიზიტორი) 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (902 063 ვიზიტორი) 19% - ით გაიზარდა.

2023 წელს ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა (450 615 ვიზიტორი) 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (413 655 ვიზიტორი) გაზრდილია 9%-ით

2023 წელს უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა (627 497 ვიზიტორი), 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (488 408 ვიზიტორი) გაზრდილია 28 % - ით.

2023 წლის შედარება 2019 წელთან:

2023 წელს დაფიქსირებული ვიზიტორთა რაოდენობა 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (1 199 011 ვიზიტორი) 10 %-ით არის შემცირებული.

2023 წელს ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (587 022 ვიზიტორი) 23% - ით არის შემცირებული.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2023 წელს უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობა 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (611 989 ვიზიტორი) 2.5% - ით არის გაზრდილი.

2023 წლის შედარება 2019 წლის ანალოგიური პერიოდის მონაცემებთან ტერიტორიების მიხედვით:

ტოპ 10 ტერიტორია

ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია:

ნაგენახევის მღვიმეში 2023 წელს (4860 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (2943 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 65% - ით.

სათაფლიაზე 2023 წელს (96 956 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (74 198 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 31 % -ით

კინჩხას ჩანჩქერზე 2023 წელს (28006 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (22 130 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 27 % - ით.

პრომეთეს მღვიმეზე 2023 წელს (230 677 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (184 264 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 25% - ით.

მტირალას ეროვნულ პარკში 2023 წელს (95 255 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (77 264 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 23% - ით.

მარტვილის კანიონზე 2023 წელს (228 998 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (189 894 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 21% -ით.

მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წელს (223 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (22 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია - 10 - ჯერ.

ვიზიტორთა რაოდენობა შემცირებულია:

ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წელს (6240 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (6425 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა შემცირებულია 3% - ით.

**2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო**

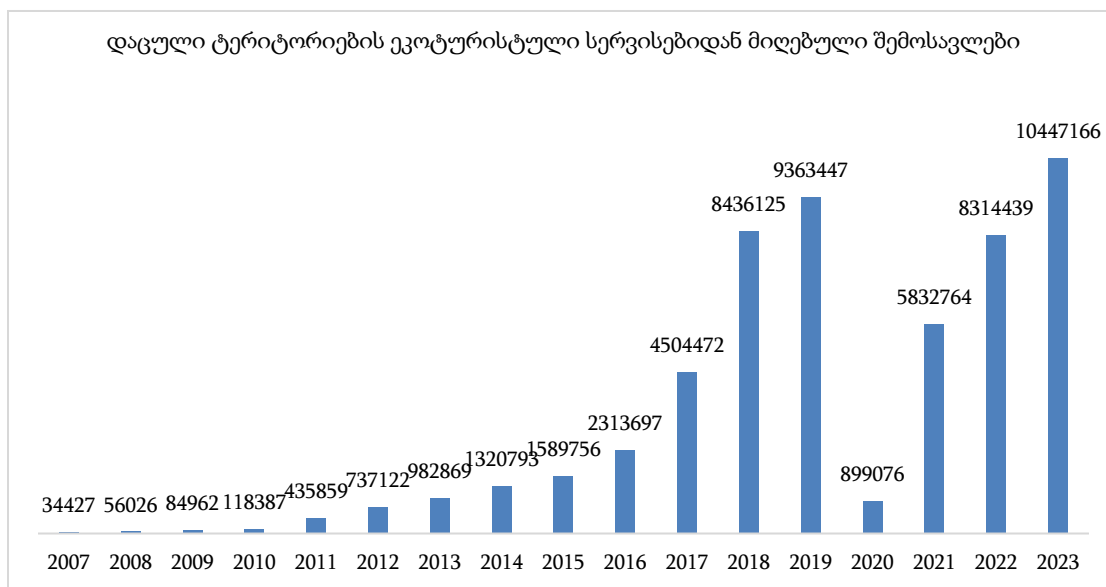
თუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წელს (15398 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (16427 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა შემცირებულია 6% -ით.

ოკაცეს კანონზე 2023 წელს (84276 ვიზიტორი) 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (92872 ვიზიტორი) ვიზიტორთა რაოდენობა შემცირებულია 9% -ით.

ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები

შემოსავლების სტატისტიკა

2023 წელს ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 10 447 166 ლარი, რაც წინა 2022 წლის მაჩვენებელთან (8 314 439 ლარი) შედარებით დაახლოებით 26% - ით არის გაზრდილი.

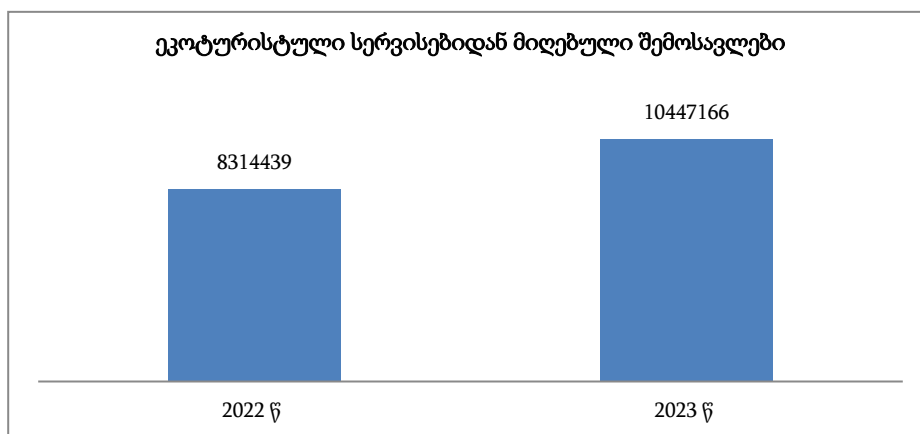
დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები ნაწილდება შემდეგნაირად:

- იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 54%

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

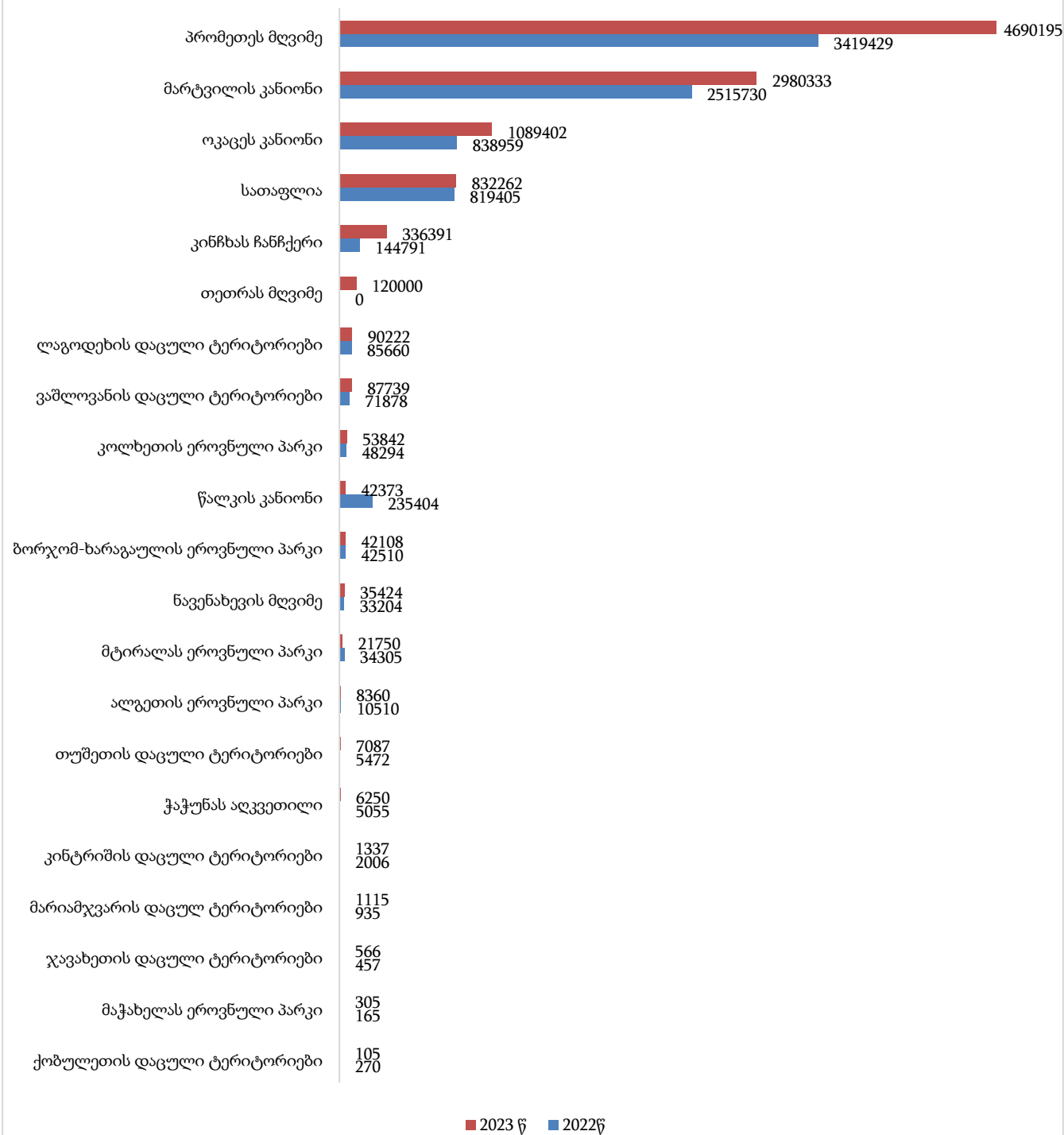
- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 42%
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 1%
- ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლის 1%
- სხვა ადმინისტრაციები - დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული შემოსავლების 2%

ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების 2% კოლხეთის, წალკის, ბორჯომ-ხარაგაულის, მტირალას, ალგეთის, თუშეთის, ჭაჭუნას, კინტრიშის, მარიამჯვარის, ჯავახეთის, მაჭახელას და ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე.

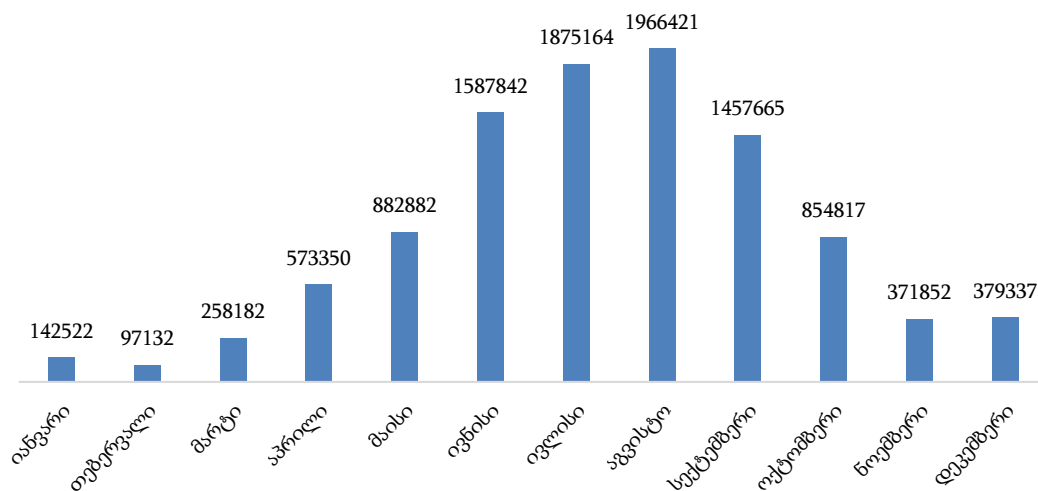

ეკოტურისტული სერვისებიდან შემოსავლები

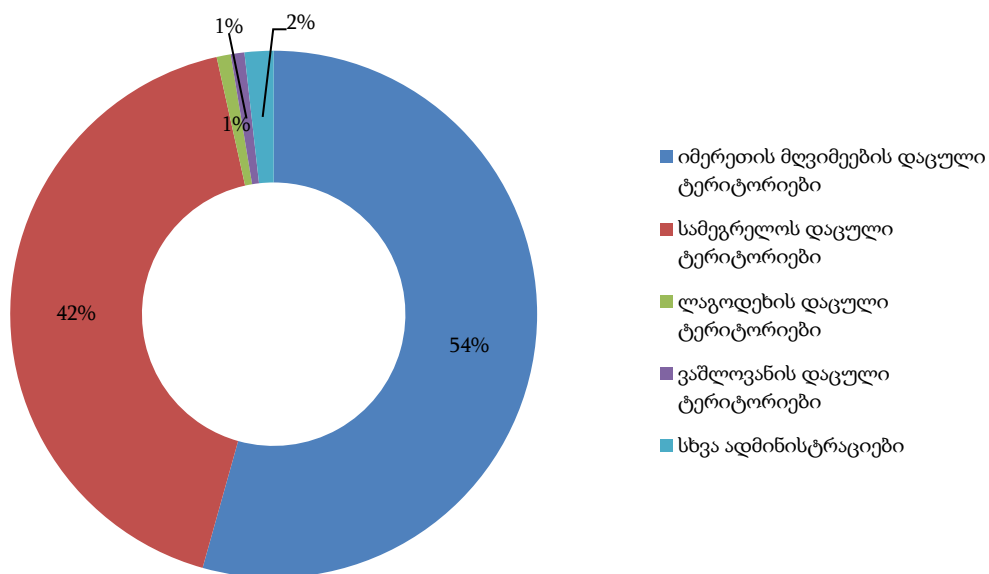

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურისტული სერვისებიდან შემოსავლები თვეების მიხედვით 2023 წ

ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები 2023 წ

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ბოლო წლების მიხედვით შემოსავლების სტატისტიკა/შედარება:

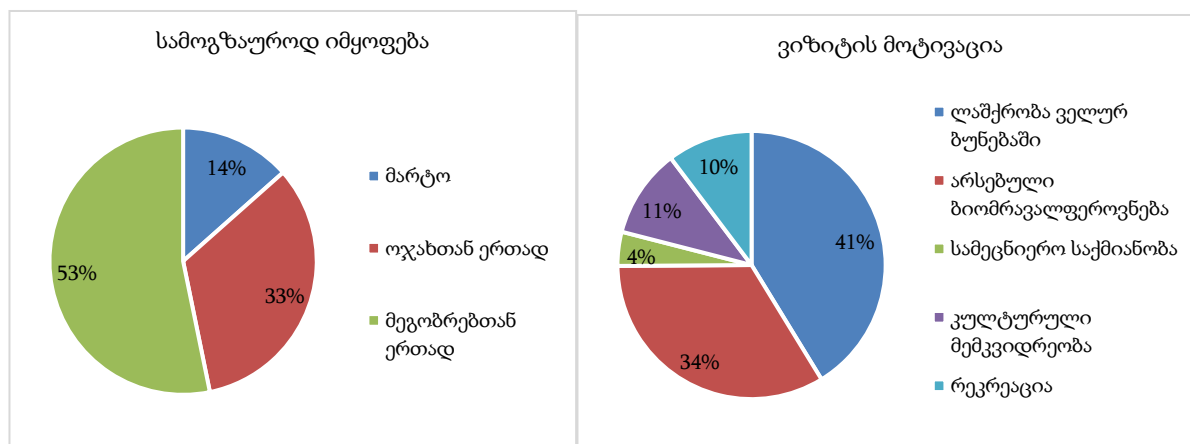
2023 წლის შედარება 2022 წელთან:

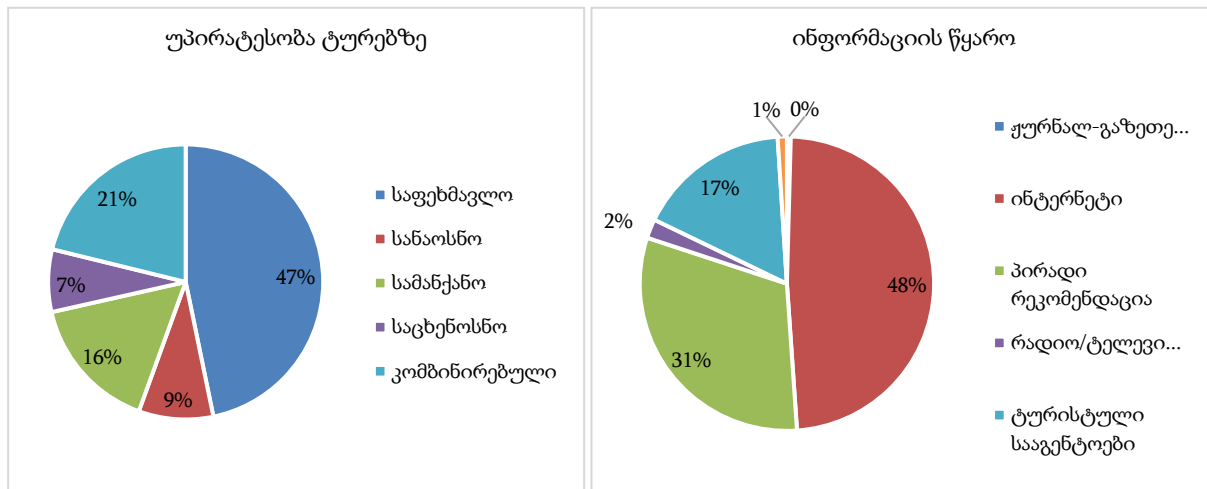
2023 წელს ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 10 447 166 ლარი, რაც წინა 2022 წლის მაჩვენებელთან (8 314 439 ლარი) შედარებით 26 % - ით არის გაზრდილი.

2023 წლის შედარება 2019 წელთან:

2023 წელს ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები 2019 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (9 363 447 ლარი) გაზრდილია 12% - ით.

4.4. ვიზიტორთა გამოკითხვის შედეგები

დაცულ ტერიტორიების ადმინისტრაციების მიერ ხორციელდება ვიზიტორთა კმაყოფილების მონიტორინგი შესაბამისი კითხვარის საფუძველზე:

- ვიზიტორთა 14% მოგზაურობს მარტო, 33% ოჯახთან ერთად, 53% მეგობრებთან ერთად.
- ვიზიტორების 41% - თვის ვიზიტის მოტივაციას წარმოადგენს ველური ბუნებაში ლაშქრობა, 34%-ის შემთხვევაში ბიომრავალფეროვნება, 11%-თვის კულტურული მემკვიდრეობა, 4% -თვის სამეცნიერო საკიმიანობა, ხოლო 10% -თვის რეკრეაცია.
- ვიზიტორების 47% უპირატესობას ანიჭებს საფეხმავლო ტურებს, 9% სანაოსნოს, 16% სამანქანოს, 21% კომბინირებულს და 7% საცხენოსნოს.
- ინფორმაციის წყაროს 49%-თვის წარმოადგენს ინტერნეტი, 31%-თვის პირადი რეკომენდაცია, 17%-თვის ტურისტული სააგენტო, 2%-თვის რადიო/ტელევიზია, 1% - -თვის სხვა.

4.5. ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

რეგიონში დაცული ტერიტორიების არსებობა დადებით გავლენას ახდენს დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ ადგილობრივ მოსახლეობაზეც, დაცული ტერიტორიების არსებობა ხელს უწყობს რეგიონში ეკოტურიზმის განვითარებას, რაც მათთვის დამატებითი მოტივაციაა, რომ ხელი შეუწყონ ტრადიციების შენარჩუნებას და შექმნან რეგიონისთვის და კუთხისთვის დამახასიათებელი ადგილობრივი სხვადასხვა სასარგებლო პროდუქტი.

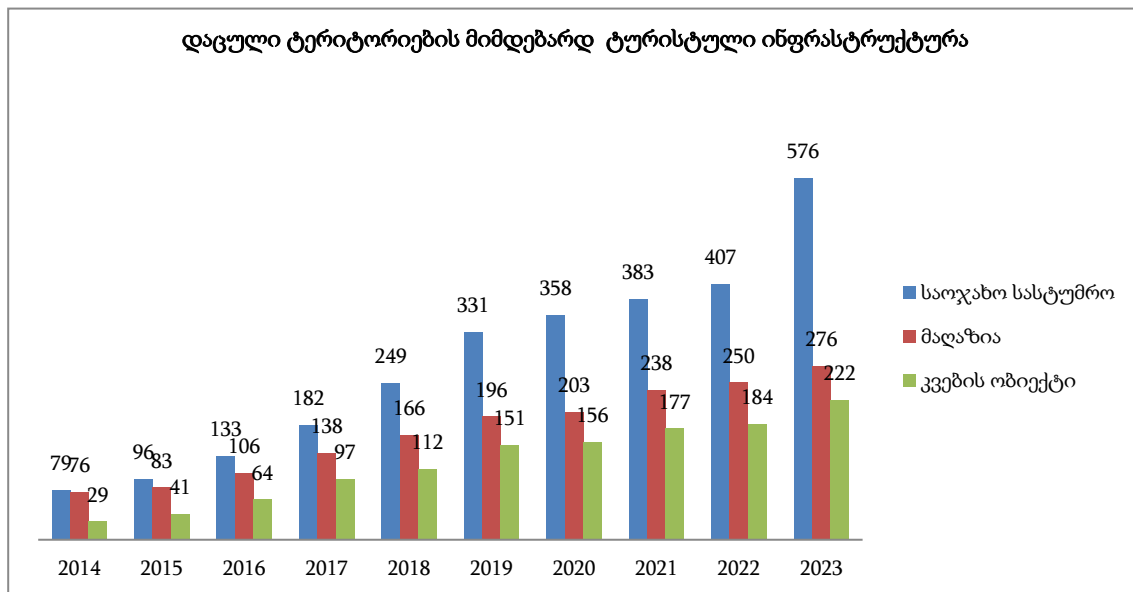
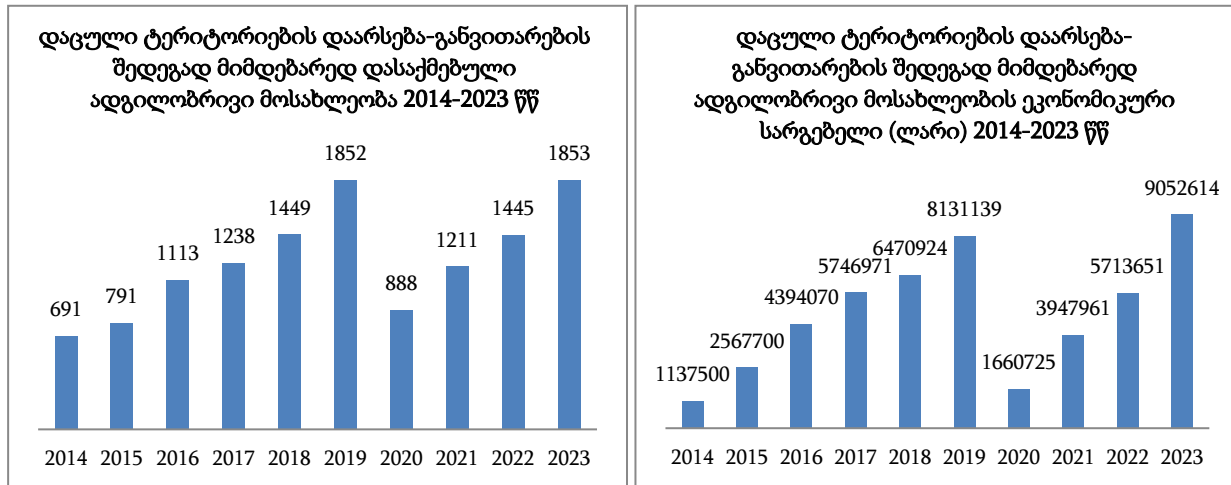

დაცული ტერიტორიების განვითარების შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება მიმდებარედ დასახლებულ პუნქტებში დასაქმებულთა რაოდენობა, ვითარდება ტურისტული ინფრასტრუქტურა, ტურისტული სერვისები და იზრდება მათი შემოსავლებიც. დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ძირითადად დასაქმებულები არიან გიდები, გამყოლები, სატრანსპორტო საშუალებების მფლობელები, კონცესიონერები, კვების მომსახურებაში ჩართულები, სასტუმროს მეპატრონეები, ცხენის თუ სხვა სერვისის გაქირავებაში ჩართულები და ა.შ.

14 დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ (ბორჯომ-ხარაგაულის, ლაგოდეხის, იმერეთის მღვიმეების, მტირალას, კოლხეთის, თუშეთის, ვაშლოვანის, მარტვილის, მაჭახელას, ჯავახეთის, ოკაცეს, კინჩხას ალგეთის და კინტრიშის დაცული ტერიტორიები) ხორციელდება დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებლის მონიტორინგი.

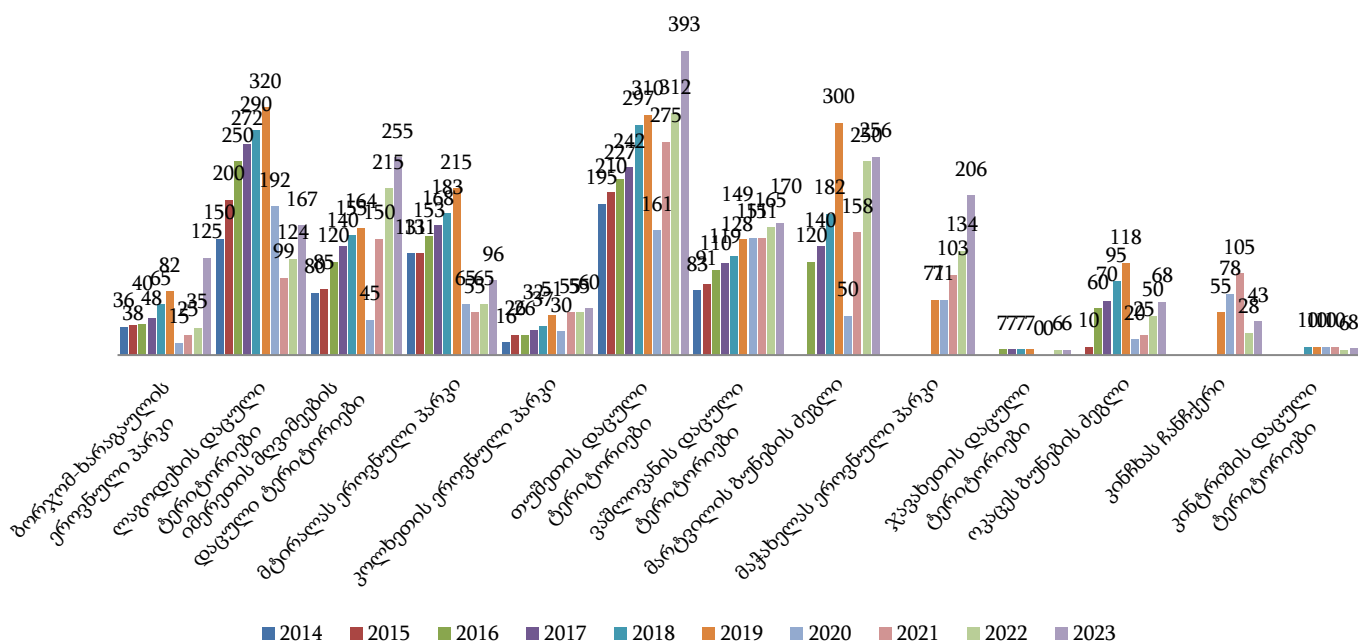
2023 წელს დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 576 სატუმრო, 276 მაღაზია და 222 კვების ობიექტია, დასაქმებულია 1853 ადამიანი და მათი შემოსავლები შეადგენს დაახლოებით 9 052 614 ლარს.

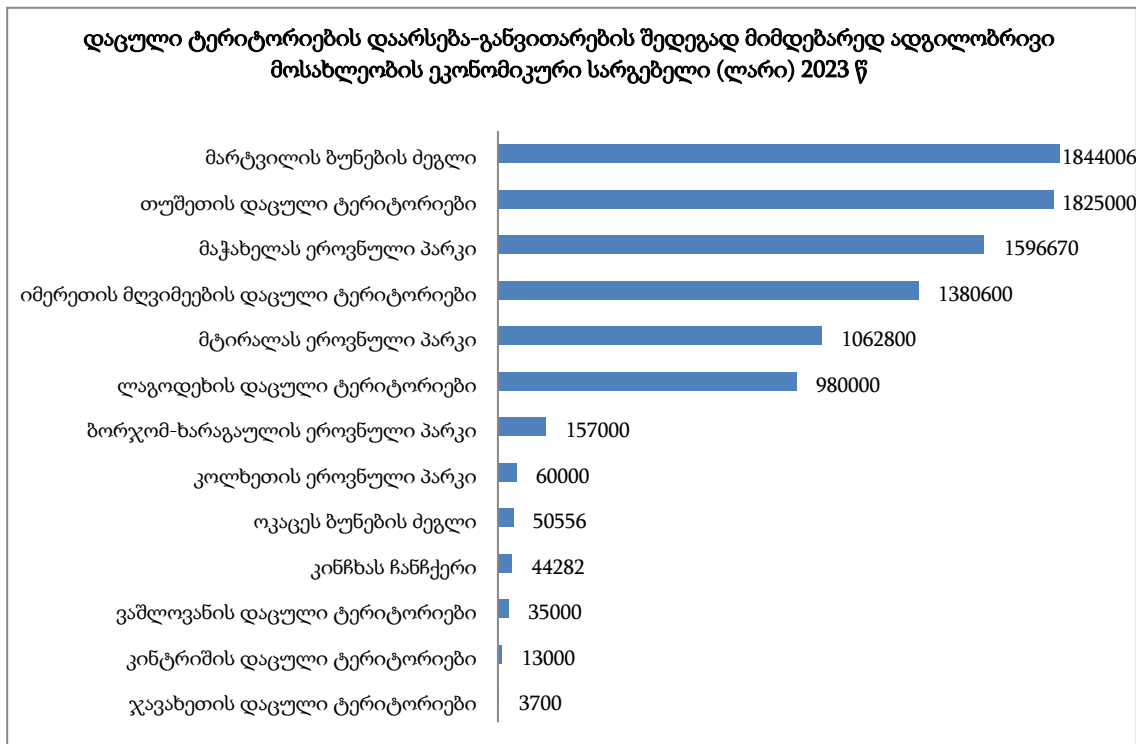
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია 7-ჯერ, ხოლო 2022 წელთან შედარებით 42 % -ით.
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მაღაზიების რაოდენობა გაზრდილია 4-ჯერ, 2022 წელთან შედარებით 10 % -ით.
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ კვების ობიექტების რაოდენობა გაზრდილია 8-ჯერ, ხოლო 2022 წელთან შედარებით 21 % -ით.
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ დასაქმებული ადგილობრივი მოსახლეობის რაოდენობა გაზრდილია 3-ჯერ, ხოლო 2022 წელთან შედარებით 28%-ით.
- 2023 წელს 2014 წლის მონაცემებთან შედარებით დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალი დაახლ. 8-ჯერ არის გაზრდილი, ხოლო 2022 წელთან შედარებით 58 %-ით.

დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შედეგად მიმდებარედ დასაქმებული ადგილობრივი მოსახლეობა 2014-2023

4.6. თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან

✓ საქართველოს ეკოტურიზმის სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის ფარგლებში მიმდინარეობს მუშაობა შემდეგ სახელმძღვანელო დოკუმენტებზე:

- საქართველოში ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის პროექტირების სახელმძღვანელო
- ეკოტურიზმის ხარჯთსარგებლიანობის ანალიზის მეთოდოლოგია საქართველოში
- ეკოტურიზმის სტრატეგიის მომდევნო სამი წლის სამოქმედო გეგმის შემუშავება

დაცული ტერიტორიების სააგენტო, როგორც საქართველოს ეკოტურიზმის სტრატეგიის ფარგლებში შექმნილი საკოორდინაციო კომიტეტის წევრი ჩართულია დოკუმენტების შემუშავების პროცესში.

დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ აგროტურიზმის განვითარების ხელშეწყობისთვის ჩატარდა ტრენინგები თემაზე: „ორგანული სოფლის მეურნეობა და აგროტურიზმი“, სადაც მონაწილეობა 30-მდე ფერმერმა მიიღო. მონაწილეები გაეცნენ აგროტურიზმის სპეციფიკასა და პრინციპებს, დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებით. ტრენინგები GEF/UNDP/CNF-ის პროექტის „დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობის ხელშეწყობა საქართველოში“ ფარგლებში განხორციელდა, რომლის ერთ-ერთი მიზანია დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისთვის შემოსავლების გენერირების ხელშეწყობა. აღნიშნული მიმართულებით პროექტის ერთ-ერთი მთავარი პარტნიორია ორგანიზაცია „საქართველოს დაცული ტერიტორიების მეგობართა ქსელი“ (GePAF), პროექტი დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ხელშეწყობით განხორციელდა.

თავი. 5 თანამშრომლობა დონორ და პარტნიორ ორგანიზაციებთან

დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტები

2023 წელს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საგრანტო პროექტების პორტფელის ღირებულება, უპრეცედენტო, 100 მილიონ ლარს გადააჭარბა. ამ პროექტებში, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გერმანიის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (KfW), კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP), გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), შვედეთის მთავრობის (SIDA), ჩეხეთის განვითარების სააგენტო, ევროკავშირის (EU), აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), მსოფლიო ბანკის, Global Conservation, ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის (WWF) მხარდაჭერა.

- 2023 წლის აპრილის თვეში ხელი მოეწერა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევის საგრანტო ხელშეკრულებას დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომელთათვის სადაზღვევო პოლისის თანადაფინანსებაზე.
- 2023 წლის აპრილის თვეში ხელი მოეწერა სახელფასო დანამატის საგრანტო შეთანხმებას დაცული ტერიტორიების 11 ადმინისტრაციის თანამშრომელთათვის (არა CNF პარკები).
- 2023 წლის აგვისტოს თვეში განახლდა და ხელი მოეწერა 6-წლიან საგრანტო შეთანხმებებს ლაგოდეხისა და მაჭახელას დაცული ტერიტორიებისთვის.
- 2023 წლის აგვისტოს თვეში ხელი მოეწერა ახალ 3-წლიანი საგრანტო შეთანხმებას ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიებისთვის.

- 2023 წლის ნოემბრის თვეში ხელი მოეწერა 5-წლიან საგრანტო შეთანხმებას ახლადშექმნილი რაჭის ეროვნული პარკის დაფინანსებისა და განვითარების მიზნით.
- 2023 წლის დეკემბრის თვეში დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და კავკასიის ბუნების ფონდს შორის ხელი მოეწერა საგრანტო შეთანხმებას, 2023 წლის ჯილდოს გადაცემაზე ფონდის მიერ დაფინანსებული ადმინისტრაციებისთვის SMART სისტემის მონაცემთა საფუძველზე.
- 2023 წლის დეკემბრის თვეში ხელი მოეწერა ხელშეკრულებას CNF სამიზნე დაცული ტერიტორიებისთვის დამატებითი SMART მოწყობილობების შესყიდვის მიზნით.
- 2023 წლის ოქტომბრის თვეში დაცული ტერიტორიების თანამშრომლებისთვის ჩატარდა პირველადი სამედიცინო დახმარების ტრენინგი.
- დაკონტრაქტდა ორგანიზაცია „მწვანე ბორჯომი“ ნემვის საქმიანი ეზოს მოწყობის პროცესში სააგენტოსთვის ტექნიკური დახმარების გაწევის მიზნით; მიმდინარეობს მუშაობა ტექნიკურ დავალებაზე, რომლის ფარგლებში უნდა მოხდეს საქმიანი ეზოსთვის გამოყოფილი ტერიტორიის კეთილმოწყობა
- მომზადდა ტექნიკური დავალება დაცული ტერიტორიების სისტემისათვის 10 წლიანი ტრენინგ პროგრამის და 5 წლიანი ტრენინგების განხორციელების სამოქმედო გეგმის შემუშავების მიზნით
- შემუშავდა ტექნიკური დავალების პირველადი ვერსია „ლაგოდეხისა და მტირალას დაცულ ტერიტორიებზე შესვლის გადასახადის პილოტირებისთვის“.
- მოხდა მიწის შესყიდვა ტანას ალკვეთილის ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობისთვის
- დასრულდა თბილისის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმის, მასთან დაკავშირებული მოკლევადიანი საოპერაციო გეგმისა და ტყის რესურსების მართვის სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება.
- დასრულდა ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების და აჯამეთის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმებზე მუშაობა. ამავე დროს, მიმდინარეობს იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმაზე მუშაობა.
- მიმდინარე წელს, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და Global Conservation-ს შორის გაფორმდა ახალი, 200 000 დოლარის მოცულობის საგრანტო ხელშეკრულება, რომელიც ითვალისწინებს რაჭის ეროვნული პარკის გაძლიერებას მომდევნო სამი წლის განმავლობაში. აღნიშნული ხელშეკრულების ფარგლებში, რაჭის ეროვნული პარკისთვის შეძენილ იქნა მაღალი გამავლობის ავტოტრანსპორტი - Toyota highlux
- რაჭის ეროვნული პარკის თანამშრომლებს გადაეცათ ფოტომახეები და GPS მოწყობილობები.
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში მოეწყო საპიკნიკე სივრცე, კერძოდ ლიკანში.

- კომპანია ბიპი-ს მხარდაჭერით დასრულდა პროექტის პირველი ნაწილი, რომელიც გულისხმობდა აჯამეთის აღკვეთილში იმერეთის მუხის აღდგენის ღონისძიებებს. პროექტის ბიუჯეტი – 254 000 ლარი.
- ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა საფეხმავლო ბილიკის მოწყობას/განახლება საინტერპრეტაციო ელემენტების გათვალისწინებით.
- მიმდინარე პერიოდისთვის დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ბიპი-ს შორის გაფორმებული მემორანდუმის ფარგლებში, სააგენტოსა და ბრიტანეთის საბჭოს შორის გაფორმდა ქვე-მემორანდუმი, რომელიც გულისხმობს ინგლისური ენის კურსების ჩატარებას ადმინისტრაციის თანამშრომლებისთვის. გადამზადდა 30 ტერიტორიული ადმინისტრაციის თანამშრომელი.
- დაცული ტერიტორიების სააგენტო აქტიურად აგრძელებს UNESCO-ს რეკომენდაციების შესრულებას; აღნიშნულთან დაკავშირებით, WWF-თან თანამშრომლობით, განხორციელდა ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების მომზადება და პოტენციური ბუფერული ზონების შესწავლა. UNESCO-ს არელების გაფართოების შესაძლებლობის კვლევა გაიგზავნა UNESCO-ში, რასთან დაკავშირებითაც 2023 წლის სექტემბერში, UNESCO-ს მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის 45-ე შეხვედრის ფარგლებში, დადებითი გადაწყვეტილება იქნა მიღებული.
- 2023 წლის 7-9 ნოემბერს, ბორჯომში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ორგანიზებით ჩატარდა დაცული ტერიტორიების პირველი საერთაშორისო სამიტი. სამიტის მიზანს წარმოადგენდა ეროვნული პარკების საერთაშორისოდ აღიარებული, წარმატებული მართვის პრაქტიკის წარმოჩენა, გამოცდილების გაზიარება ბიომრავალფეროვნების დაცვის და კონსერვაციის, ეროვნულ პარკებში არსებული ტექნოლოგიების და სისტემების გაცნობის კუთხით. ღონისძიებაში მონაწილეობა მიიღეს მსოფლიოს წამყვანი ეროვნული პარკების წარმომადგენლებმა, ექსპერტებმა და პრაქტიკოსებმა მსოფლიოს ოცზე მეტი ქვეყნიდან.
- დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ მოხდა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნომინირება IUCN-ის „მწვანე ნუსხა“-ში.
- ჩეხეთის მთავრობასთან აქტიური მოლაპარაკებების შედეგად, ოქროჯანაშვილის მღვიმის განვითარების პროექტთან დაკავშირებით, მიმდინარე საანგარიშო პერიოდისთვის დაცული ტერიტორიების სააგენტომ, ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით, მუშაობა დაიწყო არსენ ოქროჯანაშვილის მღვიმის მდგრადი განვითარების პროექტზე.
- სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და ა(ა)იპ საერთაშორისო ბიზნესის და ეკონომიკური განვითარების ცენტრს შორის გაფორმდა ურთიერთგაგების

მემორანდუმი, რომელიც ითვალისწინებს თანამშრომლობას გარემოსდაცვით სფეროში. კერძოდ, მემორანდუმის ფარგლებში, განხორციელდება ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არსებული ტყეების ხანძრებისგან დაცვის, დისტანციური დეტექციის ინოვაციური საშუალებებით ტყის ხანძრის აღმოჩენის ინტეგრირებული მონიტორინგისა და ადრეული შეტყობინების სისტემის დანერგვა.

- სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტომ დაიწყო თანამშრომლობა კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრთან (CTC), თბილისის ეროვნულ პარკში კეთილშობილი ირმის რეინტროდუქციის მიმართულებით.

ნაწილი III. ტერიტორიული ადმინისტრაციების 2023 წლის ანგარიში

1. ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

დაცული ტერიტორიები მდებარეობს ქვემო ქართლში და მოიცავს ორ მუნიციპალიტეტს - თეთრიწყაროსა და წალკას.

ალგეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის ტერიტორიაზე წარმოდგენილი უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, გეოლოგიური წარმონაქმნების, ისტორიული არტეფაქტების შენარჩუნება და დაცვა.

ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 4 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 10 225,8 ჰა.

- ალგეთის ეროვნული პარკი - 8768 ჰა;
- დაშბაშის კანიონის ბუნების ძეგლი - 538 ჰა;
- სამშვილდის კანიონის ბუნების ძეგლი - 405 ჰა;
- ბირთვისის ბუნების ძეგლი - 514,8 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ალგეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

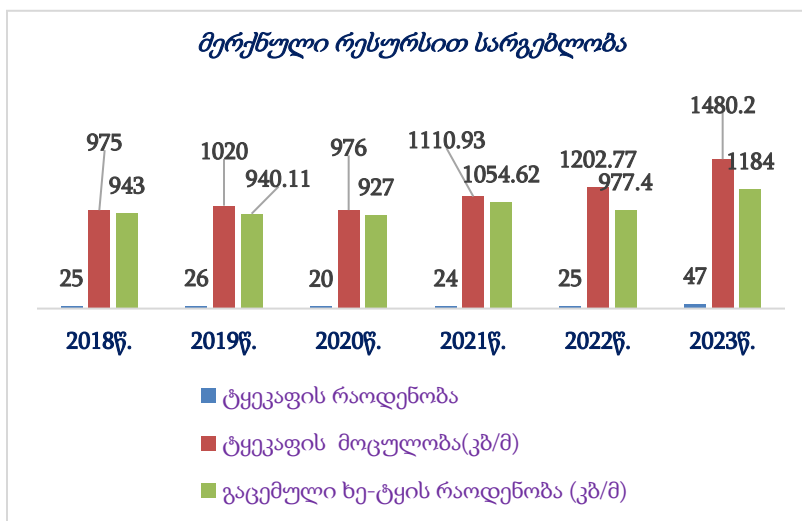
2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდებოდა მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობები სხვადასხვა მიმართულებებით:

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -47

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -1480,2მ³

ალგეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით, 2023 წლის განმავლობაში მოსახლეობაზე გაცემულია 1184 კუბური მეტრი საშუაშე მერქანი.

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი ანგარიშები თვის მიხედვით. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ალგეთის ეროვნული პარკის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის როგორც SMART ოფიცრების ასევე დამატებითად რეინჯერების ტრენინგი.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 8 ფაქტი-7 ადმინისტრაციული და 1 სისხლის სამართლის:

- 2- ხის უკანონო ჭრა,
- 1- უკანონო ნადირობა, (სისხლის სამართლის)
- 5- იარაღით უკანონო გადაადგილება.

ალგეთის ეროვნულ პარკში გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

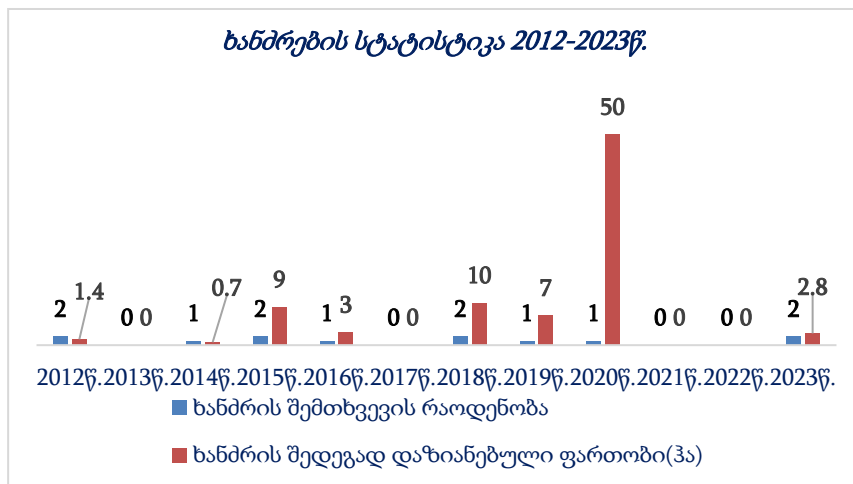
წ.წ.	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ადმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო		
2018	18	18	0	7	0	2	0	2	3	2	1	0	1	0
2019	12	10	2	1	0	6	0	2	1	1	0	0	0	1
2020	11	11	0	4	0	5	0	0	0	0	0	1	1	0
2021	9	9	0	0	0	1	0	5	0	0	0	0	0	3
2022	11	11	0	1	0	2	1	2	1	0	0	0	3	1
2023	8	7	1	2	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

3														
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ხანძრები

ალგეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიში პერიოდის დაფიქსირდა 2 ხანძარი, ფართობით 2,8 ჰა.

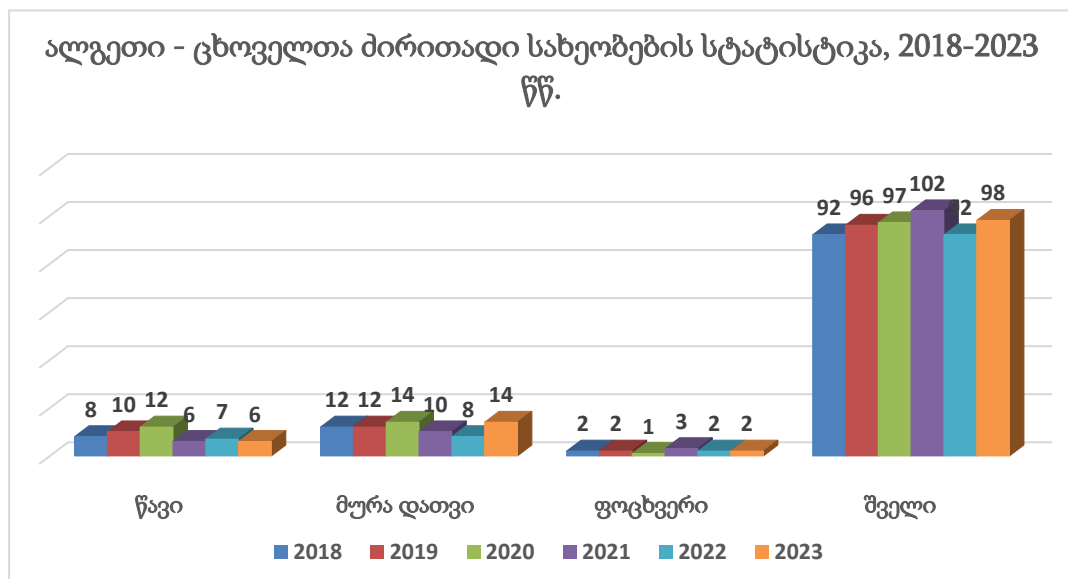

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა „წითელი ნუსხის“ ცხოველების აღრიცხვა. მურა დათვის კვალი დაფიქსირებულია კლდეკარის ტერიტორიაზე და ასევე სამშვილდეს კანიონის ბუნების ძეგლის ტერიტორიაზე. კლდეკარის ტერიტორიაზე ასევე ნანახია ფოცხვერის კვალი და დაფიქსირებულია შინაური ცხოველების დაზიანება ფოცხვერის მიერ.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე წავი ბინადრობს ძირითადად მდინარე ალგეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე, თუმცა წავის კვალი დაფიქსირებულია სამშვილდის კანიონის ბუნების ძეგლის, კერძოდ მდინარე ხრამის მიმდებარე ტერიტორიაზე.

- განხორციელდა ძირითადი სახეობის ცხოველებზე დაკვირვება, ფოტომასხეების, კვალის, ვიზუალური ნახვის შემთხვევაში. ევროპული შველი ალგეთის ეროვნული პარკისა და ბუნების ძეგლების ტერიტორიაზე ფიქსირდება კვალით და ასევე ნანახია ვიზუალურადაც. იგი ბინადრობს ეროვნული პარკის მთელ ტერიტორიაზე. მიმდინარე წლის განმავლობაში აღრიცხულია ევროპული შველის 98 ინდივიდი. დაფიქსირებულია კურდღლები, მგლები, მელიები, გარეული ღორები, გარეული კატები, კვერნა, მაჩვები და ტურების დიდი რაოდენობა.

ტყის მავნებლებთან ბრძოლის ღონისძიებებისათვის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე განთავსებულია ხე-ტყის მავნებლების საწიალმდეგო მოწყობილობა-მწერსაჭერი და ასევე ფერომონები ექსკილა ქერქიჭამიას, კენწეროს ქერქიჭამიას და ფიჭვის დიდი მებაღეს საწინააღმდეგო, რომელთა გამოყენების შედეგად უფრო ეფექტური გახდა მავნებლების კერების დაფიქსირება და შემდგომი ღონისძიებების ჩატარება.

ფერომონების საკიდის სრული რაოდენობიდან (50) დაივიდა 6 ცალი.

ტომოვიტი- პრეპარატის სრული რაოდენობიდან (42) გამოყენებულია 16 ცალი.

აკუვიტი - პრეპარატის სრული რაოდენობიდან (42) გამოყენებულია 12 ცალი.

სექსოვიტი- პრეპარატის სრული რაოდენობიდან (42) გამოყენებულია 23 ცალი.

იპსოვიტი- პრეპარატის სრული რაოდენობიდან (42) გამოყენებულია 19 ცალი .

გამოწვევები და რეკომენდაციები

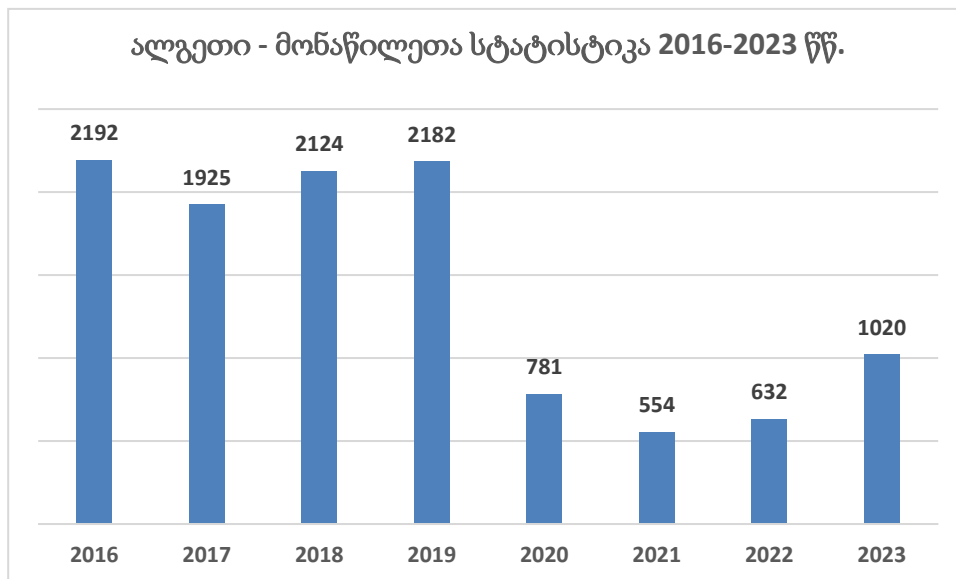
- თანამშრომლეთა კვალიფიკაციის ამაღლება: ფიტოპათოლოგიური კვლევების და სახანძრო თემატიკით ტრენინგები;
- გაცნობითი ვიზიტები და გამოცდილების გაზიარება საქართველოს სხვა დაცულ ტერიტორიებზე;
- ფიტოპათოლოგიური (წიწვოვანიხე-მცენარეების) დამატებითი კვლევების ჩატარება;

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის განმავლობაში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ალგეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა მოსწავლეებისათვის ლექცია/სემინარები, აღინიშნა ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ დღეები, სკოლებში პედაგოგებს წარედგინათ ღონისძიებების წლიური კალენდარი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის და სხვა. სხვადასხვა სამიხნე ჯგუფებისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.

- საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 15 ლექცია/სემინარი (მათ შორის ერთი ეკო-გაკვეთილი), 18 შედხვედრა მოსახლებასთან ან/და ინტერესებულ მხარეებთან, 1 გამწვანების აქცია, 2 დასუფთავების აქცია და 2 ეკოტური .
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1020 - მა მონაწილემ, მათ შორის: 610 მოსწავლე, 122 პედაგოგი, 59 სტუდენტი, 161 ადგილობრივი მოსახლე და 68 სხვა მონაწილემ (მოსწავლეების მშობლები).

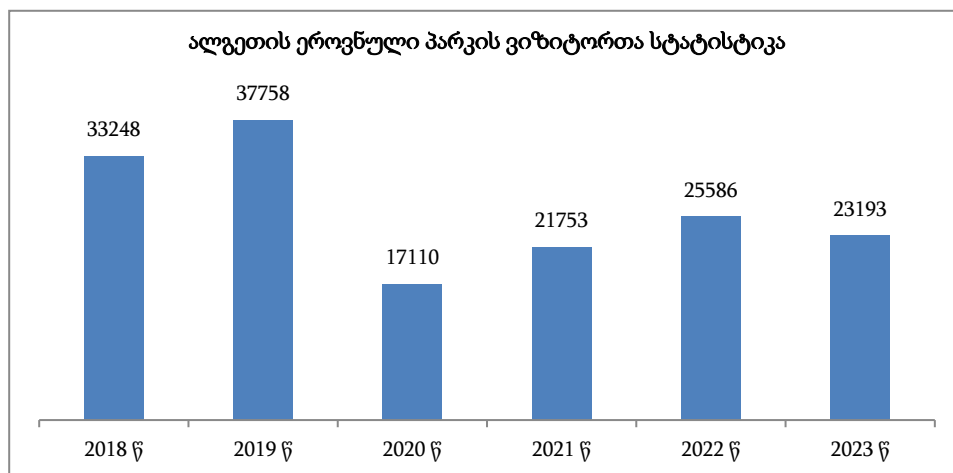
- საანგარიშო პერიოდში აღინიშნა 6 ე.წ. „მწვანე კალენდრის დღე“, რომელთა ფარგლებში განხორციელდა სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.
- 2023 წლის თებერვლის თვეში ალგეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ სოფლების მოსახლეობასთან ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა სპეციალური კითხვარების საშუალებით, სადაც მონაწილეობა მიიღო 100 რესპოდენტმა.

ეკოტურიზმის განვითარება

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- ალგეთის ეროვნულ პარკს 2023 წელს 23 193 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან შედარებით (25 586 ვიზიტორი) 9%-ით არის შემცირებული.

გენერალური გეგმა

- 2023 წელს შემუშავდა ალგეთის დაცული ტერიტორიებისთვის ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით გენერალური გეგმა

გამოწვევები

- არასრულყოფილი ინფრასტრუქტურა

რეკომენდაციები

- საინტერპრეტაციო და საინფორმაციო დაფების მომზადება
- ეკოტურისტული სერვისების განვითარება

2. აჯამეთის ალკვეთილის ადმინისტრაცია

აჯამეთის ალკვეთილი მდებარეობს იმერეთის რეგიონში და მოიცავს ორ მუნიციპალიტეტს - ბაღდათსა და ზესტაფონს.

აჯამეთის ალკვეთილის შექმნის მიზანია უნიკალური ბიუმრავალფეროვნების, მათ შორის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი იმერული მუხისა და ძელქვის კორომების დაცვა-შენარჩუნება და აღდგენა წარმოადგენს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაცია მართავს IV კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას - აჯამეთის აღკვეთილს, ფართობით - 4 990,57 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

აჯამეთის აღკვეთილის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიერ საქმიანობა სხვადასხვა მიმართულებით ხორციელდებოდა დროებითი რეგულირების წესითა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის შესაბამისად.

მენეჯმენტის გეგმა

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა მუშაობა აჯამეთის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის დოკუმენტზე, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარე)

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -1

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -160.59

აჯამეთის აღკვეთილის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის ხე-ტყით უზრუნველყოფის მიზნით, 2023 წლის განმავლობაში მოსახლეობაზე გაცემულია 160 კუბური მეტრი საშეშე მერქანი.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 17 ფაქტი-

- 2- რეჟიმის დარღვევა,
- 1- მიწია თვითნებური დაკავება,
- 1- ნაყოფიერი ფენის მოხსნა,
- 13- უკანონო ძოვება.

აჭაზეთის ალკვეთილში გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სმართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის	სმართალი	ხის	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანე	მიწის	ნაყოფიერი	ხეტის
2018	15	14	1	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
2019	12	12	0	2	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
2020	9	9	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2021	11	11	0	1	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0
2022	7	7	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2023	17	17	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0

ხანძრები

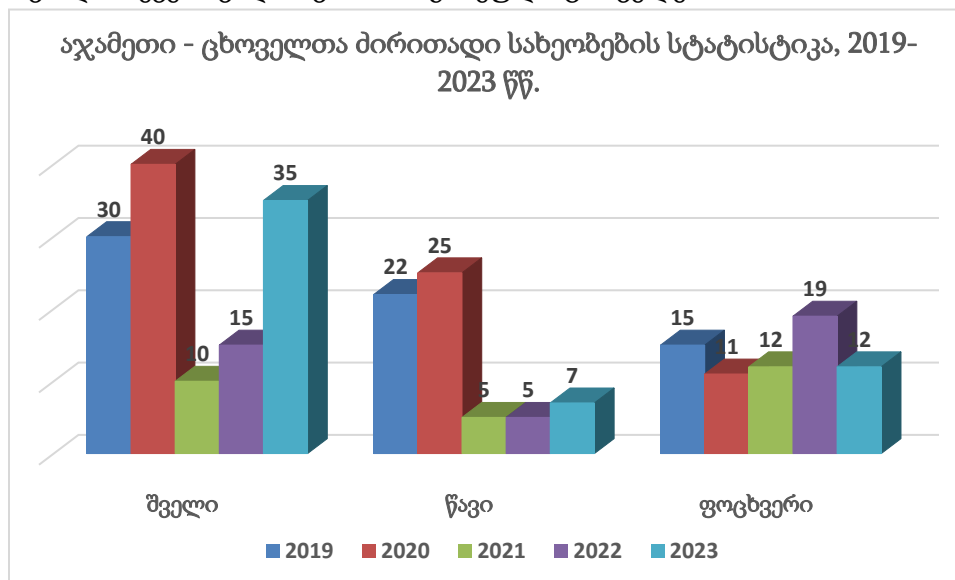
აჭაზეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ტყის მოვლა-აღდგენა

აჭაზეთის ალკვეთილში - 2016 წლიდან დღემდე მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი, დაახლოებით 56 ჰა-ზე.

ბიომრავალფეროვნება

- აჯამეთის ალკვეთილში განხორციელდა იმერული მუხის აღდგენის პროექტი 6 ჰა ფართობზე.
- ტყის სანიტარული და პათოლოგიური მდგომარეობის თვალსაზრისით აჯამეთის ალკვეთილში მდგომარეობა ძალიან სავალალოა. სისტემატიურად მიმდინარეობდა მუხების ხმობის პროცესი და სხვადასხვა მუხის ჯიშის მცენარეების დაავადებების გავრცელება, რაც საკმაოდ ყურადსაღებია მიმდინარე წლის აგვისტო სექტემბრის თვეში შესაბამისი დარგის სპეციალისტების მიერ განხორციელდა აჯამეთის ალკვეთილის ფიტო სანიტარული მდგომარეობის შესწავლა.
- განხორციელდა იმერეთის მუხისა და ძელქვის ბუნებრივი განახლების მონიტორინგი ტყის მართვის გეგმით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე. მოზარდ-აღმონაცენის მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, განსაკუთრებით ვარციხის უბანზე შეინიშნება მუხის ჯიშის ნერგების ბუნებრივი განახლება.
- ფლორისა და ფაუნის საკვანძო სახეობების მონიტორინგის შედეგად აჯამეთის ალკვეთილის ტერიტორიაზე ფოტოხაფანგების მიერ დაფიქსირებულია შველი, ტურა, მგელი, მაჩვი და ასევე სხვადასხვა სახის გარეული ცხოველები.

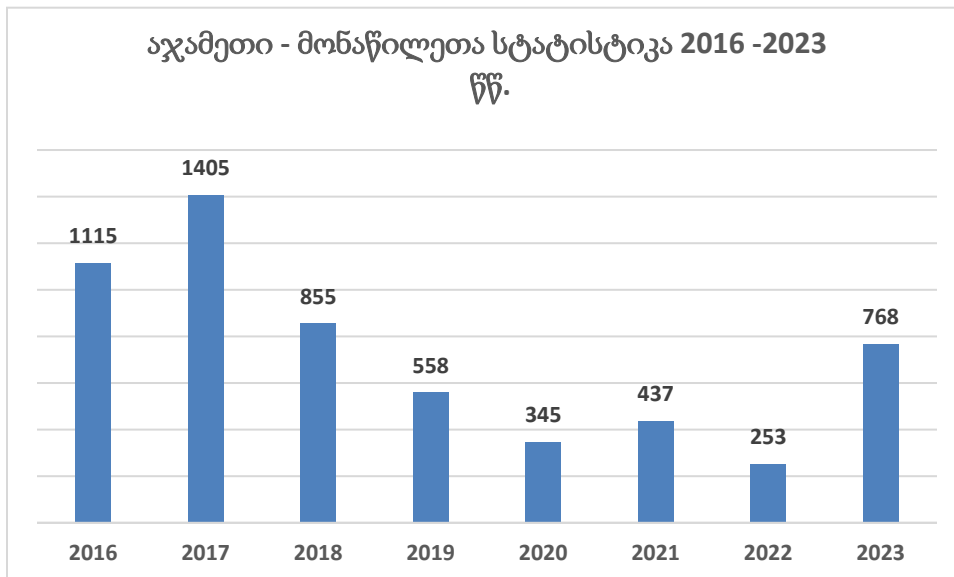
- 2023 წლის განმავლობაში მომატებულია ნადირის მიერ შინაური პირუტყვის დაზიანებისა და დაღუპვის ფაქტები.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- მიმდინარე წელს აჯამეთის აღკვეთილის ტერიტორიაზე, კერძოდ აჯამეთის უბანზე დაფიქსირდა ველის არწივი.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის განმავლობაში, აჯამეთის აღკვეთილის ადმინისტრაციის საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა სხვადასხვა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.
- საანგარიშო პერიოდში სულ ჩატარდა 17 ლექცია-სემინარი, 3 ეკოტური, 5 დასუფთავების აქცია, 1 გამწვანების აქცია, 2 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან და 4 სხვა აქტივობა.
- 2023 წლის განმავლობაში აღნიშნულ აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო 768-მა ადამიანმა, მათ შორის: 477 მოსწავლე, 122 პედაგოგი/ლექტორი და 169 დაინტერესებული პირი.

ეკოტურიზმი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- აჯამეთის აღკვეთილს 2023 წელს 346 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან შედარებით (100 ვიზიტორი) 3-ჯერ არის გაზრდილი

3. ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთში და მოიცავს ახმეტის მუნიციპალიტეტს.

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანს წარმოადგენს უნიკალური ბუნებრივი და კულტურული მახასიათებლებით გამორჩეული ტერიტორიების დაცვა და შენარჩუნება.

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 3 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **11 461 ჰა**.

- ბაწარას სახელმწიფო ნაკრძალი - 3 036 ჰა
- ბაბანეურის სახელმწიფო ნაკრძალი - 834 ჰა
- ილტოს აღკვეთილი - 7 591 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდებოდა **დროებითი რეგულირების წესისა** და 2023 წლის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობები სხვადასხვა მიმართულებებით:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მენეჯმენტის გეგმა

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობს მუშაობა ბაწარა-ბაბანეურის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმაზე, დონორი: SIDA, (სტატუსი: მიმდინარე)

სამართალდარღვევები

ბაწარა-ბაბანეურის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 6 ფაქტი;

- 1 - ხის უკანონო ჭრა,
- 2 - რეჟიმის დარღვევა,
- 3 - უკანონო ძოვება.

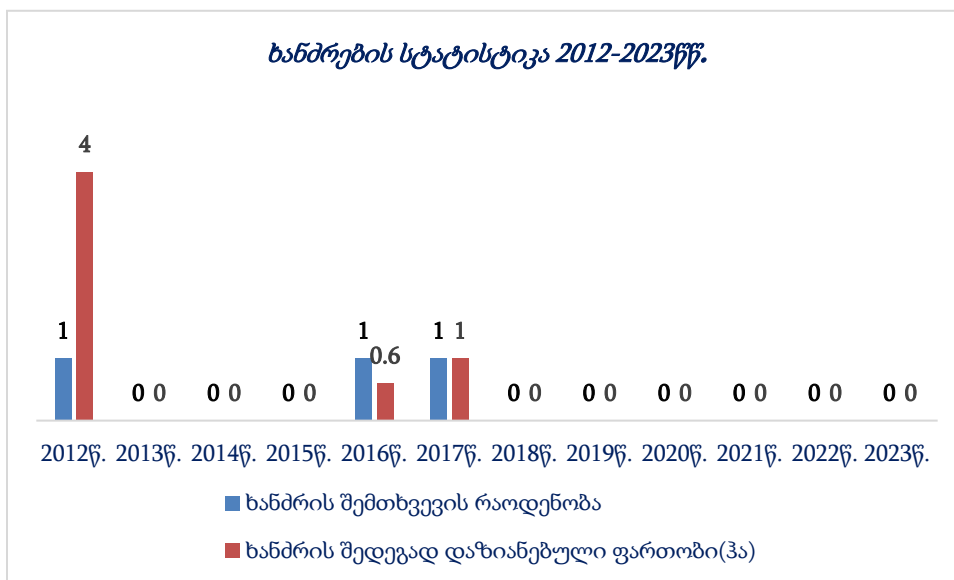
ბაწარა-ბაზანეურის დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

წ.წ.	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ადმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის საფუძველზე	ხის უკანონო უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის საფუძველზე	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო		
2018	13	12	1	0	0	1	2	0	6	0	0	0	4	
2019	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
2020	4	4	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	
2021	7	7	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	3	
2022	2	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	
2023	6	6	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	3	

ხანძრების სტატისტიკა

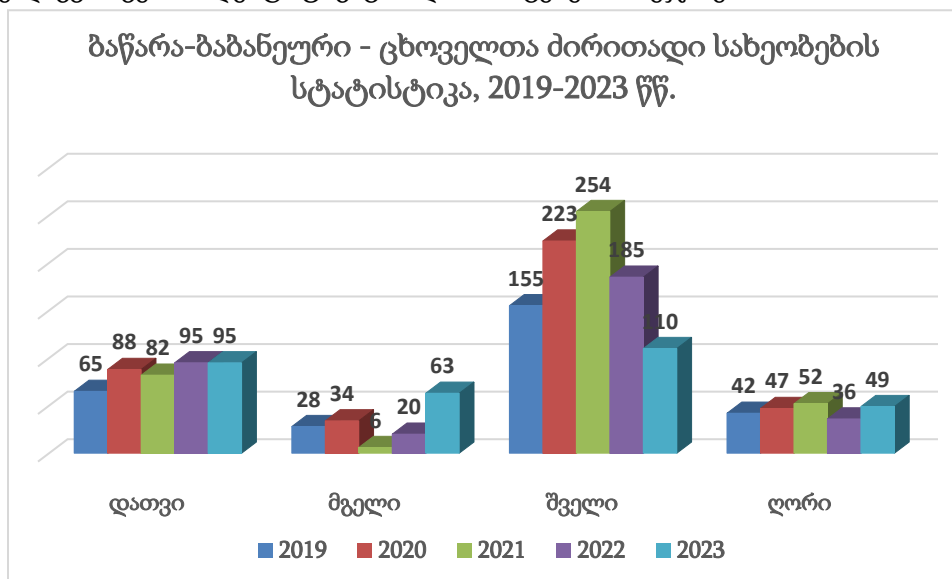
ბაწარა-ბაზანეურის დაცულ ტერიტორიებზე ბოლო 6 (ექვსი) წლის განმავლობაში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ბიომრავალფეროვნება

- სისტემატიურად მიმდინარეობდა „წითელი ნუსხის“ ცხოველების მონიტორინგი, კვალზე დაკვირვება, იდენტიფიკაცია და მონაცემების შეჯამება.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

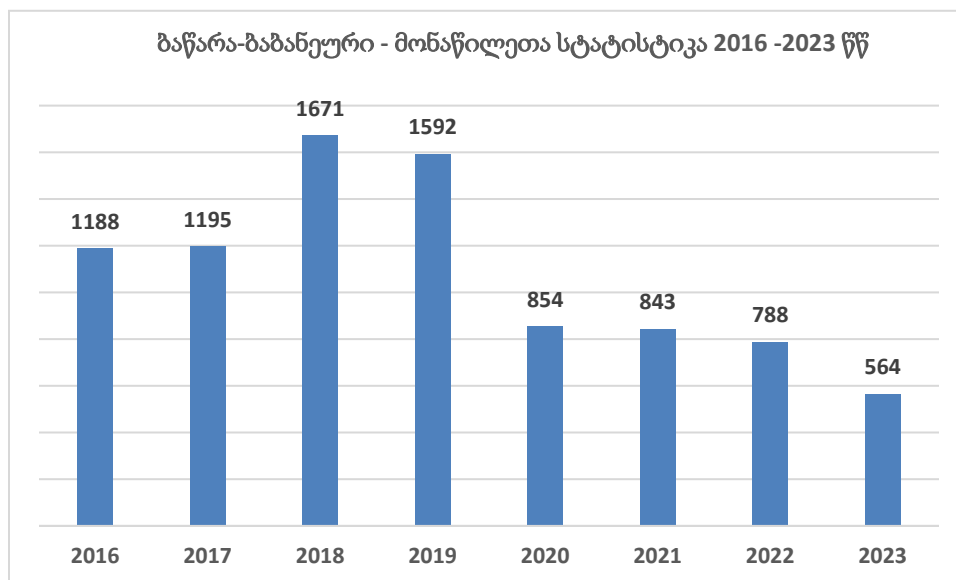
- განხორციელდა ინვაზიური სახეობების მონიტორინგი ბაზანეურის ნარძალში. გამოვლენილია შემდეგი ინვაზიური სახეობები: *Gleditsia triacanthos*-სამეკლიანი გლედიჩია, *Robinia pseudoacacia*-ცრუკაცია, *Pinus sp.*-ფიჭვი, *Phytolaca Americana*-ჭიაფერა.
- განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური კვლევები:
2023 წლის აპრილი, მაისი, ივნისის თვეში გეგმიური ფიტოპათოლოგიური კვლევისას ბაწარა-ბაზანეურის დაცულ ტერიტორიებზე ვიზუალურად დათვალიერებული იქნა არსებული სანიმუშო ფართობები, აგრეთვე ბაზანეურის სახელმწიფო ნაკრძალის №5 კვარტალში არსებული კოლხური ბზის №1 და №2 კორომები. დეტალურად დათვალიერებისას კოლხური ბზის №1-კორომზე, რომელიც გასულ წელს ძლიერ იყო დაზიანებული: *Cylindroclandium buxicola* (ბზის სიდამწვრე), (*Macrophoma sp.* და *Volutella sp.*), *Cydalima perspectalis* (ბზის ალურა) - მიერ, წელს რამდენიმე ხეზე აღინიშნება ახალი ფოთლის გამონატანი. 2023 წლის ივნისის თვეში კოლხურის ბზის ერთ ხეზე დაფიქსირდა ბზის ალურა (*Cydalima perspectalis*) მუხლუხო (მატლი). ხოლო რაც შეეხება კოლხური ბზის №2-კორომს, მისი დეტალური დათვალიერებისას დაზიანებულ ხეებზე შეინიშნება ახალი ფოთლის გამონატანი. რაც შეეხება ბზის ალურას მუხლუხოებს (მატლებს), №2-კორომზე ვიზუალური დათვალიერებისას არ დაფიქსირებულა. 2023 წლის მაისის თვიდან ბაწარა-ბაზანეურის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების თანამშრომლების მიერ, ბაზანეურის სახელმწიფო ნაკრძალში გეგმიურად მიმდინარეობდა ქიმიური პრეპარატით კოლხური ბზის №1 და №2 კორომის დამუშავება (შეწამვლა). მაგრამ ბაზანეურის სახელმწიფო ნაკრძალში არსებული კოლხური ბზის №1 და №2 კორომი ძლიერ დაზიანდა და უმეტესობა ხეებზე არ შეინიშნება ახალი ფოთლის გამონატანი. ბზის მავნებლის (ბზის ალურას(*Cydalima perspectalis*)) საწინააღმდეგო შესაწამლი პრეპარატი გუმატი 75 გრამი და დეცისი 1 კგ იქნა გამოყენებული.
- ბაწარა-ბაზანეურის დაცულ ტერიტორიებზე მუდმივად წარმოებს არასისტემური მოვლენების აღრიცხვა. 2023 წლის მარტში ბაზანეურის ნაკრძალში ძლიერი ქარის შედეგად ფესვიანად მოგლეჯილია ხმელი „რცხილის“ (ორი) ხე.

გამოწვევები და რეკომენდაციები:

- ტრენინგები თემაზე: ცხოველთა რიცხოვნობის დადგენა, იდენტიფიკაცია - დაცვის განყოფილების თანამშრომლებისთვის.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- საანგარიშო პერიოდში სულ ჩატარდა 9 ლექცია-სემინარი, 8 ეკოტური, 2 დასუფთავების აქცია, 2 გამწვანების აქცია
- 2023 წლის განმავლობაში აღნიშნულ აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო 564-მა ადამიანმა, მათ შორის: 498 მოსწავლე, 61 პედაგოგი/ლექტორი, 1 სტუდენტი და 4 სხვა დაინტერესებული პირი.
- ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებულ ეკოლონისძიებების მონაწილეთა შორის იყვნენ ეთნიკური უმცირესობის „პანკისის ხეობის“ წარმომადგენლებიც, სულ 107 მონაწილე, აქედან 90-მოსწავლე და 17-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღსაზრდელი. 8 პედაგოგი და 3-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღმზრდელ პედაგოგი. კერძოდ, პანკისის ხეობის (სოფლები: დუისი, ყვარელწყალი, ჯოყოლოს საბავშვო-ბაგა-ბაღი და ომალოს) ეთნიკურად ქისტი მოსახლეობა - სულ: 107 ბავშვი და 11 პედაგოგი.
- „ეთნიკური უმცირესობის“ (ქისტების) წარმომადგენლებისთვის ჩატარდა 3 ლექცია სემინარი და 2 ეკო-საგანმანათლებლო საინფორმაციო შეხვედრა „პანკისის ხეობის“ საჯარო სკოლაში და საბავშვო ბაგა-ბაღში. აღნიშნულ ლექცია-სემინარებს და ეკოსაგანმანათლებლო საინფორმაციო შეხვედრას ესწრებოდა: 90-მოსწავლე, 8-მასწავლებელი და 17-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღსაზრდელი. და 3-საბავშვო ბაგა-ბაღის აღმზრდელ პედაგოგი

ეკოტურიზმი და ინფრასტრუქტურა

ეკოტურისტული/ეკოსაგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის მოწყობა

აშენდა/მოეწყო:

- 4 გადასახედი
- 1 საპიკნიკე
- 1 ცეცხლის დასანთები ადგილი
- 2 საპირფარეშო
- 6 პელსკამი
- მოეწყო 18 კმ სიგრძის ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკების ქსელი

4. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიები მოიცავს 4 რეგიონს (სამცხე-ჯავახეთი, შიდა ქართლი, იმერეთი და აჭრა) და 8 მუნიციპალიტეტს (ადიგენი, ახალციხე, ახალქალაქი, ბაღდათი, ბორჯომი, ხარაგაული, ხაშური, ხულო).

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის შექმნის მიზანს წარმოადგენს ეროვნული და საერთაშორისო მნიშვნელობის ბუნებრივი სილამაზით გამორჩეული ეკოსისტემების დაცვა და არსებული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია.

ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების ფართობი 2023 წლის მდგომარეობით შეადგენს 107 649.1 ჰექტარს. მოიცავს ოთხი სხვადასხვა კატეგორიის 5 დაცულ ტერიტორიას:

- ბორჯომის ნაკრძალს - 13168,6ჰა,
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს - 64756ჰა.
- ნემდვის აღკვეთილს - 9212,5ჰა,
- ქცია-ტაბაწყურის აღკვეთილს - 20476 ჰა,
- გოდერძის ნამარხი ტყის ბუნების ძეგლს - 36 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ხორციელდებოდა მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობები სხვადასხვა მიმართულებებით:

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება ხორციელდებოდა რეგულარულად არსებული პატრულირების გეგმის შესაბამისად. პატრულირების ეფექტურობის გაზრდის მიზნით მიმდინარეობს თანამედროვე - SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა.

SMART პატრულირება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

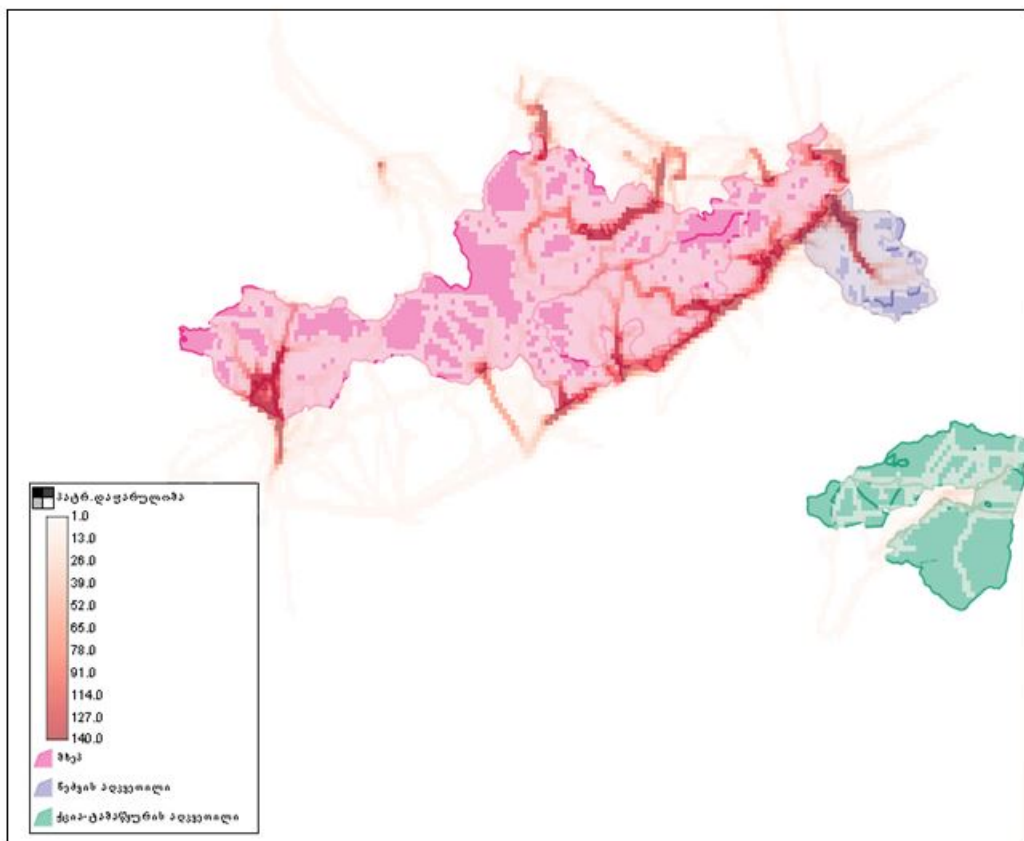
2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პიროვნება - საათები ველზე	კაცდღე	რეინერგების მთლიანი რაოდენობა
112673.39	76,601.2	9875	82

განხორციელებული პატრულირებები

პატრულირების მიზანი	პატრულირების რაოდენობა	პატრულირების საათების რაოდენობა	მანძილი (კმ)
პატრულირება	6,896	69,385.1	112,673.391
	6,896	69,385.1	112,673.391

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 58 ფაქტი:

- ხის უკანონო ჭრა-4
- უკანონო ნადირობა-2
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-8
- იარაღით უკანონო გადაადგილება- 6
- რეჟიმის დარღვევა-4
- მიწის თვითნებური დაკავება-5
- ნაყოფიერი ფენის მოხსნა- 1
- უკანონო ძოვება-28

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

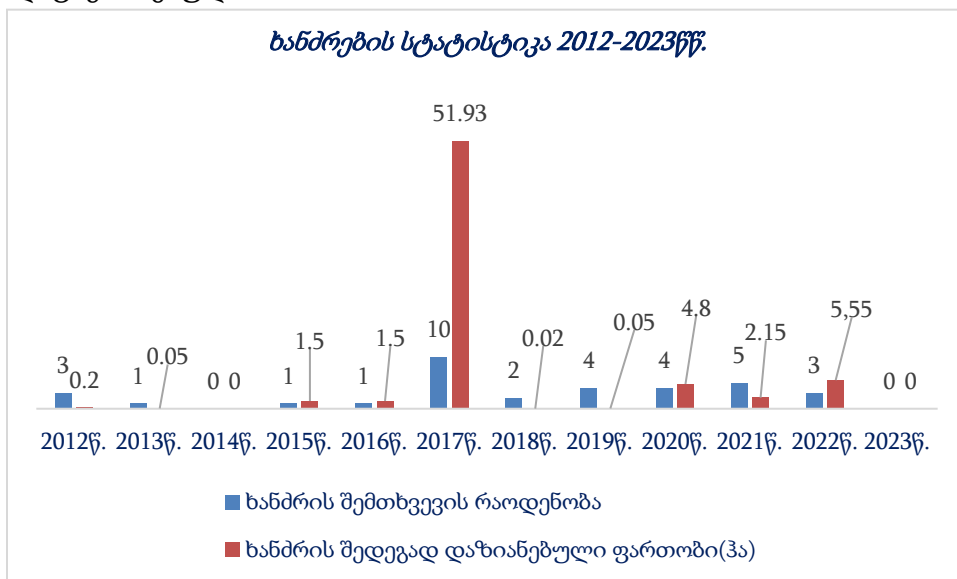
წელი	სმართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეების	უკანონო
2018	76	76	0	56	6	0	1	5	6	0	0	0	0	0
2019	56	56	0	12	13	0	1	8	17	2	0	0	1	2
2020	50	49	1	12	3	5	4	9	13	3	0	0	1	0
2021	91	91	0	12	9	0	0	9	2	4	28	0	1	26

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2022	60	60	0	5	3	0	3	0	3	2	31	0	2	1
2023	58	58	0	4	2	0	8	6	4	0	5	1	0	2

ხანძრები

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

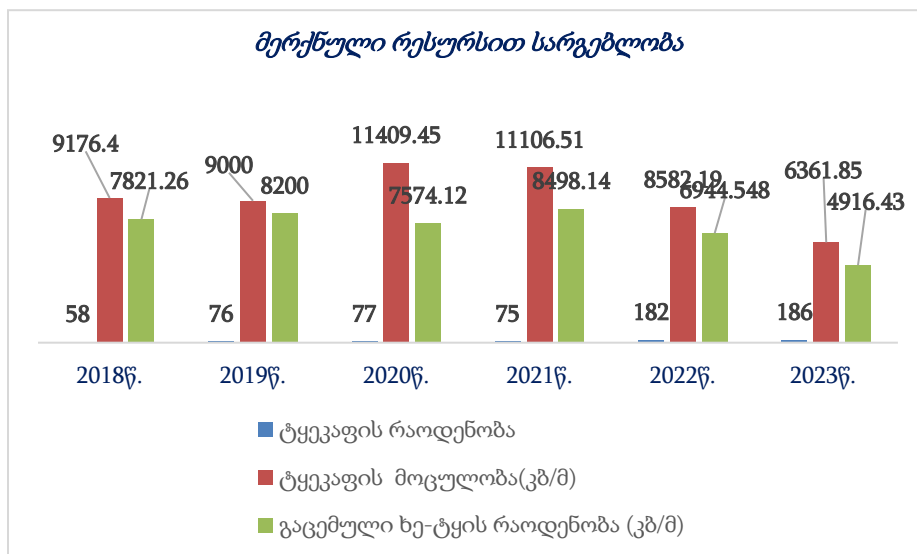
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -186

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 6361.85 მ³

გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 4916.43 მ³,

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

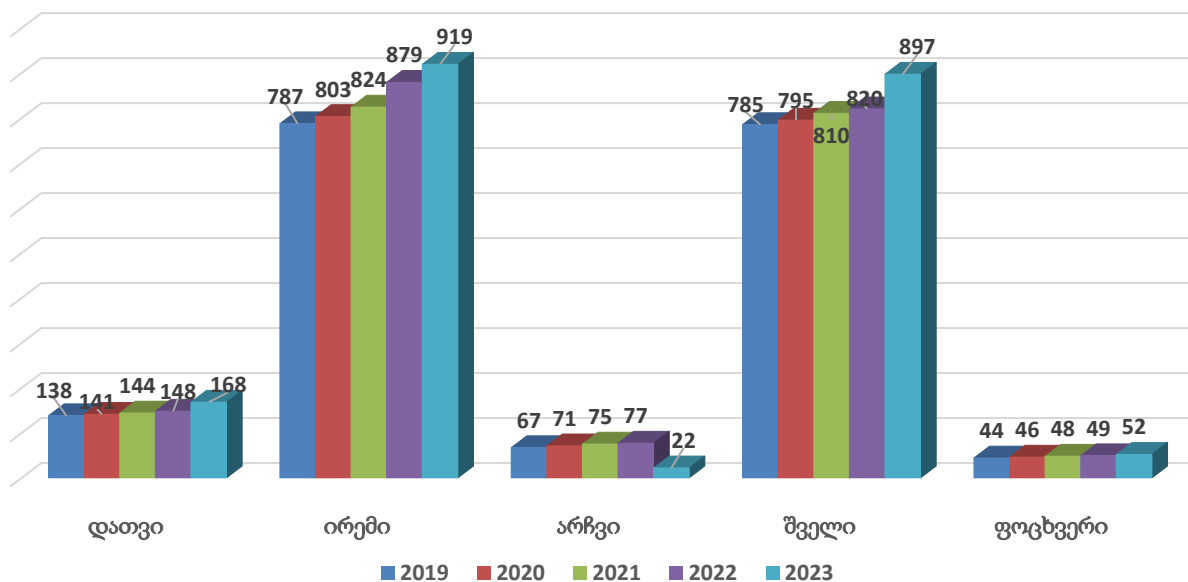
ტყის ინვენტარიზაცია

2022 წელს დასრულდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტყის ინვენტარიზაცია 56033 ჰექტარზე, რომლის საფუძველზეც მომზადდა ტყის მართვის გეგმა.

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი

ბორჯომ-ხარაგაული - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2019-2023 წწ.

- განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური კვლევები. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე და ნეძვის აღკვეთილში დამატებით ახალი მწერსაჭერები და ფერომონები განთავსდა, რათა მწერსაჭერებში მოხდეს მავნებელი ხოჭოების ლოკალიზება, ასევე პათოლოგიური კვლევის პროცესი კიდევ უფრო ინტენსიური გახდა. მწერსაჭერები და ფერომონები უბნებზე, არსებული საჭიროების მიხედვით გადანაწილდა: აბსთუმნის უბანი - 130 ერთეული მწერსაჭერი, აწყურის უბანი - 60 , ბორჯომისა და ნაკრძალის უბანი - 90, ზანავის უბანი - 30. მარელისის უბანი - 10, ნუნისის უბანი - 10, საქონდრია-ლაშურის უბანი - 10, კურცხანას უბანი - 60, ნეძვის აღკვეთილი - 40 ერთეული მწერსაჭერი. მათი განთავსება მოხდა ისეთ კორომებში სადაც ხმობის ინტენსივობა და დაავადების მაჩვენებელი შედარებით მაღალია, ასევე ნაწილი განთავსდა ლოკალურ კერებსა და ერთეულ ხმობად ხეებზე.
საკიდეხის სრული რაოდენობა განთავსებულია (50 ცალი).
ტომოვიტი - პრეპარატის სრული რაოდენობიდან(550) დარჩენილია 100 ცალი.
აკუვიტი - სრული რაოდენობა გამოყენებულია.
სექსოვიტი- პრეპარატის სრული რაოდენობიდან(550) გამოყენებულია 23 ცალი.

იპსოვიტი- სრული რაოდენობა გამოყენებულია.

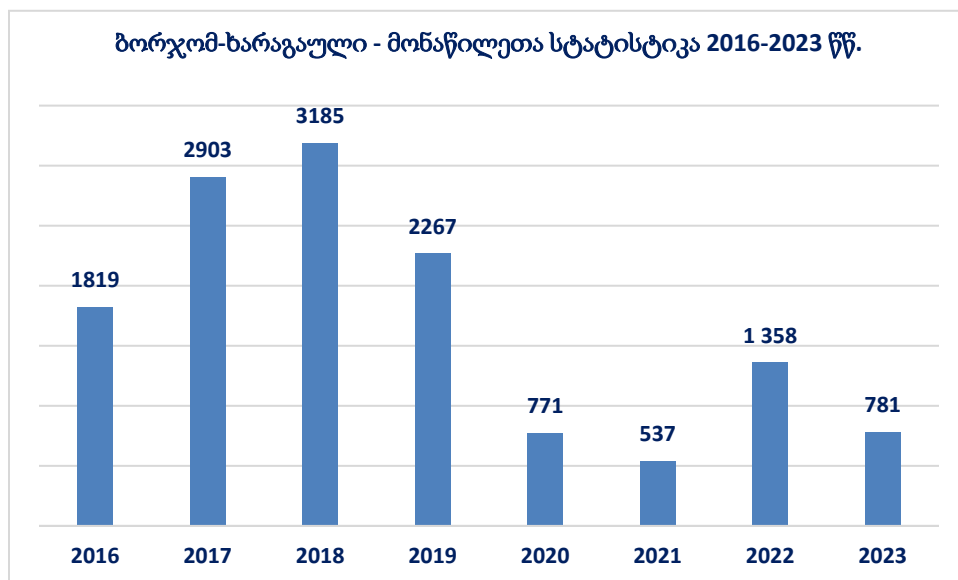
- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის იმ ტერიტორიებზე, სადაც არის ნახანძრალი ადგილები, სისტემატიურად ხდება მონიტორინგი, სანიმუშო ფართობების აღება. რეინჯერები და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტები ნახანძრალ ველზე გასვლისას სწავლობენ და აკვირდებიან აღდგენით პროცესებს, ასევე მიმდინარეობდა მონიტორინგი ხანძრის შედეგად გადარჩენილ ხე-მცენარეებზე, დაიდგა სპეციალური ფერომონები, რათა მავნებელის აღმოჩენის შემთხვევაში დროულად მოხდეს მისი იდენტიფიცირება და შესაბამისი ღონისძიებების გამოვლენა.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის განმავლობაში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ორგანიზებითა და ჩართულობით, სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.

ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან, აღინიშნა ე.წ „მწვანე კალენდრის“ დღეები, სტუდენტებისა და მოსწავლეებისთვის ჩატარდა ლექცია-სემინარები. სულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში 2023 წელს მონაწილეობა მიიღო: 781 მონაწილემ, მათ შორის: 605 მოსწავლე, 87 პედაგოგი, 52 სტუდენტი, 37 ადგილობრივი მოსახლე

საანგარიშო პერიოდში აღინიშნა ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ დღე, რომელთა ფარგლებშიც განხორციელდა სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.

ეკოტურიზმის განვითარება

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 8 ტურისტული თავშესაფარი;
- 4 საპიკნიკე;
- 4 საპირფარეშო;
- 4 ცეცხლის დასანთები;
- 30 ძელკსამი;
- 4 ცხენის დასაბმელი ადგილი;
- 4 ცხენის დასარწყულებელი ადგილი;

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

- ადმინისტრაციული შენობა;
- საპარკინგე სივრცე;

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მიმდინარე:

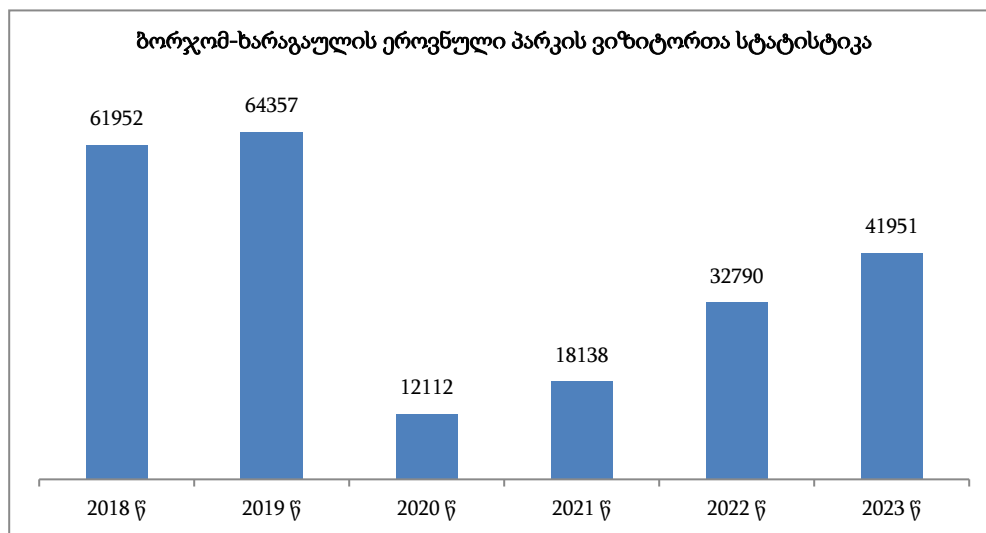
- საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობს ეროვნული პარკის სამარშრუტო ქსელის მასშტაბური განახლება (240 კმ), სარეაბილიტაციო სამუშაოები, რაც გულისხმობს როგორც ახალი მონაკვეთების დამატებას, ასევე არსებულის მოწესრიგებას და ახალი ინფრასტრუქტურის დამატებას
- დასრულების ფაზაშია ზანავი-ნუნისის ახალი ტურისტული თავშესაფარის მშენებლობა

ეკოტურიზმის განვითარების გეგმები

- საანგარიშო პერიოდში მომზადდა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს ესტუმრა 41 951 ვიზიტორი რაც გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (32 790 ვიზიტორი) 28%-ით არის გაზრდილი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

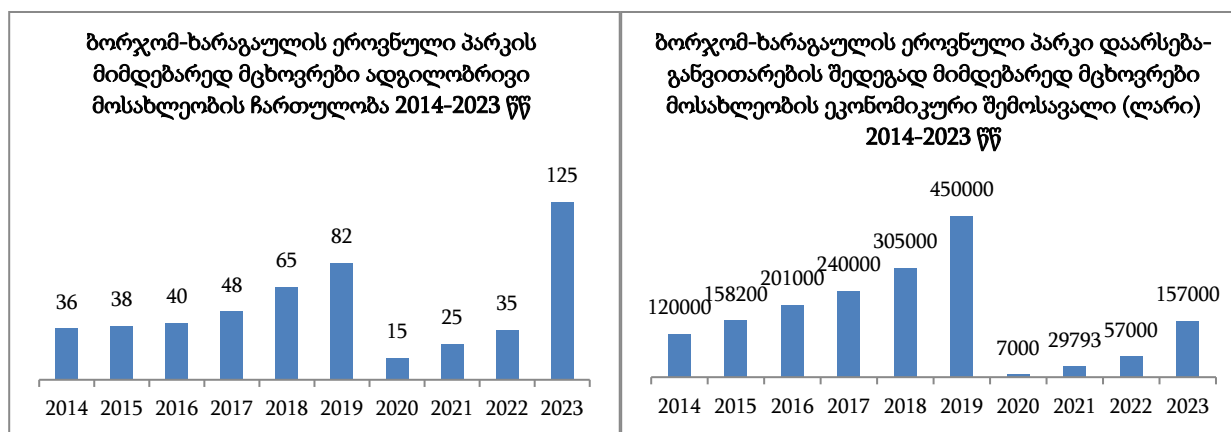
ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

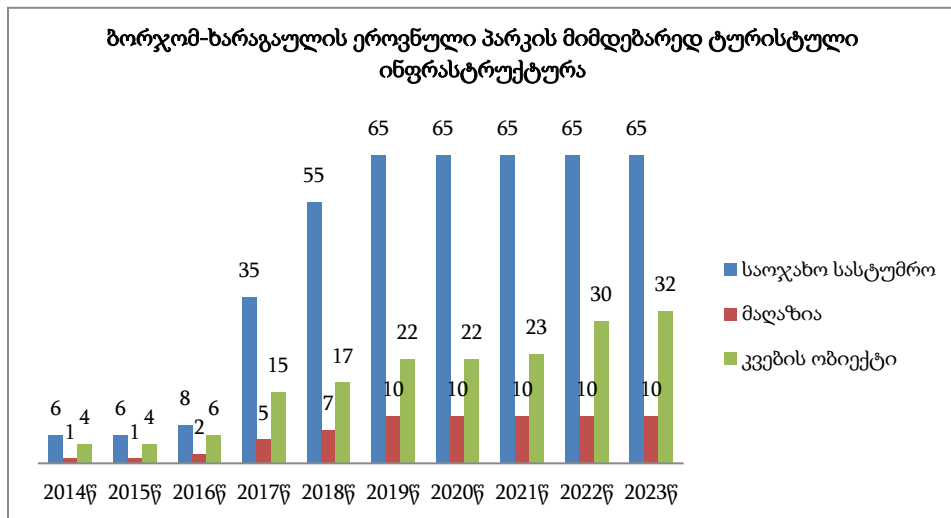
დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა;

- 2014 წელს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მიმდებარედ 65 საოჯახო სასტუმრო ფუნქციონირებდა, ამჟამად 2014 წელთან შედარებით საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია თითქმის 11-ჯერ.

სანაგარიშო პერიოდში ბორჯომ-ხარაგაულის მიმდებარედ დასაქმებულია დაახლოებით 125 ადამიანი და მათ მიერ მიღებულმა შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 157 000 ლარი

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მიმდებარედ 2023 წლის მდგომარეობით 65 სასტუმრო, 10 მაღაზია და 32 კვების ობიექტი ფუნქციონირებს.

5. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთში, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში, საქართველოს უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაწილში.

ბუნებრივი პროცესების, დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, არიდული ტყის, ალაზნის ჭალების, მთისწინა ფართოფოთლოვანი ტყის, სტეპებისა და აქ გავრცელებული იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების, ისტორიული და კულტურული ძეგლების დაცვა, აღდგენა და მონიტორინგი;

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს სამი სხვადასხვა კატეგორიის 5 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **35 292 ჰა**:

- ვაშლოვანის სახელმწიფო ნაკრძალი - 9 962 ჰა
- ვაშლოვანის ეროვნული პარკი - 25 021 ჰა
- არწივის ხეობის ბუნების ძეგლი - 98 ჰა
- ტახტი-თეფას ბუნების ძეგლი - 10 ჰა
- ალაზნის ჭალების ბუნების ძეგლი - 201 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ევროპული დიპლომის მფლობელი 2015 წლიდან;
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;
- 2022 წელს საქართველოში პირველად დაარსდა დედოფლისწყაროს ბიოსფერული რეზერვატი რომელიც აღიარებულ იქნა UNSECO-ს „ადამიანი და ბიოსფეროს“ პროგრამის 34-ე სხდომის ფარგლებში.

ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა

მომზადებულია ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ახალი მენეჯმენტის გეგმა. მიმდინარეობს დამტკიცების პროცედურები (9 წლის ვადით).

SMART პატრულირება

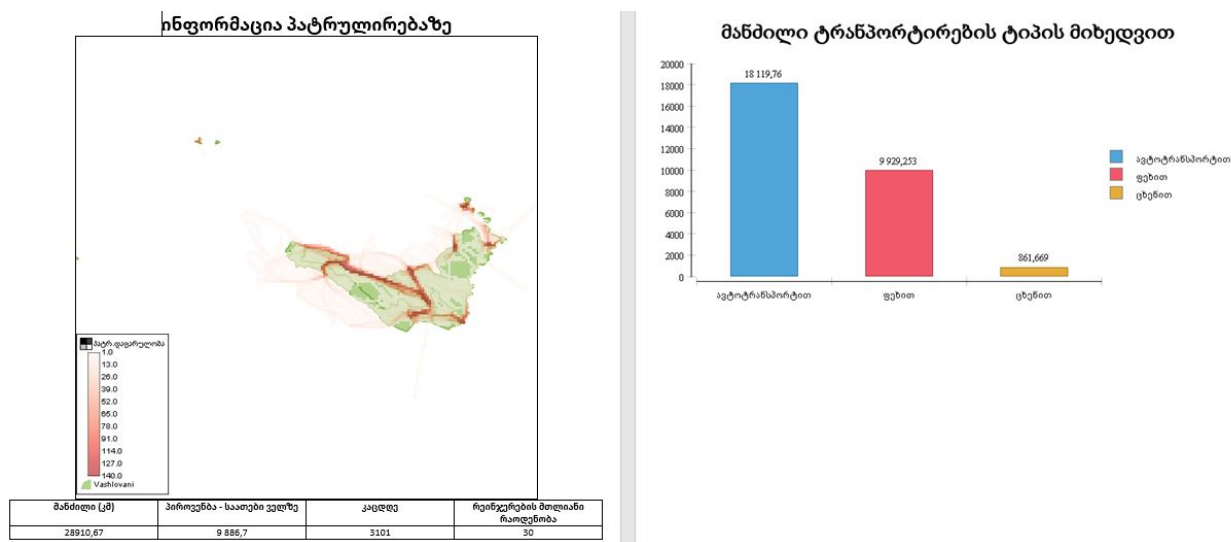
დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან

თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ვაშლივანის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 26 ფაქტი:

- ხის უკანონო ჭრა-2
- უკანონო ძოვება- 2
- იარაღით უკანონო გადაადგილება- 4
- რეჟიმის დარღვევა- 3

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

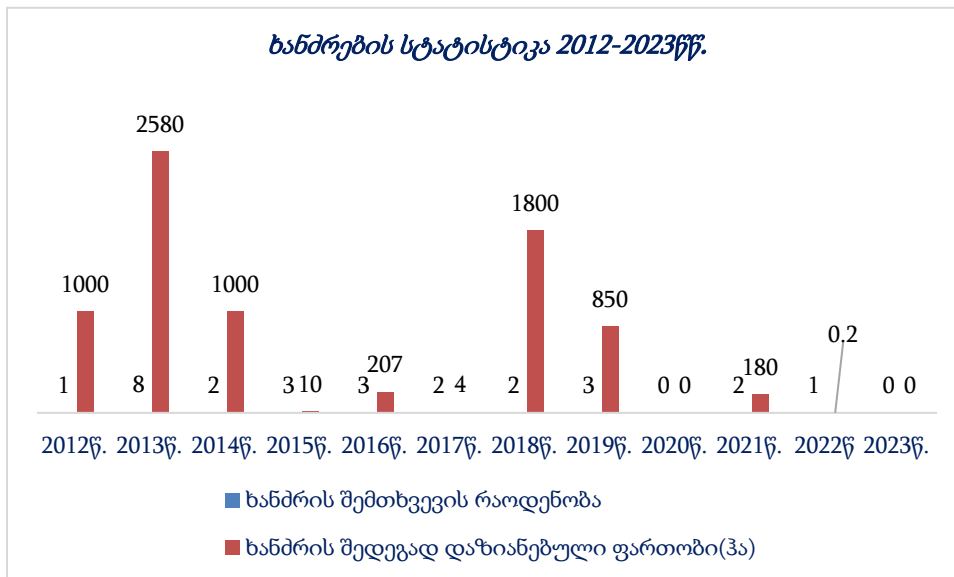
წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდაღ ვევების რაოდენობა	ადმინისტრაციული რეგულაციების არღვევების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დაზღვევის რეგულაციების არღვევების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დაზღვევის რეგულაციების არღვევების რაოდენობა	უკანონო უკანონო	უკანონო უკანონო	თევზჭერის საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი თიხის მოხსნა	ხეტის	უკანონო
2018	15	15	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12
2019	19	19	0	2	0	0	0	2	2	0	0	0	0	13
2020	15	15	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	14
2021	13	13	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	11
2022	17	17	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
2023	26	26	0	2	0	2	0	4	3	0	0	0	0	15

- უკანონო ძოვება- 15

ხანძრები

ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

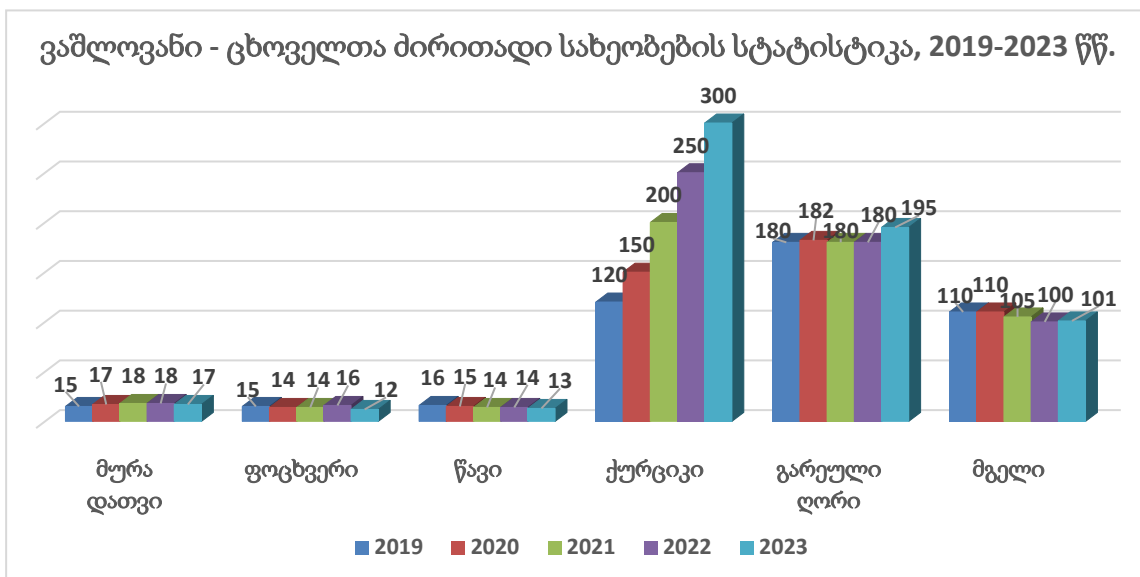
სამეცნიერო კვლევა - მონიტორინგი

- 2015 წლის 28 სექტემბერს ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის დადგენილებით, 5 წლის ვადით გადაეცა ევროპული დიპლომი. მსგავსი დიპლომი ევროპის მასშტაბით მხოლოდ 28 ქვეყნის 74 დაცულ ტერიტორიას აქვს მინიჭებული. საქართველოში ეს პირველი დაცული ტერიტორიაა. მომზადებული იქნა დასაზუსტებელი ინფორმაცია ევროპის დიპლომის ექსპერტთა საბჭოში დიპლომის ფლობის ვადის გასაგრძელებლად. შედეგად, ევროპის საუკეთესო პარკის სტატუსი 10 წლით გაუხანგრძლივდა ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიას.
- ჩეხი მეცნიერების მონაწილეობით და დახმარებით მიმდინარეობდა მუშაობა კახეთის რეგიონის დაცულ ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნისათვის.

ბიომრავალფეროვნება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და აზერბაიჯანის ეკოლოგიის სამინისტროს შორის თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა ქურციკების (ჯეირნების) რეინტროდუქცია აზერბაიჯანიდან საქართველოში. რეინტროდუქცია წარმატებით განხორციელდა 2013 წლიდან დღემდე. პროექტი ხორციელდება WWF-კავკასიის ბუნების დაცვის ფონდის და TJS ფინანსური მხარდაჭერით. ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე 2023 წლის მონაცემებით 300-ზე მეტი ქურციკი დაფიქსირებული.
- განხორციელდა საქართველოს “წითელი ნუსხის” ცხოველების მონიტორინგი. 2023 წლის იანვარში, წითელი ნუსხის სახეობებიდან რეინჯერებმა სმარტფონების დახმარებით რამდენიმეჯერ დააფიქსირეს ფოცხვერი და დათვი.

- შეგროვდა მონაცემები “წითელი ნუსხის” მერქნიანების შესახებ. წარმოებული მონიტორინგით დადგინდა, რომ იანვრის თვეში მცენარეები ძირითადად იმყოფებოდნენ მოსვენების მდგომარეობაში. თებერვალში მერქნიან მცენარეთა კვირტებმა დაიწყო ნელ-ნელა განვითარება და დაბერვა. ცენტრალური შესასვლელის ტერიტორიაზე და მიჯნისყურეში აყვავდა ბალამწარა და თელა.

მარტის დასაწყისი იყო უჩვეულოდ თბილი და ამიტომ თვის დასაწყისშივე დაიწყო ყვავილობა ტყემალმა, ნუშმა და კვრინჩხმა. განაგრძო ყვავილობა ბალამწარამ და თელამ.

აპრილში გაგრძელდა ტყემლის, კუნელის, კვრინჩხის ყვავილობა. მარტში აღნიშნული თბილი ამინდების გამო წინა წელთან შედარებით 2 კვირით ადრე დაიწყო ყვავილობა ჯერ ზამბახებმა და შემდეგ ტიტებმა. პირველი მოყვავილე ზამბახები დაფიქსირდა 20 მარტისთვის და პირველი მოყვავილე ტიტები დაფიქსირდა 28 მარტისთვის. ამთანავე ზამბახების და ტიტების აღმონაცენი წინა წელთან შედარებით იყო ძალიან უხვი. მათი ყვავილობა გაგრძელდა აპრილის შუა რიცხვებამდე. აპრილის დასაწყისში აყვავდა ველის იორდასალამიც. საკმლის ხის კვირტები უკეთ განვითარდა და თანდათან წამოიზარდა ფოთლები.

მარტის ბოლოს და აპრილის დასაწყისში აყვავდა სხვა ბალახოვანი მცენარეებიც.

მაისში მერქნიან მცენარეთა ფოთლოვანი საფარველი სრულად განვითარდა.

იხლერის ტიტამ, ქართულმა ზამბახმა და ველის იორდასალამმა დაასრულეს ყვავილობა და სასიცოცხლო ციკლი.

ივნისში მერქნიან მცენარეთა ფოთლოვანი საფარველი სრულად იყო განვითარებული.

- 2023 წლის იანვარში, წითელი ნუსხის სახეობებიდან, რეინჯერებმა სმარტფონების დახმარებით რამოდენიმეჯერ დააფიქსირეს ფოცხვერი და დათვი.

თებერვალში დაცული ტერიტორიის სხვადასხვა უბანზე რეინჯერებმა დააფიქსირეს ფოცხვერი, გარეული ღორი და სხვადასხვა ცხოველთა ნაკვალევები. მარტში აპრილში მაისში ფოტოხაფანგმა დააფიქსირა წითელი ნუსხის ცხოველები - დათვი, ლელიანის კატა და ფოცხვერი. სექტემბერში რეინჯერების მიერ დაფიქსირდა გარეული ღორის კოლტის მრავალრიცხოვანი ნაკვალევები. მსხვილი ძუძუმწოვრებიდან იანვარში ფოტოხაფანგით შავი მთის ტერიტორიაზე დაფიქსირდა მგელი, ენოტი, მელა, გარეული ღორი, კურდღელი და სხვა.

- გადამფრენი ფრინველებიდან სამუხის ველზე 2022 წლის ნოემბრის დასაწყისში ტერიტორიაზე დაფიქსირდა სარსარაკების შემოსვლა. 2022 წლის დეკემბერშიც და 2023 წლის იანვარშიც სამუხის ველზე კვლავ აღინიშნებოდა მათი მრავალრიცხოვანი გუნდები. მაისის შუა რიცხვებში პანტიმარის ხეობაში მოფრინდნენ მერცხლების დამატებითი გუნდები და ტერიტორიაზე ფიქსირდებოდა უამრავი მერცხალი. შეინიშნებოდა სხვადასხვა სახეობის ფინველთა მატებაც. ივნისში კი ტერიტორიაზე ფიქსირდებოდნენ სხვადასხვა გადამფრენი ფრინველებიც.

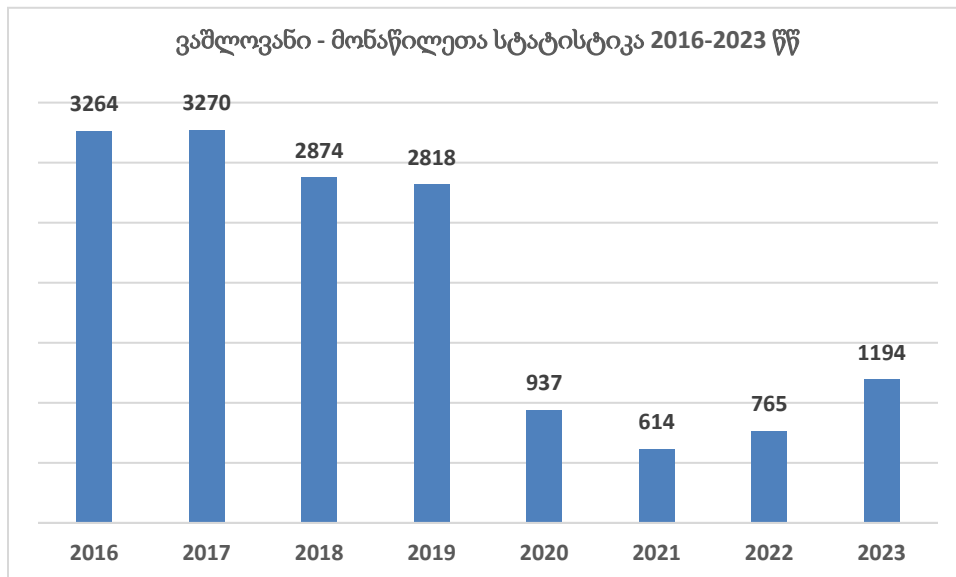
მოზუდარი ფრინველებიდან იანვრის, თებერვლის და მარტის თვეებში ტერიტორიაზე ფიქსირდებოდნენ კაკბები, ხობბები, ორბები და ასევე დააფიქსირეს ღურაჯიც.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- რეინჯერების ტრენინგი კანონალსრულების, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის, პირველადი სამედიცინო დახმარების კუთხით.

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ეკოგანათლება

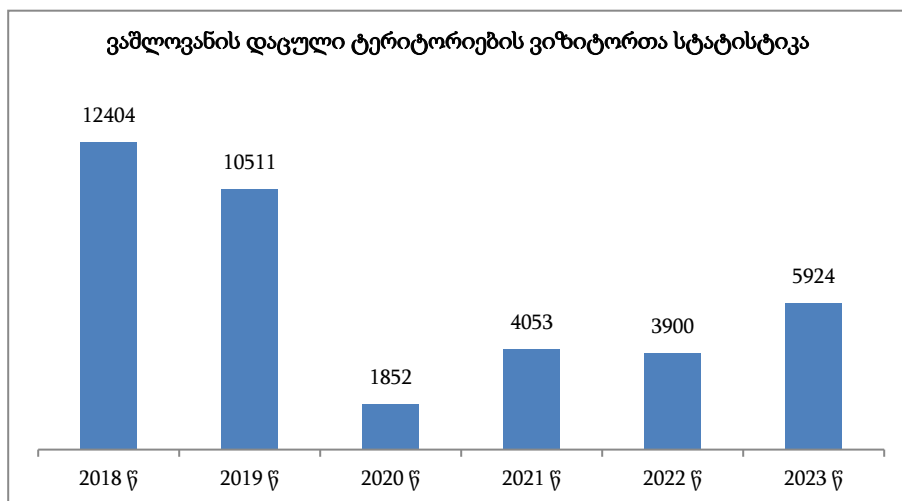
- 2023 წლის განმავლობაში ჩატარდა 22 პრეზენტაცია, 2 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 14 დასუფთავების აქცია, 11 შეხვედრა მოსახლეობასთან.
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეთა რაოდენობა- 1194, მათ შორის: 432 მოსწავლე, 56 პედაგოგი, 35 სტუდენტი, 603 ადგილობრივი მოსახლე და 68 სხვა დაინტერესებული პირი.
- მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა გამოიკითხა 100 რესპოდენტი (17 მოსწავლე, 10 სტუდენტი, 12 პედაგოგი, 61 ადგილობრივი მოსახლე) მომზადდა შეჯამებული მონაცემები და მარტის ბოლოს გამოკითხვის შედეგები გადაიგზავნა დაცული ტერიტორიების სააგენტოში.

ეკოტურიზმი

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 5924 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (3900 ვიზიტორი) 52% - ით არის გაზრდილი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

საინფორმაციო ნიშნულები

- ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ მოეწყო/განახლდა 120 მიმართულების მანიშნებელი დაფა

აშენდა/მოეწყო:

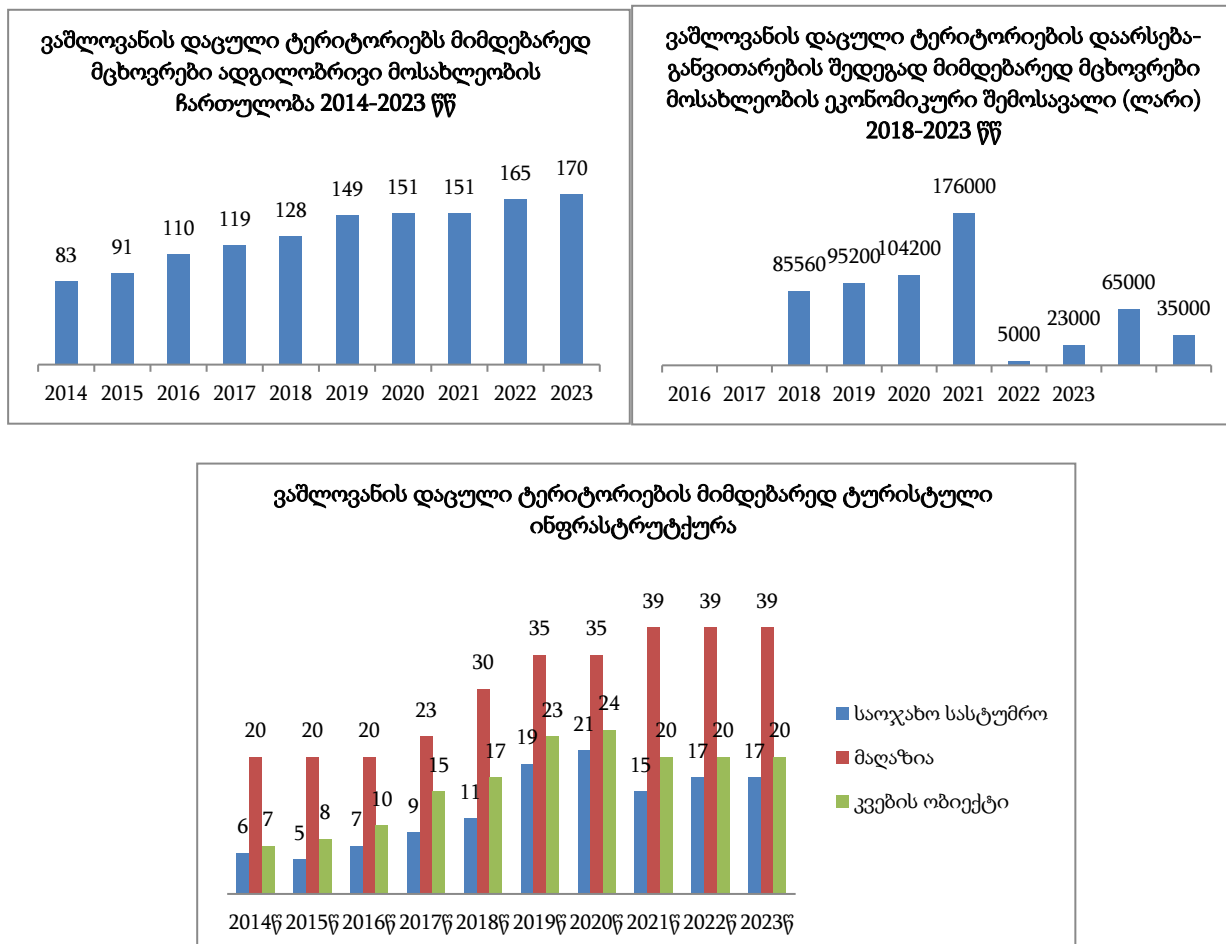
- 3 საპიკნიკე სივცე (მიჯნოეფრე);

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

- 6 საპიკნიკე სივცე;
- 6 ტურისტული თავშესაფარი/ბუნგალო (აღიჭურვა ავეჯით);

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 17 საოჯახო სასტუმროა, 39 მაღაზია და 20 კვების ობიექტია
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 170 ადამიანია დასაქმებული.
- 2023 წელს ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 35 000 ლარი

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- სულ მცირე ერთი თანამშრომლის დამატება ვიზიტორთა მომსახურებისა და ეკოტურიზმის განვითარების მიმართულებით

6. თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორია მოიცავს ორ რეგიონს - მცხეთა-მთიანეთსა და ქვემო ქართლს და სამ მუნიციპალიტეტს - მცხეთას, თიანეთსა და გარდაბანს.

თბილისის ეროვნული პარკის შექმნის მიზანია უნიკალური ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და შენარჩუნება.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მართავს 3 კატეგორიის 3 დაცულ ტერიტორიას, ჯამში 24 784 ჰა.

- თბილისის ეროვნული პარკი - 21 031 ჰა
- ბოდორნის კლდის ბუნების ძეგლი - 19.6 ჰა
- გარდაბნის აღკვეთილი - 3733.7 ჰა

იჯარით გაცემული გარდაბნის აღკვეთილის ტერიტორია შეადგენს 3484 ჰა-ს.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

თბილისის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცვა პატრულირება, უკანონო ქმედების აღკვეთა

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიებზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 7 სამართალდარღვევის ფაქტი;

- ხის უკანონო ჭრა - 2 (1 სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე)
- თევსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-1
- რეჯიმის დარღვევა-1
- მიწის თვითნებური დაკავება-3

თბილისი ეროვნული პარკში გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარღვევების რაოდენობა	ადმინისტრაციული სახის სამართლის დარღვევების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დარღვევების რაოდენობა	უკანონო უკანონო ტევზაჟური საშუალებებით იარაღით რეჟიმის დანაგვიანება	მიწის ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის უკანონო								
2018	15	15	0	5	1	0	0	0	0	0	4	1	4	0
2019	12	8	4	6	1	3	0	0	0	1	1	0	0	0
2020	5	12	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	4	4	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0
2022	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
2023	7	6	1	2	0	0	1	0	1	0	3	0	0	0

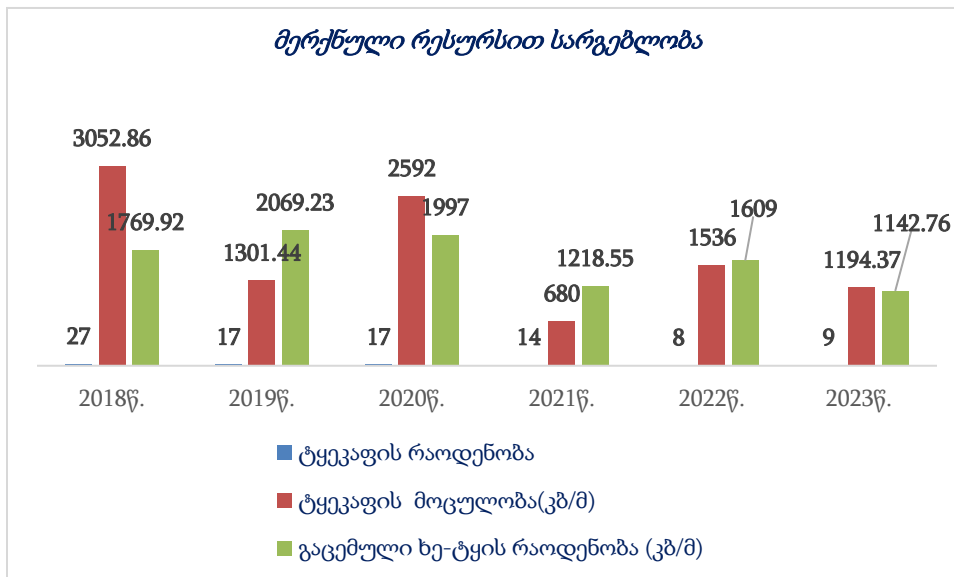
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -9

გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა -1194.37 მ³

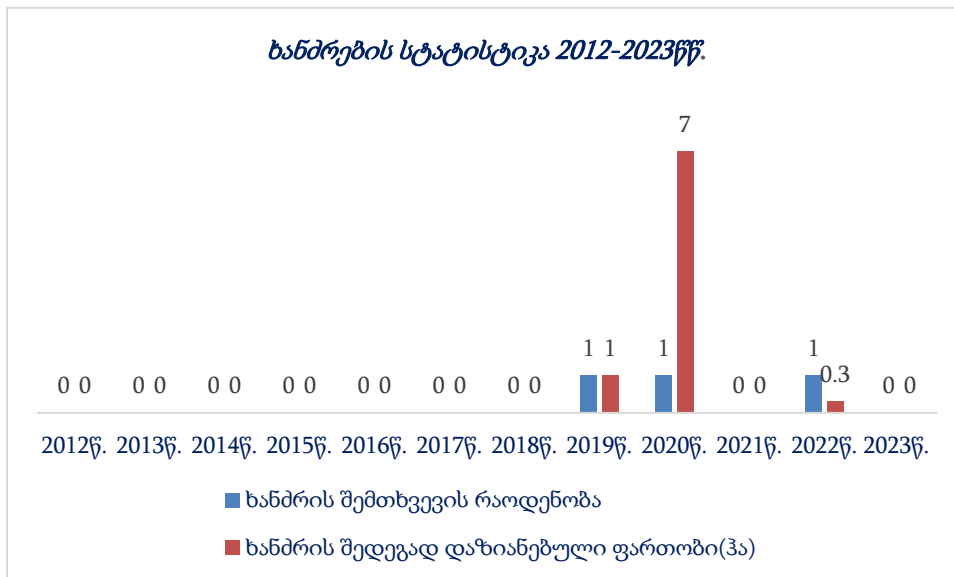
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 1142.76 მ³

ხანძრები

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

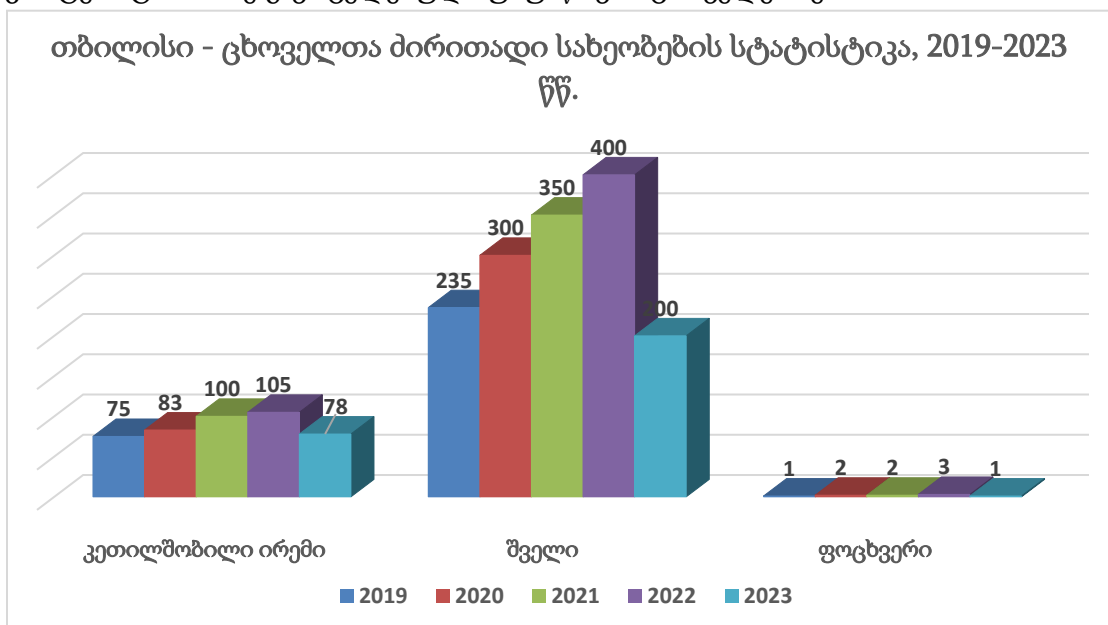

ბიომრავალფეროვნება

- თბილისის ეროვნულ პარკში გავრცელებულია შემდეგი მნიშვნელოვანი სახეობები: ძუძუმწოვრებიდან უნდა აღინიშნოს მურა დათვი (*Ursus arctos*), რუხი მგელი (*Canis lupus*), ასევე ხელფრთიანების წარმომადგენლები. ფრინველებიდან გამოირჩევა მტაცებლები: არწივის და ყანჩის რამოდენიმე სახეობა, ზარნაშო (*Bubo bubo*), მერა (*Milvus migrans*) და სხვა. ასევე ხმელთაშუაზღვის კუ (*Testudo graeca*), სავარცხლიანი ტრიტონი (*Tritonus Karelímii*), რამოდენიმე ტიპის ჰაბიტატში შეიძლება შეგვხვდეს წვრილფოთოლა იორდასალამი (*Paeonia tenuifolia*), ეიხლერის ტიტა (*tulipa eixleri Regel*).
- განხორციელდა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ მცენარეების მონიტორინგი. თებერვლის ბოლო დეკადაში აყვავდა ორფერი შაფრანი, მისი ყვავილობა თოვლმა და ყინვამ შეაფერხა. მერქნიანი სახეობებიდან გასულ წელთან შედარებით თელამ მოგვიანებით დაიწყო ყვავილობა, თებერვლის ბოლო დეკადაში, ასევე კოლხურმა თხილმა. მარტის მეორე დეკადიდან თელა თესლმწიფობას შეუდგა. ქართულმა ნუშმა,

ტერიტორიაზე ბერყენამ, ბალაშვარამ მარტის ბოლო დეკადაში დაიწყო ყვავილობა, თესლმწიფობა აპრილის ბოლო დეკადიდან დაეწყო. სამხრეთის აკაკს კი გაფოთვლის ფაზა დაეწყო, ყვავილობა კი აპრილის მეორე დეკადიდან, ასევე კოწახურს.

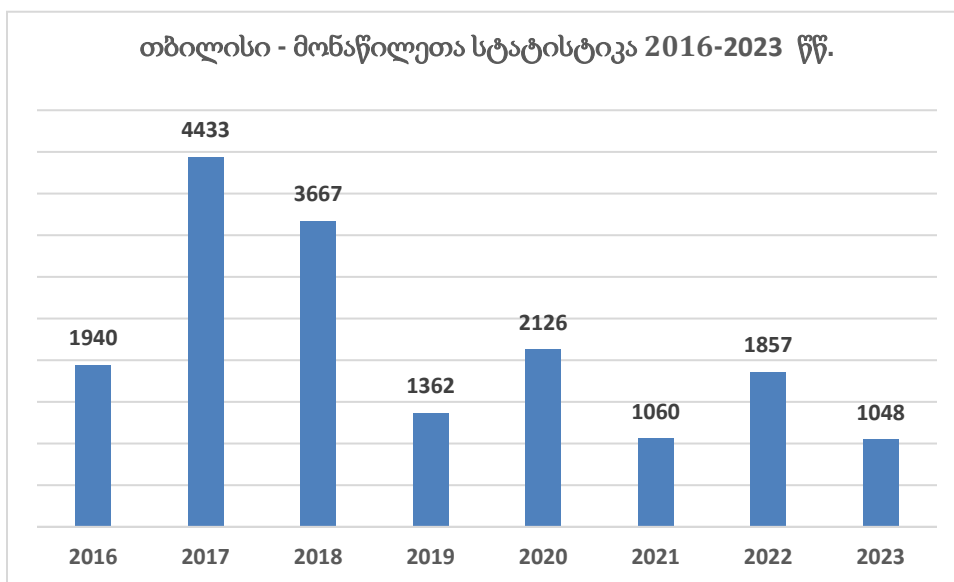
- განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევები, მავნებლების საშიში კერა არ დაფიქსირებულა.
- საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ ცხოველების მონიტორინგი, რომელიც წარმოებდა მარშრუტული სვლებისას კვალის იდენტიფიკაციის, ექსკრემენტის, ნაწოლის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის (საგაზაფხულო ბეწვის ცვლა) დაფიქსირების დროს. ფოცხვერი შეინიშნა გლდანის უბანზე „მამკოდაში“ ერთი ინდივიდი, ამავე უბანში ნანახია მისი ნაკვალევი, მოსმენილია მისი დამახასიათებელი ხმა. კეთილშობილი ირემი შეინიშნებოდა გარდაბნის აღკვეთილში „კაპანახის“ და „მაგარი ყურის“ მიდამოებში, იქ სადაც ბალახეული საფარი სიმწვანეს ინარჩუნებდა, საანგარიშო პერიოდში აღირიცხა 78 ინდივიდი. ასევე მიმდინარეობდა მონიტორინგი პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებულ ძუძუმწოვარ ცხოველებზე.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

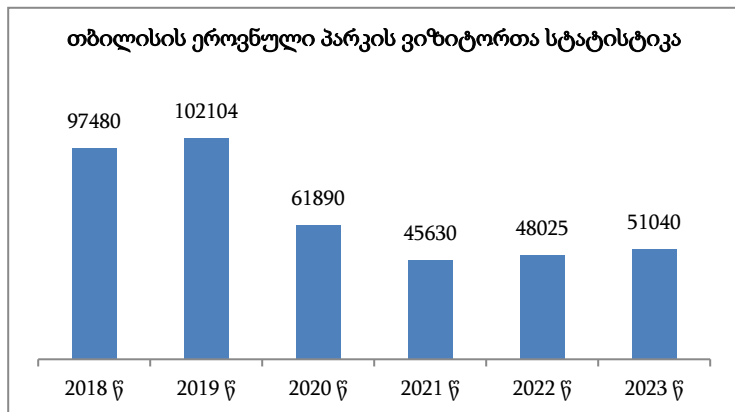
- საანგარიშო პერიოდში გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩატარდა 14 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 8 დასუფთავების აქცია, 2 გამწვანების აქცია და 10 შეხვედრა ადგილობრივ მოსახლეობასთან.
- აღნიშნულ ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1048 ადამიანი, მათ შორის: მოსწავლე 623, პედაგოგი/ლექტორი 87, სტუდენტი 10, ადგილობრივი მოსახლე 314 და 14 სხვა დაინტერესებული პირი

ეკოტურიზმის განვითარება

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს თბილისის ეროვნულ პარკს ესტუმრა 51 040 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (48 025 ვიზიტორი) 6%-ით არის შემცირებული.

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

- ზედაზენზე მიმდინარეობს თბილისის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობა
- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს საფეხმავლო ბილიკების ქსელის (160 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები

ეკოტურიზმის განვითარების გეგმა

- საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა თბილისის ეროვნული პარკის ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ვიზიტორთა მიერ თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიის დანაგვიანება.

7. თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

თუშეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს ახმეტის მუნიციპალიტეტს.

თუშეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია უნიკალური, ეროვნული და საერთაშორისო მნიშვნელობის ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა-შენარჩუნება.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 81 616ჰა:

- სახელმწიფო ნაკრძალი - 10 275ჰა
- ეროვნული პარკი - 71 341 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

თუშეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი
- 2022 წელს საქართველოში პირველად დაარსდა „სამი ალაზნის ბიოსფერული რეზერვატი“, რომელიც აღიარებულ იქნა UNSECO-ს „ადამიანი და ბიოსფეროს“ პროგრამის 34-ე სხდომის ფარგლებში. „სამი ალაზნის ბიოსფერული რეზერვატის“ ძირითადი შემადგენელი ნაწილია თუშეთის დაცული ტერიტორიები.

თუშეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცვა-პატრულირება

CNF დახმარებით მიმდინარეობს SMART-პატრულირების ტექნოლოგიის დანერგვა, რომლის მიხედვით შექმნილი მარშრუტებით პატრულირებენ რეინჯერები.

SMART პატრულირება

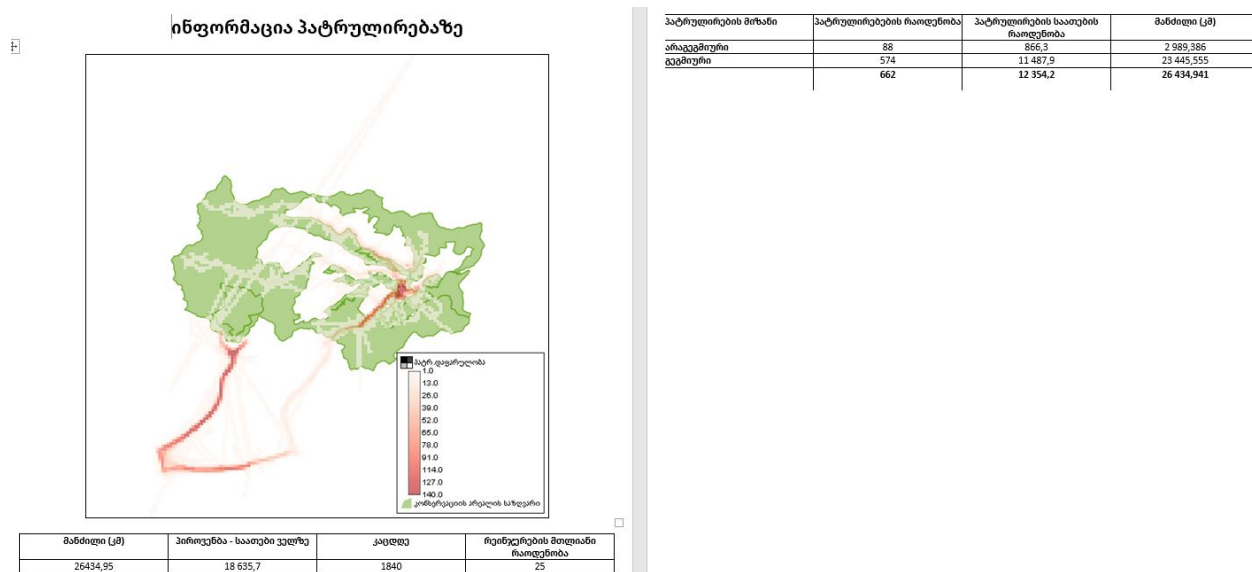
დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის

ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და თუშეთის დაცული ტერიტორიების კონსერვაციის არეალების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 6 სამართალდარღვევის ფაქტი:

- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-1
- იარაღით უკანონო გადაადგილება-3
- დანაგვიანება-1
- უკანონო ძოვება-1

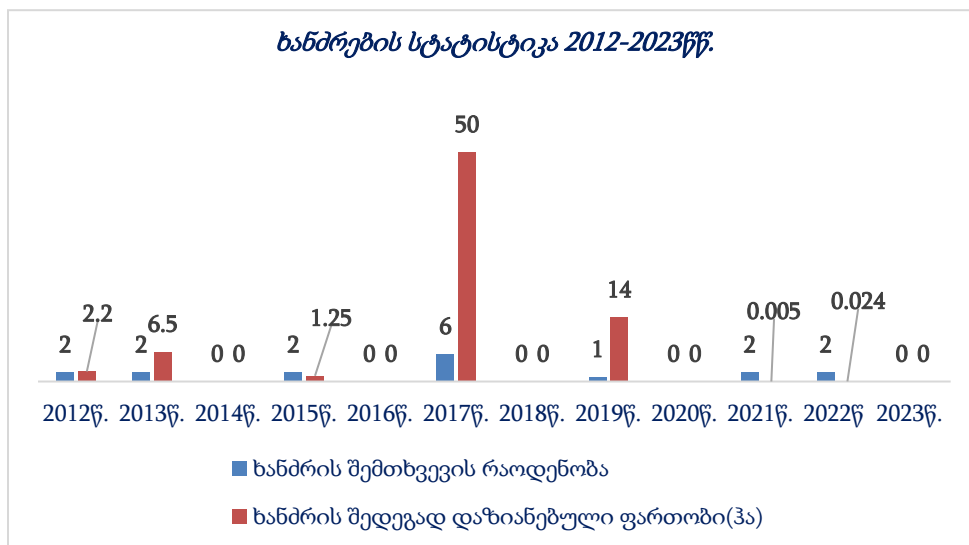
თუშეთის ეროვნულ პარკში გამოვლენილი სმართალდარღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ადმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი თიხის მოხსნა	ხეტვის	უკანონო		
2018	6	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5	
2019	2	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2021	5	5	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3	
2022	8	7	1	0	0	0	4	1	0	0	0	0	3	
2023	6	6	0	0	0	0	1	3	0	1	0	0	1	

ხანძრები

თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძრის შემთხვევა არ დაფიქსირდა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

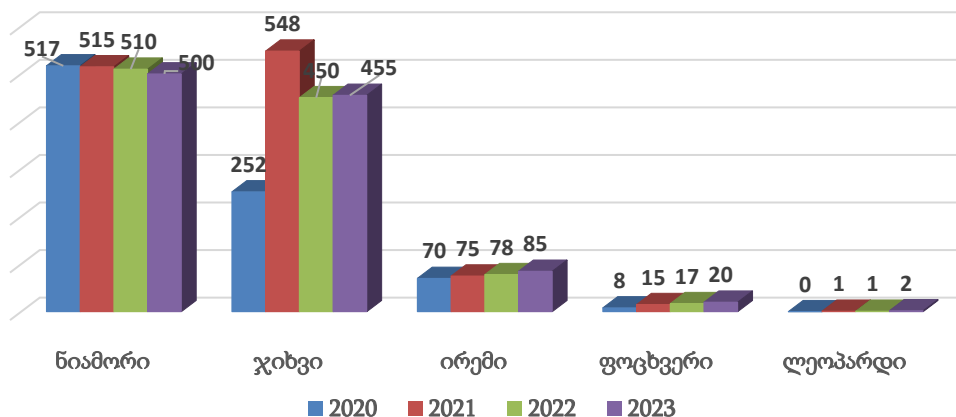

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ბიომრავალფეროვნების ძირითად ღირებულებებსა და საფრთხეებზე მონიტორინგი. დაფიქსირდა 455 ინდივიდი ჯიხვი. მონაცემების მოპოვების მიზნით, პირიქითის უბანზე დამონტაჟებული ფოტოხაფანგის საშუალებით დაფიქსირდა მამრი ჯიხვები.

საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში დაფიქსირდა 500 ინდივიდი ნიამორი. პირიქითის უბანზე დამონტაჟებული 2 ფოტოხაფანგი მოიხსნა, დაფიქსირებულია ნიამორების ფოტო-ვიდეო მასალა. ასევე დაფიქსირდა : ირემი - 85, არჩვი - 30, ლეოპარდი - 2, ფოცხვერი - 20 და მურა დათვის - 57 ინდივიდი.

თუშეთი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2020-2023 წწ.

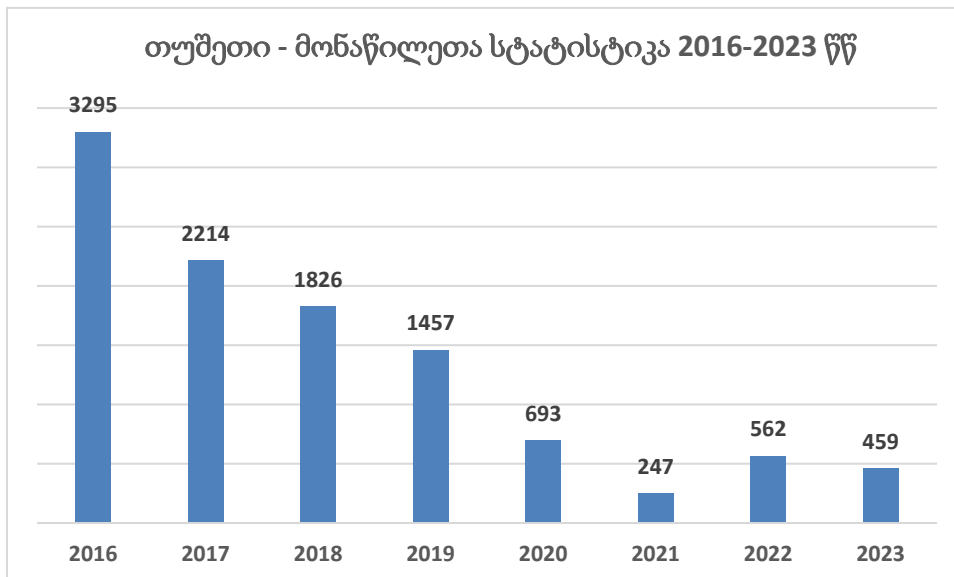

- ენტომომავნებლებზე და სოკოვან დაავადებებზე დაკვირვება განხორციელდა როგორც წიწვოვან (ფიჭვნარ) ისე ფართოფოთლოვან (არყნარ) კორომებში არსებულ სანიმუშო ფართობებზე. დაკვირვებების შედეგად მავნებელ-დაავადებების ინტენსიური გავრცელების კერები არ დაფიქსირებულა, თუმცა ჩაღმის უბნის ფოთლოვანი მცეცნარეების (კერძოდ არყი, ცირცელი, უზანი, შოთხვი და მდგნალი) მოზარდ-აღმონაცენებზე ფოთლებია გაშავებული (სავარაუდოდ ბაქტერიული დაავადება) და ფიჭვნარ კორომებში ერთეულ ხეებზე შეინიშნება წიწვების ხმოზა. აგრეთვე პირიქითისა და ჩაღმის უბნებზე დაფიქსირდა ნაყოფის დაზიანება ცირცელისა და შოთხვის ხეებზე. ცირცელის ხეზე გავრცელებულია ჟანგა სოკო გიმნოსპორანგიუმი *Gymnosporangium cornutum* Arthur ex F. ერთეულ ხეებზე შეინიშნება კუნელის თეთრულასა (*Aporia crataegi* L.) და ცქვლეფია ანუ უფროთ მზომელას (*Erannis defoliaria* Cl) გავრცელება. წიწვოვან კორომებში , გომეწრისა და ჩაღმის უბნებზე შეინიშნება ერთეულ ხეებზე ფიჭვის პატარა ლაფანჭამიას (პატარა მებაღე) (*Tomicus minor*) , ფიჭვის ჩვეულებრივი ხერხიასა (*Diprion pini* L.) და ფიჭვის მზომელას (*Bupalus piniarius* L.) გავრცელება.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 8 ლექცია-სემინარი, მოეწყო 1 ეკოტური, 2 გამწვანების აქცია, 3 დასუფთავების აქცია, 3 ეკობანაკი, ჩატარდა 2 შეხვედრა მოსახლეობასთან და 1 სხვა.
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩაერთო სულ 459 მონაწილე, მათ შორის: 278 მოსწავლე, 102 სტუდენტი, 30 პედაგოგი/ლექტორი, 49 ადგილობრივი მოსახლე.

ეკოტურიზმი და ინფრასტრუქტურა

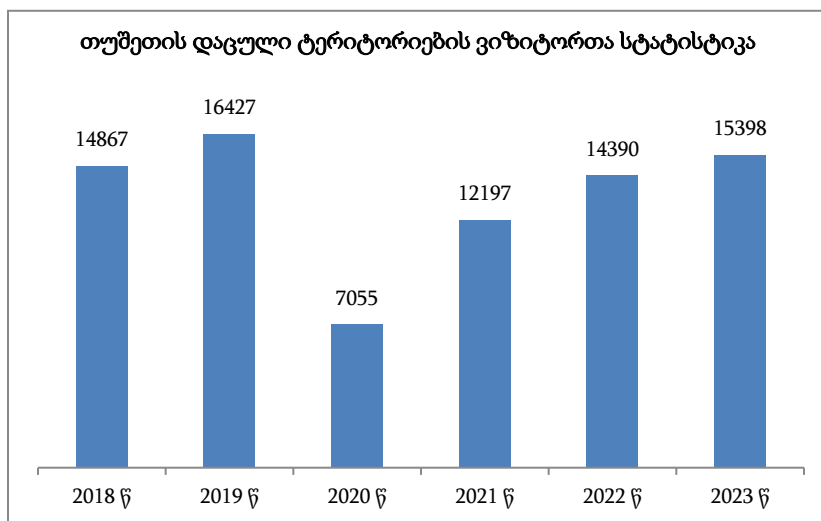
საინფორმაციო ნიშნულები

თუშეთის დაცულ ტერიტორიაზე განაზღვდა 40-მდე საინფორმაციო დაფა.

ვიზიტორთა სტატისტიკა

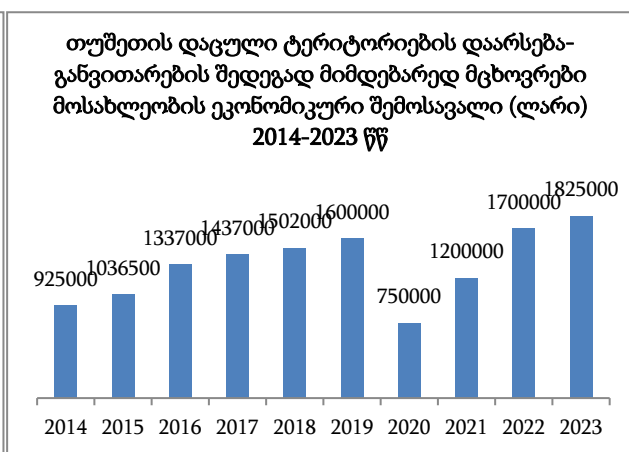
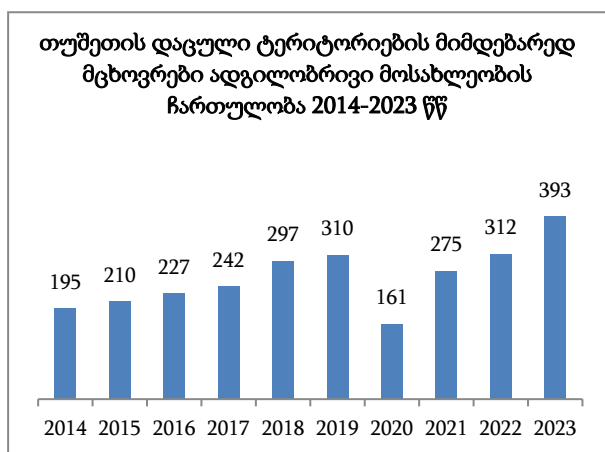
თუშეთის დაცულ ტერიტორიებს 2023 წელს ესტუმრა 15 398 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (14 390 ვიზიტორი) გაზრდილია 7%-ით.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

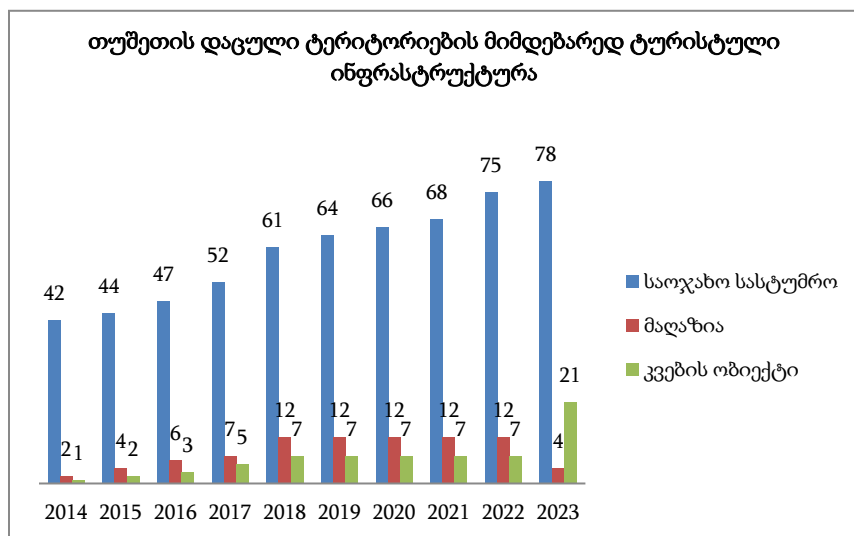

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 78 საოჯახო სასტუმროა, 4 მაღაზია და 21 კვების ობიექტია
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 393 ადამიანია დასაქმებული.
- 2023 წელს ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 1 825 000 ლარი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ვიზიტორთა ცენტრის საგამოფენო დარბაზის რეკონსტრუქცია;
- ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა/განახლება;
- ახალი ტურისტული ბილიკების მარკირება და არსებულის განახლება;
- ვიზიტორთა ცენტრის ეზოს მოწყობა (ეზოს განათება მზის ენერგიის ნათურებით და ეზოს სკამებით აღჭურვა);
- ვიზიტორების ინფორმირებულობის მიზნით: აბანოს უღელტეხილზე მისასალმებელი დაფის წარწერით „თუშეთის ეროვნული პარკი“ (ქართულ-ინგლისურად) დაყენება;
- არასაკამრისი საკემპინგე და საპიკნიკე ადგილები (სამხევში საპიკნიკეს მშენებლობა);
- ხიდ-ბოგირების მუდმივად გამართულობა;

8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები მდებარეობს იმერეთის რეგიონში და მოიცავს: წყალტუბოს, თერჯოლის, ქუთაისის და ტყიბულის მუნიციპალიტეტებს.

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების დაარსების მიზანია უნიკალური კარსტული მღვიმეების და არსებული ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება

2023 წლის მდგომარეობით, იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს სამი სხვადასხვა კატეგორიის 18 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით 439 ჰა:

- სათაფლიას ნაკრძალი - 330 ჰა;
- სათაფლიას აღკვეთილი - 34 ჰა;
- პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლი - 47 ჰა;
- თეთრა მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,5 ჰა;
- ხომელის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,3 ჰა;
- ნავენახევის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 1 ჰა;
- წყალწითელას ხეობის ბუნების ძეგლი - 12 ჰა;
- იაზონის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,2 ჰა;
- საკაჭიას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,3 ჰა;
- ცუცხვათის მღვიმოვანის ბუნების ძეგლი - 8,5 ჰა;
- ღლიანას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,04 ჰა;
- სოლკოტას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,03 ჰა;
- მელოურის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,07 ჰა;
- საწურბლიას მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,4 ჰა;
- ბლერის მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,04 ჰა;
- დიდელეს მღვიმის ბუნების ძეგლი - 0,2 ჰა;
- ნაპრალოვანი ტბის ბუნების ძეგლი - 0,2 ჰა;
- მუხურას ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი - 4,3 ჰა;

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- 2008 წლიდან იმერეთის მღვიმეები მღვიმეთა საერთაშორისო ასოციაცია - ISCA- წევრია
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი პრომეთეს მღვიმე

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

სამეცნიერო კვლევები დაცულ ტერიტორიებზე

საანგარიშო პერიოდში ადმინისტრაციაში შემავალ დაცულ ტერიტორიებში სამეცნიერო კვლევა არ ჩატარებულა.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

იმერეთის მღვიმეები დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 1 სამართალდარღვევის ფაქტი:
რეჟიმის დარღვევა-1

იმერეთის მღვიმეების ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

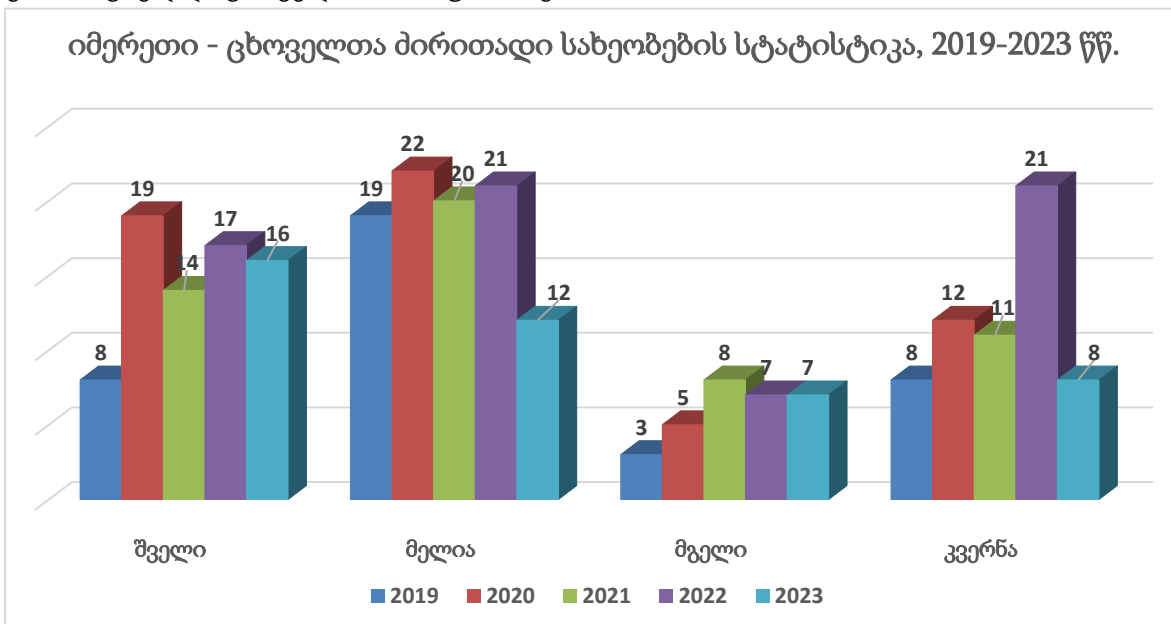
წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარღვევების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა	სისხლის სამართლის დანაშაულებების რაოდენობა
2018	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

ხანძრების სტატისტიკა

იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ცხოველთა მონიტორინგი.

- ფიტოპათოლოგიური დაკვირვება სანიმუშო ფართობზე, განხორციელდა ტყის გაფოთვლის პერიოდიდან. მაისის თვეში, სათაფლიას, პრომეთეს და ნავენახების მღვიმეებში, ჩატარდა „ლამპენფლორას“-გან გაწმენდითი და შეწამვლითი სამუშაოები. ქიმიური (სოდიუმიჰიპოქლორიდი) მეთოდით.
- მეტეოროლოგიური მონაცემების მდგომარეობა შემდეგნაირია:
 სათაფლიაზე იანვრის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა: 8°. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 20 იანვარს 15°C. მინიმუმი 9 ანვარს – 4°C. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 55 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 23. თებერვლის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა 5°C. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 27 თებერვალს 16°C. მინიმუმი 15 თებერვალს -4°C. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 150 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 6.
 მარტის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა: 13°C. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 12 მარტს 21°C. მინიმუმი 30 მარტს 1°C. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 120 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 15. აპრილის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა: 16°C. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 27 აპრილს 26°C. მინიმუმი 1 აპრილს 4°C. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 160 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 19.

სათაფლიაზე მაისის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა 21⁰ც. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 24 მაისს 31⁰ც. მინიმუმი 15 მაისს 8⁰ც. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 100 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 22.

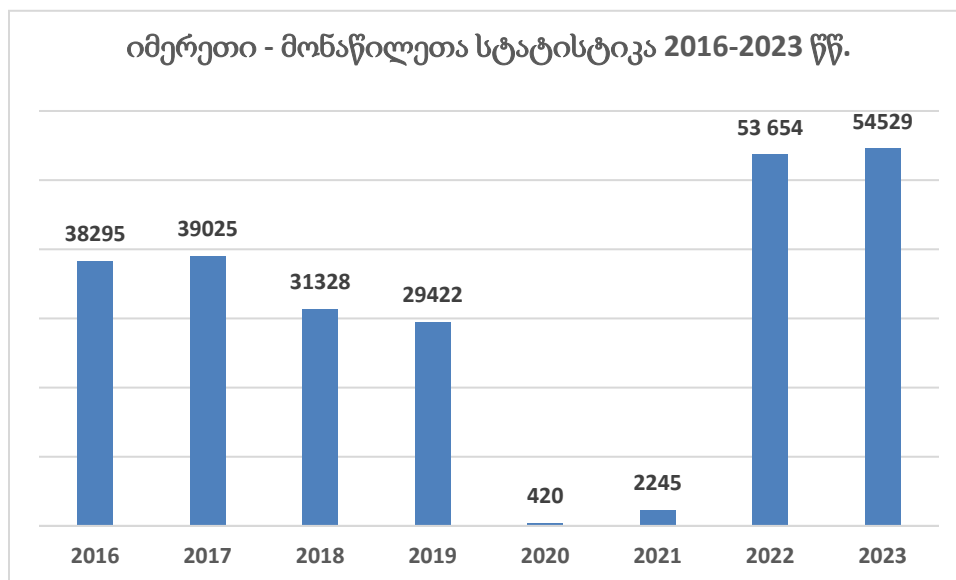
ივნისის თვის საშუალო ტემპერატურამ შეადგინა: 26⁰ც. მაქსიმუმი დაფიქსირდა 26 ივნისს 31⁰ც. მინიმუმი 15 ივნისს 15⁰ც. ნალექების საერთო რაოდენობამ შეადგინა 135 მმ. მზიანი დღეების რაოდენობა იყო 21.

- **გამოწვევები და რეკომენდაციები:**

მღვიმეთა ბიომრალფეროვნების მონიტორინგის კუთხით საქმიანობის გაძლიერება.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის განმავლობაში, იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე ადმინისტრაციის ორგანიზებით ჩატარდა 25 ეკოსაგანმანათლებო ლექცია-სემინარი, 1 გამწვანების აქცია, 3 დასუფთავების აქცია, 9 კვირეული, 3108 ეკოტური, დაინტერესებულ მოსახლეობასთან მოეწყო 4 საინფორმაციო შეხვედრა.
- სულ აღნიშნულ ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 54529-მა ადამიანმა, მათ შორის: 47947 მოსწავლე, 6324 პედაგოგი/ლექტორი, 173 სტუდენტი, 85 ადგილობრივი მოსახლე.

- ჩატარდა ღონისძიებები მწვანე კალენდრის მიხედვით.

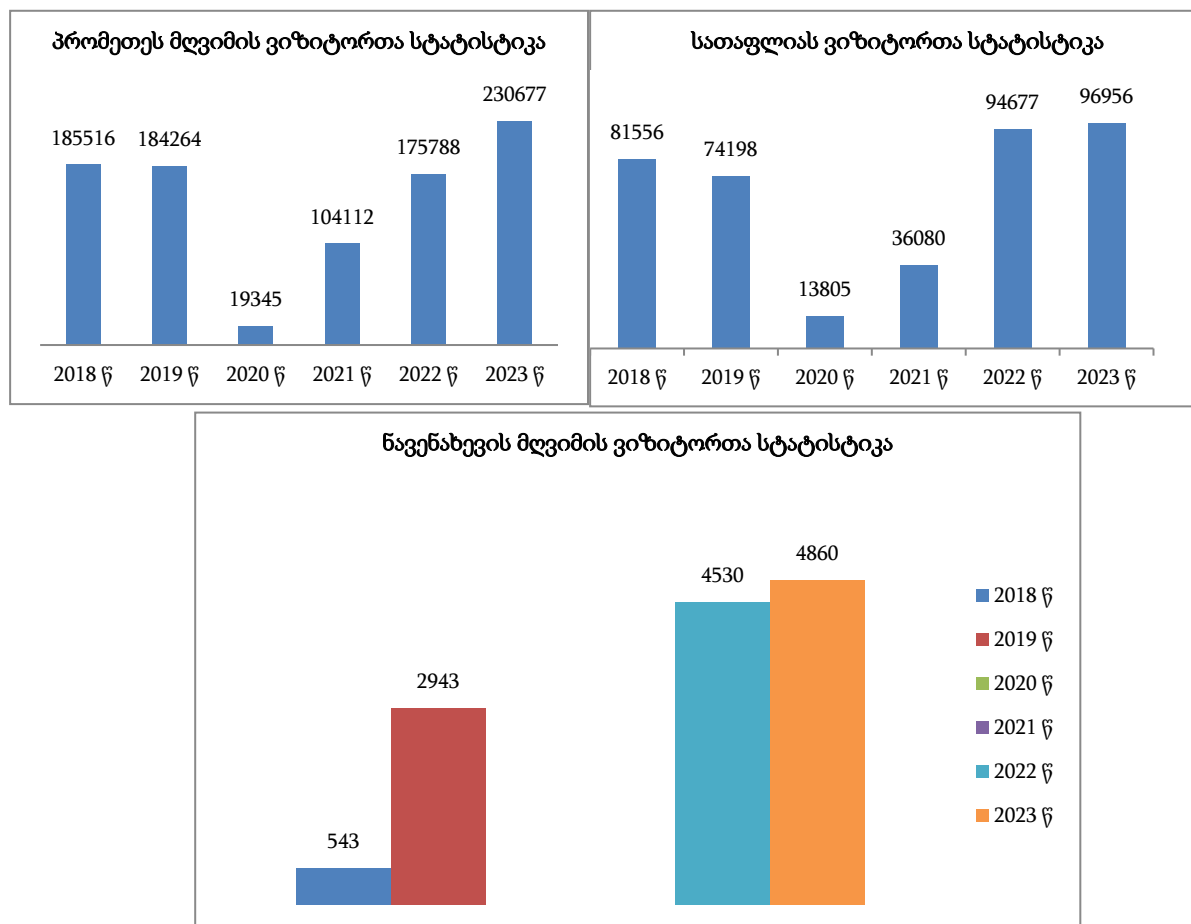
ეკოტურიზმი და ინფრასტრუქტურა

2023 წელს პრომეთეს მღვიმეს ესტუმრა 230 677 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (175 788 ვიზიტორი) 31 % - ით არის გაზრდილი

2023 წელს სათაფლიას ესტუმრა 96 956 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით (94 677 ვიზიტორი) გაზრდილია 2% - ით

2023 წელს ნავენახევის მღვიმეს ესტუმრა 4860 ვიზიტორი, 2022 წლის ანალოგიურ პერიოდის მონაცემებთან შედარებით (4530 ვიზიტორი) 7% - ით არის გაზრდილი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

საინფორმაციო ნიშნულები

- იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე (სათაფლია) განახლდა საინფორმაციო დაფები

აშენდა/მოეწყო:

- 2 საპიკნიკე;
- 2 ცეცხლის დასანთები ადგილი;

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

➤ 2 ძელსკამი;

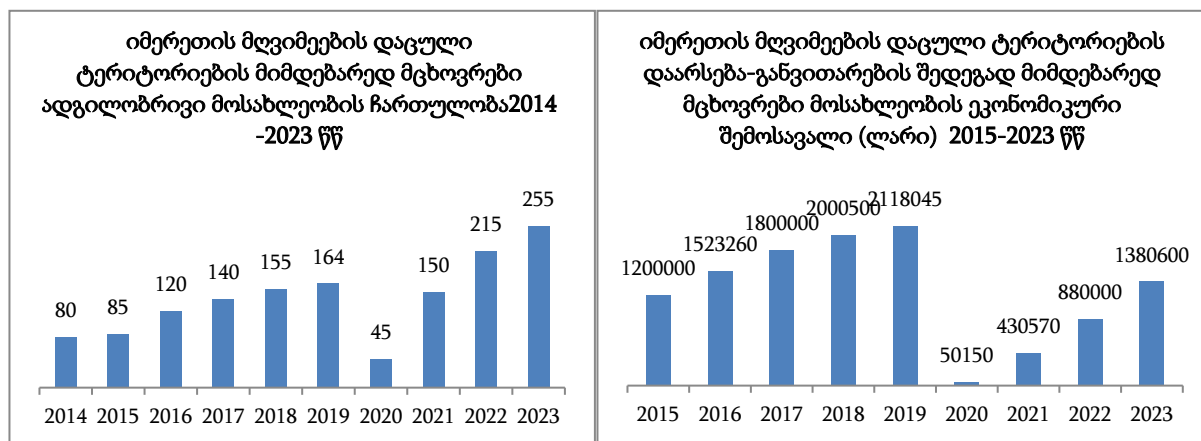
რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

- ადმინისტრაციული შენობა;
 - პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლზე - განახლდა ეზოს ქვანახილი, ნავის შესანახი შენობა, მღვიმეში მოაჯირები, გარე განათების სისტემა.
 - სათაფლიას აღკვეთილის ტერიტორიაზე - განახლდა საგანმანათლებლო მოედანი, ბილიკის ქვანახილი.

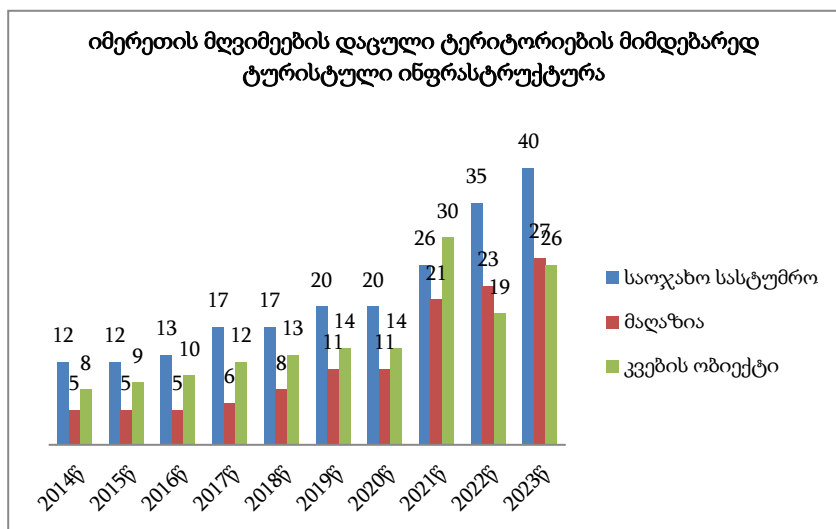
ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

დაცული ტერიტორიების განვითარების შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება მიმდებარედ დასახლებულ პუნქტებში დასაქმებულთა რაოდენობა, ვითარდება ტურისტული ინფრასტრუქტურა, ტურისტული სერვისები და იზრდება მათი შემოსავლებიც.

- ამჟამად იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ 40 სასტუმრო, 27 მაღაზია და 26 კვების ობიექტია
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 255 ადამიანია დასაქმებული
 - საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირებულია ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალი დაახლოებით 1 380 600 ლარი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

9. კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

კინტრიშის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში და მოიცავს ქობულეთის მუნიციპალიტეტს.

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია კოლხური ტიპის ფლორისა და ფაუნის დაცვა და შენარჩუნება

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 2 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 13 514 ჰა:

- კინტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალი - 3 108 ჰა
- კინტრიშის ეროვნული პარკი - 10 406 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან

კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

საანგარიშო პერიოდში კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერთა მიერ.

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

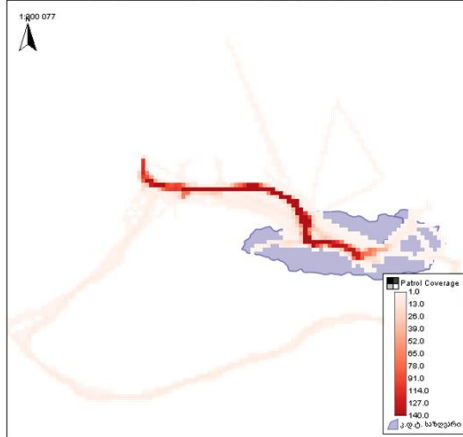
დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

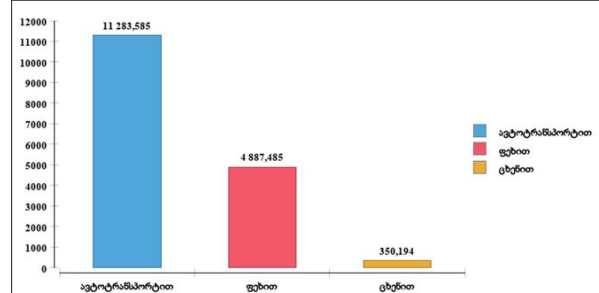

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პირველი - საბოლოო კუთხე	კედელი	რეინფორსების მოდული რაოდენობა
16521,25	8 626,8	1029	9

მანძილი ტრანსპორტის ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

კინტრიშის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 7 ფაქტი :

- ხის უკანონო ჭრა-1
- თევსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-4
- იარაღით უკანონო გადაადგილება-2
- მიწის თვითნებური დაკავება-1

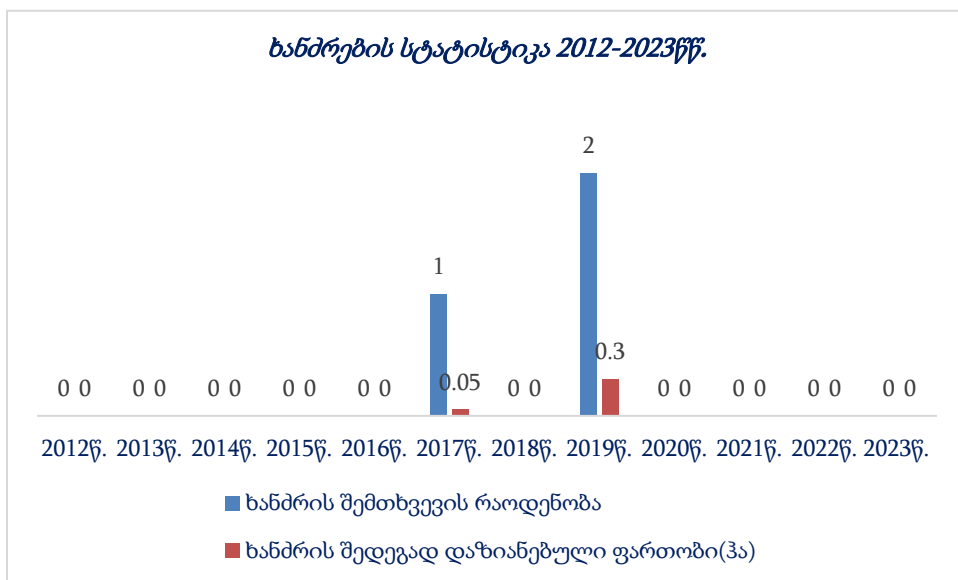
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სამართალდარღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის	ხეტყის	უკანონო
2018	4	3	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
2019	10	10	0	1	0	1	4	0	2	2	0	0	0	0
2020	2	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
2021	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
2022	4	4	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0
2023	7	7	0	1	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0

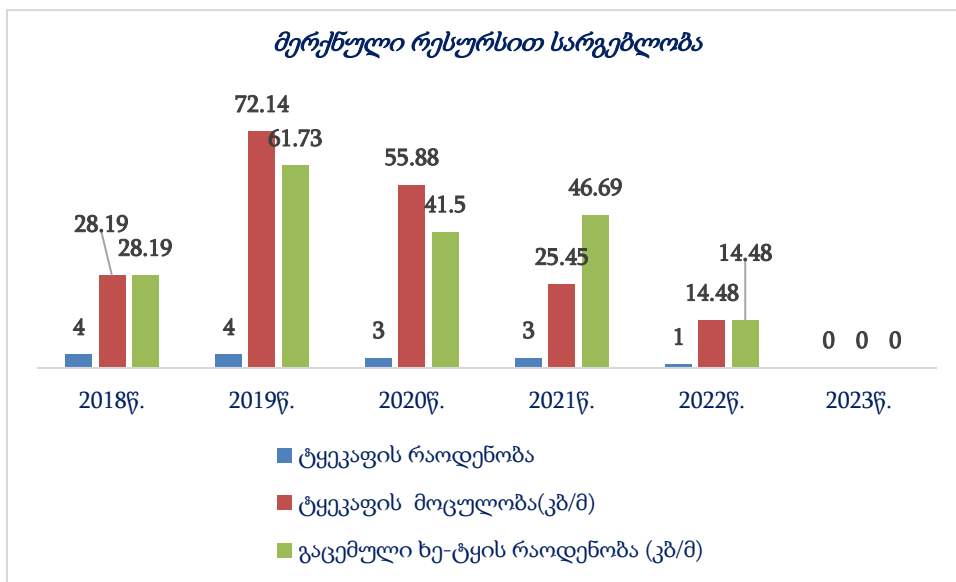
ხანძრები

კინტრიშს დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

კინტრიში დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის პერიოდში მერქნული რესურსი არ გამოყოფილა

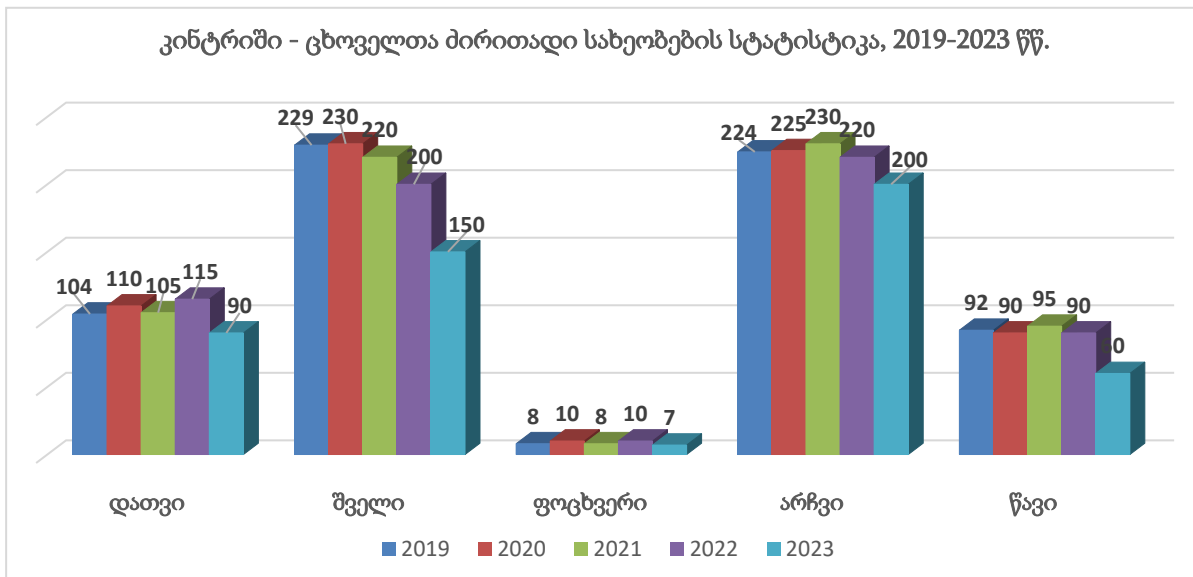

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ბიომრავალფეროვნება

- 2023 წლის იანვრის თვეში კინტრიშის დაცული ტერიტორიების რეინჯერებს მერქნიანი მცენარეების ზოგიერთ სახეობაზე ფენოლოგიური დაკვირვების მიზნით დაურიგდათ სპეციალური ცხრილი და ინსტრუქცია, რის მიხედვითაც აწარმოებენ ფენოლოგიურ დაკვირვებას სახეობებზე: ჩვეულებრივი წაბლი, კაკალი, კოლხური თხილი, უთხოვარი, კოლხური ბზა, წიფელი, რცხილა, წყავი, ცაცხვი კოლხური ჯონჯოლი, ჰართვისის მუხა, უნგერნის შქერი.
- განხორციელდა ემერალდის საიტის მნიშვნელოვანი სახეობებისა და ჰაბიტატის მონიტორინგი. კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე ემერალდის საიტის ჰაბიტატებს წარმოადგენ: წიფლნარ-წაბლნარი მარადვწვანე ქვეტყით, სფაგნუმისანი ტორფნარი, ტანბრეცილი არყნარი, შქერნალი მოცვით, უთხოვარის კორომები, მუხნარი, ხელუხლებელი ნამკნარ მუხნარი, სუბალპური მაღალბალახეულობა, ქვანაშალების მცენარეულობა, ხალიანი მდელოები, აღნიშნული ჰაბიტატების კვარტლები დადგენილია. რაც შეეხება სახეობებს: პონტოს მუხა (*Quercus pontica*), ჩვეულებრივი კაკალი (*Juglans regia*), ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa*), ჯონჯოლი (*Staphylea colchican.*), დადგენილია მათი გავრცელების არეალები და კვარტლები.
- კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე მსოფლიო მემკვიდრეობის საიტზე არსებულ ტერიტორიებზე ინვაზიური სახეობები არ ფიქსირდება, ბუფერულ ზონების მისადგომებზე იდენტიფიცირებულია ინვაზიური სახეობები როგორიცაა: ცრუ აკაცია და ბერძნული კაკალი, რომელთა გავრცელების არეალებზე მონიტორინგი სისტემატიურად მიმდინარეობს.
- საქართველოს „წითელი ნუსხის“ ძირითად სახეობებზე რომლებიცაა: მურა დათვი, არჩვი, ფოცხვერი, მიმდინარეობდა მონიტორინგი რეინჯერების მიერ, მონიტორინგის საშუალებებს წარმოადგეს „სმარტ“ პროგრამის საშუალებით აღებული მონაცემების დამუშავება, ასევე მონიტორინგი განხორციელდა ფოტოხაფანგების საშუალებით (ფოტოხაფანგის საშუალებით მოპოვებულია დათვის და ფოცხვერი ფოტოები), რაც შეეხება წითელი ნუსხის სახეობების გავრცელების არეალებს, საბაზისო კვლევების მიხედვით დადგენილია და შედგენილია რუკა წითელი ნუსხის სახეობების გავრცელების არეალების შესახებ.

- განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური კვლევები. შემოწმდა ხინოს #1 სამცველო კვარტალი # 8, 12 აღნიშნულ კვარტლებში ძირითადი დაზიანება აღენიშნა წაბლის ხეებს, რომელიც დაახლოებით 8-10 ჰა-ზე არის გავრცელებული, ტყის ტიპს წარმოადგენს შერეული ტყე: კოლხური ბზა სრულიად გამხმარი ძირითადი ნაწილი, აღსანიშნავია აღმონაცენი მცირე რაოდენობით, წაბლნარ წიფლნარი, რცხილნარ მურყნარი, მარადმწვანე ქვეტყით წყავისა (*Prunus laurocerasus*) და უნგერნის შქერით (*Rhododendron ungeri*). წაბლის ხეების გარეგანი დათვალიერებით ჩანს წაბლის ენდოთეოზი (*Endotea parasitika*) „წაბლის კიბოთი“ ცნობილი დაავადების მიერ გამოწვეული ხეების კენწერო და ვარჯების ხმოზა, სანიმუშოდ აღებული დაახლოებით 1 ჰა ფართობზე 100 ძირი წაბლის ხეების 60%-ს აღენიშნება სუსტი დაზიანება, 20% საშუალო დაზიანებით და 20% ზეხმელი ხეებიც ფიქსირდება. დაზიანებულ ხეებს აღენიშნება ფოთლების ჭკნოზა, ტოტების ხმოზა, ხის გლუვ ზედაპირზე და ტოტებზე წითელი შეფერილობის ამოზურცული ნაწილები, ზოგიერთ ხეზე კანის ღრმა ნახეთქები. აღნიშნულ დაავადებაზე პრევენციული ღონისძიებისთვის, უპირატესობა ენიჭება მხოლოდ სანიტარულ ღონისძიებებს- ტოტების ჩამოჭრა, დაავადებული მასალების მოცილება ტყის მასივიდან. საერთო მდგომარეობით, კვარტლები სადაც ჩვეულებრივი წაბლია გავრცელებული, მოზარდ აღმონაცენი კარგადაა განვითარებული, ყვავილობენ და იძლევიან ჯანსაღ ნაყოფს.

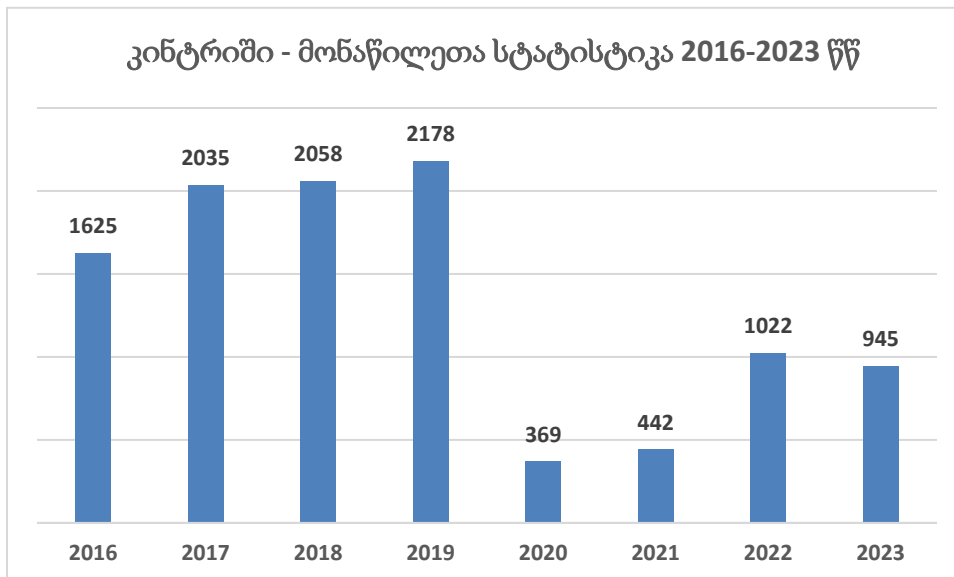

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ შემენილია ბზის მავნებლის (ბზის ალურას (*Cydalima perspectalis*) საწინააღმდეგო შესაწამლი პრეპარატები, კინტრიშში ფიტოსპორინი 150, გუმატი 3 და დეცისი 1 ცალია გამოყენებული.

- განხორციელდა *Mertensiella caucasica*-s კავკასიური სალამანდრას მონიტორინგი. კავკასიური სალამანდრა შედის საქართველოს წითელ ნუსხაში როგორც მოწყვლადი სახეობა, რომელიც კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებზე გვხვდება ძირითადად მდინარის მონაკვეთებში, მისი მონიტორინგის თვალსაზრისით შედგენილია გავრცელების არეალის დეტალური რუკა, რის მიხედვითაც ხდება მონიტორინგი. დაფიქსირებულია 5 ინდივიდი, სოფ. ცხევანში და სოფ. ზერაბოსელში.
- ფოცხვერის (*Lynx lynx*) მონიტორინგის მიზნით შედგენილია გავრცელების არეალის რუკა, რის მიხედვითაც მიმდინარეობს მონიტორინგი ძირითადად ფოტოხაფანგების საშუალებით, მონაცემებით ფოცხვერი დაფიქსირებულია 5-ჯერ, მოპოვებულია 2 ფოტომანხის ფოტო.
- კავკასიური როჭოს (*Lyrurus mlokosiewizi*) მონიტორინგის მიზნით შედგენილია გავრცელების არეალის რუკა, ასევე შედგენილია მონიტორინგის გეგმა რის მიხედვითაც მონიტორინგი მიმდინარეობს ძირითადად ტიხტიხობის პერიოდში სატიხტიხოზე მამრების დათვლის მეთოდით, განხორციელდა მონიტორინგი და აღწერილი იქნა სატიხტიხოებზე ინდივიდები, შემდგომი მონიტორინგისთვის განთავსებულია ფოტო ხაფანგები.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ განხორციელდა 32 ლექცია/სემინარი, 2 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 1 დასუფთავების აქცია და 18 მოსახლეობასთან შეხვედრა.
- საერთო ჯამში შეხვედრებში მონაწილეობა მიიღო 945 ადამიანი, მათ შორის: მოსწავლე 650, პედაგოგი/ლექტორი 86, სტუდენტი 155, ადგილობრივი მოსახლე 44 და სხვა 10 დაინტერესებული პირი.
- თებერვლის თვეში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა მოსახლეობის ცოდნის აღქმის შესახებ, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ადამიანი, შედეგები დამუშავდა და გადაიგზავნა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს შესაბამის სამსახურში.

ეკოტურიზმის განვითარება

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 2 ტურისტული თავშესაფარი;

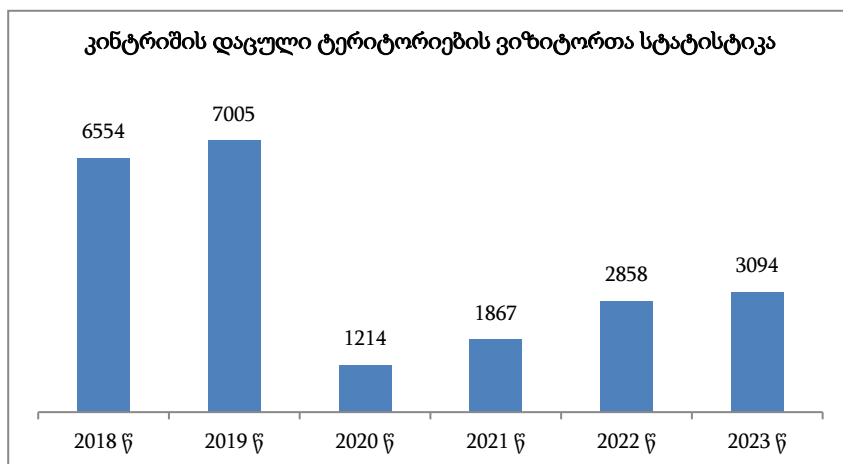
მიმდინარე:

კინტრიში-მტირალას დამაკავშირებელი საფეხმავლო ბილიკების ქსელის (150 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს კინტრიშის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 3094 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (2858 ვიზიტორი) 8% -ით არის გაზრდილი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

2023 წლის მდგომარეობით კინტრიშის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ერთი საოჯახო სასტუმრო და ერთი კვების ობიექტია.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ახალი ტურისტური სერვისის დანერგვა (ველო ტური)

10. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიები მოიცავს გურიისა და სამეგრელოს რეგიონს და 5 მუნიციპალიტეტს - ზუგდიდი, ხობი, აბაშა, სენაკი, ლანჩხუთი.

პარკის დაარსების მიზანი მისი საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვა და შენარჩუნებაა.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44308,5 ჰა-ს, მათ შორის სახმელეთო ტერიტორია შეადგენს 29032,5 ჰა-ს, ხოლო საზღვაო აკვატორია 15276 ჰა-ს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას დაქვემდებარებულია 2 კატეგორია: კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი;

- კაცობურის აღკვეთილი მდებარეობს აბაშის მუნიციპალიტეტში, მდ. რიონის მარცხენა სანაპიროზე, მისი ფართობი შეადგენს 270,8 ჰა-ს.
- ასევე 2019 წლიდან პარკის ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაშია პონტოს მუხის აღკვეთილი (ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი), რომლის ფართობია 443 ჰექტარი.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია დაყოფილია 5 უბნად: ზუგდიდის, ხობის, კოლხეთის, სენაკისა და ლანჩხუთის უბნები.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

კოლხეთის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარებები:

- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან
- გრეიფსვალდის უნივერსიტეტის მსოფლიო ტორფნარების სამეცნიერო ცენტრის ოფიციალური წევრი 2015 წლიდან
- Pan Parks-ის ქსელის ოფიციალური წევრია 2004 წლიდან
- "Living Lake" სისტემის წევრი 2003 წლიდან (პალიასტომის ტბა)
- რამსარის საიტის წევრი 1997 წლიდან
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2032 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 35 ფაქტი:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ხის უკანონო ჭრა -1
- უკანონო ნადირობა -1 (სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე)
- უკანონო ტევზაობა-1 (სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე)
- იარაღით უკანონო გადაადგილება-7
- რეჟიმის დარღვევა-17
- დანაგვიანება-1
- უკანონო ძოვება -3

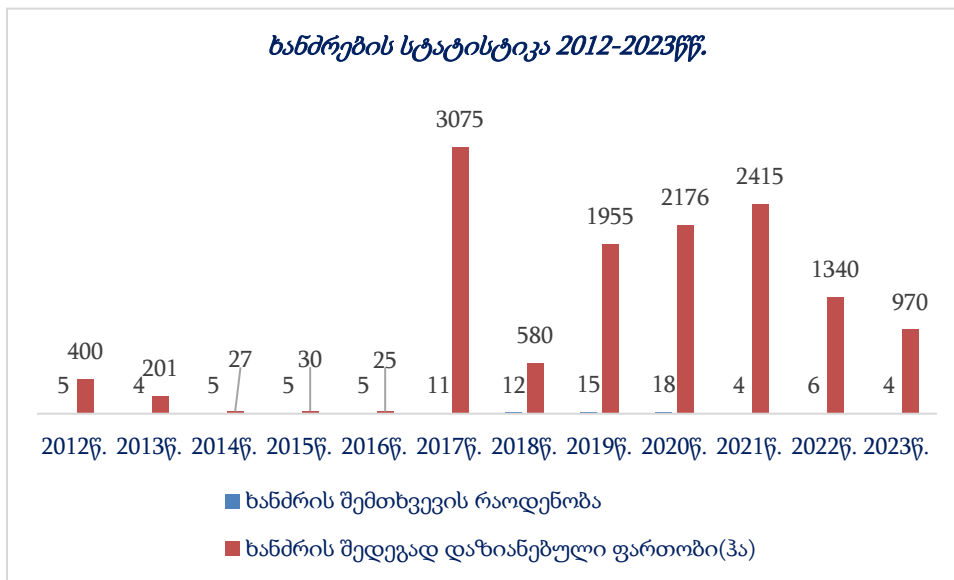
კოლხეთის ეროვნულ პარკის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარღვევების რაოდენობა	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზჭერით დაკავშირებული	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაკოფიერი	თიხის მოხსნა	ხეტყის
2018	39	37	2	3	2	3	1	17	8	5	0	0	0	0
2019	33	33	0	7	0	1	0	6	13	0	0	0	0	6
2020	10	10	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	5
2021	16	16	0	1	0	0	0	11	4	0	0	0	0	0
2022	8	8	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	4
2023	35	33	2	1	1	3	2	7	17	1	0	0	0	3

ხანძრების სტატისტიკა

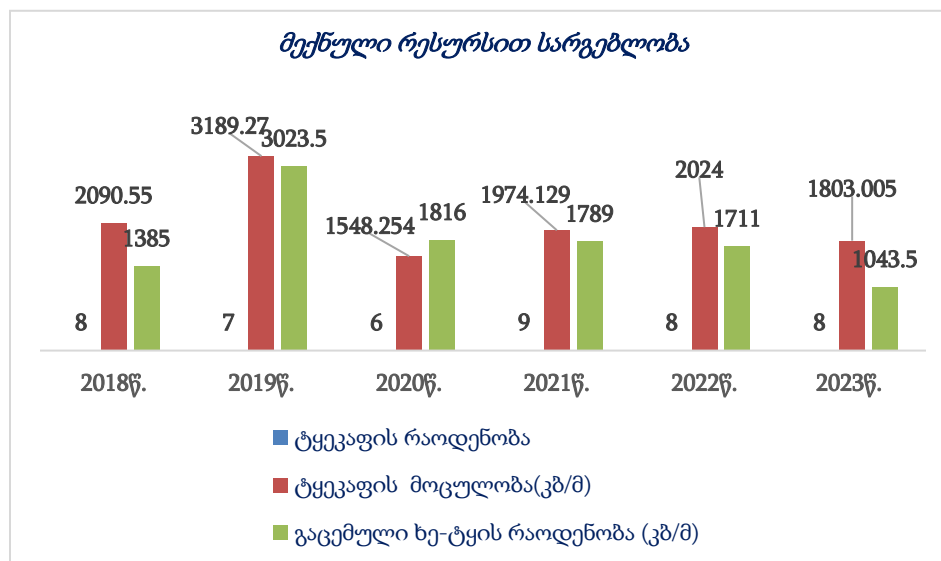
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშ პერიოდში დაფიქსირებულია 4 ხანძარი, ხანძარმა მოიცვა 970 ჰა ფართობი. დაიწვა ბალახოვანი საფარი

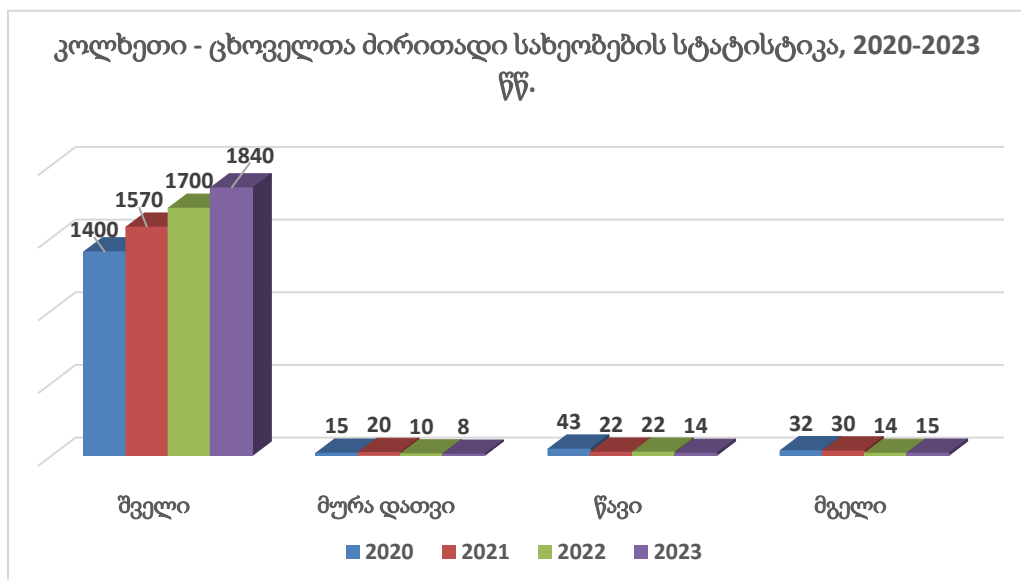
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა - 8
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 1803.005 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა - 1043.5 მ³

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ცხოველთა მონიტორინგი.

- კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქცეული ტყის მასივების ფიტოსანიტარული მდგომარეობის შეფასების თვალსაზრისით უზნებიდან შემოსული სიგნალიზაციის ფურცლებზე ასახული დაავადების გავრცელების კერებზე, სამოქმედო გეგმით ფიტოპათოლოგიური მონიტორინგის სამუშაოებით გამოიკვეთა, რომ ლანჩხუთის, სენაკის, ხობის უნებში ფიქსირდება თელას ახალგაზრდა, მომწიფარი და მწიფე ხე-მცენარეების ხმობის პროცესი, თელას დაავადება გამოწვეულია სხვადასხვა სახის პათოგენებით: ე.წ. მერქნის დამშლელი სოკოებით *Canoderma applanatum*-ით და *Canoderma lipsiense*-ით, ასევე მერქნის ცილაჭამიათი-*Zcolutus* spp, ბუგრებით - *Frisoma lanudinosmus*. საჭიროა კომპეტენტური სპეციალიტების ჩართულობით შემუშავდეს მისი გადარჩენის სამოქმედო გეგმა. ასევე დაფიქსირდა ლაფნის ფოთლოვანი საფარის სიდამწვრე სოკო *gnomonina* ზემოქმედებით, ხოლო რაც შეეხება ტყის მასივის შემქმნელ დომინანტ სახეობას-მურყანს, მასზე მავნებლების: არაღარდა პარკიხვევიას, მურყნის ფოთოლჭამია ან რაიმე სხვა სახის სოკოვანი დაავადების ზემოქმედებით მიყენებული ზიანი ამ ეტაპზე არ ფიქსირდება. ჰართვისის მუხის ფოთლოვან საფარზე ამ ეტაპზე რაიმე სახის დაავადება არ აღინიშნება. ზოგადად პარკის ტერიტორიაზე არსებულ ტყის მასივებში ამჟამად ფიტოპათოლოგიური დაავადების მხრივ არსებული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, დაავადების ხარისხი სუსტია.

შემენილია ბზის მავნებლის (ბზის ალურას(*Cydalima perspectalis*)) საწინააღმდეგო შესაწამლი პრეპარატი, კოლხეთში ფიტოსპორინი 124 და გუმატი 6 ცალია გამოყენებული.

- განხორციელდა თეთრკუდა არწივის მონიტორინგი. თეთრკუდა არწივი (ფსოვი) ძირითადად ფიქსირდება მდ. ჭურიის ხეობასა და მიმდებარედ არსებულ ტყეში, კოლხეთის უბანში მდ. ფიჩორსა და მის შემოგარენში, რეინჯერების მიერ მოწოდებული სპეციალური აღრიცხვის ფორმების მიხედვით ჯამში აღრიცხულ იქნა 15 ერთეული.
- განხორციელდა პალიასტომის ტბის იქთიოფაუნის მონიტორინგი და მონაცემთა ბაზის შექმნა. ასოციაცია „ფლორა და ფაუნა“ მიერ შესრულებული საკონტროლო ჭერებით დადგენილია, რომ ამ ეტაპზე პალიასტომის ტბაზე გვხვდება 30-მდე სახეობის თევზი.
- წითელი ნუსხით დაცული წავის პოპულაციის აღრიცხვის მიზნით შერჩეულ სტრატეგსა და ტრანსექტებზე კერძოდ: მდ. ფიჩორის სანაპიროზე, მდ. ცივზე, ციაზე, ხობის უბანში არხის პირას, კაცობურის აღკვეთილში, ე. წ. ხელოვნური ტბის სანაპიროზე, სუფსის უბანში რეინჯერების მიერ აღრიცხული წავის პოპულაციის შესახებ წარმოდგენილი მონაცემების მიხედვით ნანახია 4 ინდივიდი.
- შემუშავებული მეთოდის (სტრატეგიის) მიხედვით მიმდინარეობდა საკვანძო სახეობების (შველი, წავი, ფსოვი) აღრიცხვა/მონიტორინგი, შველის 7 სტრატზე, 12 თვის მონაცემებით პარკის ტერიტორიის 14,02 ჰა-ზე აღირიცხა შველის 1820 ინდივიდი, რაც წინა წელთან შედარებით 80-მდე ერთეულით მეტია.
- მოზუდარი ფრინველებიდან წლის მანძილზე ფიქსირდებოდა დიდი ოდენობით ჩვამები, თეთრი და რუხი ყანჩები, ტბის თოლიები, ალკუნები. მოზამთრე ფრინველები ისევე როგორც გასულ წელს, შედარებით ძალზე მცირე რაოდენობით დაფიქსირდა, გარეული იხვების სხვადასხვა სახეობების მაქსიმალური რაოდენობა იყო თებერვლის მე-2 დეკადაში - 8000 ინდივიდი-პალიასტომის ტბაზე, ყვინთები 1000-მდე, გარეული იხვები ასევე ბევრი იყო ანაკლია-ჭურიის მონაკვეთზე-7000-მდე. სეზონის განმავლობაში დიდი ოდენობით აღირიცხა ჩვამები 5000-მდე ინდივიდი. გედები აღირიცხა ჭურიის, ხობისა და ლანჩხუთის (იმნათის ტბა) უბანში (სულ 26 ერთეული), ხოლო მარტის შუა რიცხვებში 1 ინდივიდი პალიასტომის ტბაზე. იანვარ-თებერვალში საერთოდ არ დაფიქსირებულა ვარხვები, მარტის ბოლო კვირას 5 ვარხვი ღინიშნა პალიასტომის ტბაზე, ერთეული ეგზემპლარების სახით აღირიცხა ბატასინი, ამლაცი იხვი, თეთრშუბლა იხვი, მცირე რაოდენობით-მელოტა, კოკონა (10- 15 ინდივიდი დღის განმავლობაში), ნოემბრის თვეში 1 ინდივიდი ვარხვი დაფიქსირდა პალიასტომის ტბაში გადამფრენი ფრინველებიდან გაზაფხულზე ფიქსირდებოდა დიდი

რაოდენობით კრაზანაჭამიები (2000 -2500 ინდივიდი დღის განმავლობაში 2-3-4 აპრილს), ძელქორები, ქორცქიტები, მიმინოები, კაკაჩები, ერთეულების სახით შევარდენი, ფრთათეთრი თევზიყლაპია, ღია, ნამგალა,საშუალო კრონშნეპი, კვირიონები (მაისის მეორე დეკადაში დღეში 100-120 ინდივიდი), მიმინოები, წეროტურფები, თევზიყლაპიები, ხოლო ბოლოცეცხლა, დიდი ჭოვილო, გრატა, მემატლია, ღაჟო, ბოლოქანქარა, შევარდენი, ერთეულების სახით.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

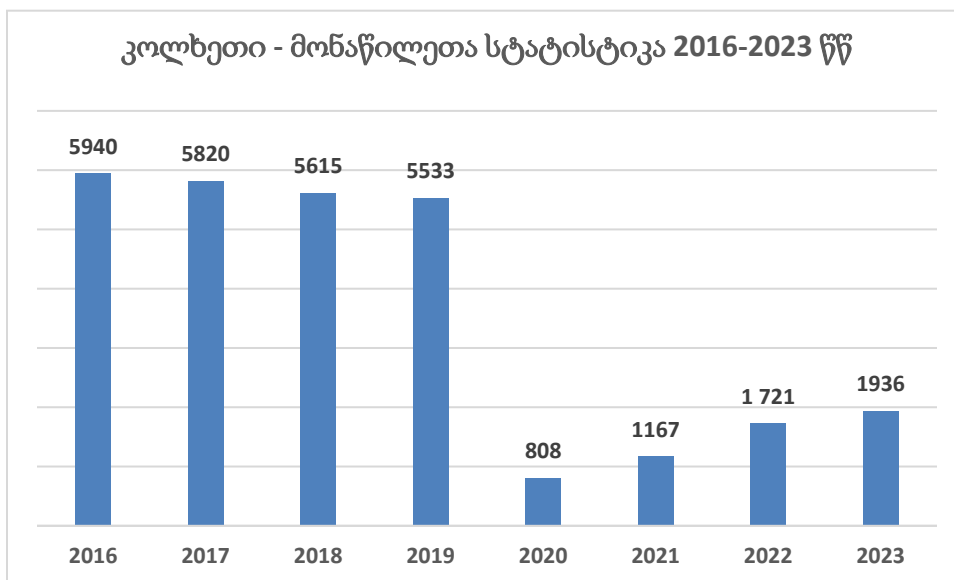
- წარსულში ტყის არასწორი მენეჯმენტის გამო დეგრადირებულია რელიქტური ტყეები და ჩამოყალიბებულია მეორადი მდელოები, რელიქტური ტყის ბუნებრივი სახით განახლება ძალიან სუსტად მიმდინარეობს; შემუშავებულია ტყის აღდგენის გეგმა, საჭიროა ფინანსური რესურსების მოძიება ამ გეგმის განსახორციელებლად;
- შეიმჩვეა პალიასტომის ტბაში წყლის დონის საკმაოდ შემცირება და ძლიერი ევტროფიკაცია; საჭიროა ექსპერტთა ჩართულობით კომპლექსური ღონისძიებების შემუშავება ტბის დარღვეული ეკოლოგიური პირობების რეაბილიტაციისათვის;
- გაიზარდა ინვაზიური სახეობის- ნუტრიის რიცხოვნობა და გავრცელების არეალი, რომელსაც იგივე ჰაბიტატი სჭირდება რაც წავს, რამაც გამოიწვია წითელი ნუსხის და თანაც საკვანძო სახეობის-წავის განდევნა და რიცხოვნობის შემცირება;
- ხშირია პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მგლის მიერ შინაური პირუტყვის დაგლეჯვის ფაქტები (ზოგადად შემცირებულია გასულ წელთან შედარებით), საჭიროა შემუშავდეს მტაცებელთან ბრძოლის სამოქმედო გეგმა;
- ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტყეებში გაბატონებულია ინვაზიური სახეობები. განსაკუთრებულ საფრთხეს გლედიჩიას, ამორფას და კანადური ოქროწყვლას დომინანტობა და მათ მიერ რელიქტური ენდემური სახეობების გამოდევნა წარმოადგენს, აუცილებელია ექსპერტებთან ერთად ამ სახეობებთან ბრძოლის სამოქმედო გეგმის შემუშავება.

ეკოგანათლება და ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის 12 თვის განმავლობაში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით მოსწავლეებსა ჩაუტარდათ პრეზენტაციები, ლექცია/სემინარები, ეკოტურები. აღინიშნა ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ დღეები, სკოლებში პედაგოგებს წარედგინათ ღონისძიებების წლიური კალენდარი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის და სხვა. სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები

2023 წელს ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1936-მა მონაწილემ. მათ შორის: 1401 მოსწავლე, 161 პედაგოგი/ლექტორი, 21 სტუდენტი, 49 ადგილობრივი მოსახლე და 304 სხვა დაინტერესებული პირი. 2023 წელს ეკოღონისძიებებში ჩართული იყო 23 სკოლა, 1 უნივერსიტეტი

საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 93 გარემოსდაცვითი აქტივობა, მათ შორის: 2 გამწვანების აქცია, მწვანე კალენდრით გათვალისწინებული 12 ღონისძიება, 42 თემატური პრეზენტაცია, 15 ეკოტური. 3 დასუფთავების აქცია, 2 (შავი ზღვის და დედამიწის დაცვის დღის) კვირეული.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ეკონომიკური დონის ამაღლება

ეკოტურიზმი

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

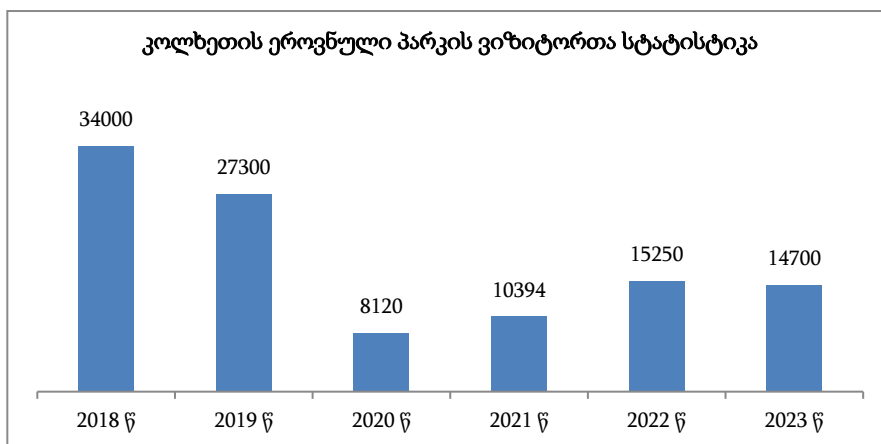
- 1 ადმინისტრაციული შენობა;
- 1 ტურისტული თავშესაფარი;
- 2 ფრინველებზე დაკვირვების კოშკურა;
- ნავმისადგომი;
- ადმინისტრაციის ეზო;
- სარეინჯერო;

მიმდინარე:

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ახალი ნავმისადგომის მშენებლობა და არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2023 წელს კოლხეთის ეროვნულ პარკს 14700 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის მაჩვენებელთან (15250 ვიზიტორი) შედარებით 4% - ით არის შემცირებული.

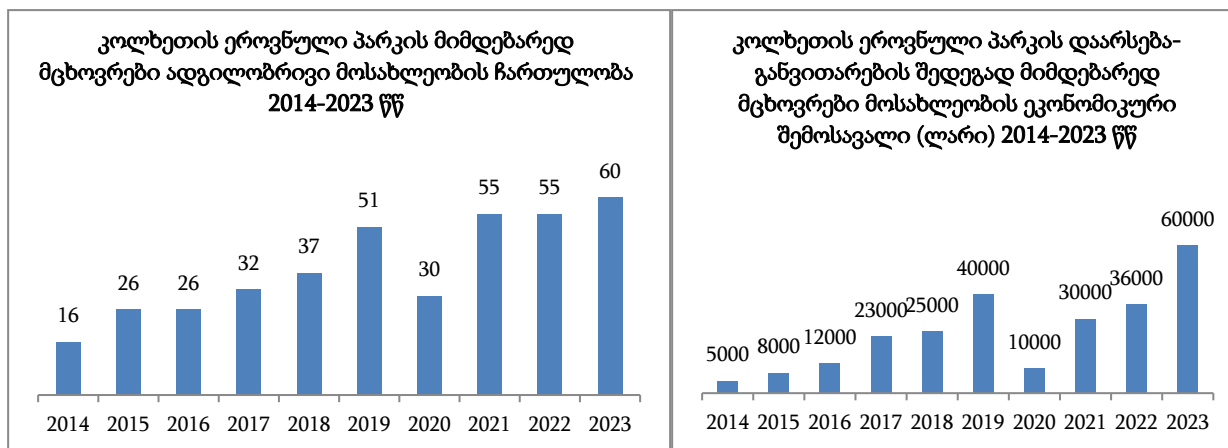
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

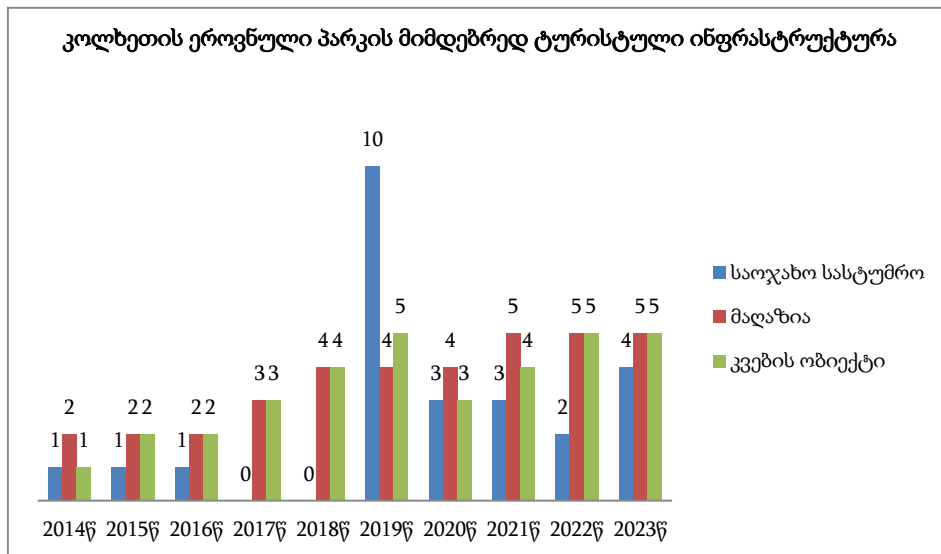
საერთაშორისო აღიარება

მსოფლიო ტურიზმის ერთ-ერთ ყველაზე ავტორიტეტულ, 2023 წლის World Travel Awards-ის რიგით 30-ე დაჯილდოებაში, კოლხეთის ეროვნულ პარკს ტიტული „საქართველოს წამყვანი ეროვნული პარკი“ მიენიჭა.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარედ ამჟამად ფუნქციონირებს 4 საოჯახო სასტუმრო, 5 მაღაზია და 5 კვების ობიექტი.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 60 ადამიანი დასაქმებული
- საანგარიშო პერიოდში ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლები დაფიქსირებულია დაახლოებით 60 000 ლარი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

❖ **ვიზიტორთა ცენტრის საგამოფენო სივრცის განახლება** - საჭიროა მოეწყოს ინტერაქციული საგამოფენო სივრცე, რომელიც დაეფუძნება თანამედროვე ვიზიტორთა ცენტრის მოწყობის კონცეფციას, სადაც დაცული ტერიტორიის შესახებ ინფორმაციის მიღება იქნება სახალისო და გამოყენებულ იქნება მეტი თვალსაჩინოებები.

❖ **UNESCO საიტის, „კოლხური ტყეებისა და ჭარბტენიანი ტერიტორიების“ შესახებ საინფორმაციო ბანერის განთავსება** - პოპულარიზაციისა და ვიზიტორთა მაღალი ინტერესიდან გამომდინარე, ადმინისტრაციულ ეზოში, ვიზიტორთა ცენტრსა და პალიასტომის ტბის ნაპირას (სარეინჯეროსთან) აღნიშნული საინფორმაციო დაფა-ბანერების განთავსება აუცილებელია, სადაც მოცემული იქნება ილუსტრირებული ინფორმაცია ზოგადად მსოფლიო მემკვიდრეობის შესახებ (ამ ეტაპზე ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არ არის არანაირი ბანერი, რომელზედ დატანილი იქნება აღნიშნული ინფორმაცია)

❖ **პალიასტომის ტბის სანაპირო ზოლში (კოლიმბარის ტერიტორიაზე) სარეკრეაციო ზონის განვითარება** - საინფორმაციო დაფის დამონტაჟება არსებულ პირსთან, სადაც დატანილი იქნება პალიასტომის ტბის რუკა და ზოგადი ინფორმაცია (ტოპონიმიკა, წარმოქმნა, ლეგენდები, ისტორიები - პალიასტომი, როგორც ყველაზე „სტუმართმოყვარე ტბა“), რაც ხაზს გაუსვამს ტბის უნიკალურობას, ასევე მარშრუტების აღწერილობით რუკა. ვიზიტორთა მოსასვენებელი სივრცის მოწყობა, ტერიტორიის გამწვანება.

❖ **ეკოტურისტული მიმართულებების განვითარება/სხვადასხვა ხანგრძლივობის და თემატიკის ტურების მომზადება** - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიის ანალიზმა

გამოაჩინა, ხობისა და ლანჩხუთის უბნების მზაობა, ეკო-ტურიზმის სამომავლო განვითარების მხრივ. შერჩეულია ორი სავარაუდო ლოკაცია: ფართო წყალი (ხობის უბანი) და მდ. ფიჩორი (ლანჩხუთის უბნის ნაწილში).

რეინჯერთა გადამზადება - ვიზიტორთა მზარდი ნაკადის გათვალისწინებით, ტერიტორიებზე, სადაც ეკოტურისტული მომსახურებები ხორციელდება, რეინჯერთა გადამზადების აუცილებლობის საჭიროება გამოიკვეთა. ვიზიტორთა ცნობიერების ამაღლების, პარკის პოპულარიზაციისა და ცნობადობის გაზრდის მიზნით, საჭიროა სპეციალიზდეს ადგილზე მიმდგრებული რეიჯერები ინტერპრეტაციის ნაწილში, რათა მათ არსებული ცოდნა სწორად მიიტანონ ვიზიტორებამდე, გაუღერდეს საჭირო მესიჯები. ამ ეტაპზე კოლხეთის ეროვნული პარკის არცერთ რეინჯერს არ აქვს გავლილი ტრენინგი ინტერპრეტაციაში.

ძირითადი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია.

ეროვნული პარკის უფრო მეტად პოპულარიზაციის მიზნით საჭიროა ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე სეზონური გამოფენების, პრეზენტაციების, ფოტოკონკურსების, სხვა თემატური ღონისძიებების ორგანიზება. ამ ეტაპზე კოლხეთის ეროვნულ პარკს არ ჰყავს დონორი ორგანიზაცია, რომელიც უზრუნველყოფს მსგავსი აქტივობების ფინანსურ მხარდაჭერას.

ეროვნული პარკის საიმიჯო ბრენდირებული სუვენირების და პროდუქციის შექმნა. მსგავსი ბრენდირებული სუვენირები კოლხეთის ეროვნული პარკისთვის ჯერ-ჯერობით არ დაბეჭდილა.

მარშრუტების რუკების და თემატური ბროშურების (მათ შორის UNESCO-ს საიტის) დამზადება და ბეჭდვა.

კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმდებარე სოფლების/დასახლებების კვლევა და ტურისტულ საქმიანობაში ჩასართავი სამიზნე სოფლების/დასახლებების იდენტიფიკაცია.

საინფორმაციო და პრესტურების ორგანიზება მეცნიერებისთვის, ტურისტული სააგენტოებისთვის, მასმედიისთვის და სხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის.

11. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტს.

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია პირველყოფილი და ხელუხლებელი ველური ბუნების და უნიკალური ბიომრავალფეროვნების მოვლა-შენარჩუნება.

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 2 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 24 255 ჰა:

- ლაგოდების ნაკრძალი - 19 755 ჰა
- ლაგოდების აღკვეთილი - 4 500 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- ზურმუხტის ქსელის პირველი წევრი კავკასიის რეგიონში და საქართველოში
- აღიარებული და შესულია ბუნების მსოფლიო ფონდის (WWF) მსოფლიო მნიშვნელობის 200 ტერიტორიას შორის

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს **მენეჯმენტის გეგმისა** და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცვა პატრულირება:

ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს თანამედროვე **SMART-პატრულირების ტექნოლოგიების დანერგვა**, რომელიც რეინჯერთა პატრულირების სიტემის დაგეგმვის, განხორციელების, მონაცემთა შეგროვების და ანალიზის საუკეთესო ინსტრუმენტია. დონორი: CNF;

2023 წლის მდგომარეობით ლაგოდების დაცული ტერიტორიების დაცვის განყოფილების რეინჯერების მიერ განხორციელებულია 1125 ყოველდღიური პატრულირება, ჩატარებული 77 დაგეგმილი რეიდი. სხვადასხვა დარღვევებზე შედგენილია 3 (სამი) ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი, ხოლო 2 საქმე შეიცავდა სისხლის სამართლის დანაშაულის ნიშნებს და გაგზავნილია პოლიციაში;

SMART პატრულირება

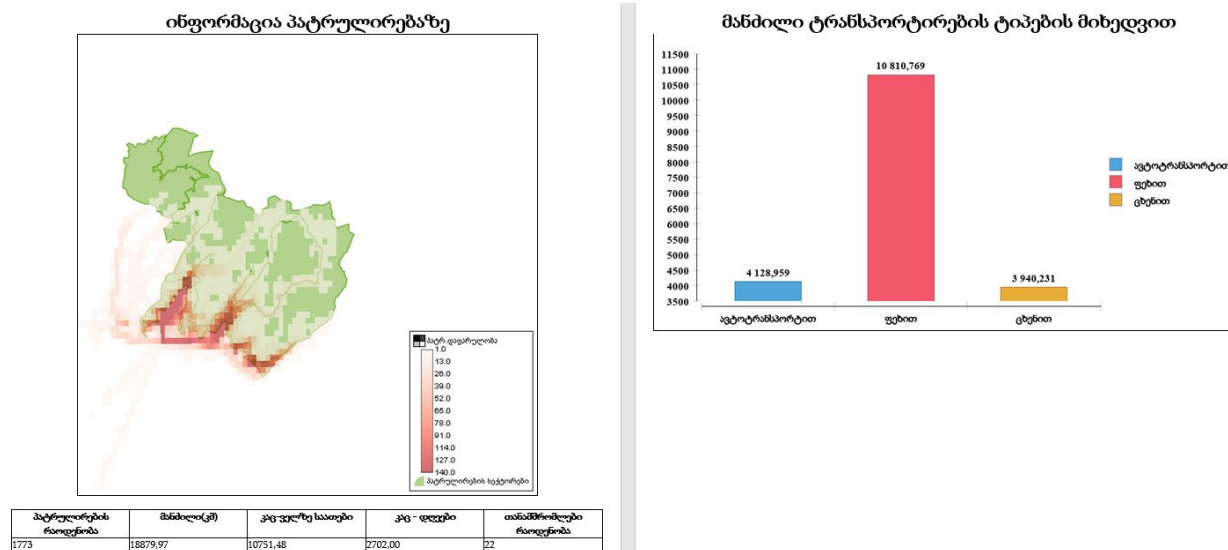
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

სსიპ დაცული
ტერიტორიების
სააგენტო

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 13 ფაქტი :

- იარაღით უკანონო გადაადგილება-3
- დანაგვიანება-1
- მიწის თვითნებური დაკავება-2
- უკანონო ძოვება-7

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სამართალდარღვევები 2023 წელი

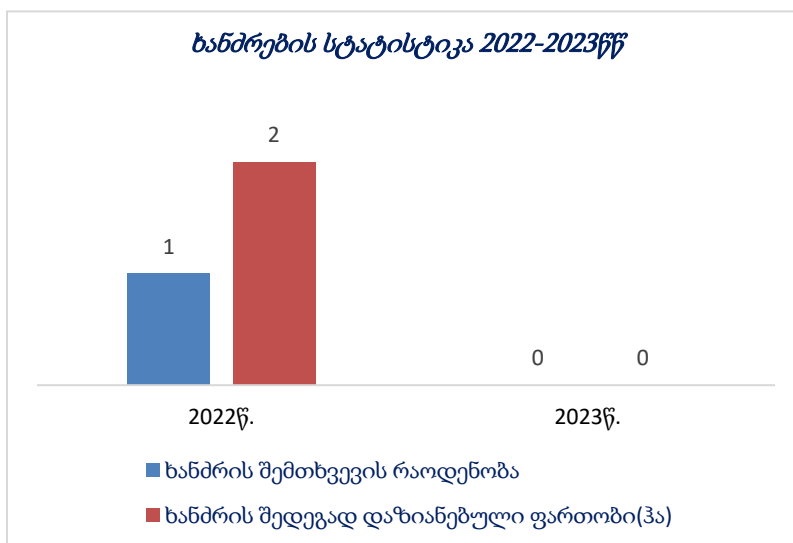
წელი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო
2018	16	16	0	1	0	0	0	4	0	0	0	0	0	11
2019	13	13	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	10
2020	34	33	1	8	0	0	2	8	0	2	1	0	0	13
2021	32	32	0	4	0	0	0	9	0	2	0	0	0	17
2022	16	8	8	1	8	0	0	4	0	0	0	0	0	3
2023	13	13	0	0	0	0	0	3	0	1	2	0	0	7

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

3														
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ხანძრების სტატისტიკა

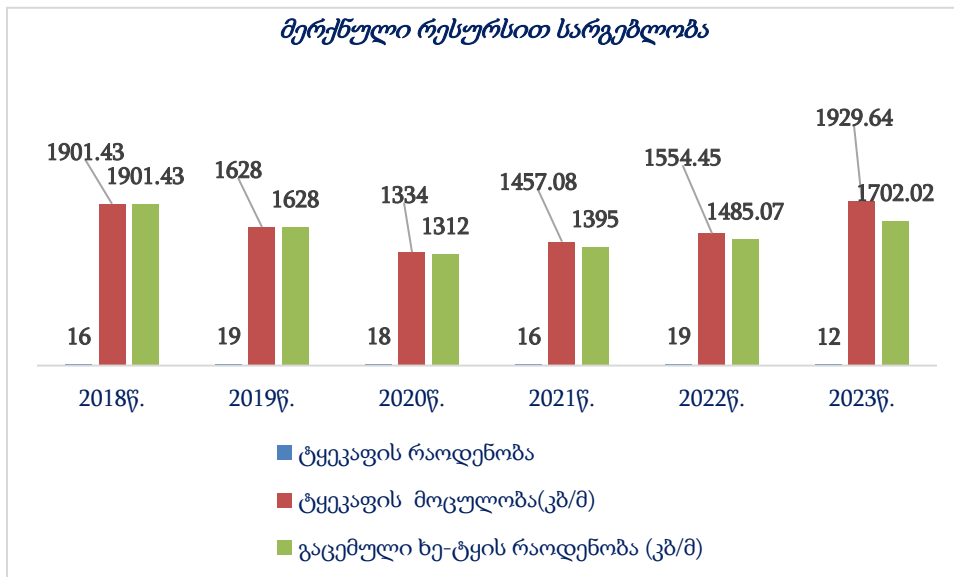
ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა - 12
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 1929.64 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 1702.02 მ³

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

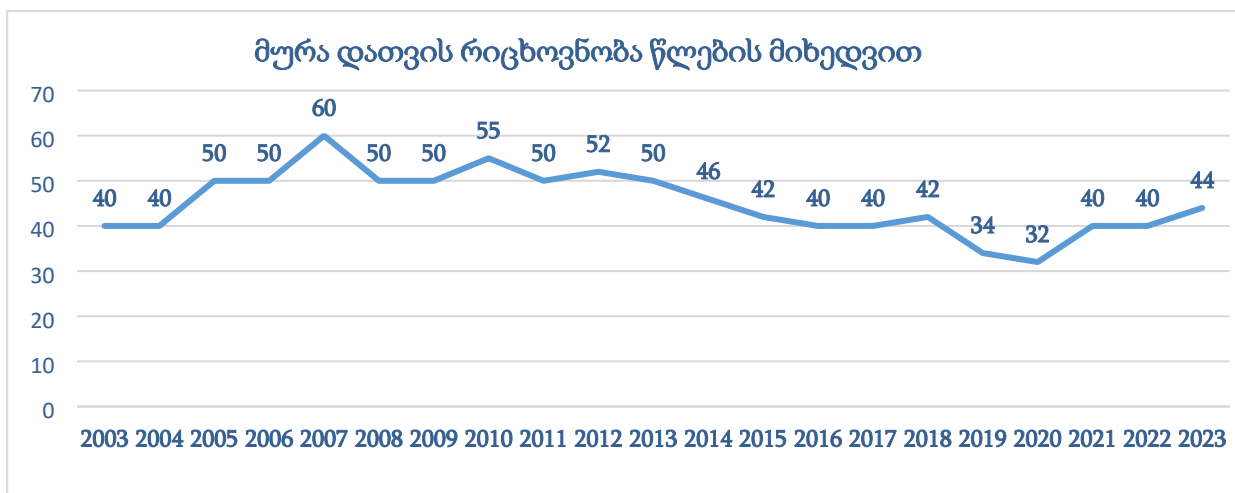

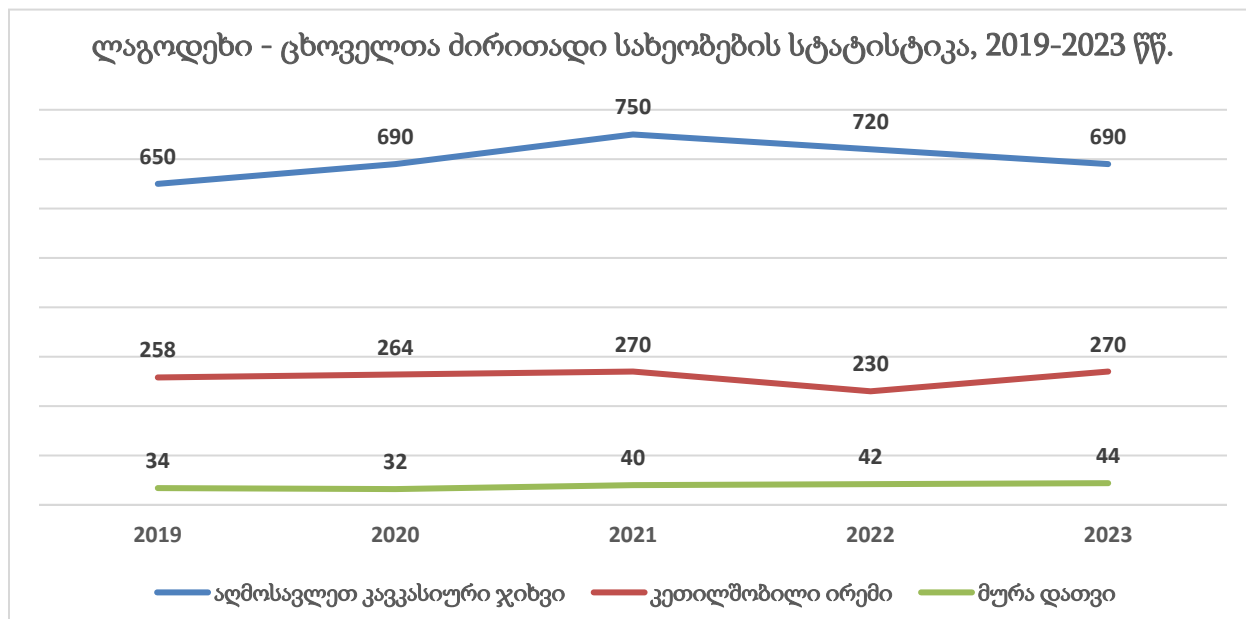
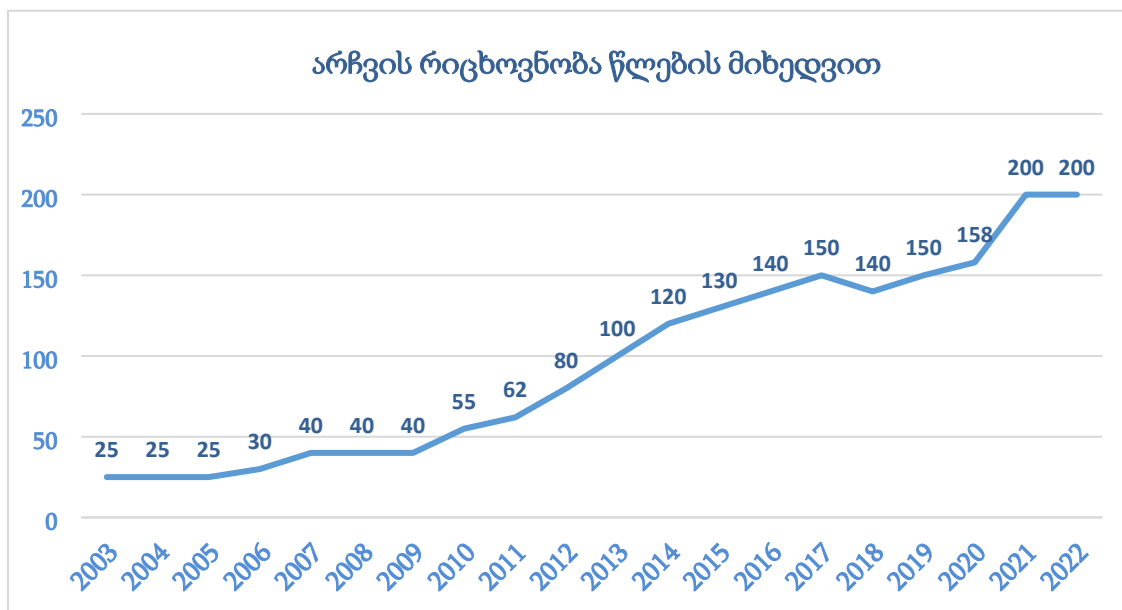
ბიომრავალფეროვნება

- კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, სახეობათა ცენტრმა „NACRES“ ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან ერთად დაიწყო აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის აღრიცხვა ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე. აღრიცხვები ჩატარდება პაულ ვეინბერგის პირდაპირი დაკვირვების მეთოდით. საველე აღრიცხვები ჩატარდება 2 ეტაპად ზაფხულში და შემოდგომაზე. საზაფხულო აღრიცხვები ჩატარდა ივნისის თვეში, საშემოდგომოს აღრიცხვები ნოემბერში. 2023 წელს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ჩატარებული აღრიცხვებით 690 ინდივიდი აღირიცხა. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას ჯიხვის არრიცხვების საუკუნოვანი გამოცდილება გააჩნია.
- ირმის აღრიცხვები 2023 - მცვირალობის პერიოდში განხორციელდა, ჩატარებული აღრიცხვის შედეგად მოპოვებული მასალის ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ ლაგოდეხის ნაკრძალსა და აღკვეთელში ბინადრობს მინიმუმ 270 ირემი. ირმის სიმჭიდროვე ერთ კვადრატულ კილომეტრზე დაახლოებით 1.6 ინდივიდს შეადგენს, ხოლო სქესთა შეფარდებაა 1 მამრი / 3.6 მდედრზე. ლაგოდეხის ნაკრძალისა და აღკვეთილის ტერიტორიაზე წარმოდგენილი ირმის ჰაბიტატის ფართობი დაახლოებით 160 კმ²-ია.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ადამიანსა და მტაცებელს შორის არსებული კონფლიქტის შესახებ შეგროვდა ინფორმაცია. საანგარიშო პერიოდში აღრიცხულია 10 თავდასხმა. თავდასხმები განხორციელებულია მგლის მიერ. თავდასხმის ხუთივე შემთხვევა დასრულდა ლეტალურად. 3 თავდასხმა განხორციელდა გურგენიანის თემში, 4 თავდასხმა - მსხალგორის თემში, 1 თავდასხმა მაწიმის თემში, 1 თავდასხმა ნინიგორში და 1 თავდასხმა ლაგოდეხში. 10 თავდასხმის შემთხვევა დასრულდა ლეტალურად. თავდასხმის ობიექტები: 3 მსხვილფეხა რქოსან პირუტყვი, 1 ცხენი, 5 კვიცი და 1 ცხვარი.
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფაუნის ძირითად ღირებულებად (საკვანძო სახეობა) შერჩეულია: 1. მურა დათვი (*Ursus arctos*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*), აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი (*Capra cylindricornis*), კეთილშობილი ირემი (*Cervus elaphus*), არჩვი (*Rupicapra rupicapra*), როჭო (*Lirurus mlokosiewiczzi*), მთის არწივი (*Aquila chrysaetos*). საკვანძო სახეობების მონიტორინგის გეგმის მოზადება დამოკიდებულია დონორსა და შესაბამის ექსპერტზე.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

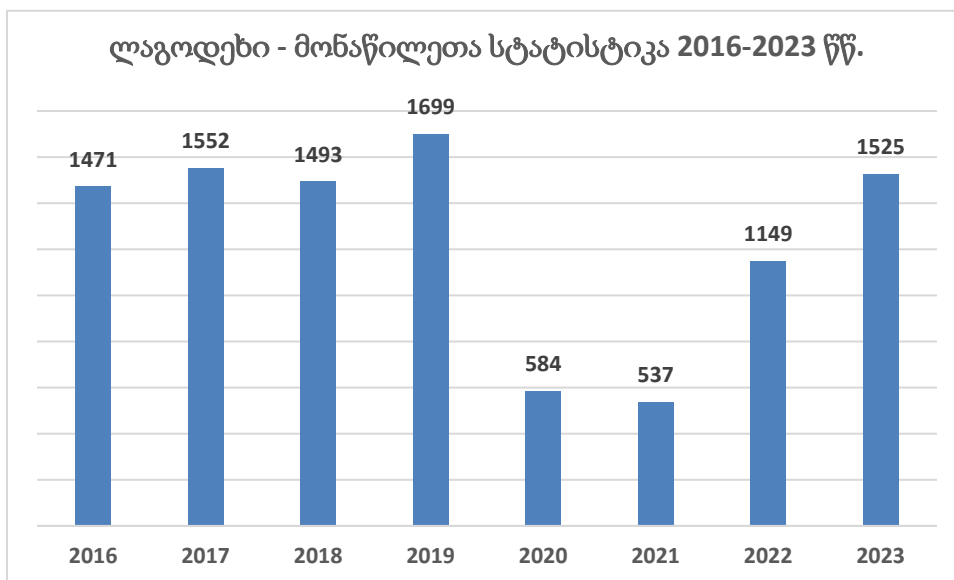

- საჭიროა ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებებისა და საფრთხეების შესახებ საბაზისო ინფორმაციის შეგროვება და სრულყოფა. საჭიროა - დაფინანსების მოძიება და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების, გარე ექსპერტების ჩართვა.
- ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების მონიტორინგის გეგმის შემუშავება და განხორციელება. საჭიროა - დაფინანსების მოძიება და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების, გარე ექსპერტების ჩართვა.
- ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის ფარგლებში (ზაქათალას ნაკრძალი, აზერბაიჯანი) აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის და კეთილშობილი ირმის მონიტორინგის გაგრძელება. საჭიროება - სააგენტოს და CNF-ის მხარდაჭერა.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ 2023 წლის განმავლობაში ჩატარდა 51 ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიება, მათ შორის 40 ეკოსაგანმანათლებლო ლექცია-სემინარი, 6 ეკოტური, 2 დასუფთავების აქცია, 3 ეკობანაკი.

სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 1525 მონაწილემ, მათ შორის: 1206 მოსწავლე, 166 პედაგოგი, 106 სტუდენტი და 147 ადგილობრივი მოსახლე.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- მოკლევადიანი და გრძელვადიანი გარემოსდაცვითი განათლების სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება ლაგოდების დაცული ტერიტორიებისთვის (დონორების მხარდაჭერა, გარე ექსპერტების ჩართვა)
- ნორჩ რეინჯერთა პროგრამის მომზადება და განხორციელება. (დონორების მხარდაჭერა და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან)
- ლაგოდების დაცული ტერიტორიების სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს გაძლიერება. (დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობით საბჭოს შექმნა)
- თემთან კომუნიკაციის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება (დონორების მხარდაჭერა, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა)
- საზოგადოებასთან ურთიერთობის და ეკოგანათლების სპეციალისტის სამტატო ერთეულის დამატება (შესაბამისი ფინანსების მოძიებლად ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლებისათვის)
- ტრენინგების ჩატარება მენეჯმენტის საკითხებში (ლიდერობა, ეფექტური მართვა, კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია, პრეზენტაციისა და ინტერპრეტაციის

უნარები, საზოგადოებასთან ურთიერთობები, დონორებთან კომუნიკაცია,
პროექტების წერა და ფონდების მოძიება, ბუღალტერია და ფინანსების მართვა

ეკოტურიზმი

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები:

აშენდა/მოეწყო:

- 1 ტურისტული თავშესაფარი;
- 3 ხიდი;
- 11 საპიკნიკე კივრცე;
- 10 საპირფარეშო;
- 50 ძელსკამი;
- 5 ცხენის დასაბმელი ადგილი;
- მოეწყო 118 კმ სალაშქრო ბილიკების ქსელი

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

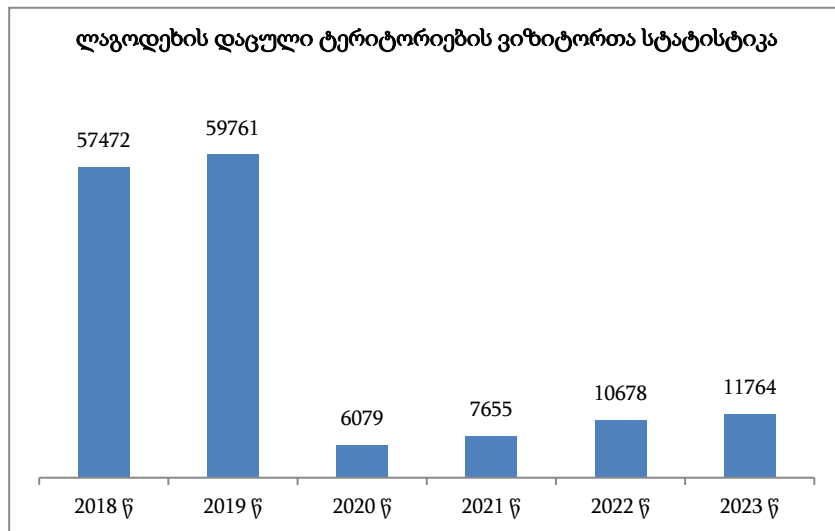
- 2 ტურისტული თავშესაფარს „დემიდოვის ბინა“ და „მეტეო“;

გენერალური გეგმები

- დასრულდა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმის შემუშავება

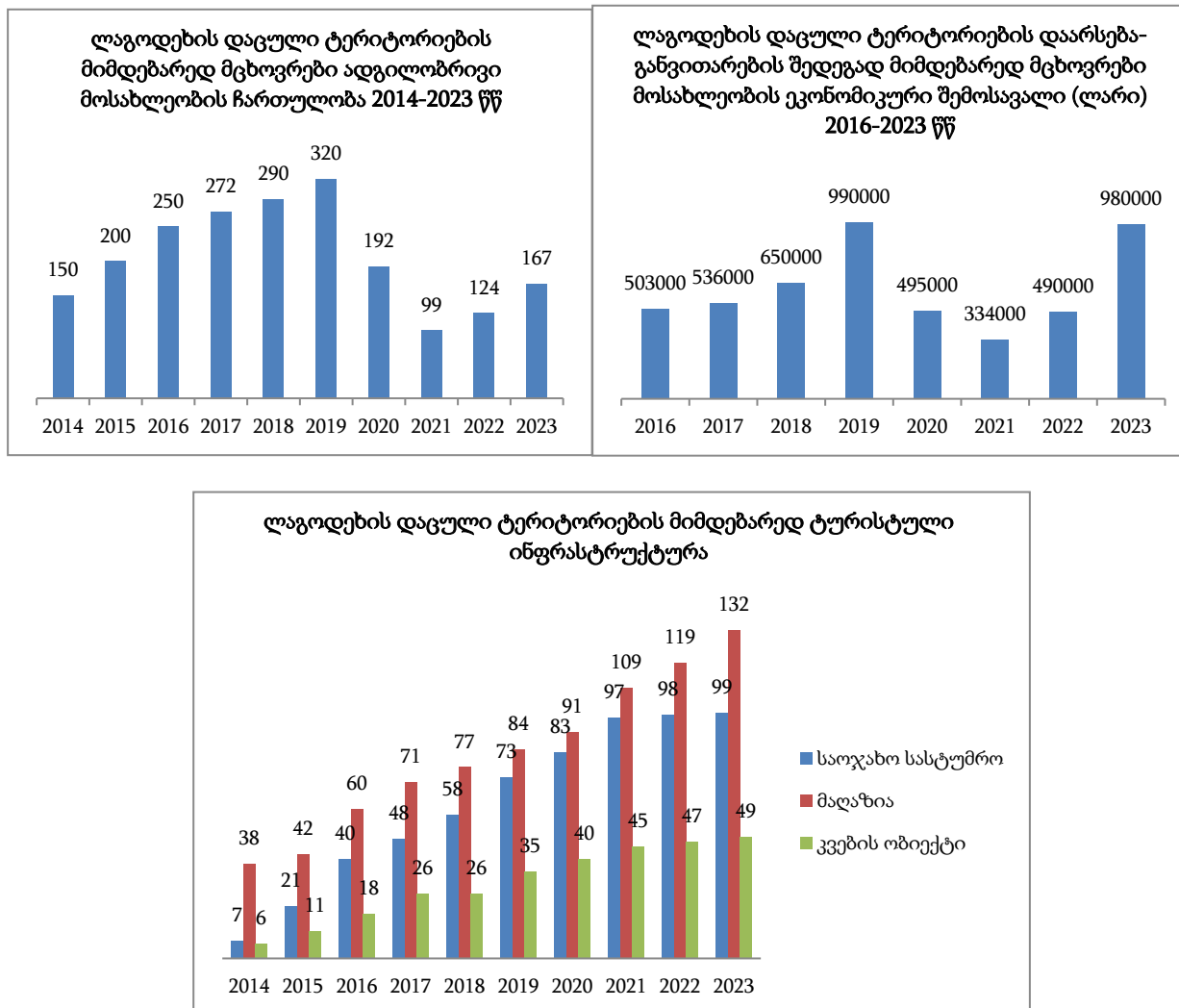
ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2023 წელს ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 11764 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (10678 ვიზიტორი) 10%-ით არის გაზრდილი

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 99 სასტუმროა, 132 მაღაზია და 49 კვების ობიექტია
- საანგარიშო პერიოდში ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 167 ადამიანია დასაქმებული.
- ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლები, საანგარიშო პერიოდში შეადგენს დაახლოებით 980 000 ლარს.

გამოწვევები და რეკომენდაციები:

- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განახლება. საჭიროება - დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობა.
- სტიქიის შედეგად დაზიანებული ტურისტული ინფრასტრუქტურის (სან. კვანძი ლაგოდეხი, სეპტიკი ლაგოდეხი, საკემპინგე სივრცე გურგენიანი). საჭიროება

სესაბამისი სამშენებლო პროექტის და ხარჯთაღრიცხვის მომზადება, სამუსაოების შესყიდვა;

- საინოვაციო - საგამოფენო დარბაზის განახლების დასრულება. საჭიროება პირველი ეტაპის სამუსაოების დასრულება, მე-2 ეტაპის სამუშაოების შესყიდვა;
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების განახლებული ეკოტურისტული ბილიკების პოპულარიზაცია სხვადასხვა მედია საშუალებებით. საჭიროება - თანამშრომლობა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან და მედია საშუალებებთან. დონორების მხარდაჭერა.
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების განახლებული ეკოტურისტული ბილიკების შესახებ ბეჭდური მასალების მომზადება და ბეჭდვა. საჭიროება - მასალი მომზადება და ბეჭდვა;

12. მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალი მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს საგარეჯოს, გურჯაანისა და სიღნაღის მუნიციპალიტეტებს.

მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიები დაარსდა არსებული ბიომრავალფეროვნების, ხელუხლებელი ტყეების დაცვა და შენარჩუნების მიზნით.

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია მართავს ორი სხვადასხვა კატეგორიის 4 დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - 10 822,63ა:

- მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალი - 1022,5 ჰა
- ყორულის აღკვეთილი - 1716 ჰა
- იორის აღკვეთილი - 2126,8 ჰა
- ცივ-გომბორის აღკვეთილი - 4935,8 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მარიამჯვარის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი;

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს დროებითი რეგულირების წესისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 29 ფაქტი:

- ხის უკანონო ჭრა-3
- იარაღით უკანონო გადაადგილება- 1
- რეჟიმის დარღვევა-4
- ნაყოფიერი ფენის მოხსნა-1
- უკანონო ძოვება -20

მარიამჯვარის ნაკრძალის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდა	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო
2018	8	5	3	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	5
2019	37	37	0	1	0	0	0	0	5	7	0	0	0	24
2020	52	52	0	0	0	2	0	3	3	1	0	0	0	46
2021	56	56	0	1	0	0	0	4	3	0	0	0	0	48
2022	71	67	4	3	0	0	0	0	17	0	0	3	0	48
2023	29	29	0	3	0	0	0	1	4	0	0	1	0	20

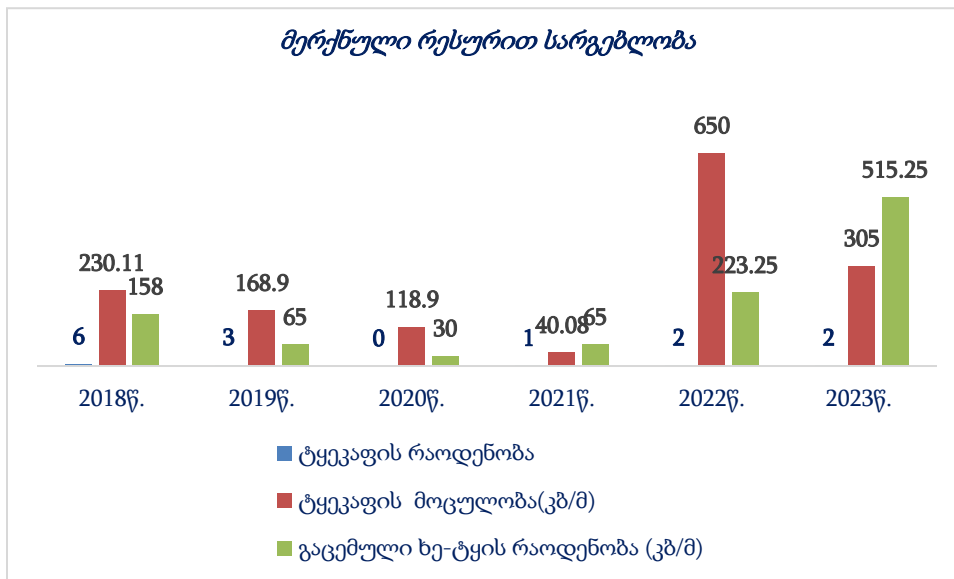
ხანძრების სტატისტიკა

მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -2
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 305 მ³
- მოსახლეობაზე გაიცა საშეშე მერქანი -515.25 მ³

ბიომრავალფეროვნება

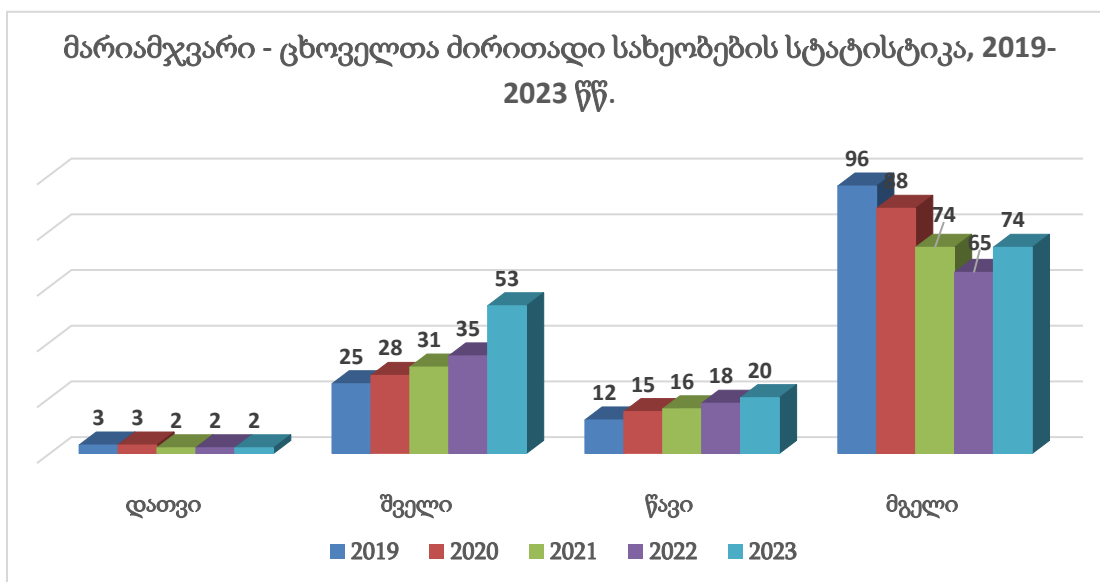
- ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების შესახებ სავსე სამუშაოები დასრულებულია. პათოლოგიური გამოკვლევა ჩატარდა როგორც მარიამჯვრის ნაკრძალში, ასევე ყორულისა, იორის და ცივ-გომბორის აღკვეთილებში. გამოკვლეულია მუხნარი კორომი ჯაგრცხილის ქვეტყით 0,2 ჰა ფართობის სანიმუშო ფართობი, სადაც დომინირებს მუხა და ფიჭვი. გამოკვლეული 100 ხე-მცენარიდან უმრავლესობა აღმოჩნდა სალი, მხოლოდ მუხის 7 ხეზე აღინიშნებოდა *Microsphaera alphitoides* -მუხის ნაცარი. საერთო ჯამში მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, დაზიანება არ აღემატება ისეთ მაჩვენებელს, რომ ტყეს ესაჭიროებოდეს სათანადო ღონისძიებების ჩატარება.

გამოკვლეულია ნაირბალახოვანი მუხნარის 0,2 ჰა ფართობის სანიმუშო ფართობი, სადაც გამოკვლეული იქნა 100 ხე, მათგან მუხა იყო 42, თელა - 22, ვერხვი - 22, წნორი - 14. უმრავლესობა აღმოჩნდა საღი, მხოლოდ მუხის ხეებზე აღინიშნებოდა *Corythucha ciliata* -მუხის ტკიპა და ცრუფარიანები-(Coccidae) ასევე მცირე რაოდენობით აღინიშნებოდა შემდეგი მავნებლები:

- ნახევრადხეშფრთიანებიდან (Hemiptera)- ცრუფარიანები(Coccidae) და ბუგრები (Aphididae), ტკიპები (Acarina) მუხის ტკიპა - (*Corythucha ciliata*)
- პეპლებიდან (Lepidoptera) -მუხის ფოთოლხვევია (*Tortrix viridava*).

გამოკვლევების შედეგად აღინიშნა დაზიანების სუსტი ხარისხი. საერთო ჯამში მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, ასეთი მაჩვენებელით ტყეს არ ესაჭიროება ადამიანის მხრიდან ჩარევა.

- გაცემულია ნებართვები სხვადასხვა სამეცნიერო დაწესებულებებისთვის მარიამჯვარის სახელმწიფო ნაკძალის ადმინისტრაციის მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე სამეცნიერო კვლევების ჩატარებისთვის.
- ფოტოარქივის შესავსებად, მუდმივად მიმდინარეობს ფოტომასალების ინფორმაციის შეგროვება ფლორა-ფაუნის შესახებ, როგორც მარიამჯვარის ნაკრძალში, ასევე ყორულის, იორისა და ცივ-გომბორის აღკვეთილებში.
- შეგროვდა სტატისტიკური ინფორმაცია ბიომრავალფეროვნების შესახებ.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

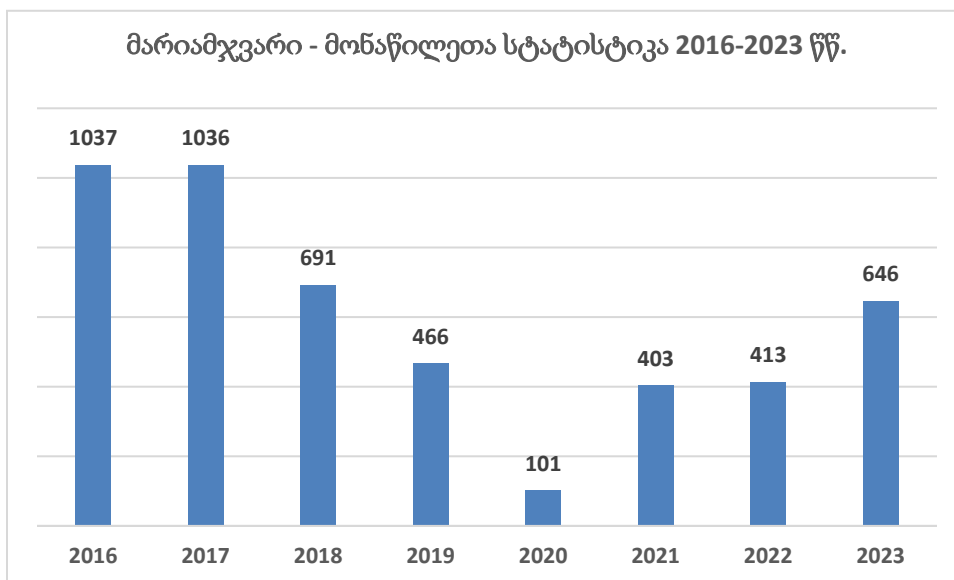
- თანამშრომლეთა კვალიფიკაციის ამაღლება;
- კვლევების ჩატარება.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ, გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით, განხორციელდა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა და გარემოსდაცვითი ღონისძიებები. ლექცია-სემინარები სკოლის მოსწავლეებისთვის ჩატარდა დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობის, გარემოს დაცვის, ბუნებაში ქცევის წესების და ა.შ. თემატიკით. ასევე ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან.
- 2023 წლის მდგომარეობით მარიამჯვრის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის მიერ სულ ჩატარდა 9 ლექცია-სემინარი, 5 დასუფთავების აქცია, 5 ეკოტური და 2 სხვა ღონისძიება.
- სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 646-მა ადამიანმა, მათ შორის: 395 მოსწავლე, 81 პედაგოგი, 53 სტუდენტი, 117 ადგილობრივი მოსახლე.

რეკომენდაციები:

- თანამშრომლეთა კვალიფიკაციის ამაღლება: ტრენინგები;
- სოციალურ-ეკონომიკური პროექტების განხორციელება
- საგანმანათლებლო/საინფორმაციო მასალების ბეჭდვა/გავრცელება

ეკოტურიზმის განვითარება

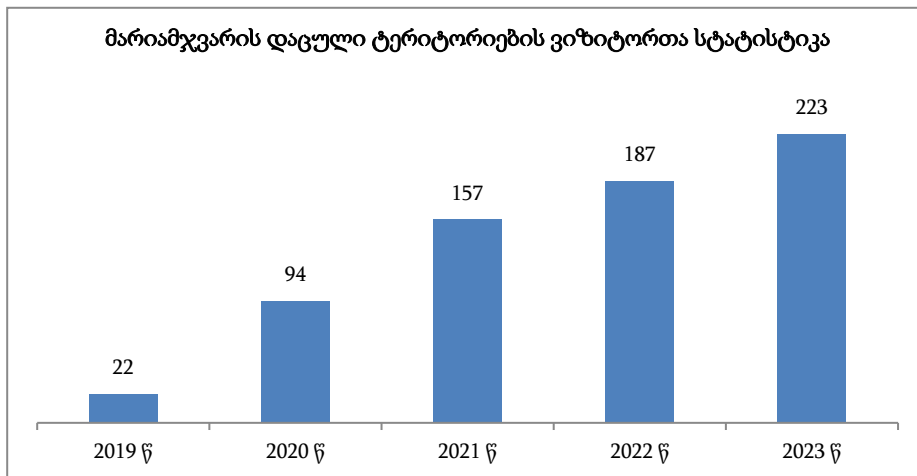
ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 1 სარეინჯერო კოტეჯი (ინტეგრირებული ადმინისტრაცია);
- 2 ტურისტული თავშესაფარი;
- 2 საპიკნიკე ფანჯატური
- 2 ცეცხლის დასანთები ადგილი;
- 2 საპირფარეშო;
- 25 კმ ეკოტურისტული ბილიკების ქსელი

ვიზიტორთა სტატისტიკა

2023 წელს მარიამჯვარის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 223 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (187 ვიზიტორი) 19% - ით არის გაზრდილი.

13. მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლები მოიცავს სამეგრელოს რეგიონს, მარტვილის, ხონის და ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტებს.

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების დაცული ტერიტორიები შექმნილია კანიონების, ჩანჩქერების, მღვიმეების ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით.

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია აერთიანებს 12 ბუნების ძეგლს - 3 კანიონს, 4 მღვიმეს და 5 ჩანჩქერს, საერთო ფართობით - **386,97 ჰა**:

1. ბაღდის კანიონის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)
2. მარტვილის კანიონის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)
3. მდ. აბაშის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)
4. ნაზოდელავოს მღვიმის ბუნების ძეგლი (ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი)
5. ოკაცეს კანიონის ბუნების ძეგლი (ხონის მუნიციპალიტეტი)

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

6. ოკაცეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი (ხონის მუნიციპალიტეტი)

7. ონიორეს ჩანჩქერისა და ტობის პირველი მღვიმის ბუნების ძეგლები (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)

8. ოჩხომურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)

9. ტობის ჩანჩქერისა და არსენ ოქროჯანაშვილის ბუნების ძეგლები (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)

10. ჯორწყუს მღვიმის ბუნების ძეგლი (მარტვილის მუნიციპალიტეტი)

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

საერთაშორისო აღიარება:

- ✓ 2019 წლიდან მარტვილის კანონი ევროსაბჭოს ლანდშაფტის ჯილდოს მფლობელი
- ✓ ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტები - ტობის ჩანჩქერისა და არსენ ოქროჯანაშვილის ბუნების ძეგლები, ონიორეს ჩანჩქერისა და ტობის პირველი მღვიმის ბუნების ძეგლები, მდ. აბაშის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს **დროებითი რეგულირების წესისა** და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მარტვილისა და ოკაცეს ბუნებრივი ძეგლების ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 6 ფაქტი :

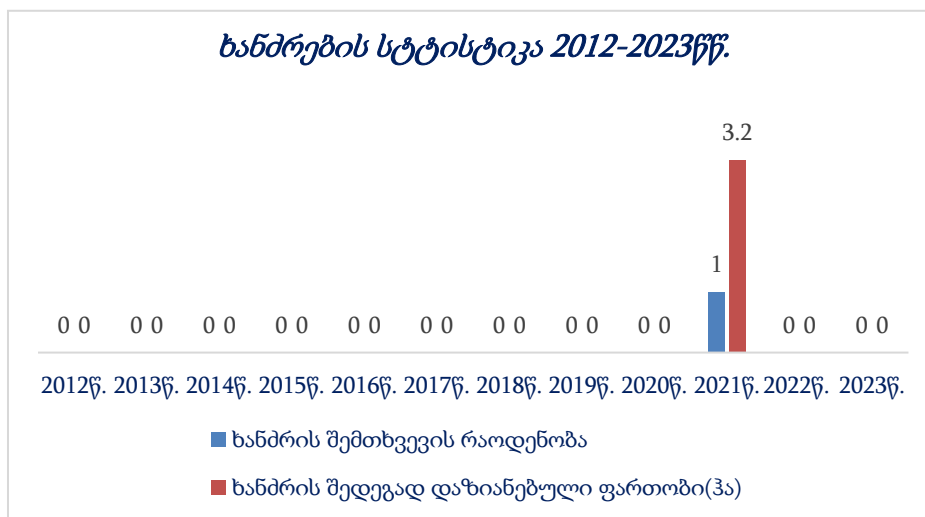
- თევზსაჭერი საშუალებითუკანონ გადაადგილება-6

**მარტვილისა და ოკაცეს ბუნებრივი ძეგლების ტერიტორიაზე გამოვლენილი
სამართალდაღვევები 2023 წელი**

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო
2018	21	21	0	0	0	11	0	0	10	0	0	0	0	0
2019	32	32	0	0	0	13	0	0	19	0	0	0	0	0
2020	67	67	0	0	0	45	1	1	19	0	1	0	0	0
2021	60	60	0	1	0	15	12	7	25	0	0	0	0	0
2022	17	17	0	0	0	2	13	0	2	0	0	0	0	0
2023	6	6	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0

ხანძრების სტატისტიკა

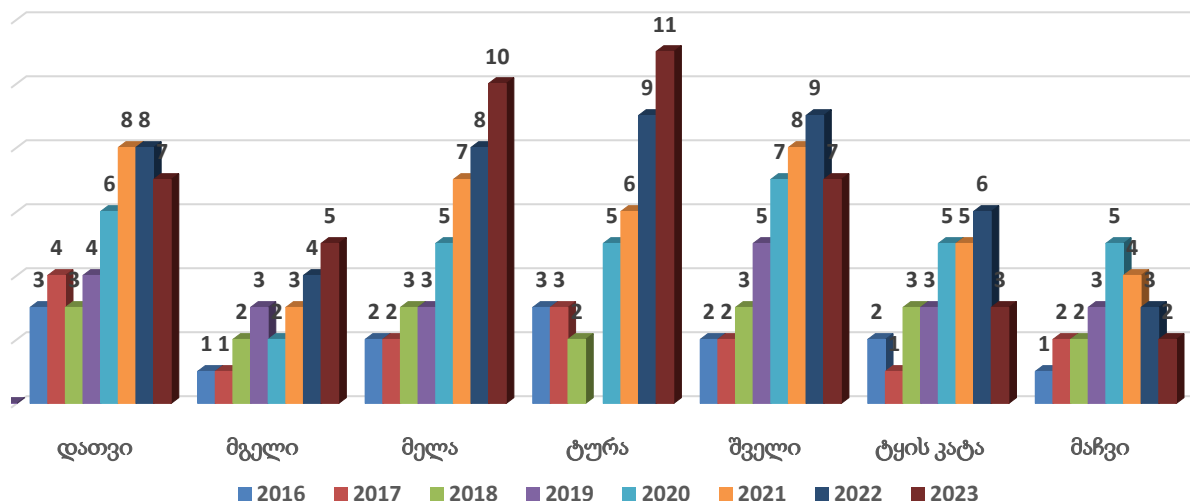
მარტვილისა და ოკაცეს ბუნებრივი ძეგლების ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა

ბიომრავალფეროვნება

- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია აქტიურად იყენებს ფოტომასხეებს ძუძუმწოვრების და ფრინველების კვლევისათვის. საანგარიშო პერიოდში აქტიურად ველზე ფუნქციონირებდა 25 ფოტოხაფანგი, მოპოვებულ იქნა 3120 ფოტო და 85 ვიდეო ფაილი, სადაც დაფიქსირდა: მგელი, დათვი, ევროპული შველი, მელია, კვერნა, წავი და ორბი.

მარტვილი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2016-2023 წწ.

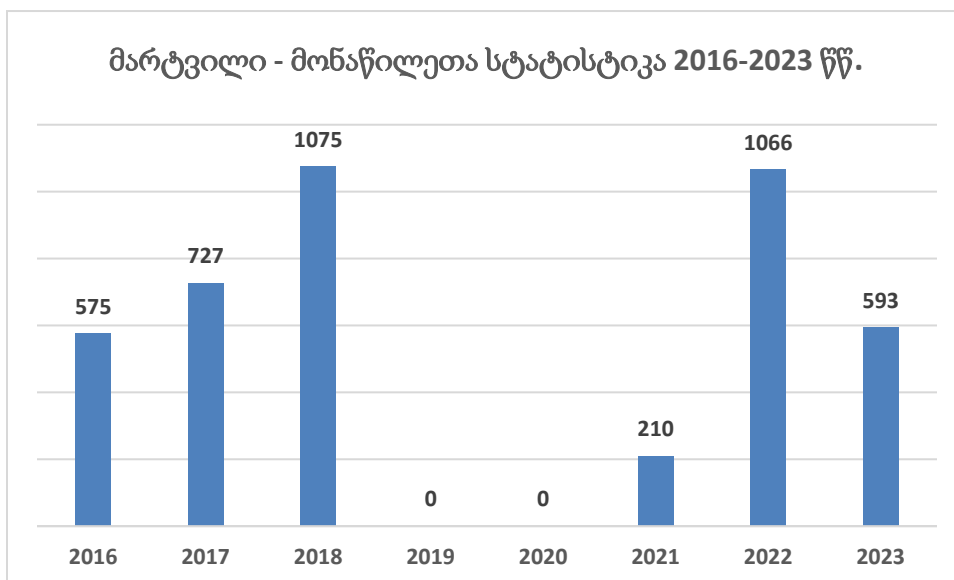
- განხორციელდა მეტეოროლოგიურ მდგომარეობაზე დაკვირვება და ინფორმაციის შეგროვება. დაფიქსირდა ძლიერი ქარი ივნისის თვეში, რასაც თან ახლდა ძლიერი წვიმები.
- აღირიცხა არასისტემური (სტიქიური) მოვლენები. დაფიქსირდა წყალმოვარდნა ივნისის თვეში, თუმცა აღნიშნულ მოვლენას დაზიანებები არ გამოუწვევია.

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ეკოგანათლება

- მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ადმინისტრაცია აქტიურად უჭერს მხარს და ეხმარება მარტვილის, ხონის და ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტებში არსებულ ეკოკლუბებს.
- გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო სულ 593-მა ადამიანმა, მათ შორის 323 მოსწავლე, 54 პედაგოგი/ლექტორი და 216 ადგილობრივი მოსახლე სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის მომზადდა პრეზენტაციები და წარდგენილ იქნა სააგენტოში. დაცულ ტერიტორიაზე ასევე ორგანიზებულ იქნა ეკოტურები სკოლის მოსწავლეებისთვის.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2023 წლის განმავლობაში ადმინისტრაციამ ორგანიზება გაუწია სხვადასხვა ღონისძიებას ე.წ. "მწვანე კალენდრის დღეების" მიხედვით.
- სკოლის მოსწავლეების მონაწილეობით ექვსჯერ მოეწყო დასუფთავების აქცია.

ეკოტურიზმის განვითარება

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 2 ობიექტზე (მარტვილის კანიონი, ოკაცეს ჩანჩქერი) ღამის მხატვრული განათება;
- 3 საპიკნიკე;
- 3 ცეცხლის დასანთები;
- 3 ძეგლსამი;
- სამეგრელო-იმერეთის დამკავშირებელი სალაშქრო ბილიკების ქსელი 58 კმ სიგრძის

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

- მარტვილის კანიონის ადმინისტრაციული შენობა;
- მარტვილის კანიონის ვიზიტორთა ცენტრის ეზოს კეთილმოწყობა;

მიმდინარე:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

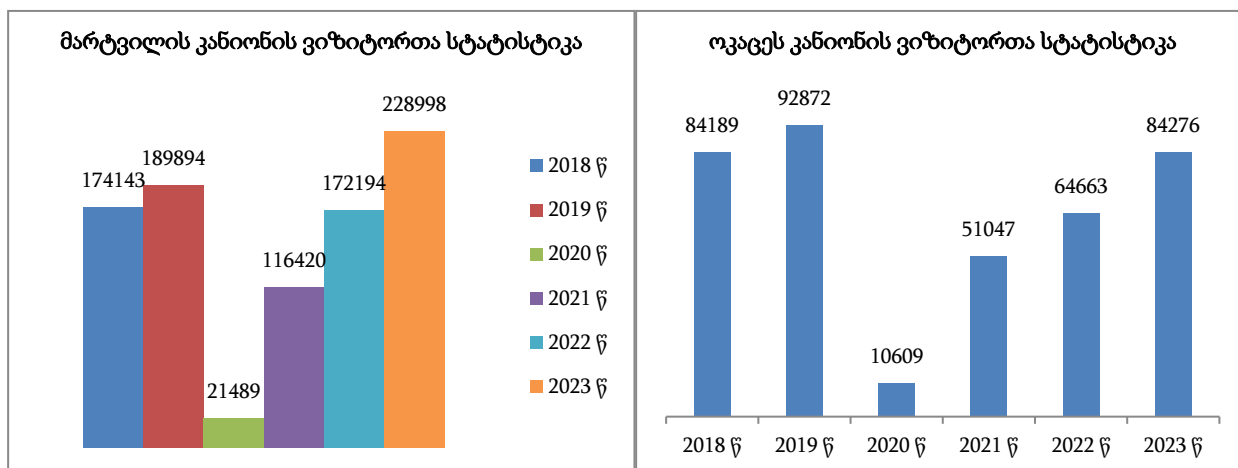
- ბაღდის კანონზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოები

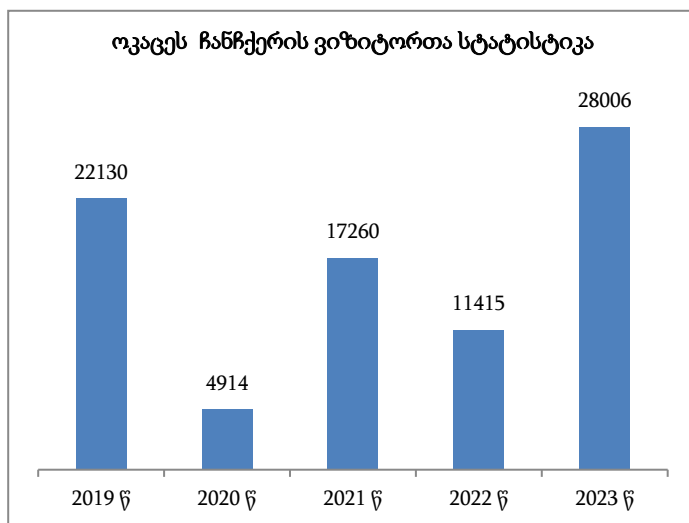
გენერალური გეგმა:

საანგარიშო პერიოდში მომზადდა მარტვილისა და ოკაცეს ბუნების ძეგლების ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2023 წელს მარტვილის კანონს ესტუმრა 228 998 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (172 194 ვიზიტორი) 33% -ით მეტია.
- 2023 წელს ოკაცეს კანონს ესტუმრა 84276 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (64663 ვიზიტორი) 30% - ით მეტია
- 2023 წელს ოკაცეს ჩანჩქერს ესტუმრა 28006 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (11415 ვიზიტორი) გაზრდილია 2.4 - ჯერ

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

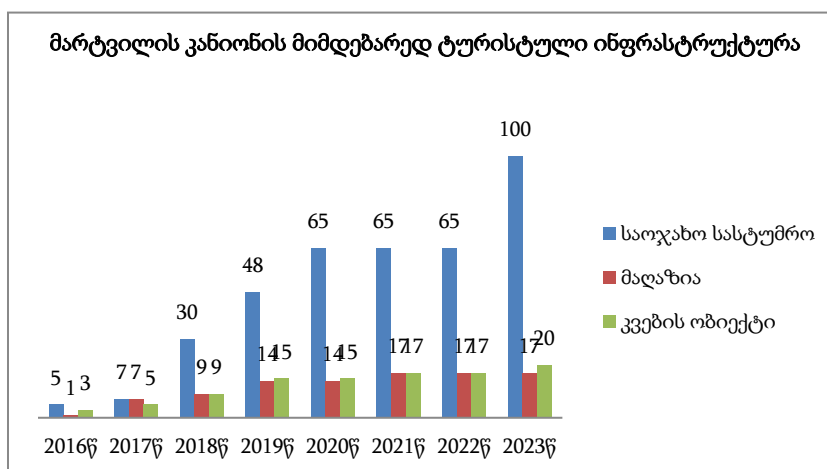
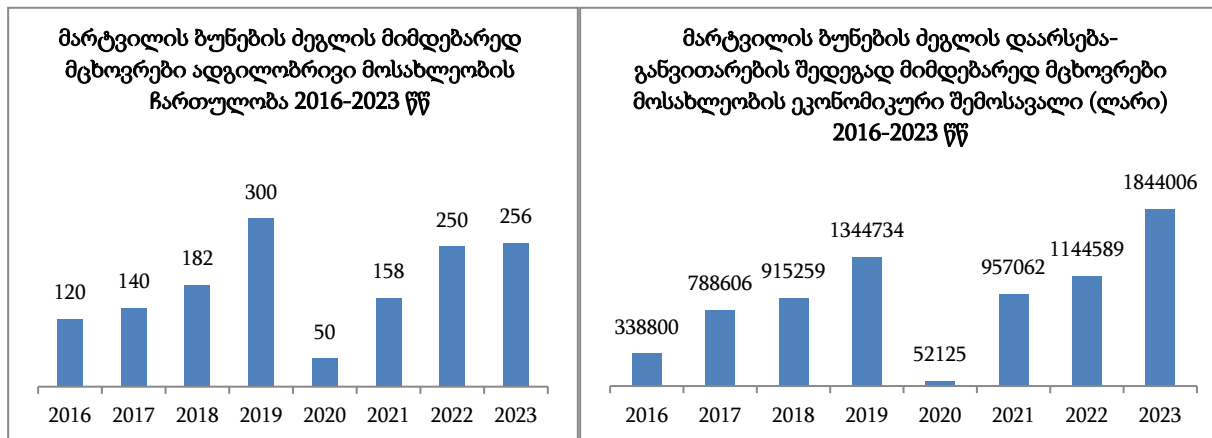
➤ მარტვილის კანიონი

დაცული ტერიტორიების განვითარების შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება მიმდებარედ საოჯახო სასტუმროების, მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა. 2016 წელს მის მიმდებარედ ფუნქციონირებდა 5 საოჯახო სასტუმრო, 1 მაღაზია და 3 კვების ობიექტი. 2023 წელს საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა გაზრდილია რეკორდულად 15 - ჯერ, მაღაზიების რაოდენობა 17-ჯერ და კვების ობიექტების რაოდენობა დაახლოებით 7-ჯერ.

- მარტვილის კანიონის მიმდებარედ ამჟამად 100 სასტუმრო, 17 მაღაზია, 20 კვების ობიექტია
- 2023 წლის განმავლობაში მარტვილის კანიონის მიმდებარედ დასაქმებულია 256 ადგილობრივი

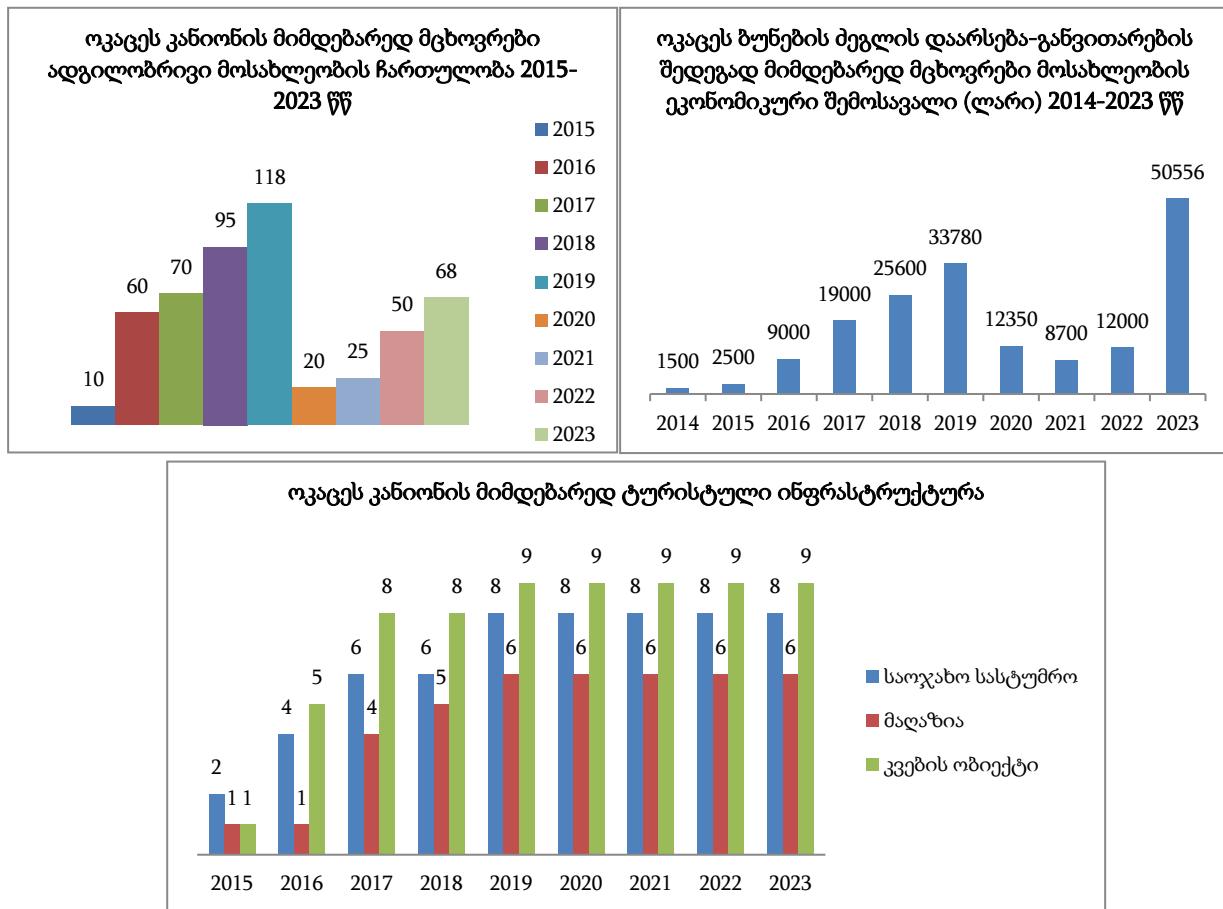
2023 წელს კანიონის მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 1 844 006 ლარი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

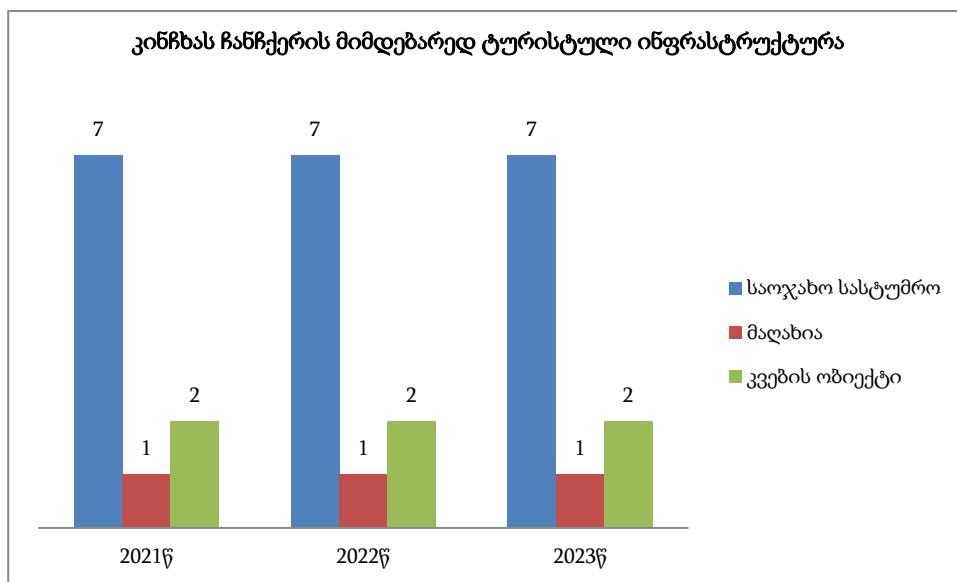
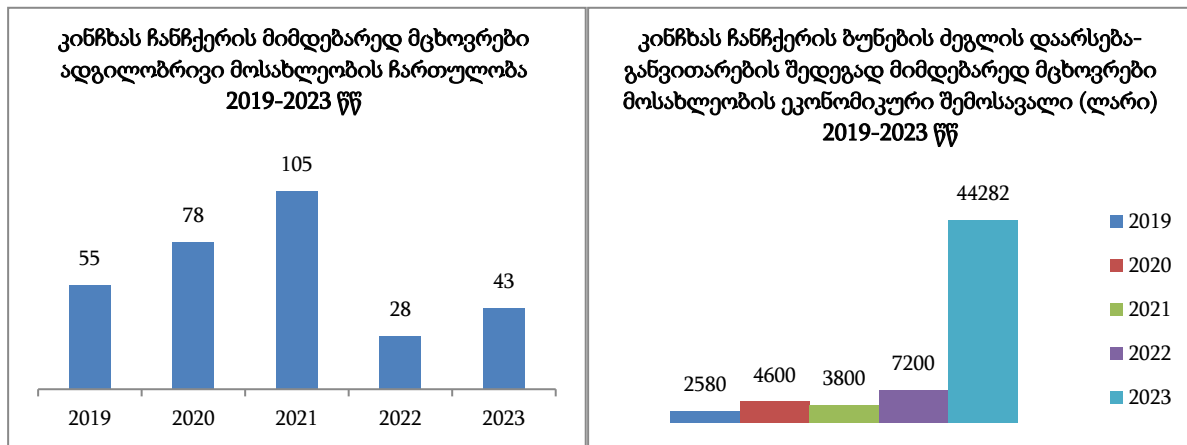
➤ ოკაცეს კანიონი

- დაცული ტერიტორიების დაარსება-განვითარების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 8 სასტუმრო, 6 მაღაზია და 9 კვების ობიექტი ფუნქციონირებს.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 68 ადამიანია დასაქმებული
- 2023 წლის მდგომარეობით ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 50 556 ლარი.

➤ ოკაცეს ჩანჩქერი

- ამჟამად ოკაცეს ჩანჩქერის მიმდებარედ 7 სასტუმრო, 1 მაღაზია და 2 კვების ობიექტი ფუნქციონირებს.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, ამჟამად დაახლოებით 43 ადამიანი დასაქმებული
- 2023 წლის მდგომარეობით ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალმა შეადგინა დაახლოებით 44 282 ლარი.

14. მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

მაჭახელას ეროვნული პარკი მდებარეობს აჭარაში, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში. მისი საერთო ფართობი **7333,18** ჰა-ს შეადგენს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მაჭახელას ეროვნული პარკის შექმნის მიზანს წარმოადგენს უნიკალური ბიომრავალფეროვნების, კოლხური ტყეების დაცვა და შენარჩუნება

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მაჭახელას ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

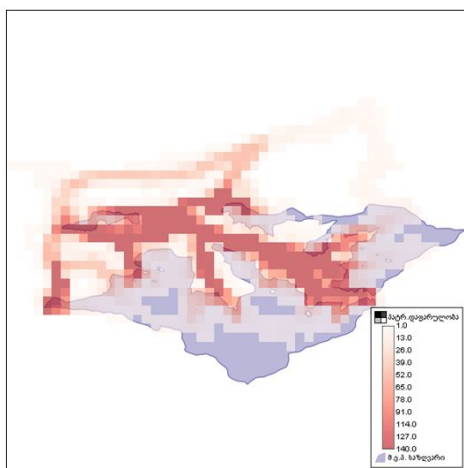
დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და მაჭახელას ეროვნული პარკის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ინფორმაცია პატრულირებაზე

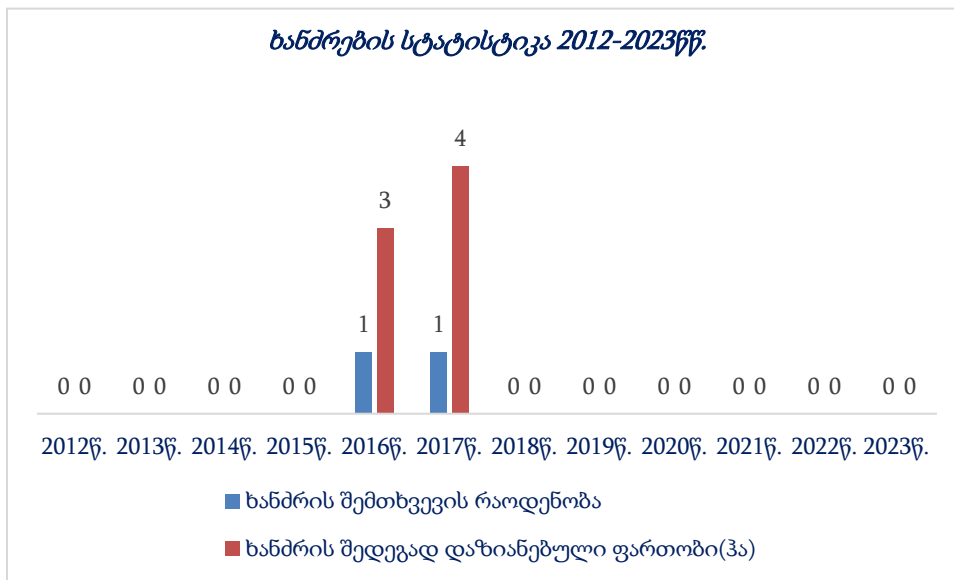
მაჭაბელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

№ წი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ადმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის ხის უკანონო უკანონო უკანონო თევზსაჭერი საშუალებით იარაღით რეჟიმის დანაგვიანება მიწის ნაყოფიერი თიხის მოხსნა ხეტყის უკანონო												
2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	13	4	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
2020	7	7	0	1	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0
2021	15	15	0	1	0	0	0	11	3	0	0	0	0	0
2022	4	4	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0
2023	2	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0

ხანძრების სტატისტიკა

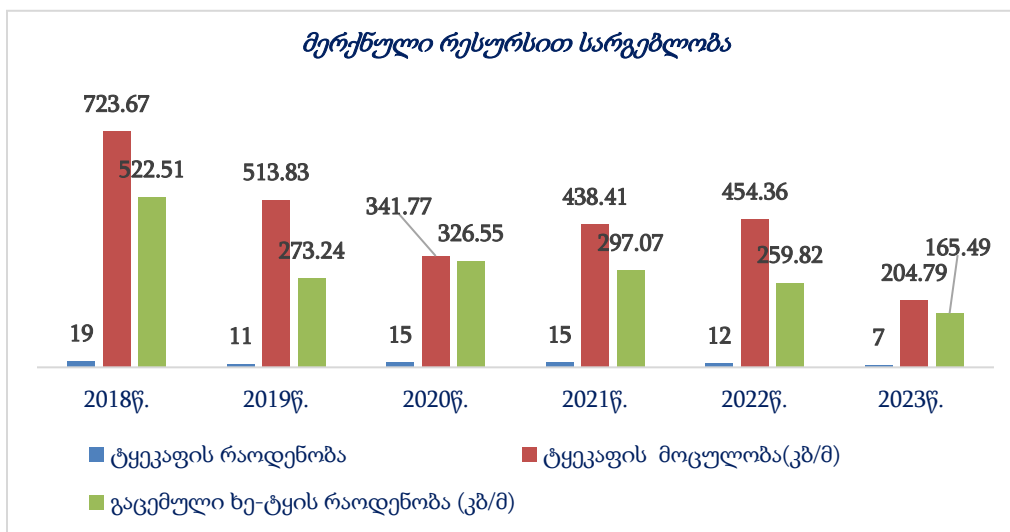
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

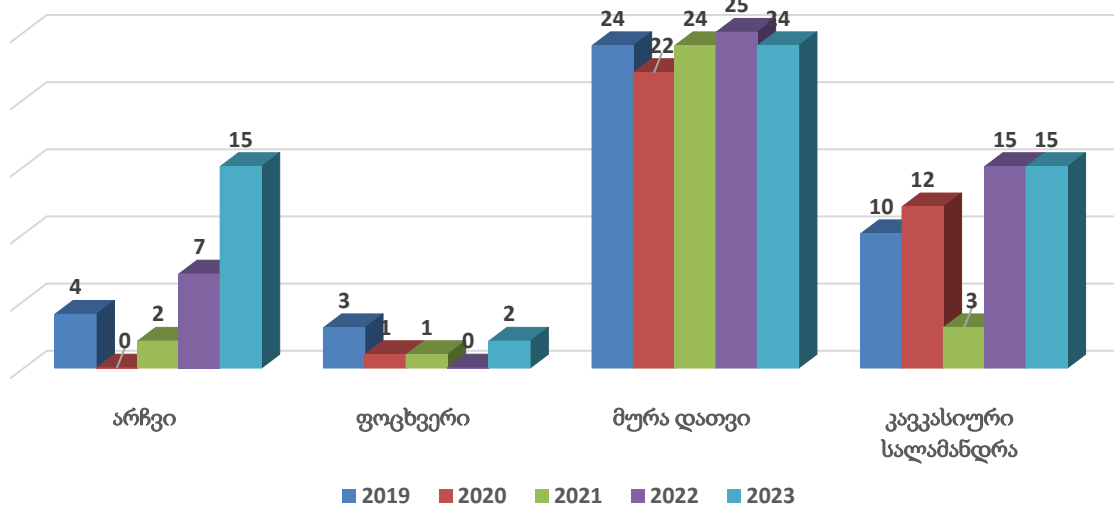
- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -7
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 204.79 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 165.49 მ³

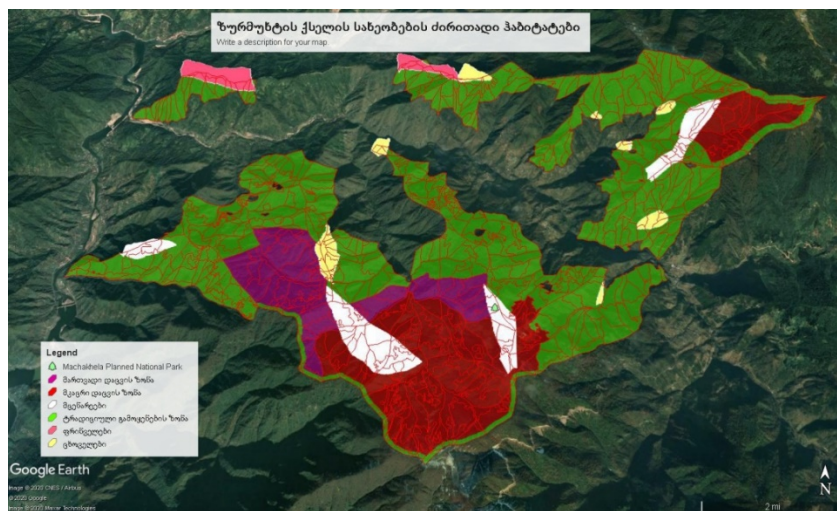
ბიომრავალფეროვნება

- 2023 წლის განმავლობაში განხორციელდა მონიტორინგი ბიომრავალფეროვნების სხვადასხვა სახეობაზე, ცხოველების 11 სახეობაზე, მათ შორის 4 საკვანძო სახეობაზე, ფრინველების 18 სახეობაზე, მერქნიანი მცენარეების 14 დომინანტ სახეობაზე.

მაჭახელა - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2019-2023 წწ.

- 2023 წლის მდგომარეობით შედგენილია ზურმუხტის ქსელის სახეობების გავრცელების ჰაბიტატების რუკა. რუკაზე ასახულია მცენარეების, ცხოველების და ფრინველების ჰაბიტატები, რაც შეეხება ქვეწარმავლებს და უხერხემლოებს მათი გავრცელების ჰაბიტატი თითქმის მთლიანად ეროვნული პარკის ტერიტორიას მოიცავს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- საქართველოს „წითელი ნუსხის“ ცალკეული სახეობების ცხოველების მონიტორინგი აქტიურად მიმდინარეობს, როგორც ფოტოხაფანგებით ასევე ფოტოაპარატითა და უშუალო დაკვირვებით ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირებისას.
- მაჭახელას ეროვნული პარკის ქედქედის და ჩიქუნეთის უბნებში დასრულდა ტყის ვიზუალური მდგომარეობის დათვალიერება, ტყის მავნებელ-პარაზიტებზე დაკვირვებით პარკის 10-ვე სარეინჯეროში და შეივსო სიგნალიზაციის ფურცლები, სადაც აღნიშნულია სხვადასხვა ტიპის დაზიანებები. იკვეთება შემდეგი დასახელების მავნებლები წიფელზე (*Fagus orientalis*)-წიფლის კოლონა, რომელიც ვითარდება მცენარის ფოთოლზე ბუგრების სახით და პარაზიტული ცხოვრების ნირით ხასიათდება, თუმცა მის მიერ გამოწვეული დაზიანების ინტენსივობა სუსტია, ასევე ფოთლების ნაწილზე შეინიშნება არყის შავი მილხვევია, რომელიც კვერცხდების მიზნით ყუნწის ახლოს, ფოთლის ფირფიტას ორივე მხრიდან ჩაჭრის მთავარ ძარღვამდე, ფოთლის ფირფიტა ჭკნება და მილისებურად ეხვევა. შემოდგომით ჩამოცვნილ დახვეულ ფოთოლში იზამთრებს ხოჭო სადაც კვერცხებს დებს, თუმცა ზამთრის სიცივეებიდან გამომდინარე მათი გამრავლების ინტენსივობა დაბალია და შესაბამისად მათ მიერ მცენარეების დაზიანების ინტენსივობაც სუსტია. ფოთლოვანი მცენარეებიდან: წილფელზე, წაბლზე, მურყანზე უკვე 5 (ხუთი) წელია შეინიშნება ახალი მავნებელი არყის შავი მილხვევია, დაზიანების ინტენსივობა სუსტი. მაჭახელაში ფერომონების საკიდის სრული რაოდენობა იყო 30 დაიმატეს 5 და გამოიყენეს 3 ცალი.

იპსოვიტი - პრეპარატის სრული რაოდენობიდან (120) გამოყენებულია 60 ცალი.

ბზაზე (*Buxus colchica*) - დაკვირვებით გამოვლინდა ბზის ახალი ნერგები იმ ლოკაციებზე სადაც ბზის გავრცელების არეალი იყო, აღნიშნულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს სისტემატიური შეწამვლითი პროცესები, პრეპარატებით: გუმატის და ფიტოსპორინის საშუალებით (გამოყენებულია 9 ცალი ფიტოსპორინი და 18 გრამი გუმატი). რაც შეეხება ძველ ბუებს რომელიც გავრცელებული იყო 4 ჰა. ფართობზე სრულიად ხმელია და დაწყებულია მათი მოგლლეჯა ძირითადად ზამთრის დიდთოვლობის მიერ.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ადმინისტრაციის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით: ბიომრავალფეროვნების კვლევის მეთოდები;
- საველე აღჭურვილობის მუდმივი განახლება/დამატება (ფოტოხაფანგები, ბატარეები, ნიმუშების შესაგროვებელი პატარები სინჯარები და სხვა);
- კომუნიკაციის ნაკლებობა კვლევების განმახორციელებელ ორგანიზაციებთან, შეფერხება კვლევის ანგარიშის გავრცელებასთან დაკავშირებით.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის მდგომარეობით, მაჭახელას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ, სულ ჩატარდა 22 ლექცია/სემინარი, 1 ეკო-ბანაკი, 1 გამწვანების აქცია, 3 დასუფთავების აქცია,

22 მოსახლეობასთან შეხვედრა და 2 სხვა (დედამიწის საათის აღნიშვნა და მუზეუმების საერთაშორისო დღის აღნიშვნა).

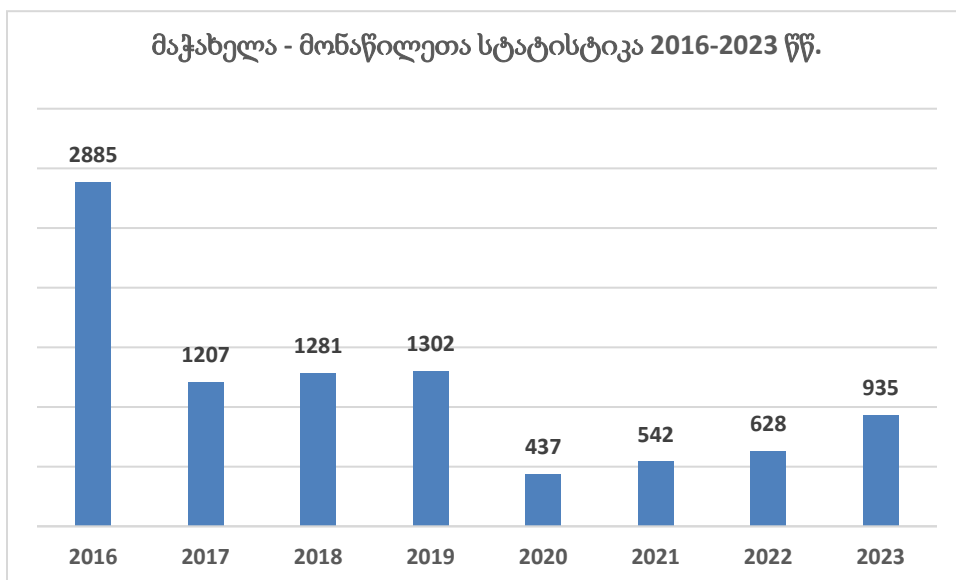
სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 935 ადამიანი, მათ შორის 562 მოსწავლე, 114 პედაგოგი/ლექტორი, 28 სტუდენტი, 200 ადგილობრივი მოსახლე და 38 სხვა დაინტერესებული მხარე.

2023 წლის განმავლობაში ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში ჩართული იყო 12 სკოლა და 2 უნივერსიტეტი

მიმდინარე წლის 12 თვის მდგომარეობით სულ აღინიშნა 8 „მწვანე კალენდარის“ დღე.

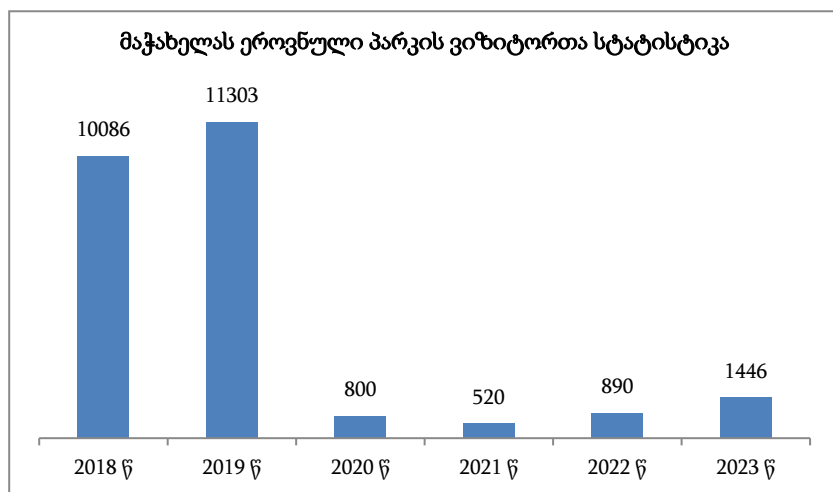
გამოწვევები და რეკომენდაციები

- თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება და ტრენინგებით კვალიფიკაციის ამაღლება (მედია მარკეტინგი, საჯარო გამოსვლა და ურთიერთობა მედია-საშუალებებთან, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია)
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების განახლება და დაბეჭდვა.
- მემორანდუმის გაფორმება სანერგე მეურნეობებთან გამწვანების აქციების უზრუნველსაყოფად.
- არსებული საინფორმაციო/საინტერპრეტაციო დაფების, საგზაო დაფების და მანიშნებელი დაფების განახლება/ჩანაცვლება/დამატება.

ეკოტურიზმი

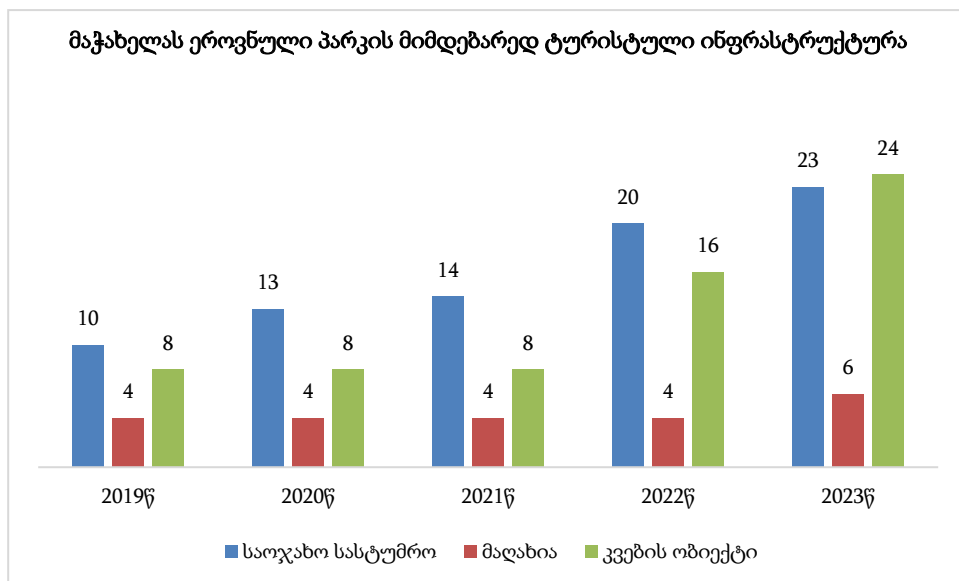
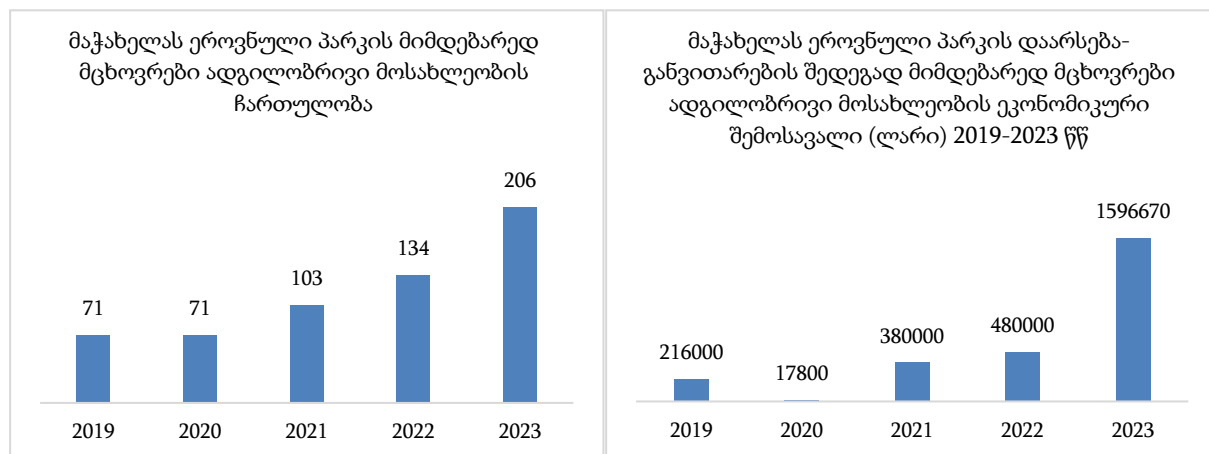
- მაჭახელას ეროვნულ პარკს 2023 წელს 1446 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც 2022 წლის მონაცემთან შედარებით (890 ვიზიტორი) 62% - ით არის გაზრდილი.

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 23 სასტუმრო, 6 მაღაზია და 24 კვების ობიექტია.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, 2023 წლის მდგომარეობით დაახლოებით 206 ადამიანია დასაქმებული.
- დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალი 1 596 670 ლარია

გამოწვევები და რეკომენდაციები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ტურისტული პროდუქტების შექმნა და რეკლამირება
- საველე აღჭურვილობის განახლება/დამატება (პირველადი სამედიცინო ნაკრები, ზურგჩანთები, ფანრები, დურბინები საჭიროებს შეძენას, ასევე ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა, ხოლო თოვლის ფეხსაცმელები საჭიროებს დამატებას.).
- არსებული საინფორმაციო/საინტერპრეტაციო დაფების, საგზაო დაფების და მანიშნებელი დაფების განახლება/ჩანაცვლება/დამატება.
- ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომელიც ხელს შეუწყობს შემოსავლების ზრდას.
- ახალი ეკოტურისტული სერვისების დანერგვის მიზნით კვლევის ჩატარება.
- ტურისტულ საქმიანობაში ჩართული ადგილობრივი მოსახლეობის უნარების და შესაძლებლობების გაზრდა, რათა უზრუნველონ ხარისხიანი სერვისის მიწოდება ვიზიტორებისთვის.

15. მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

მტირალას ეროვნული პარკი აჭარაში, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში. მდებარეობს ჩაქვის ქედზე, მისი საერთო ფართობი **15 580** ჰა-ს შეადგენს.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

მტირალას ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარებები:

- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება:

SMART პატრულირება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

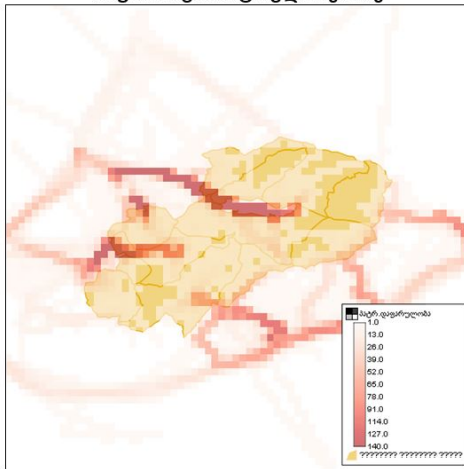
2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და მტირალას ეროვნული პარკის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

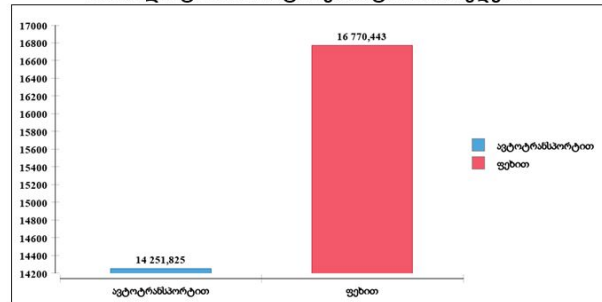

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პროექცია - საათები კულზე	კაცი	რეინფორსის მოდული მსოფლიო
31051,57	15 647,2	2544	19

მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 43 ფაქტი:

- ხის უკანონო ჭრა-3
- უკანონო ტევზაობა-1
- თევზსაჭერი საშუალებით უკანონო გადაადგილება-10
- იარაღით უკანონო გადაადგილება-10
- რეჟიმის დარღვევა-18
- დანაგვიანება-1

ხანძრების სტატისტიკა

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშ პერიოდში ხანძარი არ

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სმართალდარღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანებ	მიწის	ნაყოფიერი მიწის	ხეცის	უკანონო
2018	4	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	2	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2020	2	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2021	6	6	0	1	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
2022	12	12	0	2	0	0	1	6	3	0	0	0	0	0
2023	43	43	0	3	0	1	10	10	18	1	0	0	0	0

დაფიქსირებულა.

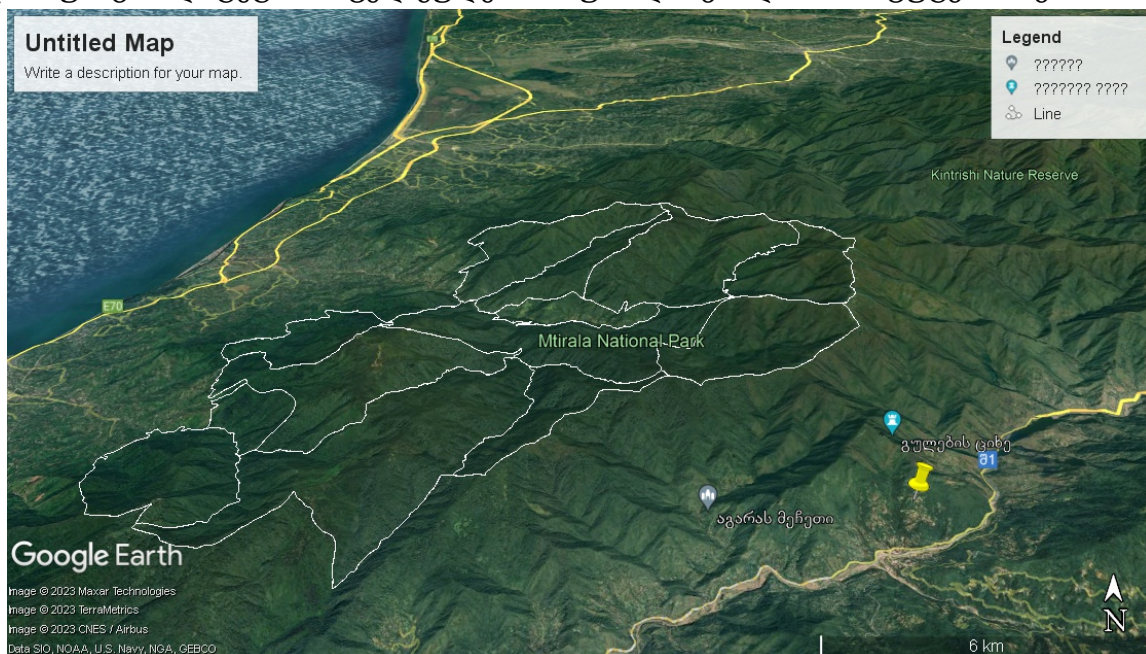
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშ პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

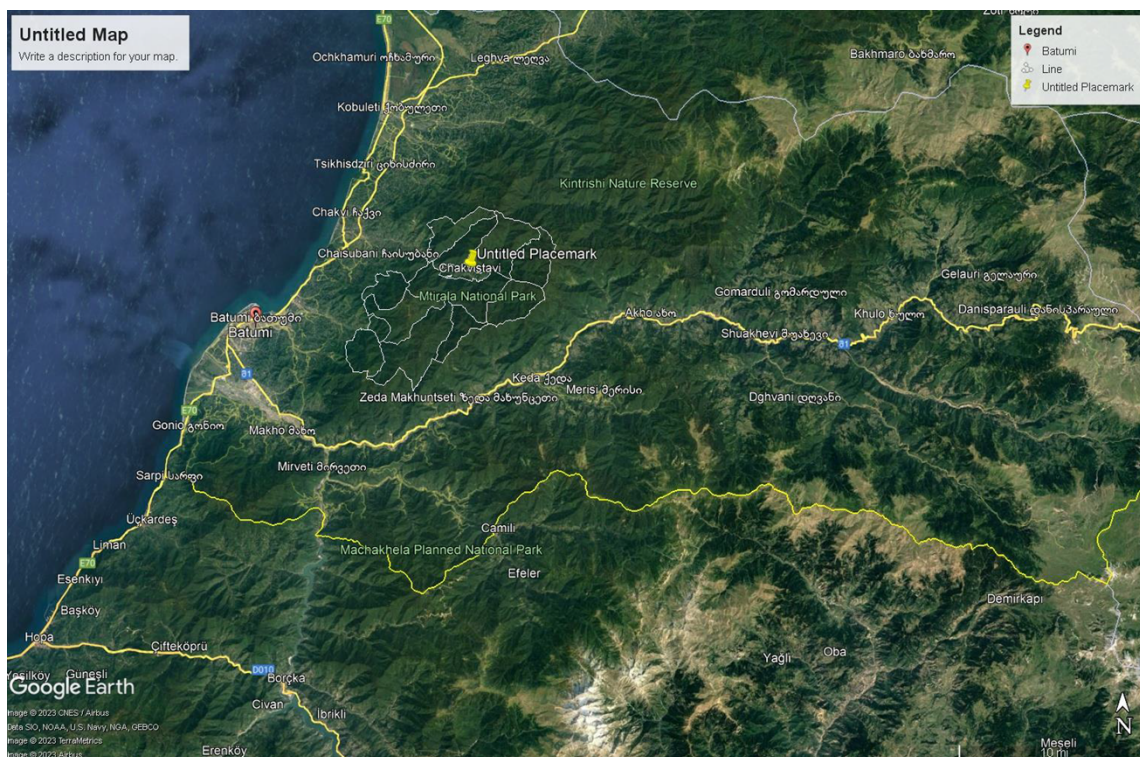
ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ ადგილობრივ მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტების ფაქტების აღრიცხვა და რუკაზე დატანა. 2023 წლის განმავლობაში მტირალას ეროვნულ პარკში და მის მიმდებარედ ადგილობრივ მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტის შემთხვევები დაფიქსირდა ქედის მუნიციპალიტეტის სოფელ გულეშში. მურა დათვმა დააზიანა ფუტკრის სკა.

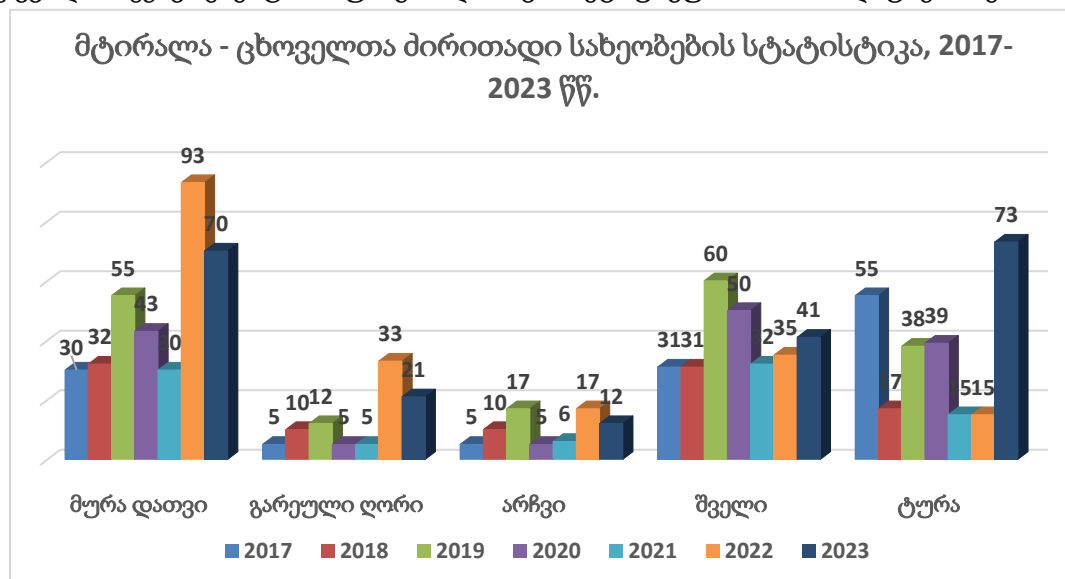

- კონფლიქტის შემთხვევა ასევე დაფიქსირდა ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ჩაისუბანში. მურა დათვმა დააზარალა მსხვილფეხა პირუტყვი(მროხა) იხილეთ რუკა:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- მონიტორინგი განხორციელდა, როგორც ფოტოხაფანგებით, ასევე უშუალო დაკვირვებით ველზე კვალის, ექსკრემენტის, ბუნაგის და სხვა სპეციფიკური ნიშნის დაფიქსირებისას.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

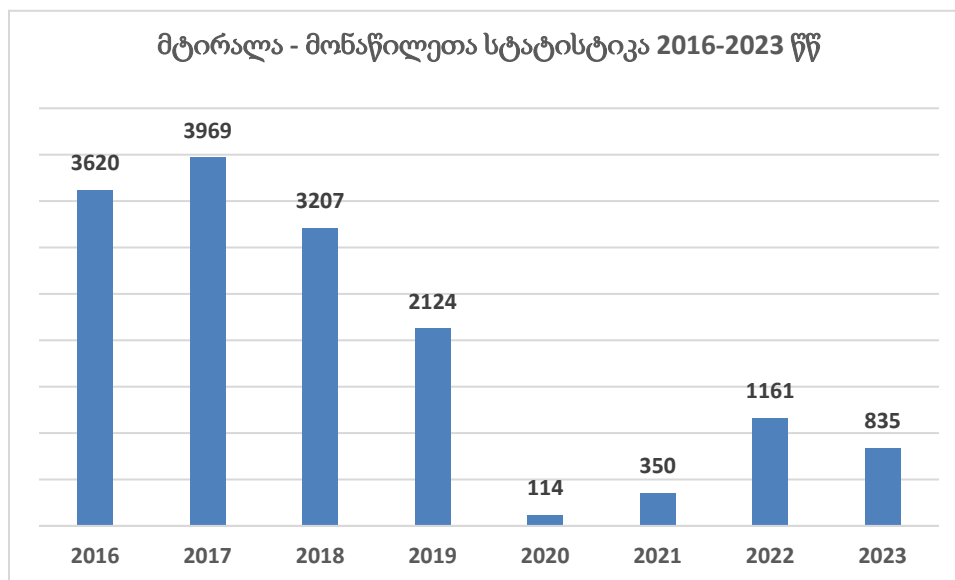
- მტირალას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ჩატარებული ფიტოპათოლოგიური კვლევების ჩატარების შემდეგ დადგინდა, რომ მერქნიანი მცენარეებიდან დაზიანებულია- აღმოსავლური წიფელი(*Fagus orientalis*), მავნებლებიდან გამოვლენილია ცქვლეფია ანუ უფრო მზომელა(*Eranis defoliaria*) და შავი ხარაბუხას მატლები, ასევე გამოვლენილია აბედა სოკოები და წიფლის ბოჭკოვანა, დაზიანება სუსტია, დაახლოებით 5%.
- ჩვეულებრივი წაბლი (*castanea sativa*)-შეიმჩნევა მცენარის ხმოზა, რაც გამოწვეულია წაბლის ენდოთიოზით და ფოთლებზე შეინიშნება ნაღმისებრი ჩრჩილი, რამაც გამოიწვია შედარებით მცირე ზომის ხეების დაზიანება(*cameraria orhidela deshca*), დაზიანების ინტენსივობა 15%-მდეა.
- პონტური შქერის(*Rhododendron ponticum*) დაზიანება შეიმჩნევა ფოთლების მაგალითზე, ვინაიდან ხმება, ასევე მერქანზე შეინიშნება სიშავე. დაავადებას იწვევს პათოგენი სოკო - *pestalotiopsis sydowiana*. დაზიანება 20 %-მდეა.
- კოლხური ბუხის(*Buxus colchica*) ხმოზა შეიმჩნევა მტირალას ეროვნული პარკის მთელ ტერიტორიაზე. კორომი სრულად გამხამრია. საჭიროა მიღებულ იქნას შესაბამისი ტყის სანიტარული ღონისძიებები. თუმცა აღსანიშნავია ისიც, რომ შეიმჩნევა ახალი აღმონაცენები, როგორც ფესვიდან ასევე თესლიდან, რაზედაც მიმდინარეობს მუდმივი კონტროლი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- დამატებითი საველე აღჭურვილობა: ფოტოხაფანგები, ბატარეები, სასწორი, თოვლის ფეხსაცმელი, სანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის მდგომარეობით, მტირალას ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა 26 ლექცია/სემინარი, 1 გამწვანების აქცია.
- სულ აღნიშნულ გარემოსდაცვით ღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 835-მა ადამიანმა, მათ შორის: 690 მოსწავლე, 72 პედაგოგი, 73 სტუდენტი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების განვითარება;
- მოტივაციის ამაღლების მექანიზმი ადმინისტრაციის ყველა თანამშრომლისთვის;

თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება:

- იუნესკოს რეგულაციები და მართვა;
- კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია;
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით;
- ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის ტრენინგი, ეკოსაგანმანათლებლო
- პროგრამების მომზადება სამიზნე აუდიტორიის გათვალისწინებით და სხვა.
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.

ეკოტურიზმი და ინფრასტრუქტურა:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 3 ტურისტული თავშესაფარი;
- 1 ცეცხლის დასანთები;
- 2 საპირფარეშო;
- 2 ძელსკამი;

რეაბილიტაცია ჩაუტარდა:

- 1 ტურისტული თავშესაფარი;

მიმდინარე:

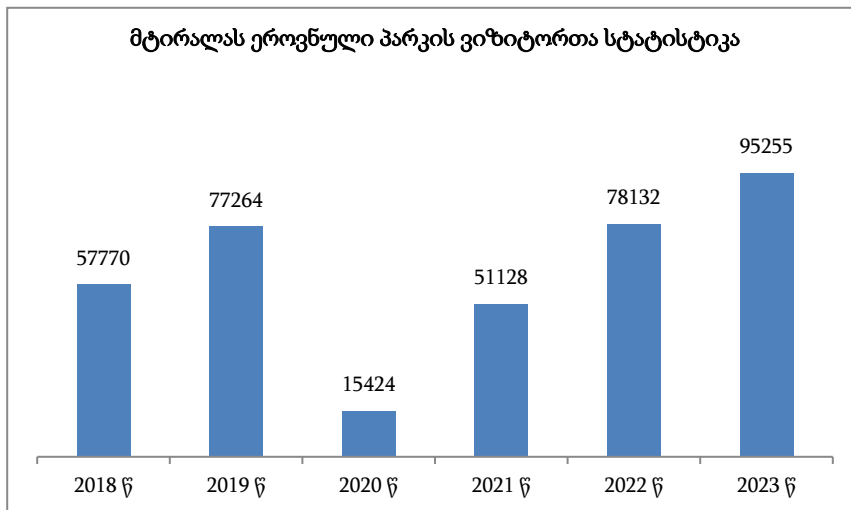
მიმდინარეობს მტირალასა და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების დამაკავშირებელი ბილიკების ქსელის (150 კმ) და თანმდევი ტურისტულ-რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

გენერალური გეგმა:

საანგარიშო პერიოდში მომზადდა ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა

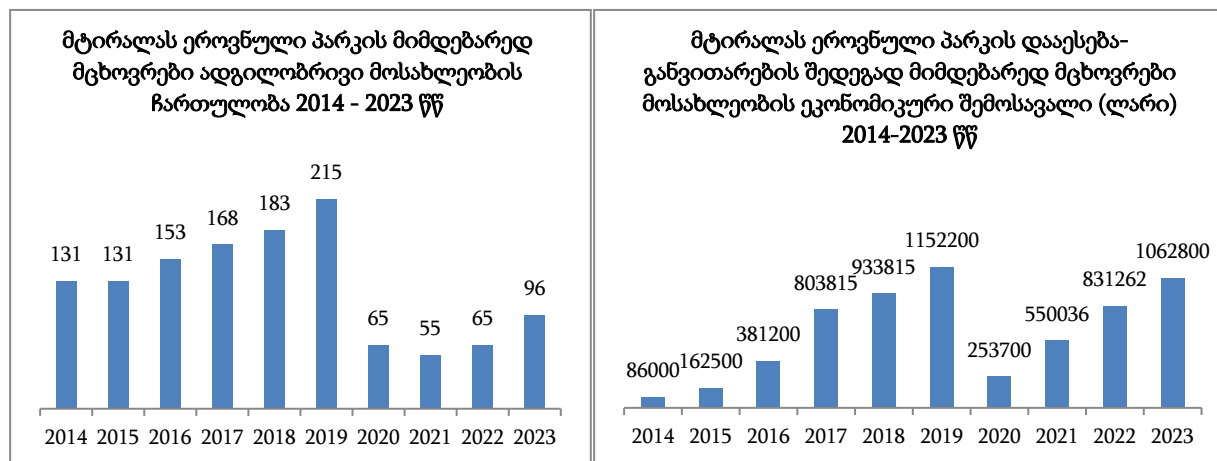
ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2023 წელს მტირალას ეროვნულ პარკს ესტუმრა 95255 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (78132 ვიზიტორი) გაზრდილია 22%-ით.

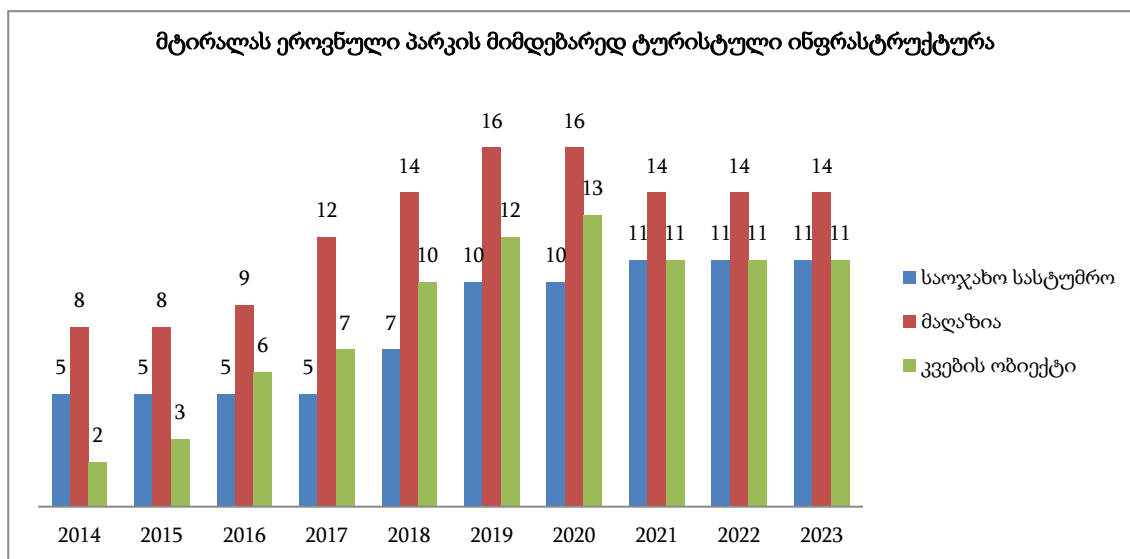

ადგილობრივი მოსახლეობის სარგებელი

- დაცული ტერიტორიების დაარსების შემდგომ წლიდან-წლამდე იზრდება საოჯახო სასტუმროების მაღაზიების და კვების ობიექტების რაოდენობა; ამჟამად 11 სასტუმრო, 14 მაღაზია და 11 კვების ობიექტია.
- 2023 წლის მდგომარეობით ტურისტულ საქმიანობაში ჩართულია ადგილობრივი მოსახლეობა, დაახლოებით 96 ადამიანია დასაქმებული.
- საანგარიშო პერიოდში დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური სარგებელი დაახლოებით 1 062 800 ლარია

**2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო**

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ტურისტული ინფრასტრუქტურისა გაუმჯობესება
- მრავალფეროვანი ეკოტურისტული სერვისების განვითარება

16. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში და მოიცავს დუშეთის მუნიციპალიტეტს.

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის მთავარ მიზანს წარმოადგენს აღმოსავლეთ კავკასიონის ცენტრალური ნაწილის ორგანული სამყაროს დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება.

დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს შემდეგი კატეგორიის დაცულ ტერიტორიებს:

ა) ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი (IUCN II) – 73 765 ჰა.

ბ) რომის ბუნების ძეგლი (IUCN III) - 110 ჰა.

გ) ასას აღკვეთილი (IUCN IV) - 3943 ჰა.

დ) ფშავ-ხევსურეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია (დამხმარე ზონა) (IUCN VI) – 2503 ჰა.

საერთო ფართობია - 80,321 ჰექტარი.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს დროებითი რეგულირების წესისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

მენეჯმენტის გეგმა

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ადმინისტრაციის უმთავრეს მიზანს წარმოადგენდა მენეჯმენტის გეგმის საბოლოო ვერსიაზე მუშაობა, რომელშიც გათვალისწინებულია განახლებული საზღვრები და სხვა უახლესი ინფორმაცია.

SMART პატრულირება

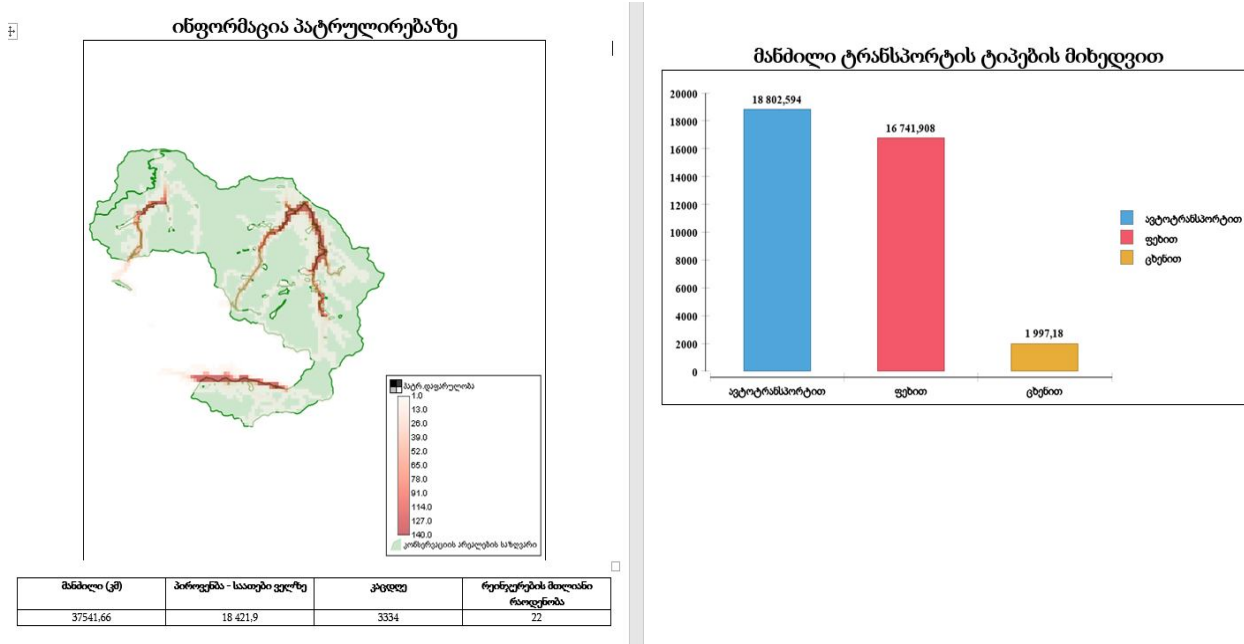
დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის

მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის კონსერვაციის არეალების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

**ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდარღვევები
2023 წელი**

წელი	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზჭერი	საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი	თიხის მოხსნა
2018	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	5	5	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
2020	3	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

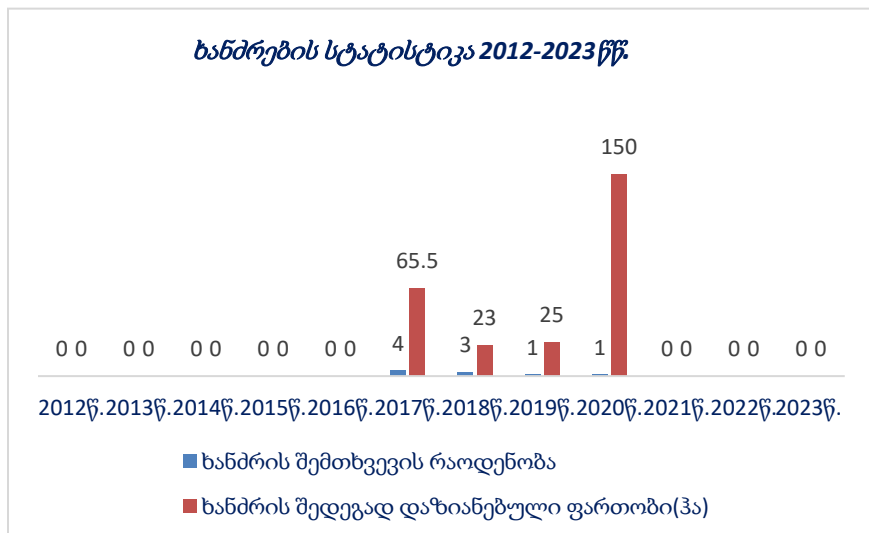
სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევის ფაქტები არ დაფიქსირებულა.

ხანძრების სტატისტიკა

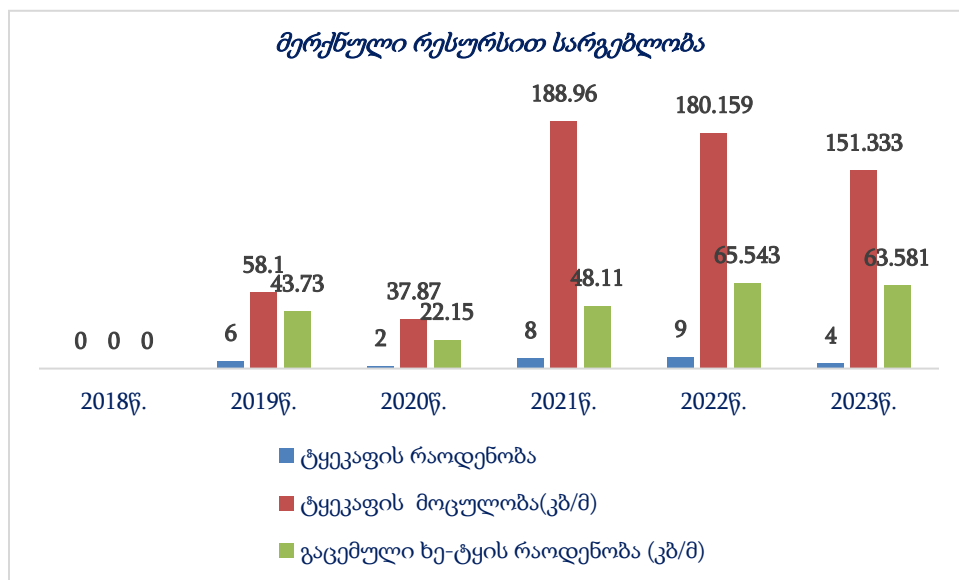
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

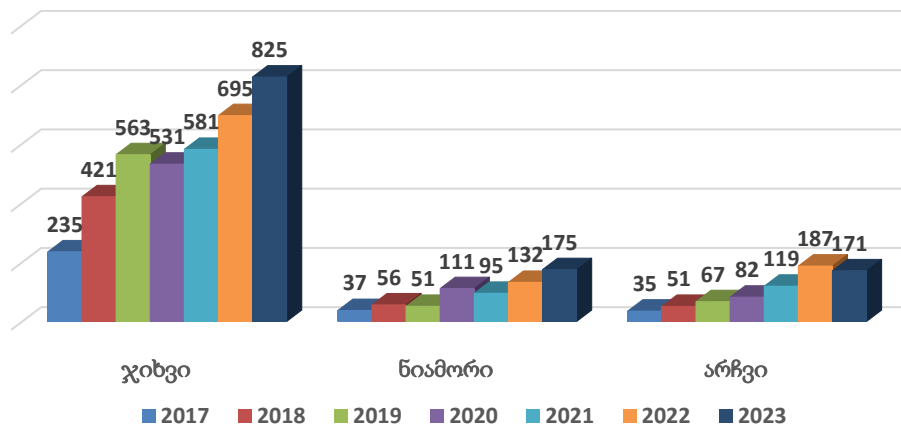
- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -4
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 151.333 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა-63.581 მ³

ბიომრავალფეროვნება

2023 წლის მონაცემებით ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2017 წელთან შედარებით 3-ჯერ მეტი რაოდენობის ჯიხვი, ნიამორი და არჩვი დაფიქსირდა.

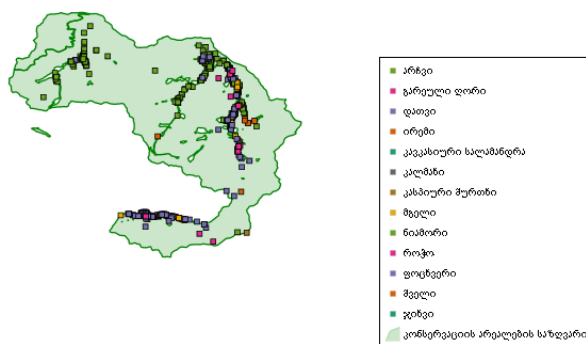
ფშავ-ხევსურეთი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა,
2017-2023 წწ.

განხორციელდა მტაცებლების მონიტორინგი. 2023 წლის მდგომარეობით, მხოლოდ სმარტ პატრულირების შედეგებში აღირიცხა 9 ფოცხვერის ნაკვალევი, ხოლო ახლო მანძილზე დაფიქსირდა 8-ჯერ. აღსანიშნავია ასევე შატილის უბანზე ელდარ ჭინჭარაულის მიერ გადაღებული ვიდეო მასალა, სადაც ჩანს ფოცხვერის ნადირობა ნიაშორზე. ფოტოხაფანგით დაფიქსირდა 3-ჯერ.

მუდმივად წარმოებს სამიზნე სახეობების მუქუმწოვრების (აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი, ნიაშორი, არჩვი, ფოცხვერის და სხვა.) და ფრინველების გავრცელებისა და რაოდენობების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და დამუშავება, რომელიც ძირითადად ეყრდნობა რეინჯერების მიერ ყოველი თვის ბოლოს ანგარიშის სახით მოწოდებულ სმარტის ინფორმაციას, რომელიც რიგ შემთხვევებში აცდენილია რეალურ მონაცემებს სმარტის პროგრამული ხარვეზების გამო. ასევე, მიმდინარეობს ფოტო მახეების მონაცემების ანალიზი. სტატისტიკური ანალიზის შედეგად მიმდინარეობს საკვანძო სახეობების სივრცითი გადაადგილების შესწავლა.

ცხოველები

ცხოველები შეჯამება

სახეობა	ვიზუალური ნაწილი	კვალი/კვანძები	ლუმი
Capra aegagrus (Bezoar, Wild Goat)	285	8	
Capra caucasica (Western Tur, West Caucasian Tur)	165	5	
არჩვი	78	12	
არწივი	23		
ბატკანძე	55		
ბარეული ღორი		7	
გნოლი	9	1	
კაკაბი	68	12	
კასპიური შურთი	2		
მგელი	14	49	
მურა დათვი	78	52	
როჭო	4		
სეველი	8		
ფოცხვერი	6	11	
შველი	81	19	2

2023 წელს დაფიქსირდა ფშავ-ხევსურეთის დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ ადგილობრივი მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტის 29 ფაქტი, აქედან მსხვილფეხა პირუტყვის 21, წვრილფეხას -1 და ფუტკრის სკების დაზიანების 7 შემთხვევა.

ასევე რეინჯერების მიერ დაფიქსირდა მგლების მიერ 2 შველის შეჭმის ფაქტიც.

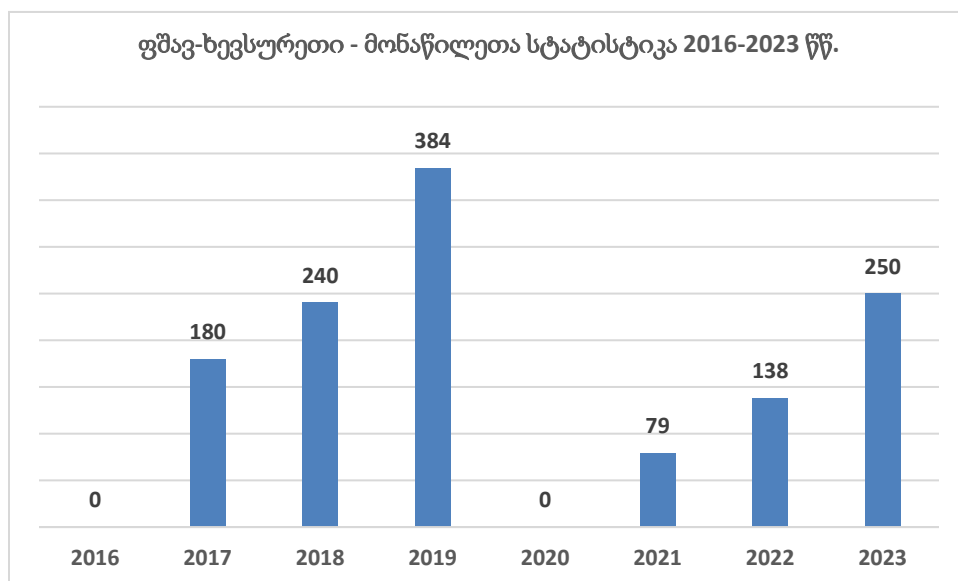
- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი წარმოადგენს ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ საიტს - არხოტი. უნდა აღინიშნოს, რომ ზურმუხტის ქსელის ბერნის კონვენცია #4 და #6-ით დაცული სახეობები და ჰაბიტატები, რომლებიც ამავდროულად ემთხვევა ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის საკვანძო სახეობებს, მუდმივად მიმდინარეობს მონიტორინგი. თუმცა, ზურმუხტის ქსელით დაცული სახეობების უმეტეს ნაწილზე ვერ

ხორციელდება მონიტორინგი ადამიანური რესურსის გამო.

- არასისტემატური მოვლენების, ზვავების, წყალდიდობების, წყალმოვარდნებისა და სხვა მოვლენების აღრიცხვა. 2023 წლის განმავლობაში, უნდა აღინიშნოს, რომ რთული კლიმატური პირობები იყო. პირველ კვარტალში დაფიქსირდა უხვი ნალექი თოვლის სახით. რაც შეეხება ივნისის თვეს, შეიძლება ითქვას რომ გადაუღებლად წვიმდა, რამაც გამოიწვია წყალმოვარდნები, წყალდიდობები, ეროზიული პროცესები და ასე შემდეგ. ძლიერი წვიმის გამო, ივნისის თვეში დაზიანდა ეროვნული პარკის უმეტეს ტერიტორიამდე მისასვლელი საავტომობილო გზები, შიდა საფეხმავლო ხიდეები, რომელსაც რეინჯერები პატრულირების პროცესში იყენებდნენ. ასევე დაზიანდა ჰესის ნაგებობა და შატილს შეფერხებით მიეწოდებოდა ელექტროენერგია, რაც ართულებდა ადმინისტრაციის სრულფასოვან მუშაობას.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ფშავ-ხევსურეთის ადმინისტრაციის მიერ ჩატარდა 10 ლექცია/სემინარი და 1 სხვა აქტივობა, რომელშიც ჩაერთო 250 მონაწილე, მათ შორის: 218 მოსწავლე და 32 პედაგოგი/ლექტორი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურიზმის განვითარება

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

მიმდინარე:

- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დათვისჯვრის და არხოტისთავის ტურისტული თავშესაფრების მშენებლობა
- თუშეთი-ფშავ-ხევსურეთი-ყაზბეგის დამაკავშირებელი ბილიკების ქსელის მოწყობა (127 კმ)

გენერალური გეგმა

საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების ეკოტურიზმის განვითარების გენერალური გეგმა.

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნულ პარკს 2023 წელს ესტუმრა 1357 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (1205 ვიზიტორი) 13% - ით არის შემცირებული.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

ძირითად გამოწვევებს წარმოადგენს ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და საინტერპრეტაციო მასალის არარსებობა. სასურველია, რომ ვიზიტორთა ცენტრი აღიჭურვოს შესაბამისი საინტერპრეტაციო მასალით.

17. ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ქობულეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს აჭარაში, მოიცავს ქობულეთის მუნიციპალიტეტს.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქობულეთის დაცული ტერიტორიები დაარსდა საერთაშორისო მნიშვნელობის მაღალი ღირებულებების მქონე ბუნებრივი მემკვიდრეობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი, უნიკალური ჭარბტენიანი ეკოსისტემების გადარჩენის მიზნით.

ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის ორ დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **782,7 ჰა**:

- ქობულეთის ნაკრძალი - 316,4 ჰა
- ქობულეთის აღკვეთილი - 466,3 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ქობულეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- აღიარებულია რამსარის კონვენციის მიერ 1996 წლიდან
- იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის საიტი 2021 წლიდან
- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს **მენეჯმენტის გეგმისა** და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 2 სამართალდარღვევის ფაქტი:

ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო
2018	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2019	2	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	2	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
2022	2	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0

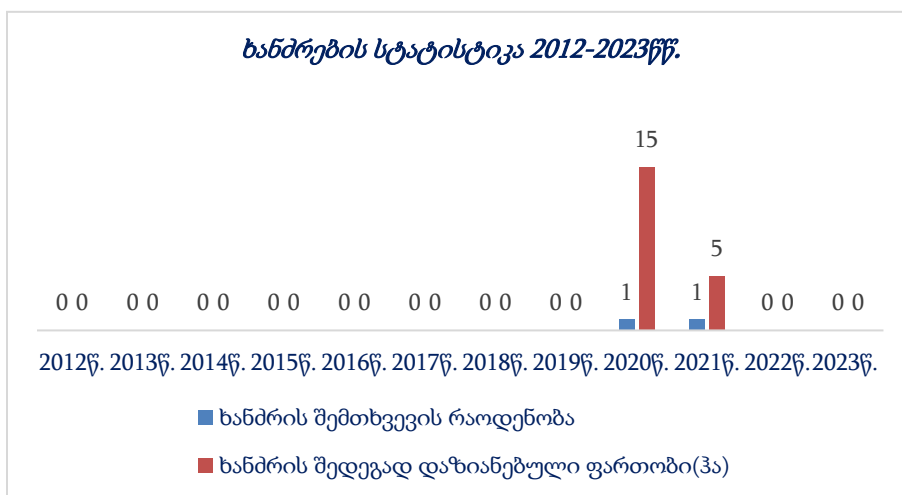
2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2														
2023	2	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
3														

- იარაღით უკანონო გადაადგილება -2

ხანძრების სტატისტიკა

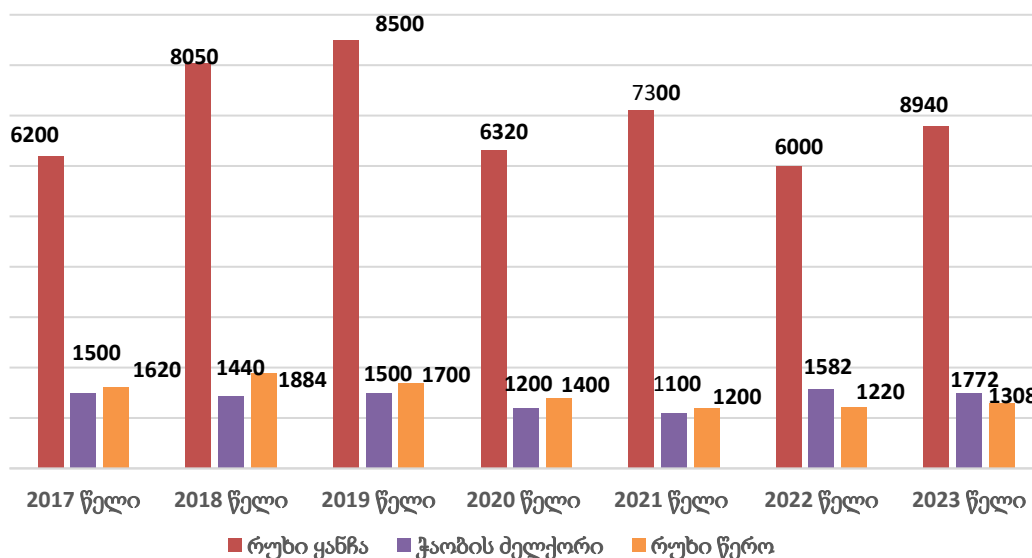
ქობულეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა

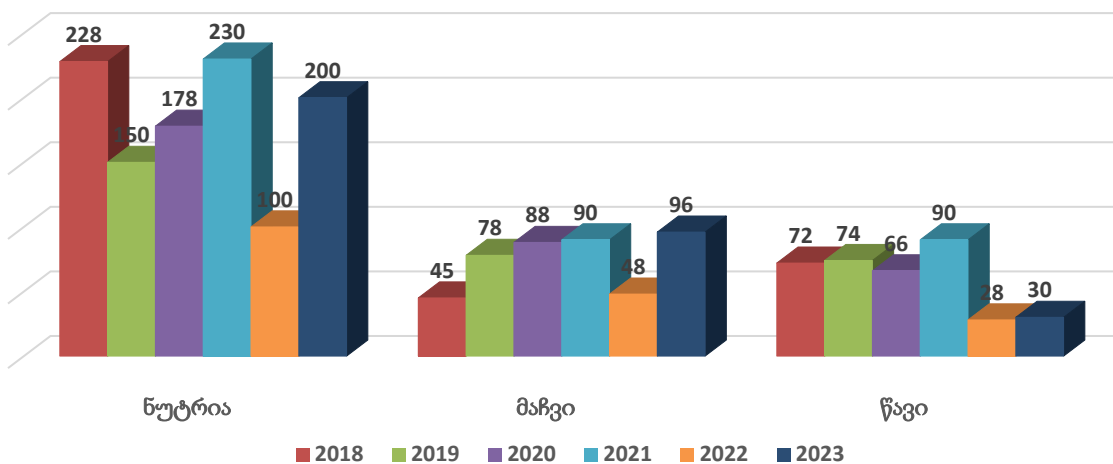
ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ფრინველებისა და ცხოველების ძირითადი სახეობების მონიტორინგი.

ქობულეთი - ფრინველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა - 2017-2023 წწ.

ქობულეთი - ცხოველთა ძირითადი სახეობების სტატისტიკა, 2018-2023 წწ.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- განხორციელდა ინვაზიური სახეობების კვლევა. მარტის თვიდან შეინიშნება თუნბერგის მატიტელას წამონაზარდები, რომლის მდგომარეობა აღწერილი იქნა საანგარიშო პერიოდში.

გამოყოფილია სამი სამონიტორინგო უბანი ქობულეთის აღკვეთილში:

I სამონიტორინგო ნაკვეთი არის აღკვეთილის ტერიტორიაზე, გზის უშუალო სიახლოვეს, ის დაშორებულია გზიდან 50 მეტრით, ხოლო ცენტრალური ქუჩიდან 250 მ-ით.

პოლიგონიუმის საერთო დაფარულობა აღნიშნულ ნაკვეთზე არის 24%, აქ პოლიგონიუმი წარმოდგენილი იყო ამბროზიასთან ერთად, წინა წლის აღნიშნულ სეზონთან შედარებით ამბროზიის რაოდენობა ნაკლებია, ინდივიდთა საერთო რაოდენობა აღნიშნულ ფართობზე დაახლოებით 3640-ს წარმოადგენს, საშუალო სიმაღლე 25-26 სმ.

II სამონიტორინგო უბანი მდებარეობს აღკვეთილში პირველი უბნიდან 250 მეტრში, გზიდან 300 მეტრში, აღნიშნულ უბანზე საერთო დაფარულობა იმატებს და 88-90%-ია, რადგანაც პოლიგონიუმი წყლის მოყვარული მცენარეა და ნაკვეთი არხის განაპირას მდებარეობს, ინდივიდთა საერთო რაოდენობა 65000-ია, საშუალო სიმაღლე 66-68 სმ-ია.

III სამონიტორინგო უბანი მდებარეობს უშუალოდ აღკვეთილისა და ნაკრძალის საზღვარზე, გზიდან 350 მ-ში, მეორე უბნიდან 50 მ-ში, დაფარულობა 50%-ია, ინდივიდთა რაოდენობა 33000 -ია, საშუალო სიმაღლე 42-46 სმ-ია.

II და III უბანში შეინიშნება პოლიგონიუმისა და ამბროზიის ჭილით ჩანაცვლება. ნაკრძალში თეთრი ხავსის ხალიჩაზე პოლიგონიუმი არ იზრდებოდა. წინა წელთან შედარებით ნაკრძალისა და აღკვეთილის საზღვარზე მომატებულია რაოდენობა.

- განხორციელდა ფიტოპათოლოგიური კვლევა-მონიტორინგი. სახელმწიფო ნაკრძალის ჩრდილოეთით აღენიშნება ფოთლების დაზიანება 5-6 ერთეულ კოლხური თხილის ხეს, დაზიანების ხარისხი არის სუსტი. კვლევა განხორციელდა, ასევე აღკვეთილის დასავლეთ და სამხრეთ სამცველოებში, სადაც მურყანისა და თხილის კორომებია. შემოწმებულია ხეების მდგომარეობა, რამდენიმე ერთეულ თხილის ხეს, უფიქსირდება მავნებელი კვერცხისა და მატლის სტადიაში, დაზიანებული აქვთ ფოთლები, დაზიანების ხარისხი არის სუსტი. საერთო ჯამში აღნიშნულ სამცველოებში ტყის სანიტარული მდგომარეობის გამოკვლევა, განხორციელდა დაახლოებით 2 ჰა ფართობზე და გამოვლენილი იქნა 8-10

ერთეული ხის დაზიანება. 2023 წლის პათოლოგიური დაკვირვების შედეგად, რაიმე ახალი განსაკუთრებულად საშიში დაავადება არ დაფიქსირებულა და შესაბამისად არ საჭიროებს სპეციალურ გამოკვლევას.

- განხორციელდა რელიქტური სახეობების მონიტორინგი.

განსაზღვრული იქნა წყლის სამყურას, მწერიჭამია დროზერას, სამეფო გვიმრის, შქერის იელისა და მოცვის ადგილმდებარეობა და სახეობების მდგომარეობა. ეკოსისტემებში რაიმე სახის ცვლილებები არ შეინიშნება.

გამოკვლეულია წყლის სამყურას მდებარეობა 3 ლოკაციაზე, სახელმწიფო ნაკრძალსა და აღკვეთილში.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- დამატებითი საველე აღჭურვილობა: ფოტოხაფანგები, ბატარეები, სასწორი, ჭაობზე სასიარულო თხილამურები, ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა;
- კომუნიკაციის ნაკლებობა კვლევების განმახორციელებელ ორგანიზაციებთან, შეფერხება კვლევის ანგარიშის გავრცელებასთან დაკავშირებით.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის 12 თვის განმავლობაში, ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ განხორციელდა შემდეგი ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები: 42 ლექცია-სემინარი, 4 კვირეული, 21 ეკოტური, 1 გამწვანების აქცია, 8 მოსახლეობასთან შეხვედრა.

სულ 2023 წლის 12 თვის განმავლობაში ეკოლოგიურ აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო 1390 ადამიანმა, მათ შორის: 1083 მოსწავლე, 127 პედაგოგი, 40 სტუდენტი, 70 ადგილობრივი მოსახლე და 70 სხვა.

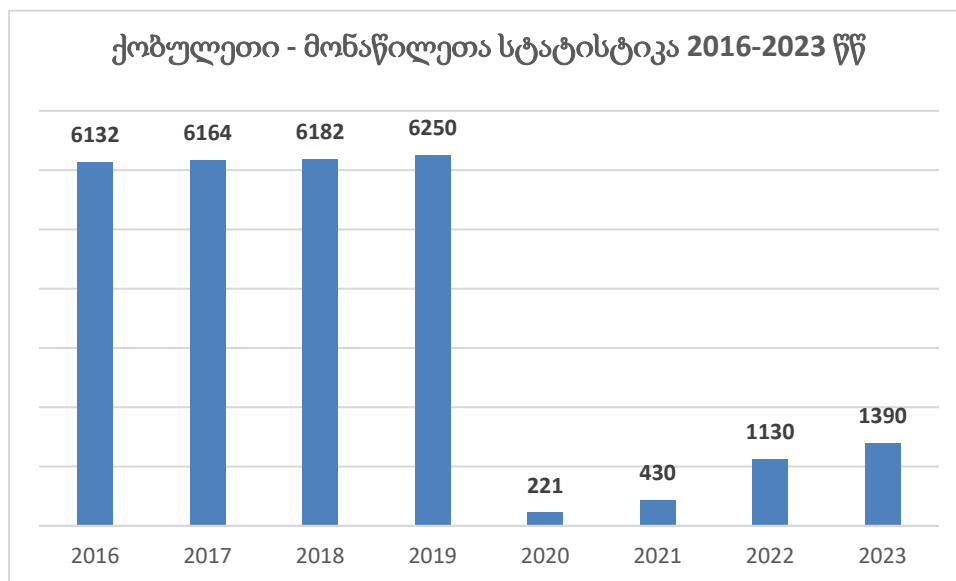
გამოწვევები და რეკომენდაციები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების განვითარება.
- მოტივაციის ამაღლების მექანიზმი ადმინისტრაციის ყველა თანამშრომლისთვის.
- ეკოსაგანმანათლებლო მასალების მუდმივი განახლება და დაბეჭდვა.
- თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერება ტრენინგებით:
- ეკოგანათლებისა და ინტერპრეტაციის ტრენინგი, ეკოსაგანმანათლებლო
- პროგრამების მომზადება სამიზნე აუდიტორიის გათვალისწინებით
- სასწავლო ვიზიტებით საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება.

თანამშრომლების რეგულარული გადამზადება

- იუნესკოს რეგულაციები და მართვა.
- კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ეკოტურიზმის განვითარება

ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

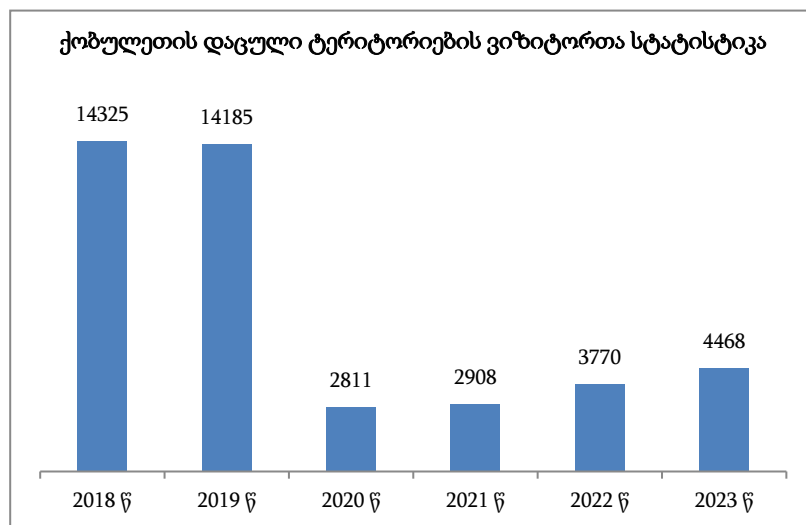
საინფორმაციო დაფები:

- ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ეზოში განახლდა სარეკლამო ბანერები

მიმდინარე:

- მიმდინარეობს ქობულეთის აღკვეთილში შშმ პირებზე ადაპტირებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მათ შორის 700 მ-იანი საფეხმავლო ბილიკის მოწყობა.

2023 წელს ქობულეთის დაცული ტერიტორიები მოინახულა 4468 ვიზიტორმა, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (3770 ვიზიტორი) 18% - ით არის გაზრდილი.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
- მრავალფეროვანი ეკოტურისტული სერვისების განვითარება
- დამატებითი საველე აღჭურვილობა (ჭაობის თხილამურები)

18. ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

ყაზბეგის ეროვნული პარკი მდებარეობს მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში და მოიცავს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტს.

ყაზბეგის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანია უნიკალური ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება.

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის, ჯამში ექვს (6) დაცულ ტერიტორიას, საერთო ფართობით - **78548,64 ჰა**:

- ყაზბეგის ეროვნული პარკი - 78 204 ჰა.
- სახიზნარის კლდის ბუნების ძეგლი 335 ჰა
- აბანოს მინერალური ტბის ბუნების ძეგლი - 0.04 ჰა
- თრუსოს ტრავერტინების ბუნების ძეგლი - 4.2 ჰა
- ჯვრის უღელტეხილის ტრავერტინის ბუნების ძეგლი - 2.7 ჰა
- ქეთერისის მინერალური ვოკლუზის ბუნების ძეგლი - 2.7 ჰა

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ყაზბეგის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს **დროებითი რეგულირების წესისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის** მიხედვით.

დაცვა-პატრულირება:

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის დაცვის თანამშრომლების მიერ ყოველდღიურად ხორციელდება ტერიტორიის დაცვა-პატრულირება, რისთვისაც მათ გადაცემული აქვთ სამი ავტომანქანა, 5 ცხენი თავისი აღკაზმულობით და უნიფორმები.

ყაზბეგის დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, სააგენტოდან გადაეცა თანამედროვე SMART-პატრულირებისთვის საჭირო მოწყობილობები. რეინჯერებს ჩაუტარდათ საჭირო ტრენინგები და თებერვლის თვეში დაიწყო სატესტო SMART - პატრულირება, დონორი: CNF;

SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

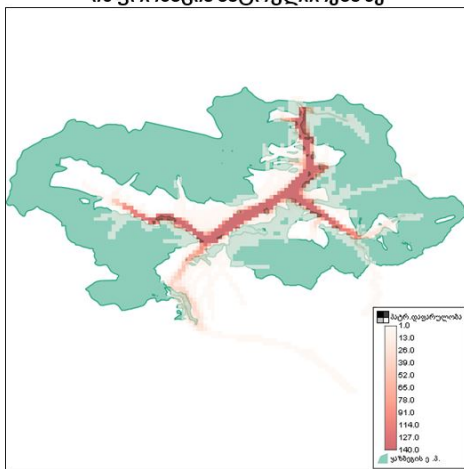
დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ყაზბეგის ეროვნული პარკის კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

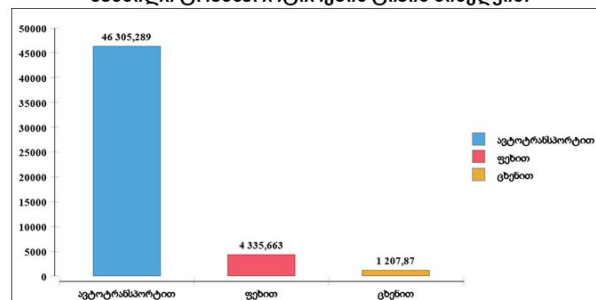

ინფორმაცია პატრულირებაზე

მანძილი (კმ)	პროექტის საიტი ვულსე	კაიფი	რეინვესტირების მთლიანი რაოდენობა
51848,82	10 405,7	2701	21

მანძილი ტრანსპორტირების ტიპის მიხედვით

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში სამართალდარღვევები არ დაფიქსირებულა.

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სამართალდარღვევები 2023 წელი

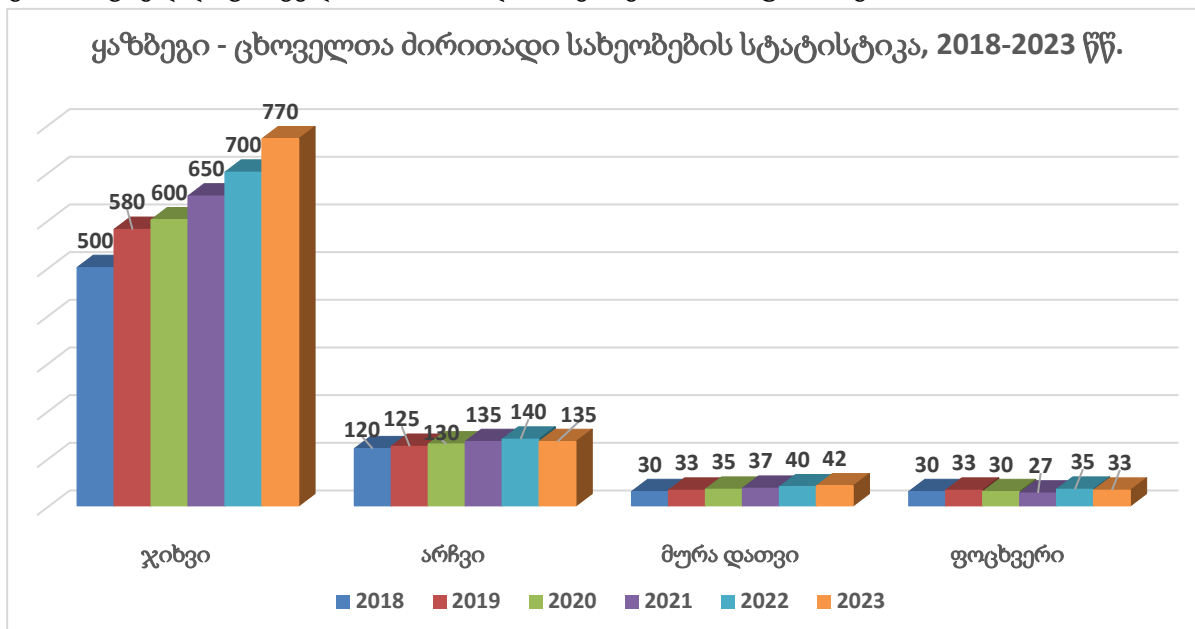
№ წ	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ადმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის დარღვევის ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი ფენის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო		
2018	2	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2022	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ხანძრების სტატისტიკა

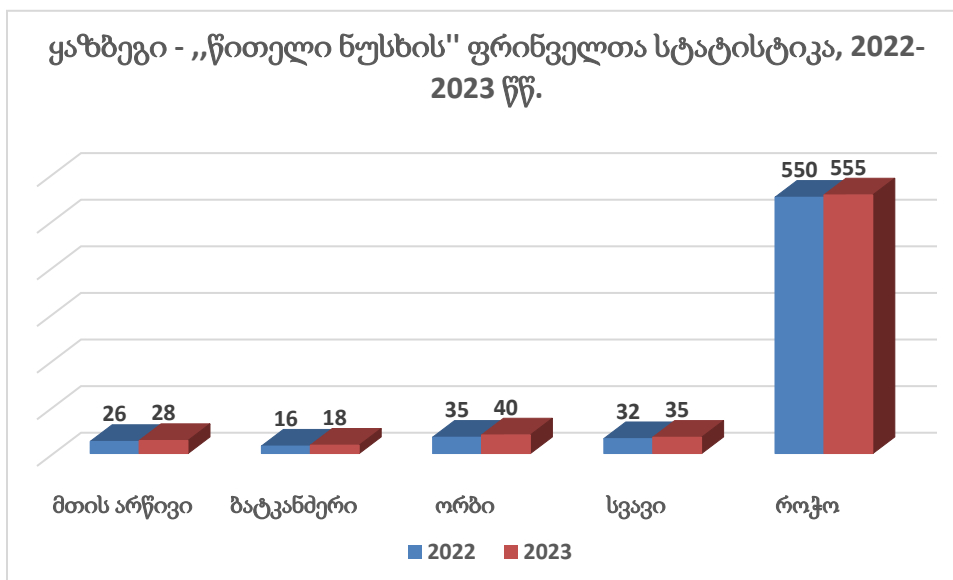
ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ცხოველთა ძირითადი სახეობების მონიტორინგი.

- განხორციელდა წითელი ნუსხის ფრინველთა მონიტორინგი.

- ყაზბეგის ეროვნული პარკის ფოთლოვან და წიწვოვან ტყეებში ყოველწლიურად, სავეგეტაციო პერიოდის განმავლობაში, ტარდება გეგმიური საგაზაფხულო და საშემოდგომო ფიტოპათოლოგიური დათვალიერება.

ფერომონების გამოყენება ხდება ყოველი წლის სავეგეტაციო პერიოდში ძირითადად გამოიყენება : ტომოვიტი - ფიჭვის დიდი მებაღის (ლაფანჭამია) *Tomicus piniperda* და აკუვიტი - კენწეროს ქერქიჭამია *Ips acuminatus* - ის წინააღმდეგ.

ფერომონის საკიდის სრული რაოდენობიდან (50) დაიკიდა 10 ცალი.

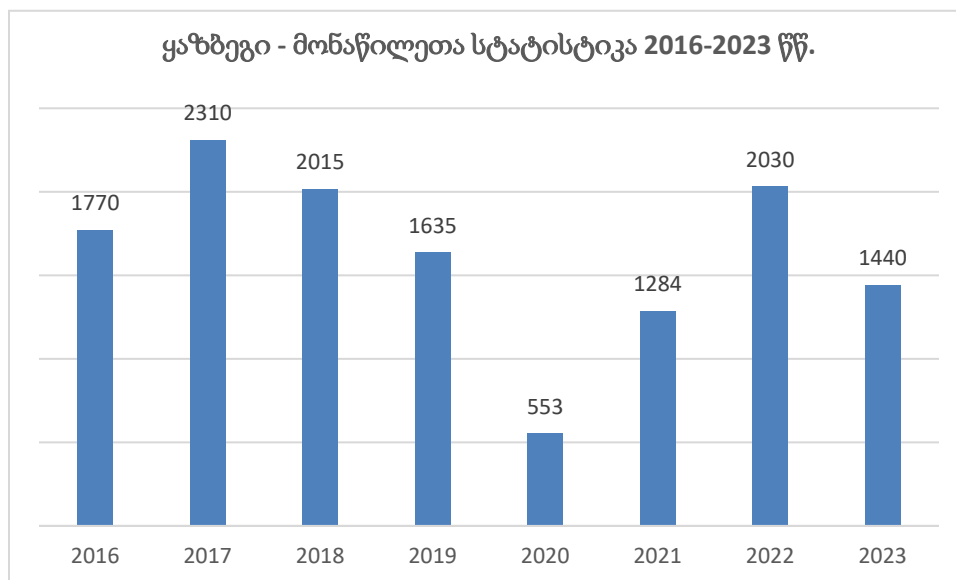
ტომოვიტი - პრეპარატის სრული რაოდენობიდან(80) გამოყენებულია 40 ცალი.

აკუვიტი- პრეპარატის სრული რაოდენობიდან(80) გამოყენებულია 50 ცალი.
- შეგროვდა მეტეოროლოგიური მონაცემები, აღირიცხა არასისტემური მოვლენები: ზვავები, მეწყერები, წყალდიდობა. ივნისის თვეში აღინიშნა ძლიერი წვიმიანი დღეები, მდინარე თერგი და მისი შენაკადები ადიდდა, სოფ. ხურთისთან ძლიერმა და ხანგრძლივმა წვიმამ გამოიწვია ხიდის ჩავარდნა; თრუსოს ხეობაში მისასვლელ გზაზე გახშირდა ქვის ცვენა და მიწის ჩამოწოლა, რაც იწვევს პერიოდულად გზის ჩაკეტვას;

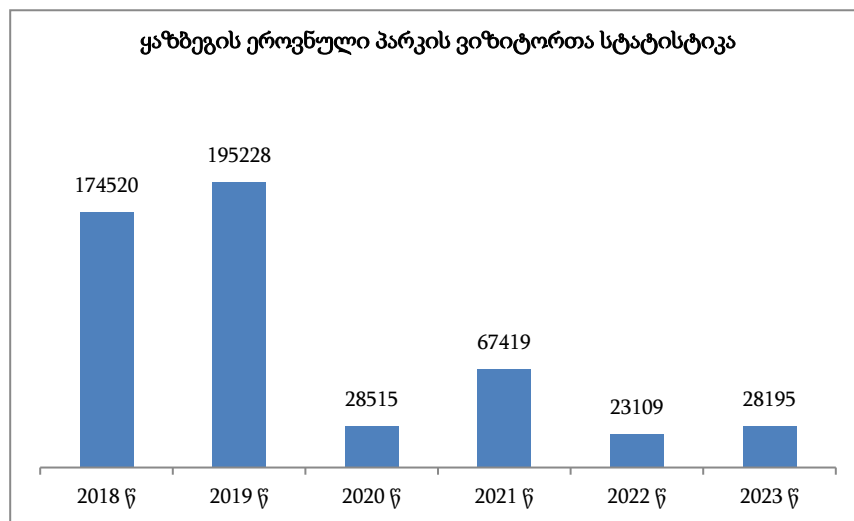
ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- 2023 წლის განმავლობაში ეკოგანათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ყაზბეგის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან, მოსწავლეებისთვის აღინიშნა ე.წ „მწვანე კალენდრის“ დღეები, ჩატარდა ლექცია-სემინარები, ეკო-საგანმანათლებლო ტურები. სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით.
- საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 12 ლექცია-სემინარი, 15 პრეზენტაცია; 6 ეკო-საგანმანათლებლო ტური; 3 დასუფთავების აქცია; 2 გამწვანების აქცია; ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 6 საინფორმაციო შეხვედრა.
- აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1440 მონაწილემ, მათ შორის: 1000 მოსწავლე, 115 პედაგოგი, 75 სტუდენტი, 100 ადგილობრივი მოსახლე, დაინტერესებული ჯგუფები - 150 ადამიანი საანგარიშო პერიოდში აღინიშნა 21 „მწვანე კალენდრის“ დღე, რომელათა ფარგლებშიც განხორციელდა სხვადასხვა სახის ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა.
- 2023 წლის პირველ კვარტალში დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა სპეციალური კითხვარის საშუალებით, სადაც დაცულ ტერიტორიასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა საკითხთან მიმართებით გამოიკითხა სულ 100 რესპოდენტი

ეკოტურიზმი და ინფრასტრუქტურა

ყაზბეგის ეროვნულ პარკს 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში 28195 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც 2022 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (23109 ვიზიტორი) 22% - ით არის გაზრდილი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

19. ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია

ჭაჭუნას ალკვეთილი მდებარეობს კახეთის რეგიონში და მოიცავს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტს.

ჭაჭუნას ალკვეთილის შექმნის მიზანს წარმოადგენს არსებული ეკოსისტემების გრძელვადიანი დაცვა, მდგრადი გამოყენება და აღდგენა.

ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია მართავს IV კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას - ჭაჭუნას ალკვეთილს. საერთო ფართობი ბუფერულ ზონასთან ერთად შეადგენს - 21 200 ჰექტარს, ხოლო თვით ალკვეთილის ფართობია 5 200 ჰა.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ჭაჭუნას ალკვეთილის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

ჭაჭუნას ალკვეთილის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

მენეჯმენტის გეგმა

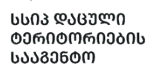
2023 წელს დამტკიცდა ჭაჭუნას ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა - საქართველოს მთავრობის დადგენილება N96, 10.03.2023;

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ჭაჭუნას ალკვეთილის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა სამართალდარღვევის 39 ფაქტი:

- ხის უკანონო ჭრა-1
- იარაღით უკანონო გადაადგილება-2
- უკანონო ძოვება-36

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ჭაჭუნას ალკვეთილის ტერიტორიაზე გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

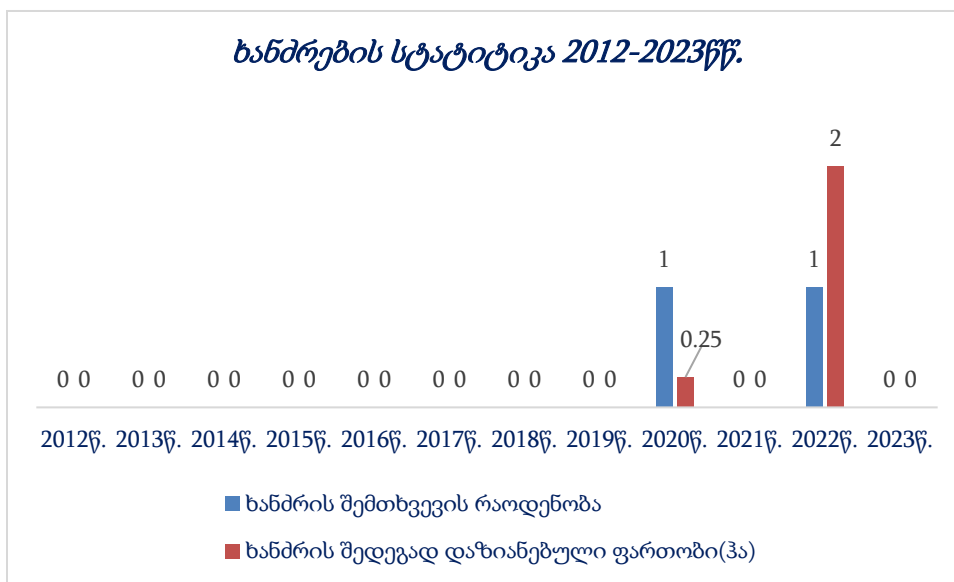
წ.წ.	სამართალდარღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სამართალდარ ღმინისტრაცი ული	სისხლის სამართლის დარღვ ვის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი თიხის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო		
2018	44	44	0	2	7	2	0	8	2	0	1	0	0	22
2019	35	35	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34
2020	32	32	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	29
2021	23	23	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	20
2022	27	27	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	24

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

2														
2023	39	39	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	36
3														

ხანძრების სტატისტიკა

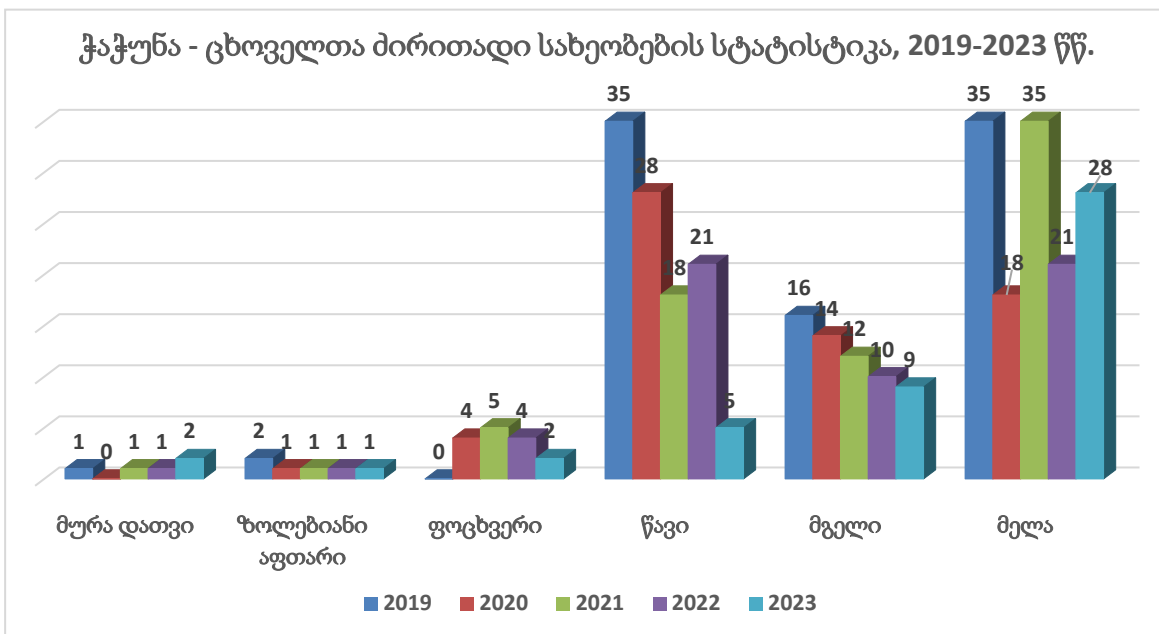
ჭაჭუნას აღკვეთილის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშ პერიოდში ხანძარის შემთხვევები არ დაფიქსირებულა.

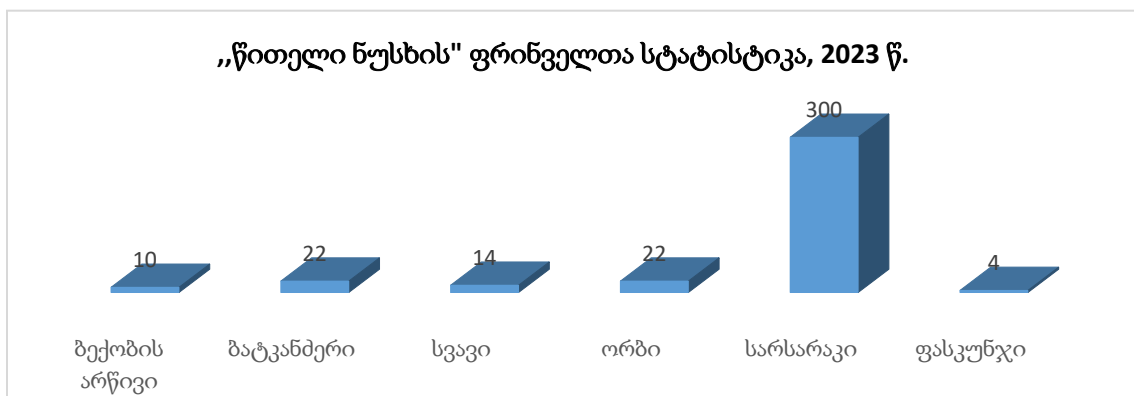
ბიომრავალფეროვნება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- განხორციელდა მსხვილი ძუძუმწოვრების მონიტორინგი.

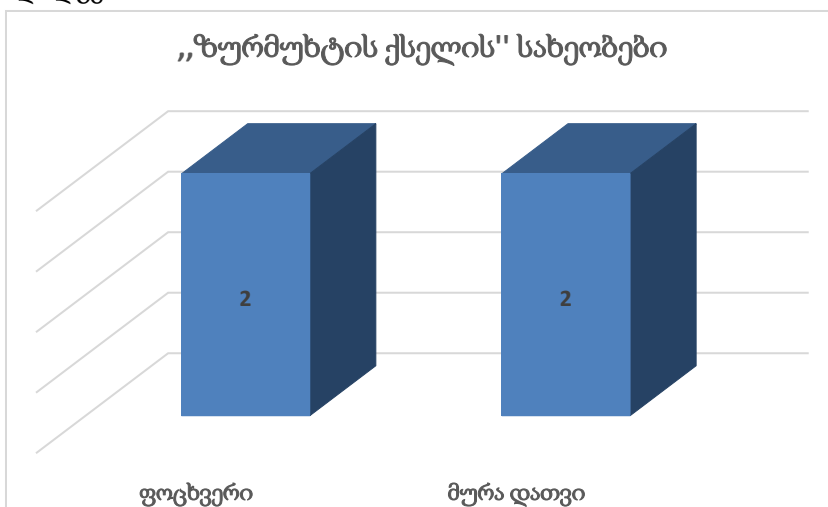
- განხორციელდა გადამფრენ და მოზუდარ ფრინველთა მონიტორინგი.

- დურაჯის რიცხოვნობამ მოიმატა და ძირითადად ვხვდებით ბუფერულ ზონაში. იქ სადაც „საბუკომ“ შემოღობა მავთულბადით სანიმუშო ფართობები, განახლებულია ბუჩქნარი და ბალახის საფარი, შედეგად იგრძნობა დურაჯის რიცხოვნობის მატება. იგეგმება დურაჯის

გამრავლების ხელშეწყობი პირობების შექმნა(სამოვრების და ბუჩქნარების აღდგენა და გადამოვებისგან დაცვა.)

- განხორციელდა ზურმუხტის (ემერალდის) ქსელის სახეობების (ფოცხვერი, მურა დათვი) მონიტორინგი. მურა დათვი აღკვეთილის ტერიტორიაზე გვხვდება ერთეული სახით. ის პერიოდულად მიგრირებს აზერბაიჯანიდან აღკვეთილის ტერიტორიაზე საკვების მოსაპოვებლად. ფოტოხაფანგმაც დააფიქსირა მურა დათვი. დაფიქსირებულია მურა დათვის ნაკვალევი. სასურველია მისი ღრმა კვლევა. ფოცხვერი ძირითადად აღკვეთილის მე-11 კვარტლის ტყიან და კლდოვან ფერდობებზე ბინადრობს. ფოტოხაფანგიც აფიქსირებს ფოცხვერს. საბუკოს ძალისხმევით მიმდინარეობს ფოცხვერის კვლევა და ზუსტი რიცხოვნობის დადგენა.

- დაცვის სამსახურის უფროსთან და რეინჯერებთან ერთად ხდება ჭალის ტყის მნიშვნელოვანი სახეობების მონიტორინგი. ჭალის ტყის ჰაბიტატია თელა, ტყის შემოვლისას ვაფიქსირებთ თელას ახალადმონაცენებსაც, 3-4 წლიანი აღმონაცენების განვითარება აპრილის თვეში აქტიურად მიმდინარეობს. მცენარეები კარგადაა შეფოთილი და აღმონაცენებიც ჯანსაღია. ივნისის თვის ხანგრძლივი წვიმების შედეგად ძლიერად განვითარდა ფოთლოვანი საფარი და გაიზარდა ვარჯი. ჭალის ტყის დომინანტი მცენარეა ვერხვი. ვხვდებით როგორც ასწლოვან, ასევე ახალგაზრდა ვერხვებსაც. ყველაზე უკეთ მიმდინარეობს ვერხვის განახლების პროცესი, რაც დასტურდება ახალადმონაცენების სიმრავლით და სიძლიერით. ასაკოვანი მუხების მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, თუმცა შემოფოთებას იწვევს ის ფაქტი, რომ ახალადმონაცენები იშვიათად გვხვდება. ეს

აიხსნება გარეული ღორის სიმრავლით, რომლებიც იკვებებიან რკოთი და ახალდმონაცენთა ფესვებით.

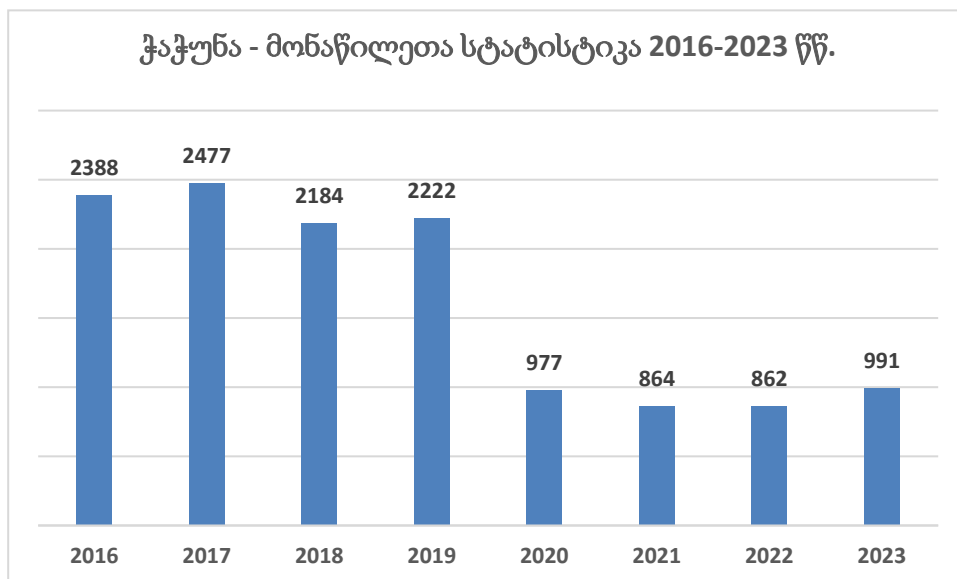
გამოწვევები და რეკომენდაციები

- რეინჯერთა ტრენინგი ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის კუთხით;
- სასურველია მაღალი სიზუსტის კვლევები თითოეულ სახეობაზე ან კვლევითი ორგანიზაციის ჩართულობა.

ეკოგანათლება და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის მონაცემებით ჩატარდა 93 აქტივობა, მათ შორის 29 ლექცია/სემინარი, 12 ეკოტური, 3 გამწვანების აქცია, 7 დასუფთავების აქცია, 16 შეხვედრა დაინტერესებულ მოსახლეობასთან და 26 სხვა სახის აქტივობა.

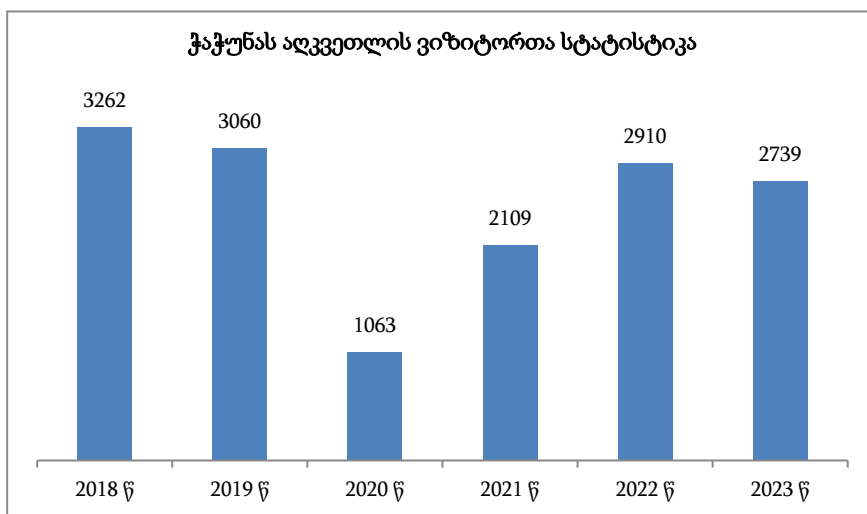
აღნიშნულ ეკოლონისპიებებში ჩაერთო 991 მონაწილე, მათ შორის: 345 მოსწავლე, 45 პედაგოგი/ლექტორი, 11 სტუდენტი, 249 ადგილობრივი მოსახლე, 294 სხვა დაინტერესებული პირი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურიზმი

2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ჭაჭუნას აღკვეთილს ესტუმრა 2739 ვიზიტორი, რაც 2022 წლის მონაცემებთან შედარებით (2910 ვიზიტორი) 6%-ით შემცირდა.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- თავშესაფრის, საკარვე და საპიკნიკე ადგილების დამატება
- შემოსავლების გაზრდის მიზნით შესვლის გადასახადის დაწესება.

20. ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, მოიცავს ახალქალაქისა და წინოწმინდის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებს.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების შექმნის მიზანს წარმოადგენს საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე ბუნებრივი მემკვიდრეობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი, უნიკალური ჭარბტენიანი ეკოსისტემების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მართავს 2 სხვადასხვა კატეგორიის 10 დაცულ ტერიტორიას:

- ჯავახეთის ეროვნული პარკი - 13 498,02 ჰა;
- კარწახის ჭაობის აღკვეთილი - 157,7 ჰა;
- სულდის ჭაობის აღკვეთილი - 309,3 ჰა;
- ხანჩალის ტბის აღკვეთილი - 727,3 ჰა;
- ბულდაშენის ტბის აღკვეთილი - 119,3 ჰა;
- მადათაფას ტბის აღკვეთილი - 1398 ჰა;
- თეთრობის ტყის აღკვეთილი - 3089 ჰა;
- სადამოს ტბის აღკვეთილი - 629 ჰა;
- ფარავანის ტბის აღკვეთილი - 4031 ჰა;
- აბულის ტბის აღკვეთილი - 211 ჰა.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ყველა კატეგორიის საერთო ფართობი, “ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ” საქართველოს კანონის თანახმად, შეადგენს **24 169.42 ჰექტარს**.

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო აღიარებები:

- რამსარის კონვენციის მიერ მადათაფას და ბულდაშენის ტბები 2020 წლიდან აღიარებულია, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიები
- წარმოადგენს ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრ საიტს.

ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმისა და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

საანგარიშო პერიოდში ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციაში ხორციელდებოდა პატრულირება შესაბამისი სპეციფიკური ეკიპირებითა და გამართული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით აღჭურვილი რეინჯერთა მიერ.

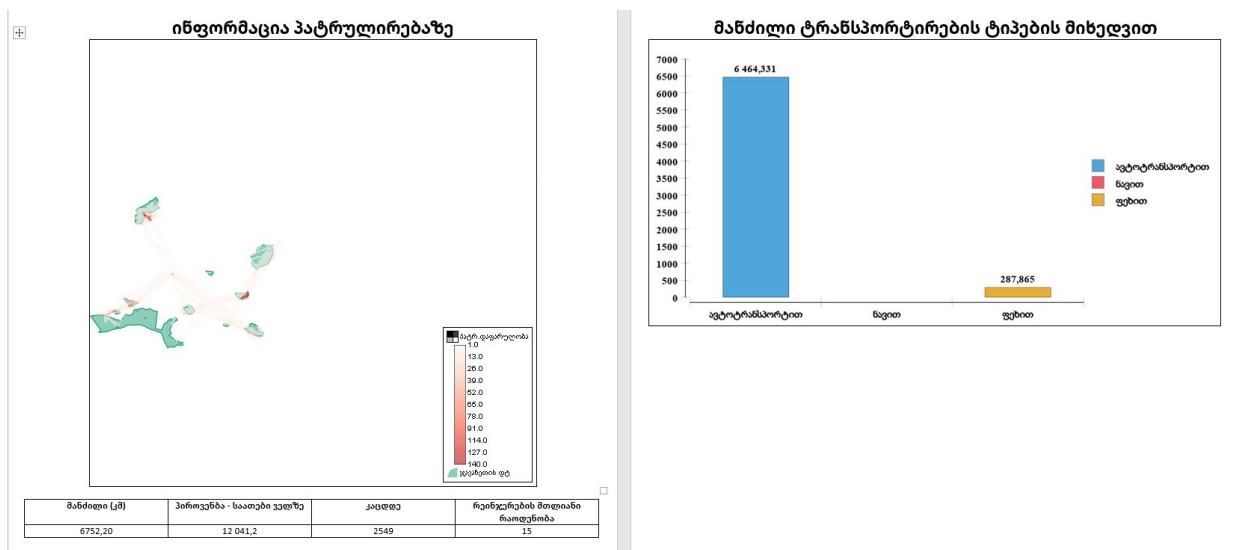
SMART პატრულირება

დაცული ტერიტორიების დაცვა-მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით, დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART პატრულირების სისტემის დანერგვა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) ფინანსური მხარდაჭერით, “დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა” პროექტის ფარგლებში ხორციელდება. ინიციატივის პარტნიორია ასევე ფონდი Global Conservation.

2023 წლის განმავლობაში, აქტიური სამუშაო შეხვედრების საფუძველზე მოხდა არსებული ტექნიკური ხარვეზების აღმოფხვრა. მომზადდა სრულყოფილი, როგორც თვის, ასევე წლის მიხედვით ანგარიშები. სმარტ ტელეფონების ფუნქციონალის გაუმჯობესების მიზნით მოხდა ტელეფონების ეგრედ წოდებულ „კიოსკ“ რეჟიმზე გადაყვანა.

დაინერგა SMART Connect ღრუბლოვანი სერვისები და ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების კონსერვაციის არელების სერვერზე ატვირთვა. ასევე აპლიკაციის 6.5 ვერსიიდან 7.5 ვერსიაზე გადართვა, რის საფუძველზეც დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან და CNF-თან თანამშრომლობით ჩატარდა ადმინისტრაციის SMART ოფიცრების ტრენინგი. შემუშავდა რეპორტების სრულიად ახალი ვერსია.

2023 წლის განმავლობაში შეგროვებული SMART მონაცემები ასე გამოიყურება:

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში დაფიქსირდა 16 სამართალდარღვევის ფაქტი.

- უკანონო ძოვება-5
- უკანონო ძოვება-11

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

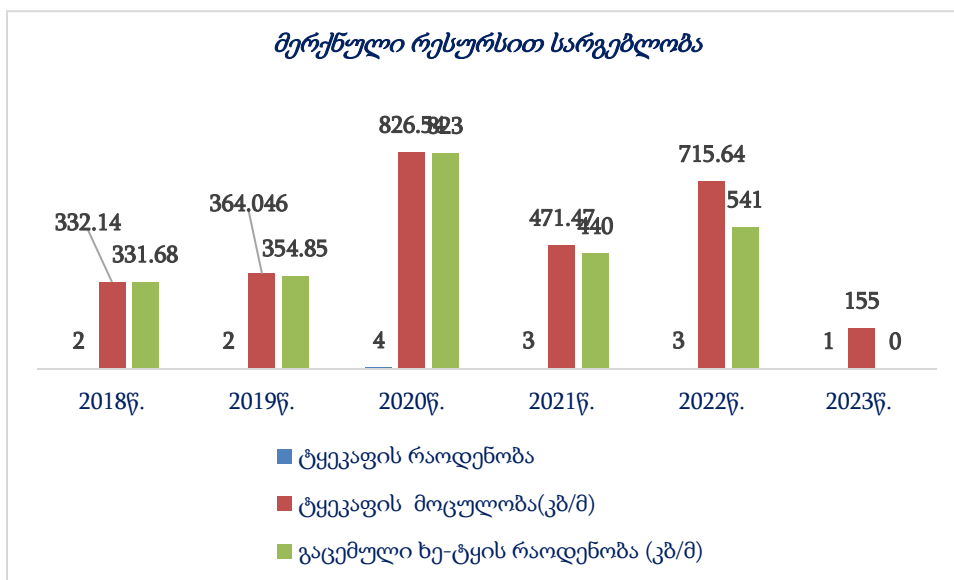
ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა - 0
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 155 მ³
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა - 0 მ³

ქაჯახეთის დაცულ ტერიტორიებზე გამოვლენილი სმართალდაღვევები 2023 წელი

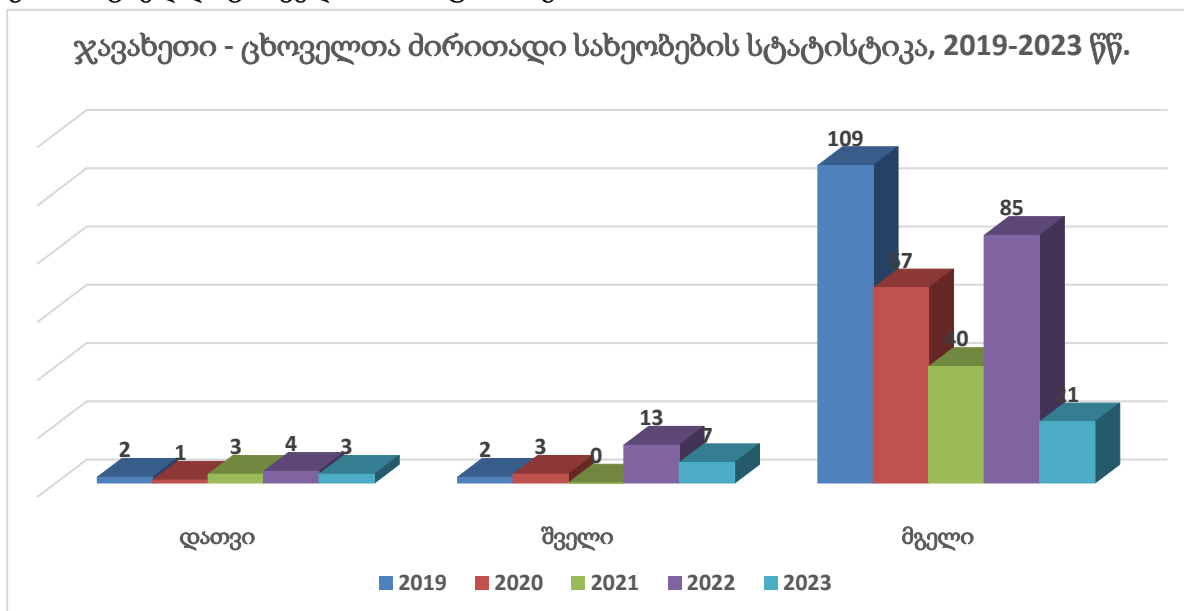
წელი	სმართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი სმართალდაღვევა	ადმინისტრაციული	სისხლის სმართლის დაღვევა	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი თიხის მოხსნა	ხე-ტყის	უკანონო
2018	14	14	0	0	0	1	0	0	0	1	3	0	0	9
2019	14	14	0	0	0	0	0	1	0	2	2	0	0	9
2020	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
2021	22	22	0	0	0	0	0	6	0	2	0	0	0	14
2022	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
2023	16	16	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	11

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

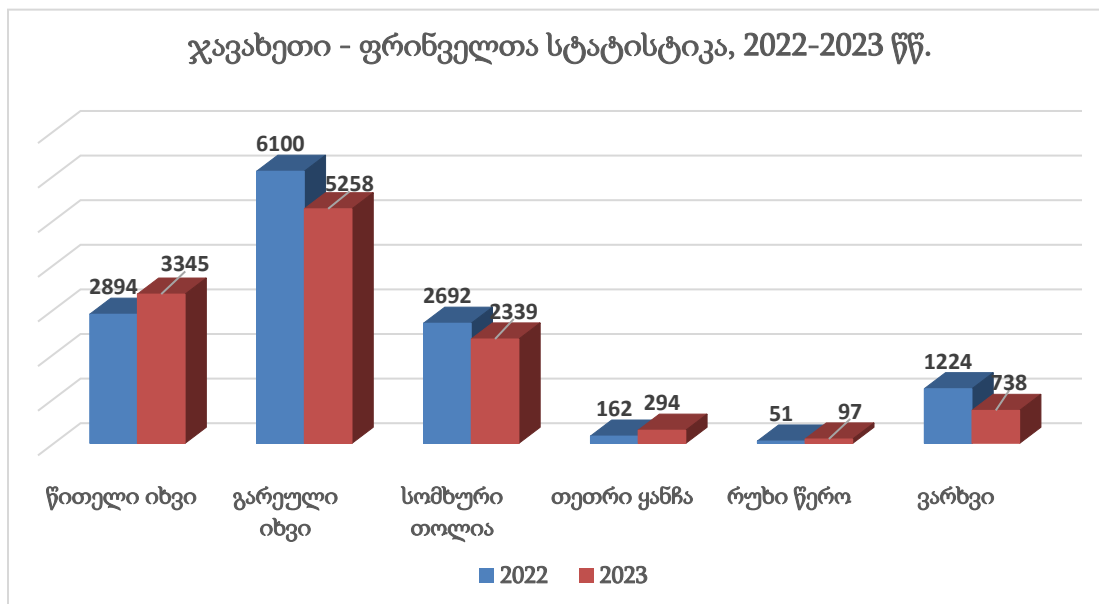
ბიომრავალფეროვნება

- განხორციელდა ცხოველთა მონიტორინგი.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- განხორციელდა ფრინველთა მონიტორინგი.

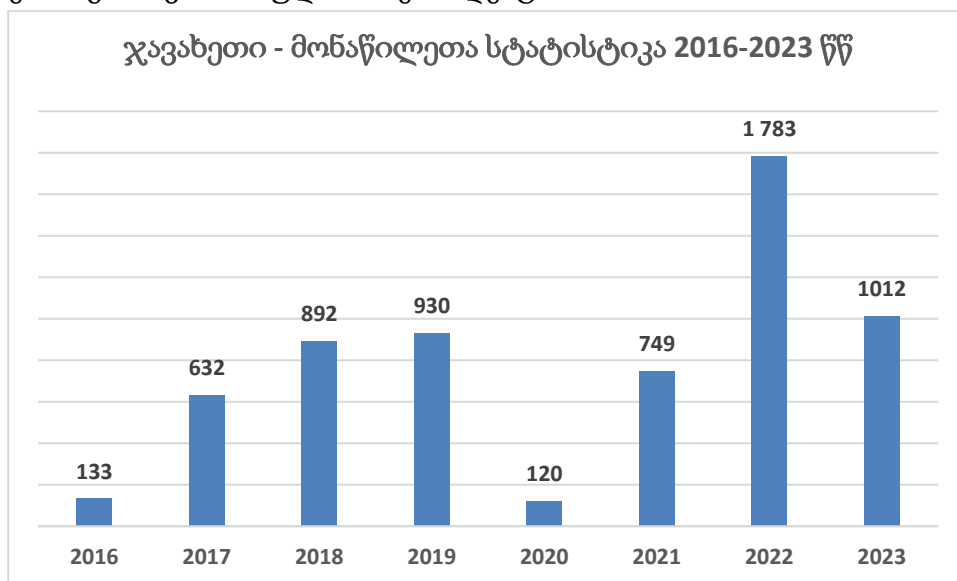
- მეტეოროლოგიურ მდგომარეობაზე დაკვირვება და ინფორმაციის შეგროვება:
ჯავახეთში გაბატონებულია კონტინენტური ჰავა, ზამთარი მეტად ცივია. ჰავა გარდამავალია ზომიერად ნოტიოდან მთიანეთის მშრალ კლიმატზე. 2022 წელთან შედარებით თბილი ზამთარია, საშუალო ტემპერატურა - 10 — 7 °C, აბსოლუტური მინიმალური — 17°C — 0 °C .
- ძირითადად „წითელი ნუსხის“ სახეობებზე მონიტორინგი მიმდინარეობს კვალზე დაკვირვებით და ფოტოხაფანგის გამოყენებით, რაც შეეხება ყვავილების სახეობებს ადგილზე გასვლით.

ჯავახეთის ფამფარულა და ღვინა მარტო თეთრობის ტყის აღკვეთილში გვხვდება. ღვინა არის ორი ფერის: ყვითელი ღვინა და მუქი წითელი ღვინა. ასკილის ბუჩქნარები თითქმის ყველგანაა, განსაკუთრებით კარწახისა და სულდის ჭაობის ტერიტორიებზე.

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

- 2023 წლის განმავლობაში ეკო-განათლებისა და საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით, ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ორგანიზებით, ჩატარდა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ლექცია-სემინარები მოსწავლეებისთვის, პრეზენტაციები, ინფო-ტურები ტურ ოპერატორებისთვის.
- სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისათვის მომზადდა და განახლდა მიზნობრივი პრეზენტაციები გარემოსდაცვითი თემატიკით. საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით სულ ჩატარდა 25 ლექცია-სემინარი, 5 დასუფთავების აქციას, 3 ეკობანაკი, 19 - მოსახლეობასთან შეხვედრა. აღნიშნულ ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობა მიიღო სულ 1012-მა მონაწილემ, მათ შორის: 478 მოსწავლე, 62 პედაგოგი/ლექტორი, 65 სტუდენტი, 354 ადგილობრივი მოსახლე და 53 სხვა მონაწილე.
- 2023 წლის პირველ კვარტალში დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში ჩატარდა სოციოლოგიური გამოკითხვა სპეციალური კითხვარის საშუალებით, სადაც დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებულ სხვადასხვა საკითხთან მიმართებით გამოკითხა სულ 100 რესპოდენტი.

ეკოტურიზმის განვითარება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

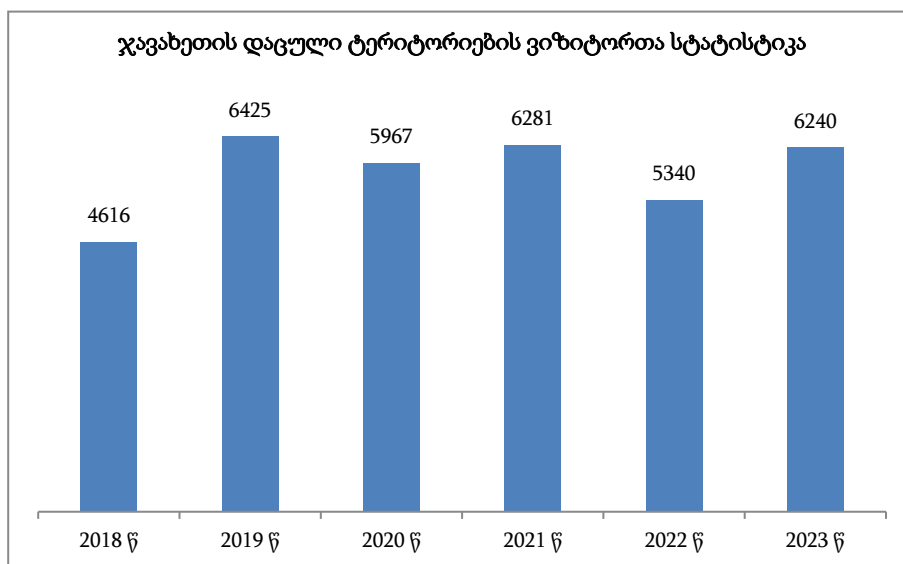
ინფრასტრუქტურის მოწყობა/რეაბილიტაციის სამუშაოები

აშენდა/მოეწყო:

- 3 ტურისტული თავშესაფარი;
- 3 საპიკნიკე ადგილი;
- 3 საპირფარეშო;
- 3 ცეცხლის დასანთები ადგილი;
- 10 ძელსკამი;
- მოეწყო საფეხმავლო ბილიკების ქსელი (50 კმ)

ვიზიტორთა სტატისტიკა

- 2023 წელს ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებს ესტუმრა 6240 ვიზიტორი, რაც 2022 წლისთვის მონაცემებთან შედარებით (5340 ვიზიტორი) 17% - ით არის გაზრდილი.

ეკოტურიზმის განვითარების გეგმები

- ჯავახეთის დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით მომზადდა მდგრადი განვითარების გეგმა

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

21. ერუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია

ერუშეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს მცირე კავკასიონზე, ე. წ. ერუშეთის მაღლობზე (ზეგანი), სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში. მოიცავს ასპინძისა და ახალციხის მუნიციპალიტეტების ნაწილს, მდინარე ურავლის ხეობას და მიმდებარე ტერიტორიებს.

ერუშეთის ეროვნული პარკის შექმნის მიზანს წარმოადგენს უნიკალური ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება

ერუშეთის ეროვნული პარკის ფართობი, შეადგენს 11 385 ჰექტარს. მოიცავს ორ უბანს:

1. ურავლის უბანი (6277 ჰა)
2. წყალთბილას უბანი (5108 ჰა)

ძირითადი მიღწევები / მოკლე მიმოხილვა

ერუშეთის ეროვნული პარკის საერთაშორისო აღიარება:

- ზურმუხტის ეკოლოგიური ქსელის წევრი საიტი

ერუშეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია სხვადასხვა მიმართულებით საქმიანობას ახორციელებს დროებითი რეგულირების წესის და 2023 წლის სამოქმედო გეგმის მიხედვით.

დაცული ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება

ერუშეთის ტერიტორიების დაცვა-პატრულირება ხორციელდებოდა რეგულარულად არსებული პატრულირების გეგმის შესაბამისად.

სამართალდარღვევების სტატისტიკა

ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის განმავლობაში განმავლობაში 1 სამართალდარღვა:

- იარაღით უკანონო გადაადგილება

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ხანძრების სტატისტიკა

ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 2023 წლის საანგარიშო პერიოდში ხანძარი არ დაფიქსირებულა.

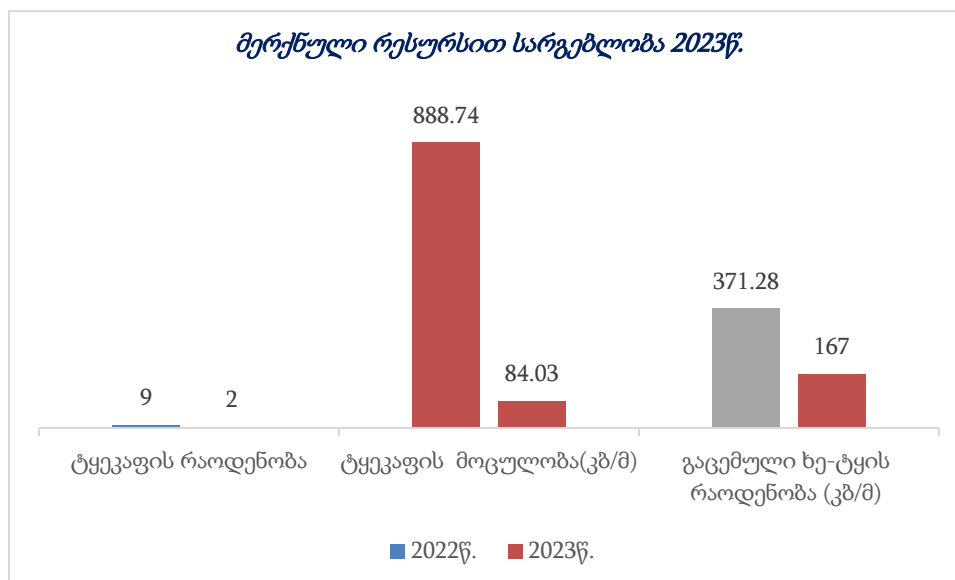
ერუშეთის ეროვნულ პარკში გამოვლენილი სამართალდაღვევები 2023 წელი

წელი	სამართალდაღვევის სახეები													
	გამოვლენილი	ადმინისტრაციული	სისხლის სამართლის	ხის უკანონო	უკანონო	უკანონო	თევზსაჭერი საშუალებებით	იარაღით	რეჟიმის	დანაგვიანება	მიწის	ნაყოფიერი მიწის მოხსნა	ხეტყის	უკანონო
2021	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

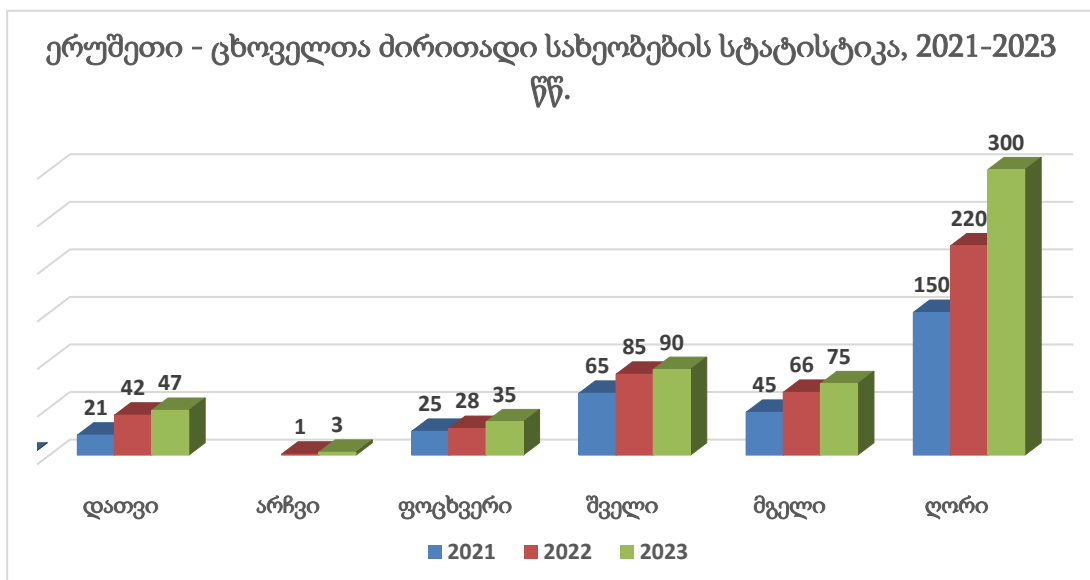
- გამოყოფილი ტყეკაფის რაოდენობა -2
- გამოყოფილი ტყეკაფის მოცულობა - 84.03 მ3
- გაცემული ხე-ტყის რაოდენობა- 167 მ3

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ბიომრავალფეროვნება

- 2023 წლის განმავლობაში, აქტიურად მიმდინარეობდა ერუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, მსხვილი ძუძუმწოვრების კერძოდ: ფოცხვერის, გარეული ღორის, შველისა და მგლის მონიტორინგი.
დაკვირვება მიმდინარეობს კვალის აღრიცხვითა და ფოტოხაფანგების გამოყენებით რის შემდეგაც ხდება შეგროვილი მონაცემების დამუშავება.

- ჩატარდა ტყის პათოლოგიური გამოკვლევა მავნებლებისა და დაავადებების მოსალოდნელი გავრცელების არეალის, დასახლების ინტენსივობისა და ადგილმდებარეობის ზუსტი განსაზღვრის მიზნით. აღინიშნება ტყის დაზიანების საშუალო ხარისხი, დაზიანებული ხეების საერთო ფართობი შეადგენს დაახლოებით 1.85 – ჰა, როგორც დაკვირვებით ირკვევა ძირითადად დაზიანებულია ნაძვისა და ფიჭვის ხეები. (წიწვების ფერის შეცვლა და ცვენა).

ეკოგანათლება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

2023 წლის განმავლობაში განახლდა არსებული საინფორმაციო მასალები და საგანმანათლებლო პრეზენტაციები. პრეზენტაციები ეხებოდა პირველ რიგში დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობას, აგრეთვე უშუალოდ ერუშეთის პარკს, მის ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგს, ტერიტორიას, ისტორიულ-კულტურულ ძეგლებს.

ჩატარდა 4 ლექცია/სემინარი და 1 დასუფთავების აქცია.

ეკოლონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 107-მა მონაწილემ. მათ შორის: 73 მოსწავლე, 13 პედაგოგი/ლექტორი, 12 ადგილობრივი მოსახლე და 9 სხვა მონაწილე.

2023 წლის ანგარიში
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ეკოტურიზმის განვითარება

აშენდა/მოეწყო:

- 4 ტურისტული თავშესაფარი
- 4 საპიკნიკე ადგილი;
- 4 საპირფარეშო;
- 4 ცეცხლის დასანთები ადგილი;
- 12 ძელსკამი;
- 4 ცხენის დასაბმელი ადგილი;
- 4 ცხენის დასარწყულებელი ადგილი;
- ერუშეთის დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს საფეხმავლო ბილიკების ქსელის მოწყობა (100 კმ)